

T.C.

HALIÇ ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

İÇMİMARLIK PROGRAMI

**ALİŞVERİŞ MERKEZLERİ SPOR ALANLARI
İÇ MEKÂN TASARIMINDA
TEMEL İLKELER**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Yasemin Başak

Danışman

Prof. Dr. Nuri Doğan

İstanbul - 2014

T.C.

HALIÇ ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

İÇMİMARLIK PROGRAMI

ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ SPOR ALANLARI
İÇ MEKÂN TASARIMINDA
TEMEL İLKELER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Yasemin Başak

Danışman

Prof. Dr. Nuri Doğan

İstanbul - 2014

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İç Mimarlık Anabilim Dalı İç Mimarlık Programı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi **Yasemin BAŞAK** tarafından hazırlanan “**Alışveriş Merkezleri Spor Alanları İç Mekan Tasarımında Temel İlkeler**” adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : 20.02.2014

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi : Prof.Dr. Nuri DOĞAN
Danışman – HAL.Üniv. İç Mimarlık ABD Öğr.Üyesi

...*Nuri Doğan*...

Jüri Üyesi : Prof.Dr.Vefa ÇETİN
HAL.Üniv. Mimarlık ABD Öğr.Üyesi

...*Vefa Çetin*...

Jüri Üyesi : Doç.Dr.Fusun S.KARİPTAŞ
HAL.Üniv.İç Mimarlık ABD Öğr.Üyesi

...*Fusun Karıptaş*...

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Jülide EDİRNE
HAL.Üniv. End.Ürün.Tas. ABD Öğr.Üyesi (Yedek)

.....

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Ergun GÜRPINAR
HAL.Üniv. Mimarlık ABD Öğr.Üyesi (Yedek)

.....

“Alışveriş Merkezleri Spor Alanları İç Mekan Tasar Kriterleri” Tez çalışmam süresince bana yol gösteren, yardımcı olan tez danışmanım saygıdeğer hocam Prof. Dr. Nuri DOĞAN ‘a saygılarımla teşekkür ederim.

Güzel sanatlar fakültesinde okumama, akademik çalışmalarına devam etmem için bana ışık olan rahmetli ağabim İç mimar Mustafa Başak’a teşekkür ederim.

2014

Yasemin Başak

ÖNSÖZ

Bu çalışma “Alışveriş Merkezleri Spor Alanları İç Mekan Tasarımında Temel İlkeler” ini belirlemek için yapılmış bir çalışmadır.

Amaç, Spor Salonların’ da, “İÇ MEKAN” İNSAN ve SPOR Faaliyet ilişkilerinin belirlenmesidir.

Hedef Spor Salonlarının Fiziksel –Teknik –Faaliyet Özelliklerini tespit ederek “Tasar – Uygulama Sürecinin” verimliliğini arttırmaktır.

Hacimlerine göre farklı fonksiyonları bünyelerinde bulunduran Spor Alanları çağımızda Alışveriş Merkezleri içinde yer almaktadır. Hizmet çeşitliliğiyle kullanıcının sosyal, kültürel, psikolojik, sağlık, sportif gelişimine katkıda bulunan Spor Alanları ve Alışveriş Merkezlerinde uygulanan Spor Etkinlikleri ihtiyaç duyulan bir hizmet birimi olmuştur.

Spor Alanlarının Tasarımında ve Planlanmasın da bulunduğu bölge, hacmi, teknik ve fiziki özellikleri ile hizmet çeşitleri ve hitap ettiği kesim öncelikle belirlenmesi tasarımda önemli bir rol oynar.

İzlenen yol ve yöntem şudur:

Öncelikle Alışveriş Merkezleri incelenmiştir. Bu alandaki uzmanlarla ve işletmecilerle görüşülmüş, yazılı ,basılı ve internet araştırmaları yapılmıştır. İlgili firmalardan bilgi edinme yöntemine başvurulmuştur.

Bu çalışmanın, Alışveriş Merkezlerindeki Spor Salonlarını tercih eden kullanıcılara, bu konuda araştırma yapan öğrencilere, spor salonu tasarım ve uygulaması yapan mimar / mühendislere, işletmecilere, spor alet ve malzemeleri üreten ve pazarlayan firmalara, temel kaynak olması amaçlanmıştır.

İstanbul 2014

Yasemin Başak

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
KABUL ve ONAY	I
TEŞEKKÜR	II
ÖNSÖZ	III
İÇİNDEKİLER	IV
ŞEKİLLER	VII
TABLolarLAR	XVIII
ÖZET	XIX
ABSTRACT	XX
GİRİŞ	1
BÖLÜM I	1
1. SPOR	1
1.1. KAVRAM AÇIKLAMALARI.....	1
1.1.1. Spor Salonu Tanımı Ve Tarihsel Gelişimi.....	1
1.1.2. İşlevleri.....	3
1.1.3. Türleri.....	4
1.2 . SPOR ALANLARI KULLANIM ÇEŞİTLERİ.....	4
1.2.1. Fiziksel Özelliklerine Göre Spor Alanları.....	4
1.2.2. Amaçlarına Göre Spor Alanları.....	5
1.3. SPOR VE ERGONOMİ.....	5
1.3.1.Mekan – İnsan İlişkileri.....	5
1.3.2. Spor Alanları Standart Ölçüleri.....	6

1.4. SPOR ALANLARI	40
1.4.1. Temel Birimler.....	41
1.4.1.1. Eylem Alanları.....	41
1.4.1.2. Soyunma Alanları.....	54
1.4.2 Yan Birimler.....	69
1.4.2.1. Giriş ve Bekleme Alanı.....	69
1.4.2.2. Kafe- Restoran Alanları.....	76
1.4.2.3. Gym Shop.....	77
1.4.2.4. Kuaför.....	77
1.4.2.5. Spa.....	78
1.4.2.6. Havuz.....	79
1.4.2.6. Sosyal Alanlar.....	80
1.4.3. Servis Birimi.....	81
1.4.3 .1. Resepsiyon - Danışma Bankosu- Kayıt Bürosu.....	81
1.4.3 .2. Ofis İdare Birimi.....	82
1.4.3.3. Teknik Oda.....	84
1.4.3 .4. Sağlık Merkezi.....	85
1.4.3 .5. Depo Alanları.....	87
1.5. SPOR SALONLARI KULLANICI TEMEL İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ	87
1.5.1. Kullanıcı Temel İhtiyaçları Kavramı.....	87
1.5.2. Kullanıcı Alanları Fiziksel Ve Psiko-Sosyal Gereksinmeler.....	88
1.5.3. Spor Alanları Kullanımına Etki Eden Etmenler.....	89
1.5.4. Engelliler İçin Spor Alanları Kullanıcı İhtiyaçları.....	90

BÖLÜM 2	107
2 . ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ	107
2.1.ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ TANIM VE GELİŞİM SÜREÇLERİ	107
2.2. SPOR SALONLARI KAPASİTE VE DAĞILIMI.....	113
2.3. SPOR VE REKREASYON ALANLARI.....	114
2.4. SPOR ALANLARI VE ETKİNLİKLERİ.....	118
2.4. 1- Özel Spor Salonu Alan ve Etkinlikleri.....	118
2.4.2 -Spor Malzemeleri Satış Mağazaları Alan ve Etkinlikleri.....	123
2.4.3 - Satış ve Tanıtım Standları Alan ve Etkinlikleri.....	124
2.4.4 - Alışveriş Merkezinin Yönetim Spor Alan ve Etkinlikleri.....	127
BÖLÜM 3	134
3.1. ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ SPOR SALONLARI İÇ MEKAN TASAR TEMEL İLKELERİ.....	134
3.2.SPOR SALONLARI İÇ MEKAN PLANLAMA ve TASAR İLKELERİ.....	136
3.3. İÇ MEKAN TASAR KRİTERLERİ SPOR ALANLARI UYGULAMALARI..	139
3.3.1 Fonksiyon.....	139
3.3.2 Mekan Organizasyonu.....	140
3.3.3 Alanların Hesaplanması.....	144
3.3.4 Fiziki Mekan Şartları.....	144
3.3.5 Estetik Nitelikler.....	144
3.3.6 Teknik Donanım.....	155
4. SONUÇ	157
5. KAYNAKLAR	161
6. EKLER	172
7.ÖZGEÇMİŞ	199

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Birinci Bölüm

Şekil 1.1: Eski Mısır'da yapılan sporları gösteren duvar resimleri (www.touregypt.net).....	1
Şekil 1.2: Yunan Gymnasion Planı.....	2
Şekil 1.3: Roma Collesium'unu ve Circus Maximus'u gösteren bir maket fotoğraf.....	2
Şekil 1.4: Sporun İşlevleri.....	3
Şekil 1.5 : Alanlar Arası İlişki Şeması.....	8
Şekil 1.6 : Spor Salonu Alanlar Arası İletişim Şeması.....	9
Şekil 1.7: Spor salonları YÖNETİM ve PERSONEL ALANLARI Diyagramı (26).....	10
Şekil 1.8: Eylem Alanları Şeması (31).....	12
Şekil 1.9 : 200 m2'lik Kardio Alanı Standart ölçü ve Alet Sayısı.....	13
Şekil 1.10 : Spor salonları Jimnastik Alan Standart Şeması (33).....	14
Şekil 1.11: Aerobik- Dans – Esneme Alanları.....	15
Şekil 1.12: Alternatifli Stüdyo Alanları (35).....	16
Şekil 1.13 : Giriş - Soyunma Alanı –Aktivite Alanı İletişim Şeması (37).....	17
Şekil 1.14: Soyunma Alanı Giyinme Kabini Standart Ölçüleri (38).....	17
Şekil 1.15 : Soyunma Alanları Standart Dolap Ölçüleri (39).....	18
Şekil 1.16 : Soyunma Alanları Z Dolap Giyinme Dolabı (40).....	18
Şekil 1.15 : Soyunma Alanı Dolap Standart Ölçüleri 1 (42).....	19
Şekil 1.16 : Soyunma Alanı Oturma Bank'ları Standart Ölçüleri (43).....	19
Şekil 1.17 : Soyunma Alanı Dolap Standart Ölçüleri 2 (44).....	20
Şekil 1.18 : Soyunma Alanı Dolap Standart Ölçüleri 3 (46).....	20

Sayfa No

Şekil 1.19 : Soyunma Alanı Bank + Askı Standart Ölçüleri (47).....	21
Şekil 1.20: Soyunma Alanı Dolap - Bank Standart Ölçüleri.....	21
Şekil 1.21 : Masaj ve Dinlenme Odaları Standart Ölçüleri (49).....	22
Şekil 1.22 : Soyunma Alanları Kadın-Erkek Duş / WC / Lavabo (51).....	23
Şekil 1.23 : Yarı Islak Alanlar WC Standartları (52).....	23
Şekil 1.24 : 1 Soyunma Bölümü , 2 Duşlar + WC , 3 Koridor (55).....	24
Şekil 1.25 : Duş Odası Standart Şeması (56).....	25
Şekil 1.26: Duş + WC Ölçüleri (58).....	25
Şekil 1.27 : Duş Kabin Ölçüleri (60).....	26
Şekil 1.28: Buhar Odası Standart Şeması (61).....	27
Şekil 1.29 : Soyunma Alanları Islak Alan Sauna Kişi Sayısı Ölçü Standardı –Kesit Ölçüleri (62).....	27
Şekil 1.30: Sauna Dolaylı Isıtma Standart Şeması (64).....	28
Şekil 1.31: Spor Salonları Lokanta ve Kafe Standart Ölçüleri (65).....	29
Şekil 1.32: Sağlık Merkezi Tedavi Odası (66).....	30
Şekil 1.33 : Sağlık Merkezi Muayene odası, 14 m2 (66).....	30
Şekil 1.34 : Sağlık Merkezi Bir Hastanın Tedavisi için Minimum Alan Ölçüleri (66).....	30
Şekil 1.35 : 15 x 27 Büyüklüğündeki Spor Salonunun Alet Odalarındaki Büyük Aletler İçin Yer Planları.....	31
Şekil 1.36: Spor Salonları Ana Havuzdan Perde ile Ayrılan Öğrenme Havuzu (68).....	32
Şekil 1.37 : Spor Salonları Zemin Malzeme Standartları 1 (70).....	32
Şekil 1.38 : Spor Salonları Zemin Malzeme Standartları 2 A -B (72).....	33
Şekil 1.39 : Spor Salonları Tavan Yapay Işık Standartları A-B.....	34

Sayfa No

Şekil 1.40 : Spor Salonları Tavan Yapay Işık Standartları C- D (75).....	35
Şekil 1.41 : Spor Salonları Tavan Doğal Işık Standartları A –B- C- D.....	35
Şekil 1. 42 : Spor Salonları Tavan Doğal Işık Standartları E –F – G (77).....	36
Şekil 1.43 : Özürlü Bireylerin Erişim Ve Kullanımına Uygun Tuvalet Standartları (79).....	36
Şekil 1. 44: Engelli WC Standart Ölçüleri 1 (81).....	37
Şekil 1. 45: Engelli WC Standart Ölçüleri 2 (82).....	38
Şekil 1. 46: Engelli WC + Duş Standart Ölçüleri 1 (83).....	38
Şekil 1. 47: Engelli WC + Duş Standart Ölçüleri 2 (85).....	39
Şekil 1. 48: Engelli WC + Duş Standart Ölçüleri 3 (86).....	39
Şekil 1.49 : MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Alan Diyagramı Giriş Kat Planı A (87)....	42
Şekil 1.50 : MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Alan Diyagramı Giriş Kat Planı B (88)....	42
Şekil 1.51: MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Alan Diyagramı Asma Kat Planı 1. Kat (89)..	43
Şekil 1.52:MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Alan Diyagramı Asma Kat Planı 2.Kat (90)..	44
Şekil 1.53: Champneys Springs Health Kardio Alanı (91).....	45
Şekil 1.54: Rhycar Leisure Centre Kardio Alanı (92).....	45
Şekil 1.55: MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Kardio PlanI (93).....	46
Şekil 1.56: Corporate Wellness, Healthy Workforce, Healthy Budget (94).....	46
Şekil 1.57: Mac G-Mall Maçka Spor salonu (95).....	47
Şekil 1.58: İstinyepark AVM Hillside Spor salonu (96).....	47
Şekil 1.59: MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Kardio PlanI (97).....	47
Şekil 1.59: Jatomi Fitness Astoria Avm (98).....	47
Şekil 1.60: Indoor Cycling Studios Newyork (99).....	48

Sayfa No

Şekil 1.61: MAC G-Mall Maçka Spor Aletli Jimnastik Alanı (100).....	48
Şekil 1.62: Jatomi Fitness Nişantaşı City Avm (102).....	49
Şekil 1.63: MAC G Mall Mars Athletic club (103).....	49
Şekil 1.64: MAC G Mall Mars Athletic club Stüdyo ve Grup Ders Alanları (104).....	49
Şekil 1.65: G Mall Mars Athletic club (105).....	50
Şekil 1.66: Mac Kanyon Mars Athletic club (106).....	50
Şekil 1.67: Mac Kanyon Mars Athletic club(107).....	50
Şekil 1.68: Jatomi Fitness Nişantaşı City AVM (108).....	50
Şekil 1.69: Sport England, Fitness and Exercise Spaces, 2008 (109).....	50
Şekil 1.70: Mac Kanyon Mars Athletic club (110).....	51
Şekil 1.71: Jatomi Fitness, Tropicana City Mall 66 (111).....	51
Şekil 1.72: Corporate Wellness Wellness sitting, Teknogym (112).....	51
Şekil 1.73: Mac G –Mall (113).....	51
Şekil 1.74: Fitness First Women Club Frankfurt (114).....	52
Şekil 1.75: Ozone Fitness Galeria Krakowska Polonya (115).....	52
Şekil 1.76: Jatomi Fitness,Marmara Park AVM (116).....	52
Şekil 1.77: Kanyon AVM MAC Athletic Club(117).....	52
Şekil 1.78: Jatomi Fitness,Forum İstanbul Avm (118).....	53
Şekil 1.79: Illoha Omotesando Sport Center , TOKYO Climbing wall (119).....	53
Şekil 1.80: MAC G- Mall Maçka Spor Salonu Bayan Soyunma Odası Planı (120).....	54
Şekil 1.81: MAC G- Mall Maçka Spor Salonu Bay Soyunma Odası Planı (120) A.....	56
Şekil 1.82: MAC G- Mall Maçka Spor Salonu Bay Soyunma Odası Planı B (125).....	56

Sayfa No

Şekil 1.83: MAC G- Mall Maçka Spor Salonu Bay Soyunma Odası Planı C 1 (126)....	57
Şekil 1.84: MAC G- Mall Maçka Spor Salonu Bay Soyunma Odası Planı C 2 (127)....	57
Şekil 1.85: Jatomi Fitness Tropicana City Avm(129).....	58
Şekil 1.86: Hillside City Club, İstinyepark City Mall Malezya (128).....	58
Şekil 1.87: Hillside City Club, İstinyepark (130).....	58
Şekil 1.88: Jatomi Fitness Nişantaşı City AVM (131).....	58
Şekil 1.89: İnfolink Architecture, Australia (132).....	59
Şekil 1.90 : HEALTY CITY Fitness Madrid (133).....	59
Şekil 1.91: Centaman Entrance Control, Rfid Lockers Locks (134).....	60
Şekil 1.92 : Jatomi Fitness , Giysi Dolabı A Şifreli Anahtar - B Kart Anahtarı (135).....	60
Şekil 1.93: MAC Spor Salonu G-Mall Maçka (136).....	61
Şekil 1.94: Jatomi Fitness Havlu Dolabı ve Masası (137).....	61
Şekil 1.95: MAC Fit A Plus Bekleme Alanı (138).....	62
Şekil 1.95: Albufera Square Mall Healty city Fitness Bekleme Alanı(139).....	62
Şekil 1.97: HEALTY CITY Fitness Madrid , (140).....	62
Şekil 1.98: Jatomi Fitness, Nişantaşı City (141).....	62
Şekil1.99:MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Bayan Soyunma Alanı Dinlenme Odası	63
Şekil 1.100:MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Bayan Soyunma Alanı Dinlenme Odası.....	63
Şekil 1.101: MAC G- Mall Maçka Spor Salonu , Ata Mühendislik Dinlenme Odası	64
Şekil 1.102: Den Haag Grote Marktstraat Mall , Healty City Fitness (145).....	64
Şekil 1.103: OZONE FİTNESS Galeria Krakowska AVM, Polonya (146).....	64
Şekil 1.104: OZONE Fitness Galeria Krakowska Avm Polonya (147).....	65
Şekil 1.105: Erkek Soyunma Alanı Tuvaleti (148).....	65

	Sayfa No
Şekil 1.106: Kamu Tuvaleti (149).....	65
Şekil 1. 107: Duş Kabinleri (150).....	66
Şekil 1. 108: Jatomi Spor Salonu ,Duş Alanı (151).....	66
Şekil 1.109: Corporate Fitness Center (152).....	66
Şekil 1.110: Meridian Spa& Fitness Sauna (153).....	67
Şekil 1.111: Jatomi Fitness (154).....	67
Şekil 1.112 : Meridian Spa& Fitness (155).....	67
Şekil 1.113: Mac G-Mall ,Buhar Odası Planı (156).....	67
Şekil 1.114: Mac G-Mall ,Buhar Odası Planı (158).....	68
Şekil 1.115: Mac G-Mall ,Buhar Odası Planı AA Kesit (159).....	68
Şekil 1.116 : JATOMİ Fitness , Tropicana Mall , MALAYSİA (161).....	69
Şekil 1.117: OZONE Fitness, Giriş–Resepsiyon Alanı (162).....	69
Şekil 1.118: Jatomi Fitness Kart Güncelleme ve Turnikeler (163).....	69
Şekil 1.119: JATOMİ Fitness , Tropicana Mall , MALAYSİA (164).....	70
Şekil 1.120 : JATOMİ Fitness Astoria AVM (165).....	70
Şekil 1.121: Mac G-Mall Giriş Alanı (166).....	71
Şekil 1.122: MAC G- Mall Maçka Spor Salonu Giriş Alanı Mobilya Görünüşleri(167).....	72
Şekil 1.123: MAC G- Mall Maçka Spor Salonu Giriş Alanı Mobilya Ön Görünüş (168)..	73
Şekil 1.124: MAC G- Mall Maçka Spor Salonu Giriş Alanı Mobilya Ön Görünüş (169)...	73
Şekil 1.125: Giriş Alanının Bağlantılı Olduğu Alanlar Diyagram Örneği (170).....	74
Şekil 1.126: FitnessFirtst Spor Salonu My Zeil Mall (171).....	74
Şekil 1.127: Giriş – Resepsiyon Alanı Hillside City Club (172).....	75

Sayfa No

Şekil 1.128: Hillside City Club 1 Ayaklı Tip Hijyen Standı ve 2 Duvar Tipi Hijyen Standı (173).....	75
Şekil 1.129: Healty City Fitness (174).....	76
Şekil 1.130: Hillside City Club (175).....	76
Şekil 1.131: Hillside City Club,İstinyepark AVM (176).....	76
Şekil 1.132: GYM SHOP Mag G –Mall Maçka Spor Salonu (177).....	77
Şekil 1.133: MAC G MALL Maçka Spor Salonu SPA Masaj Odası (178).....	78
Şekil 1.134: MAC G MALL Maçka Spor Salonu SPA Dinlenme Alanı (179).....	78
Şekil 1 135 : MAC G MALL Maçka Spor Salonu (180)	79
Şekil 1.136: MAC Mars Athletic Kanyon Spor Salonu Sergi Salonu ve Bekleme Alanı (182).....	80
Şekil 1.137 : MAC Mars Athletic Sergi Salonu Kanyon Spor Salonu (183).....	80
Şekil1.138: Hillside City ClubDanışma Bankosu (184).....	81
Şekil 1.139 : Jatomi Fitness Giriş -Resepsiyon (185).....	81
Şekil 1.140 : Jatomi Fitness , Tropicana City Mall Danışma bankosu (186).....	81
Şekil 1.141 : Hillside City Club,İstinyepark AVM Ofis Birimleri (189).....	82
Şekil 1.142 : Jatomi Fitness , Tropicama City Mall Ofis İdare Birimleri (192).....	83
Şekil 1.143 : MAC G Mall , Maçka Ofis İdare Birimleri Giriş Kat Planları (193).....	83
Şekil 1.144 : Jatomi Fitness Kat Planı Teknik Oda Alanı ,Marmara Park AVM (194)...	84
Şekil 1.145 : MAC GMALL Maçka Spor Salonu Sağlık Odası Planı (197).....	85
Şekil 1.146 : MAC GMALL Maçka Spor Salonu Sağlık Odası Planı AA Kesiti (198)....	86
Şekil 1.147 : HILLSİDE City Club ilk yardım ve Ölçüm Odası (199).....	86

Sayfa No

Şekil 1.148: Spor Salonları Giriş Alanı Engelli Kullanım Sirkülasyon Şeması(215).....	93
Şekil 1.149: Giriş Alanı Engelli Erişebilir Resepsiyon Bankosu (216).....	94
Şekil 1.150: Resepsiyon Bankosu Engelli Erişebilir Ölçüleri (217).....	94
Şekil 1.151: Engelliler için Duvar ve Kapı Detayları (218).....	95
Şekil 1.152: Duvar ile Radyatör Aynı Hizada (219)	95
Şekil 1.153: Asansör Kapısı Duvar ile Aynı Hizada(219).....	95
Şekil 1.154: Spor Salonları Engelli Kullanım Sirkülasyon Şeması (220).....	96
Şekil 1.155 : Spor Salonu Engelli Tekerlikli Sandalye ve Kapı Ölçüleri (221).....	97
Şekil 1.156 : Spor Salonu Engelli Fitness Gym Alanları (222).....	98
Şekil 1.157 : Spor Salonu Engelli Fitness Gym Alanları Ekipman Örnekleri (223).....	99
Şekil 1.158 : Spor Salonu Engelli Fitness Gym Alanları Ekipman Örnekleri (224).....	99
Şekil 1.159: Soyunma Alanları Erişilebilir Kullanım Giriş Alanı –Dolap-Oturma Bankları (225)	100
Şekil 1.160: Soyunma Alanları Erişilebilir Kullanım Duş - WC Alanı (226).....	101
Şekil 1.161: Soyunma Alanları Erişilebilir Kullanım Duş - Giyinme Kabini (227).....	102
İkinci Bölüm	
Şekil 2.1: Antik Dönem Yunan Agorası (2.7).....	104
Şekil 2.2: Roma Forumu Yerleşim Planı (2.8).....	104
Şekil 2.3: Roma Forumu Yerleşimi (2.9).....	104
Şekil 2.4: Antik Dönem Roma Forumundan Görünüş (2.10).....	105
Şekil 2.5: Bergen Hassa Birliği Mahallesinden Görünüş Görünüş (2.11).....	105
Şekil 2.6: Bolonya Portikolarından Görünüş (2.12).....	105

Sayfa No

Şekil 2.7: 19. Yüzyılda Gostiny Dvor Görünüşü -21.Yüzyılda Gostiny Dvor Görünüşü.....	106
Şekil 2.8: Londra Covent Garden Çarşısı İç Görünüşü .(2.15).....	106
Şekil 2.9: Galleria Vittorio Emanuele İç Görünüşü (2.16)	106
Şekil 2.10: Crystal Palace Cam Üst Örtüsü (2.17).....	107
Şekil 2.11: Northland Alışveriş Merkezi Görünüşü (2.18).....	107
Şekil 2.12: 19. Yüzyılda Kapalıçarşı İç Görünüşü	108
Şekil 2.13: 20. Yüzyılda Kapalıçarşı İç Görünüşü (2.20).....	108
Şekil 2.14: Skyline Mall Frankfurt (2.37)	115
Şekil 2.15: SKYLİNE MALL Plan Üst Görünüş (2.38).....	115
Şekil 2.16: SKYLİNE Garden Spor ve Etkinlik Alanları (2.39).....	116
Şekil 2.17: A Plus 2.Kat Planı MAC Fit Spor Salonu Alanı (2.40).....	117
Şekil 2.18: A Plus 2.Kat Planı MAC Fit Spor Salonu Alanı (2.41).....	117
Şekil 2.19: A Plus 2.Kat Planı MAC Fit Spor Salonu Alanı (2.42).....	118
Şekil 2.20: A Plus 2.Kat Planı MAC Fit Spor Salonu Alanı (2.43).....	118
Şekil 2.21: A Plus 2.Kat Planı MAC Fit Spor Salonu Alanı (2.44).....	118
Şekil 2.22 :Ataşehir Novada AVM İnterSport Mağ.(2.45)	119
Şekil 2.23:Adana Optimum Outlet AVM (246).....	119
Şekil 2.24:Marmara Forum AVM İstanbul (247).....	119
Şekil 2.25: Marmara park AVM JATOMİ Tanıtım Standı.(2.48).....	120
Şekil 2.26: Marmara Park Alışveriş Merkezinin Sirkülasyon Koridorları Kiralanabilir Alanlar (2.49).....	121

Sayfa No

Şekil 2.27: Grand Gateway 66 Mall , Shanghai, Çin, 1. Etkinlik Alanı (2.50).....	123
Şekil 2.28: Grand Gateway 66 Mall ,Shanghai, Çin, B 1- A -B 2 Etkinlik Alanı (2.51)....	123
Şekil 2.29: Grand Gateway 66 Ana Giriş A Etkinlik Alanı Görseli (2.52).....	124
Şekil 2.30:Grand Gateway66 Mall, Hongqiao Road Açık Plaza B1 Etkinlik Alanı Görseli (2.53).....	124
Şekil 2.31: Grand Gateway 66 Mall , Hongqiao Road Açık Plaza B 2 Etkinlik Alanı Görseli (2.54).....	124
Şekil 2.32: KANYON AVM Etkinlik Alanı (2.55).....	125
Şekil 2.33: KANYON AVM ‘MAGİC BİKES’ Etkinliği (2.56).....	125
Şekil 2.34: DUBAİ MALL Dubai İce Rink Buz Pateni (2.57).....	126
Şekil 2.35: DUBAİ MALL Dubai İce Rink Buz Pateni (2.58).....	126
Şekil 2.36: MALL OF THE EMİRATES (2.59).....	127
Şekil 2.37: MALL OF THE EMİRATES SKİ Dubai Kayak Spor Salonu(2.60).....	127
Şekil 2.38: MALL of the EMİRATES SKİ Dubai Spor Salonu Etkinlik Görseli (2.61)....	127
Şekil 2.39 : GALERİA KRAKOWSKA Mall Dış Mekan Etkinlik 1 Tırmanma Duvarı 2 Futbol E. (2.62).....	128
Şekil 2.40: GALERİA KRAKOWSKA Mall Dış Mekan Etkinlik (2.63).....	128
Şekil 2.41 : GALERİA KRAKOWSKA Mall İç Mekan Eskrim Etkinlik Sirkülasyon Koridoru (2.64)	128
Üçüncü Bölüm	
Şekil 3. 1 : Spor Salonları Yönetim Ve Personel Alanları Sirkülasyon şeması (3.1).....	136
Şekil 3. 2 : Spor Salonları Yönetim Ve Personel Alanları Sirkülasyon şeması (3.2).....	136
Şekil 3.3 : Spor Salonları Soyunma Alanları Sirkülasyon Şeması(3.3).....	137
Şekil 3.4 : Spor Salonları Sosyal Alan Sirkülasyon Şeması(3.4).....	137

Sayfa No

Şekil 3.5 : Spor Salonları Sosyal Alan Sirkülasyon Şeması(3.5).....	138
Şekil 3. 6: Spor Salonları Yönetim Ve Personel Alanları Sirkülasyon şeması(3.6)...	138
Şekil 3. 7: Spor Salonları Biçim – Renk İlişkisi (3.7).....	140
Şekil 3. 8: Spor Salonları Biçim – Çizgi –Renk İlişkisi (3.8).....	141
Şekil 3.9: MAC G-Mall Grup Dersliği Renk Etkisi (3.9).....	141
Şekil 3.10 : MAC Kanyon Biçim –Renk ilişkisi (3.10).....	141
Şekil 3.11: MAC G-Mall Grup Dersliği Renk Etkisi (3.11).....	142
Şekil 3.12 : İstinyepark Hillside City Club Doku Uygulamaları Örneği (3.12)...	143
Şekil 3.13: Hillside City Club Duvar doku Örneği- Grafik yazı doku örneği (3.13)...	143
Şekil 3.14 : MAC Kanyon Algı Örneği (3.14).....	144
Şekil 3.15 : İnsan –Mekan ilişkisi (3.15).....	144
Şekil 3.16 : JATOMİ Spor Salonu Ahşap Parke Zemin (3.16).....	145
Şekil 3.17: MAC Kanyon Yer Üretan Zemin Malzemesi (3.17).....	146
Şekil 3.18 : Mac Kanyon Sentetik Zemin Kaplamaları (3.18).....	146
Şekil 3.19:Hillside Doğal Aydınlatma (3.19).....	147
Şekil 3.20:Hillside Doğal Aydınlatma (3.20).....	148
Şekil 3.21:Hillside Doğal Aydınlatma (3.21).....	148
Şekil 3.22 : Yapay Aydınlatma (3.22).....	149
Şekil 3.23 : Yapay Aydınlatma (3.23).....	149
Şekil 3.24 : Akustik yutucu panellerin spor salonlarında kullanımı (3.24).....	150

TABLolar

	Sayfa No
Tablo 1.1 : Salon Büyüklüklerine göre m2 'leri (19).....	6
Tablo 1.2 : Spor İçin Faaliyet Odaları M2 lleri.....	6
Tablo 1.3 : Spor Salonları Alet –Araç Depo Standartları (67).....	31
Tablo 2.4: Alışveriş merkezleri ile Spor salonlarının M2 Alan Oranı (2.23).....	109

ÖZET

“Alışveriş Merkezleri Spor Alanları İç Mekan Tasarımında Temel İlkeler” ini belirlemek için yapılan bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Spor’un kavram açıklamaları, kullanım amaçları, iç mekan insan ve spor faaliyet ilişkileri incelenmiştir. İnsan spor yaparken niçin -nerede- nasıl yapar? spor yaparken nelere ihtiyaç duyar ? soruları irdelenerek iç mekan tasarım uygulama sürecinin verimliliğini arttırmak hedeflenmiştir.

İkinci bölümde tanımlamalara yer verilmiştir. Alışveriş Merkezlerinde Spor Alanları araştırılmıştır. Spor ve Alışveriş Merkezleri ilişkisinde bu ihtiyacın amacı, nedeni, nasıl biçimlendiği, AVM içindeki konumu, iç mekan tasarım yöntem ve uygulamaları incelenmiştir. Bu çalışmada alışveriş merkezleri yönetimiyle, spor salonları firma yetkilileri, tasarım ve uygulama yapan mimarlar ile ve AVM içindeki spor etkinlikleri yapan organizasyon firmalarla görüşmeler yapılmıştır. Bu veriler görsellerle desteklenmeye çalışılmıştır. Gelişmekte olan ülkelerin kentsel dönüşüm projelerinde Alışveriş Merkezlerinin yerlerini aldığı görülmüştür. Bu yapılarda kullanıcıların yani insan’ın spor ve spor alanları ile ilgili temel ihtiyaçlarının neler olduğu saptanmıştır. AVM içinde spor alanlarının tasar ve planlamasında bulunduğu bölge, hitap ettiği kesim, hacmi, teknik ve fiziki özellikleri ile hizmet verilecek faaliyetlerin öncelikle belirlenmesinin tasarımda önemli bir rol oynadığı, spor alanlarının mevcut yapılanması ve sürdürülebilirliğinin önemi görülmüştür. Bu nedenle Alışveriş Merkezlerinde spor alanları iç mekan tasarımı örnekleri incelenmiştir.

Üçüncü bölüm, “Alışveriş Merkezleri Spor Alanları İç Mekan Tasarımında Temel İlkeler” i Türkiye ve Dünya’dan örnekleri incelenmiştir. Alışveriş merkezlerinin gelişim ve değişim süreçlerinde kullanıcı ihtiyaçlarının daha netleşmesi, spor alanlarına daha çok ihtiyaç duyulması ve kullanım oranının arttığı, spor etkinliklerinin yoğunluğunun arttığı gözlenmiştir. Bu bağlamda alışveriş merkezlerinde spor salonları planlama ve tasarım ilkeleri araştırılmıştır. İç mekan planlama ve tasarım ilkeleri başlığında fonksiyon, mekan organizasyonu tanımı ve planlaması, estetik nitelikler, temel nitelikler, spor alanları temel-yan-servis birimleri incelenmiştir. Alışveriş merkezlerinde spor alanlarının yeni bir oluşum olması bu ihtiyacın belirlenmesi, yapılanması ve devamlılığının sağlanabilmesi amaçlandığından “İÇMEKAN” İNSAN ve SPOR faaliyet ilişkilerinin belirlenmesi görsel örneklerle vurgulanmaya çalışılmıştır.

ABSTRACT

Shopping Malls Sports Fields " Basic Principles of Interior Design " of this research to determine consists of three parts . In the first section , the concept of sport descriptions , intended use , indoor sports activities and human relationships were examined . Why -where - how when people do sports ? What needs to doing sports ? questions examined the interior design is aimed to increase the efficiency of the implementation process .

The definitions are given in the second part . Shopping Centres Sports Ground was investigated. Sports and Shopping Centers The purpose of this requirement in the relationship , why , how is shaped , in shopping center location, interior design methods and practices were examined. In this study, with the management of shopping centers , gyms company officials , design and application architects and sporting events and organizations engaged in shopping center interviews were conducted with companies .. This data has been supported with visuals . In urban transformation projects in developing countries were taking the places of Shopping Centers . In these structures, ie human users about sports and sports fields were found to be what their basic needs . AVM in the athletic field design and planning , the area that cater cut, volume, technical and physical properties will be operating with activities primarily to determine design plays an important role as sports fields existing structures and the importance of sustainability was seen. Therefore Malls examples of interior design in the sports fields were examined.

The third section , " Shopping Centers Sport Area Interior Design Basic Principles " in Turkey and the world examples are investigated. Shopping centers in the process of development and change user needs to be more clear , sports fields and more is needed to increase the utilization rate , which increases the density of sporting events has been observed . In this context, shopping centers, sports halls in the planning and design principles have been investigated. Interior space planning and design principles function in the title , description and organization of space planning, aesthetic qualities , basic qualifications, sports fields were examined basic - as - service departments . Shopping centers, sports fields , this needs to be a new determination of the formation , structuring and is intended to ensure continuity " Indoor " HUMAN SPORT activities and identification of relationships was emphasized with visual examples

GİRİŞ
BÖLÜM 1

GİRİŞ

“Alışveriş Merkezleri İç Mekan Tasarımında Temel İlkeler”

“Alışveriş Merkezleri İç Mekan Tasarımında Temel İlkeler” i belirlemek için yapılan bu çalışma, inceleme – irdeleme – sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

Bu çalışmada, Alışveriş Merkezleri ve Spor Alanları kavram açıklamaları, gelişim süreçleri, insan – mekan – spor ilişkileri incelenmiştir.

Alışveriş merkezleri spor alanlarının amacı, nedeni, nasıl biçimlendiği, alışveriş merkezindeki konumları, spor alanları standart ölçüleri, spor alanlarının temel – yan – servis birimleri alanlarının fiziki ve teknik özellikleri, kullanıcı temel ihtiyaçları, iç mekan planlama ve tasarımında yöntem ve uygulamaları irdelenmiştir.

Çalışma, “Alışveriş Merkezleri İç Mekan Tasarımında Temel İlkeler” Türkiye ve Dünya’da tasarım ve uygulama örnekleri ile sonuçlandırılmıştır.

BÖLÜM I

1. SPOR

1.1. KAVRAM AÇIKLAMALARI

1.1.1. Spor Salonu Tanımı ve Tarihsel Gelişimi

Spor ferdi ve kolektif oyunlar şeklinde yapılan, genellikle yarışmaya yol açan bazı kesin kurallara göre uygulanan ve ani bir yarar beklemeyen beden hareketlerinin tümüdür. Güç, hız, dayanıklılık, esneklik, refleks canlılığı gibi fiziki ve cesaret, fedakarlık, sebat, dürüstlük gibi manevi nitelikler kazandırarak kafa ve bedeni geliştirme özelliklerine sahip olduğunu belirtmiş ve sporcuyu da “spor yapan sporla uğraşan kimse” olarak tanımlamıştır. (1-2) Spor; vücudun zindeliğini koruyan ve/veya geliştiren gerek törensel gerek eğlence gerekse şölen amaçlı, bireysel veya gruplar halinde yapılabilen bir uğraştır.

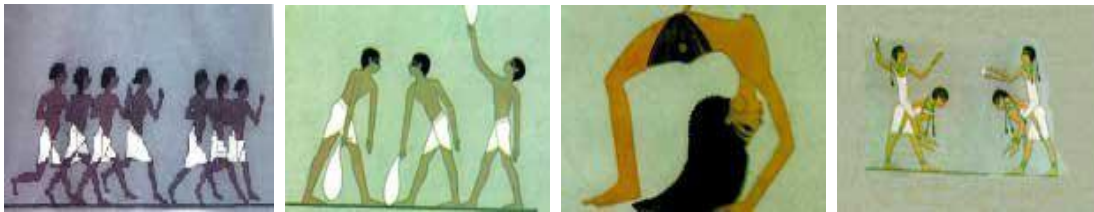
Doğada birçok canlıda içgüdüsel olarak var olan oyun ve egzersiz yapma arzusu insanın zaman içerisinde bu hareketlerinin bütününe spor egzersizlerine dönüştürmüştür.

Bu egzersizler bilinçli ve planlı amaca dönüşürse oyun spor halini alır. Burada *Claude Anet'nin*: “Oyun doğanın bize bir lütfüdür, ancak spor insanların bir buluşudur.” sözünü söyleyebiliriz.(3)

Uygarlığın ilerlemesi ve gelişmesi için çeşitli bilim dalları gibi Spor’da ilerlemede ve gelişmede yerini almıştır.

Toplumlarda sosyal gereksinimler ve kalkınmanın esas ögesi “İnsan” faktörü olarak kabul edilmektedir. Sosyal kalkınma olmadan ekonomik kalkınmanın yeterli düzeyde sağlanamayacağı bilinmektedir. Sosyal kalkınma için direkt ve indirekt ilişkisi olan spor’un öne çıkarılmasının önemi büyüktür. Sporun sosyal kalkınmaya etkisi toplumun spor kültürüne ve spor yapma olanaklarına sahip olmasına bağlıdır.

Tarihte spor konusunu araştırmaya başladığımızda ulaşabildiğimiz kaynaklar Milattan 2000 yıl önce Girit Medeniyetinde ortaya çıkan spor faaliyetidir. Mısır antik tapınaklarındaki fresklerden anladığımız kadarıyla spor Antik Mısır için önemli bir olgudur. Saggara’da firavun Djoser’e ait tapınağın içinde yer alan atletizm sahası (M.Ö 2600) dünyanın ayakta kalmış en eski spor tesisidir (4). Babil(Mezopotamya),Asur ve Perslerde vücut hareketleri yapıldığı bilinmektedir.(5)(Şekil 1.1 de verilmiştir)

Marato

Halter

Jimnastik

Hentbol

Şekil 1.1: Eski Mısır’da yapılan sporları gösteren duvar resimleri (www.touregypt.net)

1 Meydan Larousse ,11.cilt

2 Parakar Ç.: Produktivite ve Produktivite Ölçümü, Endüstri Mühendisliği Dergisi, sayı 21, s.3

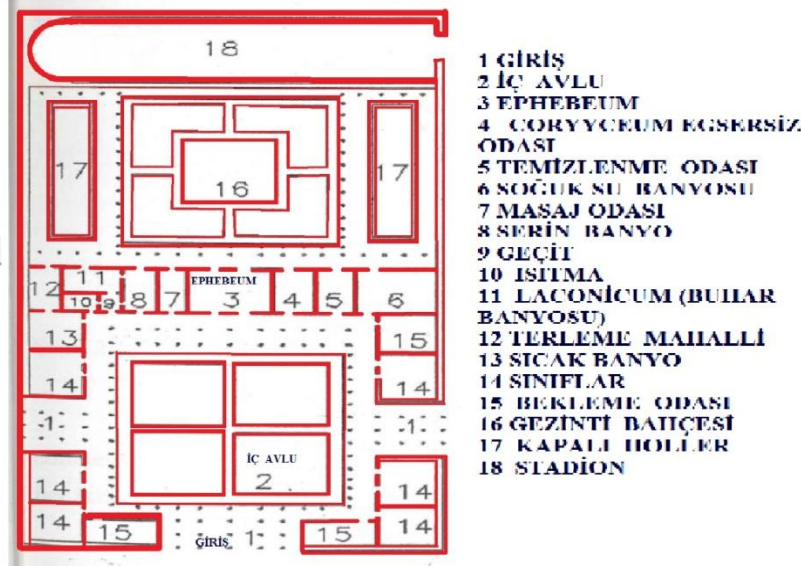
3 Ortner, R., (1953) “Sportbauten”, Verlag Georg D. W. Callwey, 9, Munchen.

4 Voigt, D., (1988), “Spor Sosyolojisi”, (Çev., Yrd. Doç. Dr. A. Atalay), Alkım Yayınları, İstanbul.

5 Mustafa Taner Arıkan, YÜTÜ , İstanbul 2009, sayfa 16

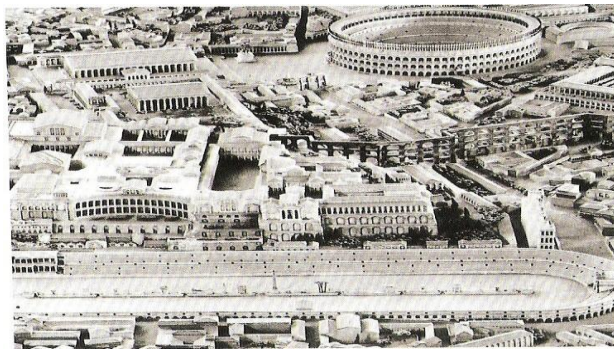
Tarihte ilk olimpiyatların yapıldığı M.Ö.776 da başladığını ve M.S394’e kadar devam ettiği, OLYMPIA’nın da Yunan dünyasının aziz spor bölgesi olduğu belirtilmektedir.(6)

Gymnasion (Şekil 1.2) halkın soyunarak spor yaptığı yer anlamına gelir. Eski gymnasionlar parka benzer, geniş yerleri kaplardı. Gymnasio'nun tarihini dört döneme ayırabiliriz. İlk dönemde bir dramostan, yani bir koşu yolundan ya da bir spor alanından öte bir şey yoktur, ikinci dönem Arkaik Çağ'dır, üçüncüsü 4.yy ile Hellenistik Çağ, dördüncüsü ise, Roma Çağı'dır. Gymnasionun iyice gelişmiş mimari biçimi oldukça geç tarihlere dayanır.

Şekil 1.2: Yunan Gymnasion Planı

Sporu Yunanlılardan alan Romalıların şehir planlarına bakacak olursak spor tesislerine ne derece önem verdiklerini görürüz.(7)En önemlileri anfi tiyatrolar, sirkler, banyolardır. Anfi tiyatroların formu herkese iyi bir görüş sağlamaktan ve fonksiyondan doğmuştur. Plan, büyük kitlelerin sorunsuz akışını ve aralarda gezinti yerlerini tanzim edecek şekilde yapılmıştır. Buna verebileceğimiz en güzel örnekte (Şekil 1.2) Colosseum 'dur.50.000 kişi alabilen bu tesisin, 7-8 dakikada boşalabildiği ve seyircilerin kuvvetli güneş ışınlarından korunması için ise, meydanın üstü yapı kabuğundaki direkler tarafından taşınan brandalar ile örtüldüğü bilinmektedir.(8)

Şekil 1.3: Roma Collesium'unu ve Circus Maximus'u gösteren bir maket fotoğrafı
(Arcitecturmuseum, Architecture+Sport" Edition Minerva2007)

6 Mesut Evren, İTÜ Mimarlık Fakültesi,II.Bina Bilgisi Kürsüsü, 1954,İstanbul
7 Erdem S, 'Dünyada ve Ülkemizde Spor',Olimpiyat Dergisi, Sayı 49,1984
8 Yusuf Ersan Eski , YTÜ.,Yüksek Lisans Tez, 1998

12. yy dan başlayarak henüz spor adı verilmeyen top oyunlarının özellikle İngiltere’de halk tarafında oldukça sevildiğini hatta toplumsal düzeni bozduğu ve askeri eğitimleri aksattığı gerekçesi ile yasaklandığı bilinmektedir.(9) 16. yüzyıla gelindiğinde ise top oyunları büyük bir genişleme göstermişlerdir. Stadyum, hipodrom, arena ve termal tesislerin kullanıldığı antik çağ ile yaygın spor aktivitelerinin uygulandığı günümüz spor yapılarının arasındaki gelişim süreci, ilgili oldukları spor türü ile ilişkili olarak ilerlemiştir. Geçmiştekiler gibi anlamlı yapılar ve tesisler, uygulanan spor ve oyun türleri buna imkân tanımadıkları için bu bir buçuk yüzyıllık dönemde oluşmamışlardır. Spor hayatı kısa bir sürede geniş anlamda büyüünce, pek çok alanda yeniden, özellikle antik çağların çözümlerine bağlanıldığı görülmüştür. Nasıl temel spor türlerinin kökleri binlerce yıllık bir geçmişe dayanıyorsa, spor yapıları da temellerinde uzun bir gelenek taşımaktadırlar. Her dönem bu yapılara kendi gereksinimlerine göre yeni çözümler getirmiştir. Teknik imkanlar ve yeni malzemeler yardımı ile modern bir şekil almak fırsatı bulan mimari, özellikle form ve fonksiyon sorunlarında çoğu zaman Yunan ve Roma mimarlığı izindedir. Antik eserlerde malzeme bakımından ahşap ve taş iken, modern mimari bunlara çelik, cam gibi malzemelerde eklenmiştir. Betonarme kullanılmaya başlanmıştır. Dolayısıyla görünüş farklılıkları meydana gelmiştir.(10)

1.1.2. İşlevleri

Sporun birbirinden son derece farklı, değişen hatta birbiriyle çelişen anlamlara sahip çok yönlü bir faaliyettir. Spor bilimciler spor faaliyetlerini pek çok farklı kriterlere göre sınıflamaktadır. Sporun yapılaşma amacına göre sınıflandırırsak bunun kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Profesyonel spor, sporun para kazanmak amaçlı mesleki bir faaliyet olarak yapılmasıdır. Amatör spor; eğlenmek, dinlenmek, yeni dostlar edinmek, günlük toplumsal hayatın stresinden uzaklaşmak ve bu yolla fiziksel ve ruhsal sağlığı geliştirmektedir. Spor haz, eğlence, mutluluk, sağlık, güzellik ve form sağlamanın yanı sıra kişiye statü sağlamaktadır. Spor, profesyonel boyut kazanmasıyla beraber toplumda dikey hareketliliği sağlayan bir araca dönüşmüştür.(11)

Şekil 1.4: Sporun İşlevleri

9 Boniface, P., (2007), “Futbol ve Küreselleşme”, (Çev., İsmail Yerguz), Ntv Yayınları, İstanbul.

10 Mustafa Taner Arıkan, YTÜ, Y.L. Tez 2009, İstanbul

11 Amman, M.T., İkişler, H.C., Karagözoğlu C., Sporda Sosyal Bilimler, Alfa Basın Yayımları Ltd, İstanbul

İktisadi alanın en önemli sektörlerinden biri haline gelen spor, sayısız kulüp, şirket ve federasyon bünyesinde çalışan milyonlarca insan için sportif mal ve hizmet üretiminden, medyaya, pazarlamaya kadar pek çok farklı alanda istihdam alanları yaratmaktadır. Kişinin sosyalleşmesine büyük katkısı olan sporun yeni toplumsal ilişkilerin, dostlukların kurulmasına aracı olmak gibi bir faydası da vardır.

1.1.3. Türleri

Belirli bir veya birkaç spor dalı için, ait olduğu toplumun teknik ekonomik imkânları doğrultusunda düzenlenmiş alan veya yapılar spor mekânı olarak tanımlanmaktadır.

Kuruluş şekillerine göre spor salonlarını,

- 1- Özel: Firmalar, Kulüpler, Vakıflar
- 2- Resmi: Belediyeler, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Askeri Birimler, Eğitim Yapıları

olarak hizmet verdiklerini söyleyebiliriz.

1.2 . SPOR ALANLARI KULLANIM ÇEŞİTLERİ

T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından 2002 yılında yapılan araştırmalara göre, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan spor tesislerinin sayıları belirlenmiş, Spor Salonu sayısının 389 olduğu belirlenmiştir. (12)

1.2.1. Fiziksel Özelliklerine Göre Spor Alanları

Spor mekânlarını Kapalı Spor Alanları, Açık Spor Alanları, Yapay Alanlar , Doğal Alanlar, Amacına Göre Spor Alanları, Özel Spor Alanları olarak ayırabiliriz.(13)

Kapalı Spor Alanları : Kapalı spor tesisleri spor etkinliklerinin tümünün iç mekanda yapılabilmesine olanak sağlayan tesislerdir.(14)

Açık Spor Alanlar : Açık spor tesisleri spor eyleminin dış mekanda yapılmasına olanak sağlayan tesislerdir.

Sporlaştırılmış Doğal Ve Kentsel Alanlar : Doğal ve kentsel mekanlar, tesis gerektirmeyen spor etkinlikleri için olanak sağlamaktadırlar. Bu sporlar için doğal ve kentsel mekanlar geçici olarak örneğin başlangıç ve bitiş çizgilerinin belirlenmesi, belli aralıklarla mesafe çubuklarının yerleştirilmesi, sökölür-takılır tribünlerin kurulması, trafik durdurulması gibi düzenlemelerle sporlaştırılmaktadır.(15)

12 T.C.Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü,Spor İstatistikleri 2002, sf.12-13

13 Mustafa Taner Arıkan, YTÜ,Y.L.Tez sf.14, 2009,İstanbul

14 Nevin İşlertaş,Niğde Ün.Sosyal Bilimler,Yüksek Lisans Tez 2006,Niğde

15 AKSU, A. (1997) Spor Tesisi Tasarımına Yönelik Planlama ve Programlama Önerileri-Ankara örneği.

. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

1.2.2. Amaçlarına Göre Spor Alanları

Amacına göre spor salonları işlevleri farklıdır. Bunlar

- 1- Gösteri amaçlı spor salonları : Sporun kavramsal içeriğinde gösteri unsuru vardır. Gösteri amaçlı seyircili spor tesisleri olmaktadır.
- 2- Antrenman amaçlı spor salonları : Bu tesisler genellikle okul ve semt spor tesisleridir.
- 3- Sosyal amaçlı spor salonları: Temel ilke; tesisin tüm kullanıcılarına eşit ve ortak koşulları sağlanmasıdır. Sosyal amaca hizmet edecek seyir, antrenman ve eğitim amaçlı spor tesisleridir.
- 4- Özel spor salonları : Gerçek veya tüzel kişilerce işletilen spor salonlarıdır.

1.3. SPOR ve ERGONOMİ

1.3.1.Mekan –İnsan İlişkileri

Uzay araştırmaları sırasında ortaya çıkan, ergonomi; insanın en rahat ortamda ve en verimli çalışacağı ortamı araştıran çalışma ilmidir. Spor salonlarındaki aletlerin ergonomik olması, kullanışlı olması spor salonu yapımında ergonomik kurallara uymakla sağlanabilir. Bu da en iyi çalışma ortamını sağlayacaktır. Isıtma, havalandırma, ışıklandırma, zemin, duşların yüksekliği, basın tribünü, otopark yönünden ergonomik kurallara da dikkat edilmelidir.

Spor Alanlarının temelinde ise kullanıcıların gereksinimleri ve spor işletmeciliğinin temel beklentileri önemli bir yer tutar. Bu arada mekanları kullanacak insan faktörü için ergonomik yaklaşımlar, kullanım konforu, sağlık ve güvenlik prensiplerinin de gözetilmesi söz konusudur.(16)Ergonomik açıdan önemli bir noktada boyut sorunudur. Kullanılan hacim, aletler, çalışılan yer ve yüzeyler antropometrik tekniklerle ve ulusal örneklerden elde edilmiş istatistik verilerden yararlanarak saptanabilir. Çeşitli ülkelerin insanları bölgesel ve yöresel farklılıklar gösterebilir. Ergonomik ve antropometrik araştırmaların yapılması spor salonlarında kullanılan hacim ölçüleri, alet ölçülerinin belirlenmesi, geliştirilmesi, devamlı bir hizmet haline getirilmesi insanlar için mekan tasarımlarında gerekli boyutsal standartların zaman zaman yeniden gözden geçirilmesi önem kazanmıştır.(17)

Ergonomi, çalışanla işi arasında uyumlu bir ilişkiyi kurmaya çalışarak, bir yönden üretim verimliliğini en yüksek düzeye çıkarmaya çabalamakta, öte yandan da bu uyumlu ilişki sayesinde çalışanın fizik ve ruh sağlığını korumayı amaçlamaktadır. Yapılan araştırmalar, işiyle uyum içinde çalışanların verimlerinin yüksek düzeyde olduğunu, öte yandan fizik ve ruh sağlıklarını yıpranmadığını kanıtlamaktadır. Ayrıca, emniyet standartları spor alanlarının hacimlerinde kullanılan malzemelerin tür ve şekline, spor salonlarının giriş kapılarından soyunma odalarına ve duşlarına, ışıklandırılmasından havalandırmasına kadar her yönüyle kapsmalıdır. (18) Spor salonu açısından ısı ergonomisi; hava ısısı, ısı kaynaklarından yayılan ısı durumu, ortam nemliliği, hava elektrikliliğine dikkat edilmeli, tesisin normal ısısı 19,4-22,8 °C olmalıdır.

16 Türkiye spor tesislerinde güncel planlama sorunları ,20 ekim 1989

17 AYDIN, S. (2001) Spor Tesisi Tas. Ergonomik Kurallar, Yüksek Lisans Tezi,M.Ü.Sağlık Bil. Enst., İstanbul.

18 ERAN N.:Ergonomi,M.P.M.Yayını, Ankara, 1989

1.3.2. Spor Alanları Standart Ölçüleri

Standart kavramı spor salonlarında sözü edilen ihtiyaçların karşılandığı fiziksel özelliklerin kurallaştırılması olacaktır. Sportif eylemlerin gerçekleşmesi için gerekli olan alan verileri, alan ihtiyaçları, alanın fiziksel nitelikleri, o eylemin yerine getirilmesi koşulu olan alan standartlarının belirlemektir.

Spor Salonları Alan Büyüklüklerine Göre M2 Standartları

Tablo 1.1’de Spor salonları alan büyüklüklerine göre m2 standart ölçüleri verilmiştir.

Salon Tipi	M olarak ölçüler	Kullanılabilir spor yüzeyi m2	Salon oyunları	Antrenman saha sayısı
Münferit salon	15x27x5.5	405	Basketbol Voleybol	4 1
Üçlü salon	27x45x7 3 kısım 15x27 bölünebilir	1.215	Salon futbol Basketbol vb.	3
Dörtlü salon	4 kısım bölünebilir	1.620	Salon futbol Basketbol vb.	4
Gerektiğinde 2’li salon	2 kısım bölünebilir	968	Salon futbol Basketbol vb.	3

Tablo 1.1 : Salon Büyüklüklerine göre m2 ‘leri (19)

Çeşitli büyüklükteki salonların standartları ile bu salonlarda yapılacak servis hizmetleri için gerekli olan alan standartları aşağıda Tablo 1.2.’de verilmiştir.

Salon Tipi Servis Şekillerine Göre M2 Standartları

Salon Tipi	Giriş salon M2	Soyunma odası M2	Duş odası M2	Tuvaletler		Öğretmen Odası Min. sayı	Alet odası Çok amaçlı M2	Alet Odası Oyun amaçlı M2	Temizlik aletleri Min sayı	Salon kapıcısı En az 10 m2
				Her bir Soyunma Giriş Odası Min sayı By.	Byn.					
Münferit salon	15	2	1	1	1	1	60	20	1	1
İki salon	30	2	2	1	1	1	90	-----	1	1
Üç salon	45	3	3	1	1	2	120	60	1	1
Dört salon	50	4	4	1	1 1	3	150	80	1	1

Tablo 1.2 : Spor İçin Faaliyet Odaları M2 Ölçüleri

Bu tabloda farklı büyüklükteki spor salonunun giriş, soyunma alanı, wc, duş alanı gibi spor yapan kişinin fiziksel ihtiyaçlarını karşılayan servis alanlarının standart ölçüleri verilmiştir .

Spor salonlarında Kişi Başı Alan M2 Standartları

Spor salonunda kişi başı yüzey metrekare alan ölçüleri spor aktivitelerinin belirlenmesi için gereklidir. Ana alanların belirlenmesi daha sonra ilave alanların belirlenmesi faaliyet çeşitlerinin sayısının belirlenmesini sağlar.

- Soyunma odası _____ 0,8 -1,0 m2
- Ön Yıkama Yeri _____ 0,3 -0,5 m2
- Sauna Odası _____ 0,5 -0,8 m2
- Dinlenme Odası _____ 0,3 -0,6 m2
- Buhar Odası _____ > 0,5 m2
- Masaj Odası _____ 6 - 8 m2
- Kondisyon Ve Vücut Geliştirme Odası _____ 35 -200 m2
- İdman Odası _____ 20 -35 m2
- Jimnastik Odası _____ 100 – 196 m2 (20)

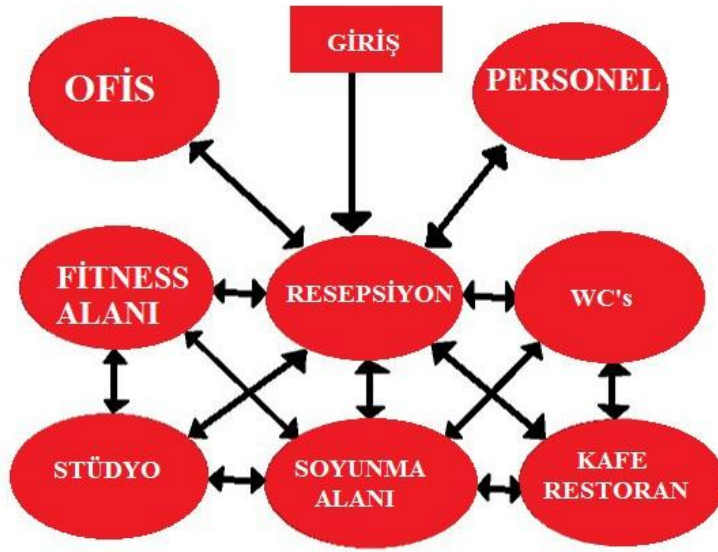
Spor Salonları Alan Standartları

Bu tez çalışmasında alışveriş merkezleri spor salonlarının alan standartları, spor salonlarında verilen hizmet çeşitliliğiyle farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar spor salonunun kapasitesi ile doğru orantılıdır. Küçük spor salonlarında Giriş- Resepsiyon, Ofis İdare, Personel, Kamu wc, Eylem Alanları, Soyunma Alanları, Kafe –Restoran, Sağlık Merkezi, Depo Alanları birimleri bulunmaktadır. Salonun kapasitesi arttığında bu birimlere Koşu pisti, Masa tenisi alanları, Basketbol, spinning , Squash kortları v.b. eylem alanları ve Havuz, Spa, Gym shop, Kuaför gibi servis alanları dahil edilebilmektedir.(21)

Spor salonları alan standartlarına aşağıdaki sırayla değinilmiştir.

- 1- Giriş – Resepsiyon
- 2- Yönetim ofisleri
- 3- Eylem alanları
- 4- Soyunma Alanları
- 5- Kafe – restoran
- 6- Sağlık Merkezi
- 7- Depo Alanları
- 8- Havuz
- 9- Spa
- 10- Yapı Malzeme standartları

Spor Salonları Ana Alanlar Diyagram Şeması

Şekil 1. 5 : Alanlar Arası İlişki Şeması

Spor salonlarının işlevsel niteliklerini ana çizgileriyle gösteren şemada alanlar arası geçiş sıralamasının önemi vurgulanmaktadır. Spor salonlarının mimari özelliklerine göre değişebilen bu diyagram , mekan tasarımı yapılırken şekil 1.5'deki (22) gibi düzenleme yapıldığında alanların kullanım oranlarının artması ve yeni eklenen alanların bu planlama ile daha verimli olacağı vurgulanmıştır.(23) Alanlar esnek ve gelecekte popüler hale gelebilecek yeni programlara ve aktivitelere uyarlanabilir hacimlerin katılımını sağlayabilecek bir ilişki sistemi kurulması öncelikli olmalıdır.

1- Giriş – Resepsiyon Alanı Standartları

Giriş alanı; resepsiyon masası, bekleme alanı, personel ve kullanıcı geçiş turnikeleri bölümü, spor malzemeleri satış mağazası, kuaför, üyelik satış standı, teknik oda, spa geçiş alanı, tanıtım panoları, sağlık malzemeleri, havlu standı, danışma standı, üye hizmetleri standı gibi birimleri bünyesinde bulunduran merkez alan kabul edilebilir.

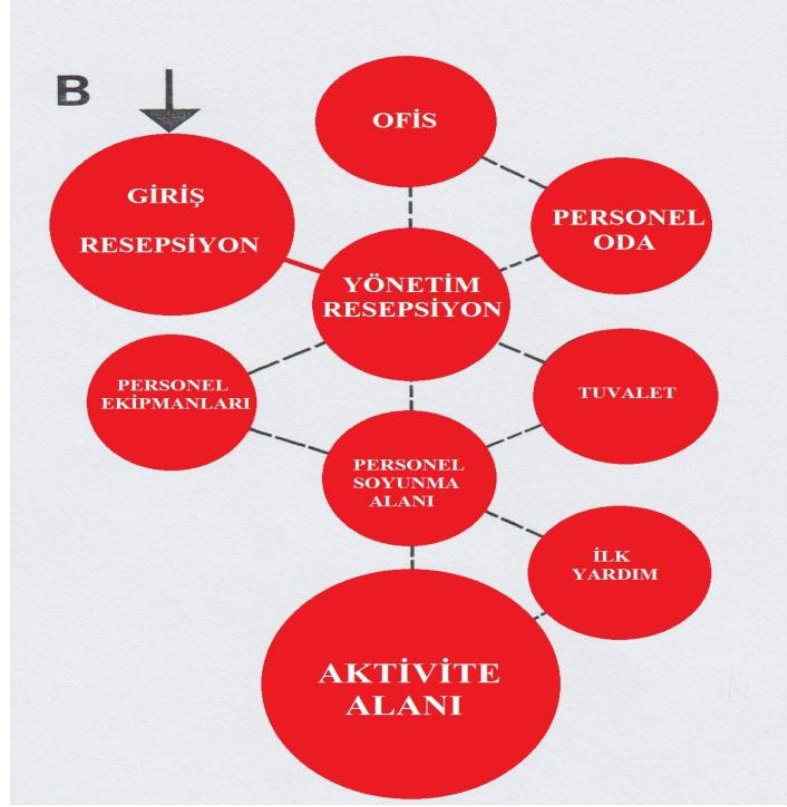
Giriş alanı spor salonunun diğer birimlerine görme ve müdahale edebilecek konumda olmalıdır. Bu alan ziyaretçinin akışını karşılamak için yeterli büyüklüğe sahip olmalıdır. Kullanıcıların ve spor salonunu ziyaret eden misafirlerin kamu telefonlarını, tuvaletleri, soyunma odalarına geçiş alanını , kafe veya lokanta bölümüne rahat ulaşabilmeleri kolay olmalıdır. Resepsiyondaki görevlilerin kullanıcıları ve personeli denetlemesine olanak verecek biçimde yer almaları gerekir.. Giriş alanı açıkça görülebilir ve cazip olmalıdır. Bilgi panoları, eğitim ders çizelgeleri giriş holünde ve personelden temin edebilecek standlar oluşturulmalıdır. (24)

22 Fitness & Exercise spaces, Sport England 2008, sf. 25

23 Eric G. Mion, www.uscost.com, WBDG

24 Sport England, Fitness & exercise Spaces, Design Guidance Note, 2008

Personel birimlerinin de giriş-resepsiyon-ofis birimlerine yakın olması gerekmektedir. Spor yapan kişi gerektiğinde eğitmeni ile giriş bekleme alanında ders kritiği yapabilmelidir.

Şekil 1.7: Spor salonları YÖNETİM ve PERSONEL ALANLARI Diyagramı (26)

Spor salonuna girildiğinde yönetim ve personel alanları birbirleriyle bağlantılı olması, sporcu – yönetim- eğitmen arasındaki iletişimin daha verimli olması için gereklidir. Şekil 1.7’de bu bağlantının olması gereken diyagramına örnek verilmiştir.

3- Eylem Alanları

Spor salonlarındaki sporla ilgili mekanları, eylemlerin alan ihtiyaçları açısından incelediğimizde, değişik büyüklük ve nitelikteki mekanların genel toplamı içindeki yüzdeleri farklılıklar gösterir. Bir örnek ile belirlemek için,

Spor salonu alanını kullanacak sporcu başına alanı 1.12 m² kabul edersek;

. Basketbol, voleybol, jimnastik gibi aktivitelerin yer aldığı, yüksekliği min.6.60 m olan büyük spor alanı, yapının %55’ni

. Min. 3.65 m yükseklikteki, egzersiz, dans, ağı kaldırma vb. faaliyetlerin yer aldığı alanları, yapının %30’u

. Soyunma odaları, wc, duşlar, malzeme depoları, ek odalar, ofisler gibi yan alanlar, yapıda sportif eylemlerin yer aldığı aktivite alanlarının %35’ini

Holler, merdivenler, lobiler, genel wc'ler, duvar kalınlıkları vb. yan servis ve sirkülasyon alanları, aktivite alanlarının % 60-70' ini kaplamaktadır.

Spor salonlarında salon - oyun alanı tüm inşa edilmiş alanın yaklaşık yarısını kaplarken, sirkülasyon alanı küçük salonlarda 1/20'i, büyük salonlarda 1/10 oranında olduğu görülmektedir.(27)

Spor salonlarında ana salona ek olarak bulunan ve ilave çalışma alanları olarak kullanılan spor alanlarının ölçü standartları IAKS tarafından şöyle belirtilmiştir. (28)

Egzersiz Salonları :	L x G x Y
Jimnastik Odası:	14 x 14 x 5.5
Ağır kaldırma- Güreş:	4.5 x 6 x 3.5 ---- 6 x 15 x 3.5
Juda-Karete vb. salonlar:	12 x 24 x 5.5
Kondisyon Salonu :	4.5 x 4.5 x 2.5 ---- 6 x 9 x 3
Aletli Jimnastik :	18 x 36 x 5.5
Hareket (Küçük Gruplar):	12 x 9.1 x 4.5m
Ritmik Jimnastik:	14 x 14 x 9 - 15m
Hareketi (Ortalama Gruplar):	15 x 12 x 4.5m 12
Hareket (Büyük Gruplar):	21-24 x 12 x 6.1m

Dans Salonları :	L	x	G	x	Y (29)
Küçük uygulama stüdyo (12-15 kişi):	9	x	9	x	3.5 - 4.5m
Standart dans stüdyosu (30-35 kişi):	12 - 15	x	12 -15	x	4.5m
Büyük dans stüdyosu :	15	x	17	x	5m
Büyük ölçekli prova Stüdyo :	21-24	x	12	x	6.1m

Eylem alanlarını ,

A- Fitness Alanı

B- Kardio Alanı

C- Jimnastik –Aerobik- Dans Alanları

D- Stüdyo Alanları olarak standartları ölçü birimleri ve özelliklerini inceleyeceğiz .

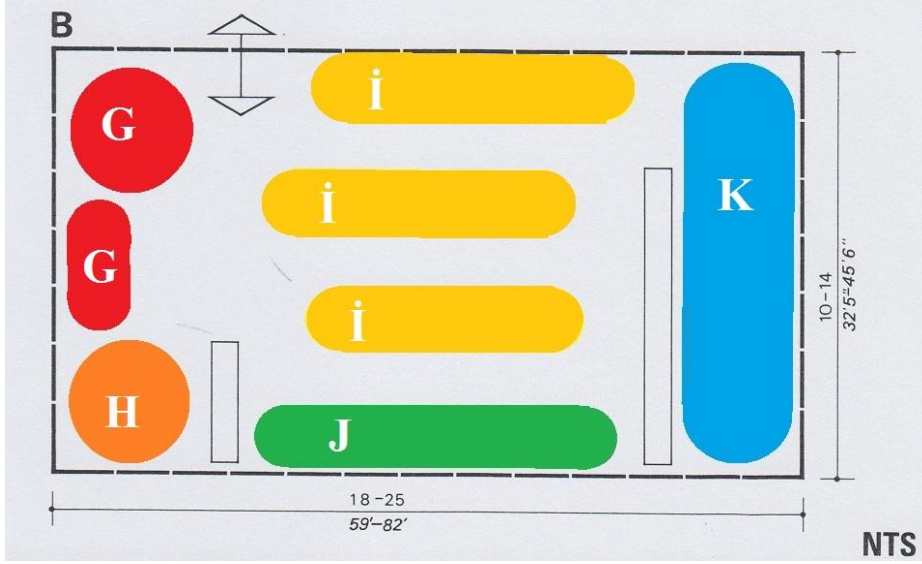
27 Meral Erdoğan ,İTÜ. Mimarlık Fak. Doktora Tezi,1986

28 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı

29 www.sportengland.org Fitness &Exercise spaces, Sport England 2008,sf. 25

A- Fitness Alanları

Spor salonunda fitness eğitimi için önerilen alan özellikleri ve standartlar şekil 1.8'deki gibi tasarlanabilir.

Şekil 1.8: Eylem Alanları Şeması (31)

- 1- Bölge: Önce kişi kendini kontrol eder ve ısınma hareketlerine hazırlanır
- 2- Bölge: ısınma ve soğuma hareketlerinin yapıldığı alandır
- 3- Bölge: Kardiyovasküler (Kalp ve Akciğer nefes alıp –verme egzersizleri)
- 4- Bölge: Kas çalışması alanıdır
- 5- Bölge: Body- Building çalışmaları (Aynalar mutlaka olmalıdır) alanıdır

G
H
i
J
K

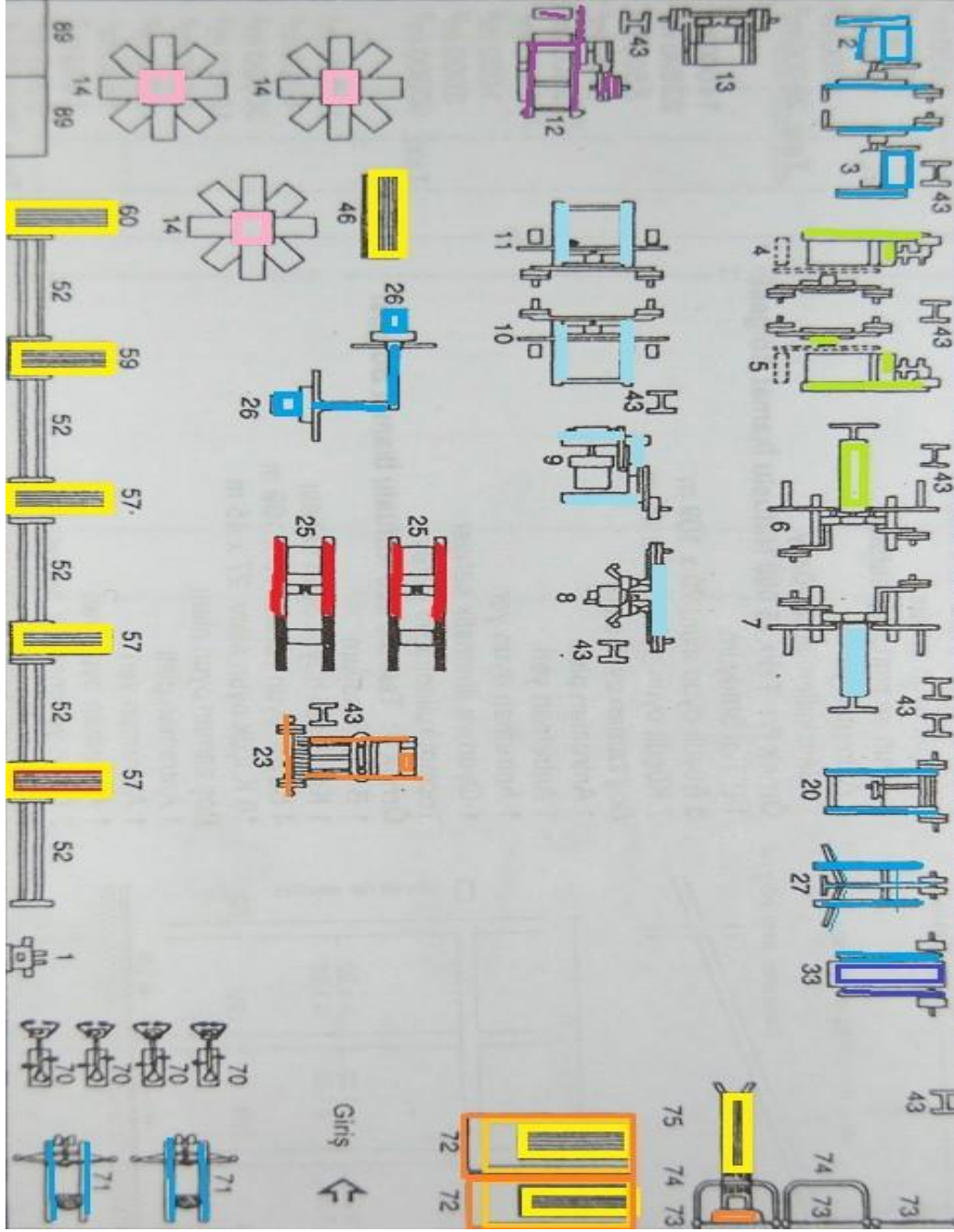
B- Kardio Alanı

Kondisyon ve Antrenman Odaları Standartları

40 - 45 kişilik odalarda oda büyüklüğü en az 200m² olmalıdır. Odaların iç yüksekliği 3,0 m olmalıdır. Optimal iki taraflı aletlerin dizilişi açısından idman ve antrenman odaları esas olarak 6m genişliğinde olmalıdır. Odaların uzunluk ölçüleri <15 m olm40 m²'lik en küçük oda birimi 12 kullanıcı için elverişli olmalıdır.(30)

30 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı

31 Indoor Sports Spaces, Crane Dixon ,sf 4.04

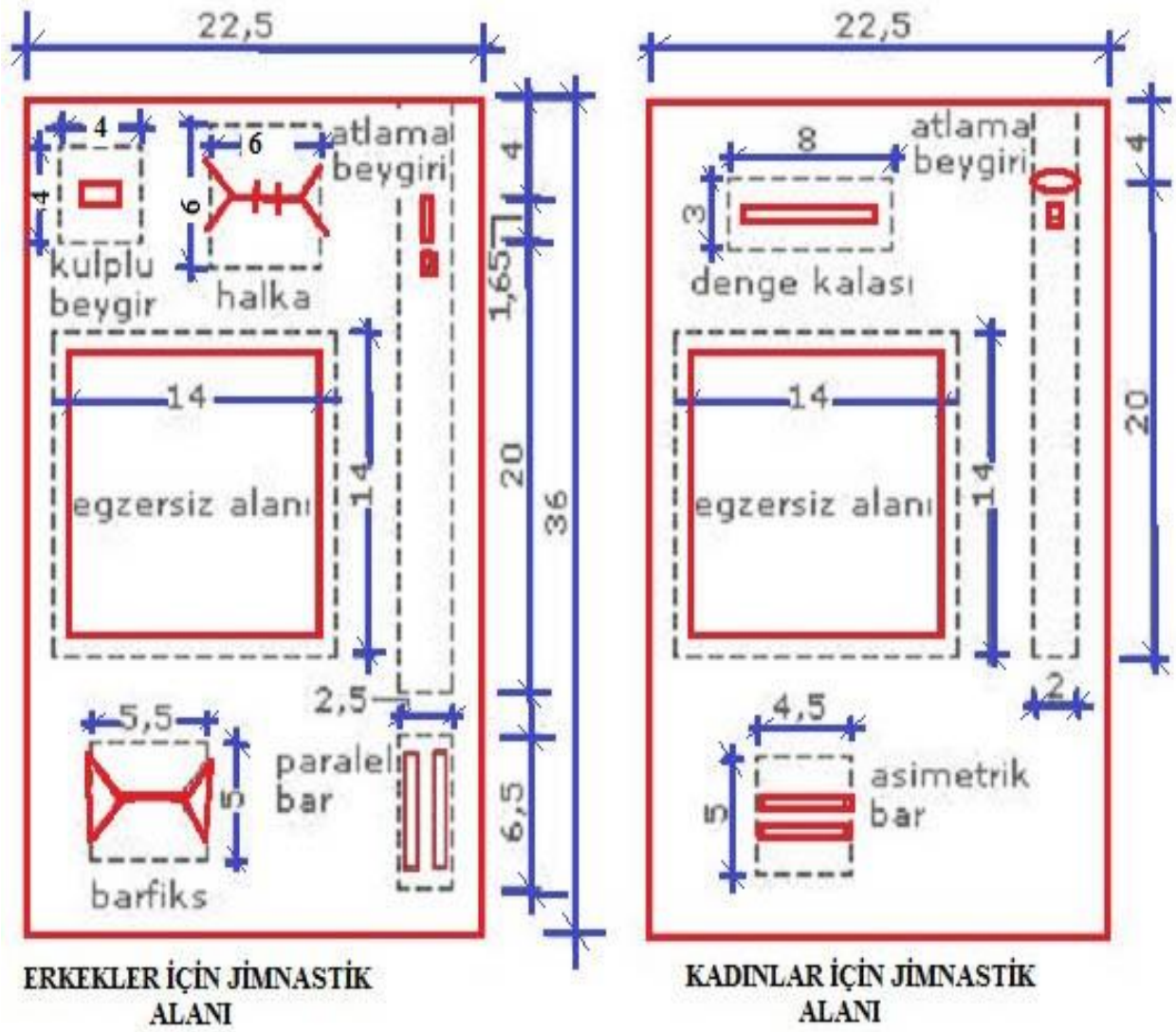

Şekil 1.9 : 200 m2'lik Kardio Alanı Standart ölçü ve Alet Sayısı

Kardio salonunda bulunan alet sayısı ve çeşitleri: 1 El merdanesi, 2 başlı kas istasyonu, 3 başlı kas istasyonu, 4 pull-over makinesi, latissimus makinesi, iskelet istasyonu, kalça- bacak- ayak istasyonu, karın kası istasyonu, çekme aleti, küçük disk ayaklığı, çapraz bank, toplu yuvarlak bank, bisiklet ergometre, koşu bantı, kolların kuvveti çekme, yatay parmaklık, karın kası tahtası, alet dolabı, multi idman bankı gibi aletler bulunmaktadır. (Şekil 1.9)(32)

C- Jimnastik –Aerobik- Dans Alanları

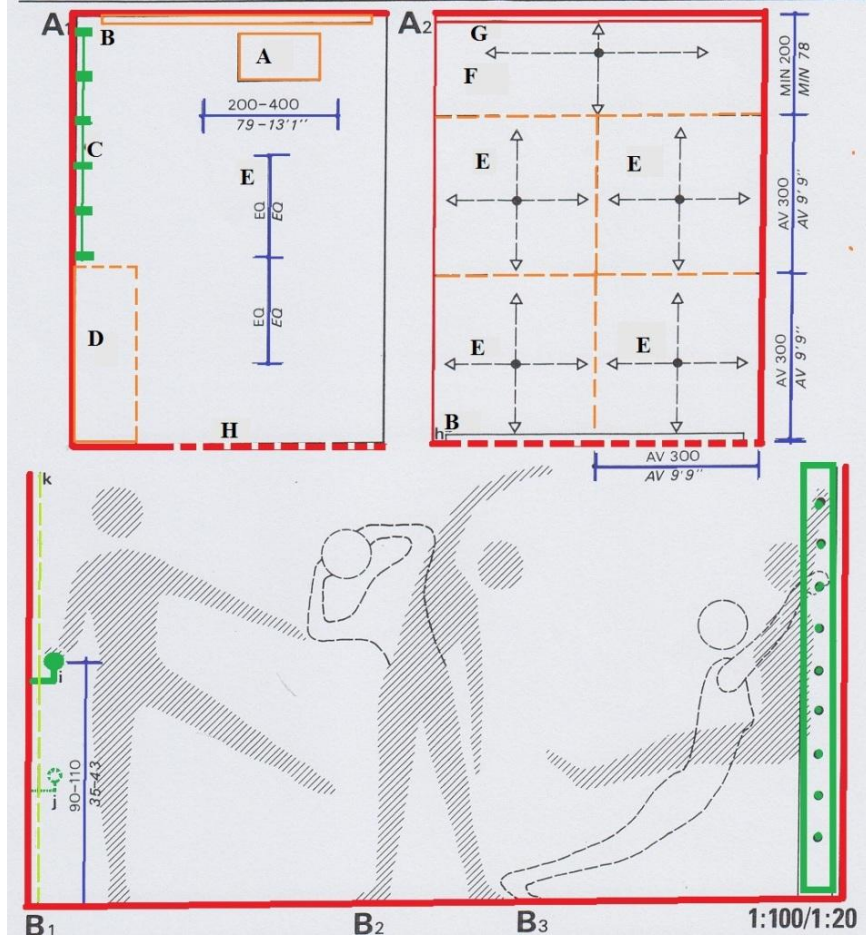
Spor Salonlarında Erkekler Ve Kadınlar İçin Jimnastik Alanları Standart Ölçüleri Şekil 1.10'da verilmiştir

Şekil 1.10 : Spor salonları Jimnastik Alan Standart Şeması (33)

Erkekler için jimnastik alanı; egzersiz alanı, kulplu beygir, halka, atlama beygiri, paralel bar ve barfiks 'ten oluşur.

Kadınlar için jimnastik alanı; egzersiz alanı, asimetrik bar, denge kalası, atlama beygiri ekipmanlarından oluşur.

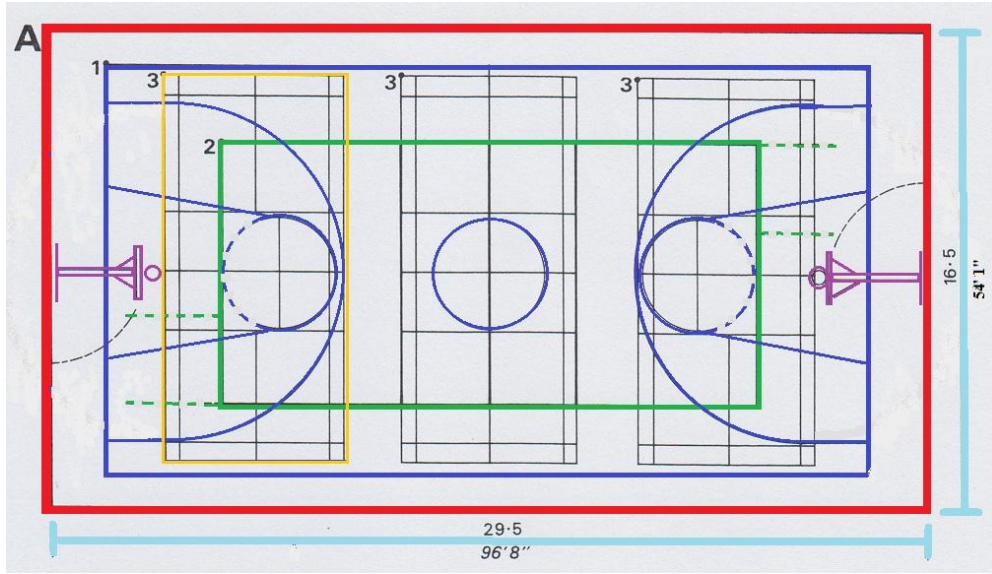

Şekil 1.11: Aerobik- Dans – Esneme Alanları

Aerobik –dans- esneme alanlarının standart olarak sahip olması gereken özellikler şekil 1.11’de detaylarıyla verilmiştir. (34)

A a- Eğitmenin Podyumu b- Duvar Bar c- Çerçeve Tırmanma d- Diğer Ekipmanlar İçin Depolama Alanı e- Egzersiz Alanı f- Eğitmenin Alanı g- Duvarlarda Aynalar olması gereklidir h- Duvara Cam Ekran Konabilir	B i- duvara monte bar j - ikincil bir bar gerekirse k -duvarlarda aynalar B2 taban egzersizleri kişi başına yaklaşık 10 m² / 11 uyum gerektirir B3 germe egzersizleri tırmanma çerçeve (ortalama büyüklüğü 0.9x2.6m / 36 "x 87") gerektirir

D- Stüdyo Alanlar

Şekil 1.12: Alternatifli Stüdyo Alanları (35)

16.5 x 29.5 m / 54'1'' x 96'7'' = 487 m² küçük aktivite alanlarına sahip spor salonu 1- Basketbol alanı , 2- Voleybol Alanı , 3- Badminton kortu ile çalışma alanlarına sahiptir.

Eylem alanları küçük- orta ve büyük spor salonlarına sahip olabilir. Hacim arttıkça spor aktivitelerine yenileri kazandırılır. Squash, spinning, masa tenisi, climbing (duvar tırmanışı), koşu banttı, eskrim gibi spor salonlarında yapılan aktivitelerdir.

4- Soyunma Alanları

Spor salonlarında soyunma alanları üç ana bölüme ayrılır.

- 1- Kuru Alanlar
- 2- Yarı Islak Alanlar
- 3- Islak Alanlar
- 1- Kuru Alanlar:

Soyunma alanları elbise değişim kabinleri(kombine veya bireysel) , elbise ve ayakkabı dolabı, oturma bankları, havlu dolabı (temiz- kirli havlu), dinlenme alanları (özel VIP odası veya toplu dinlenme odası), bakım alan ı gibi alanlardan oluşmaktadır.(36)

35 Indoor Sports Spaces, Crane Dixon

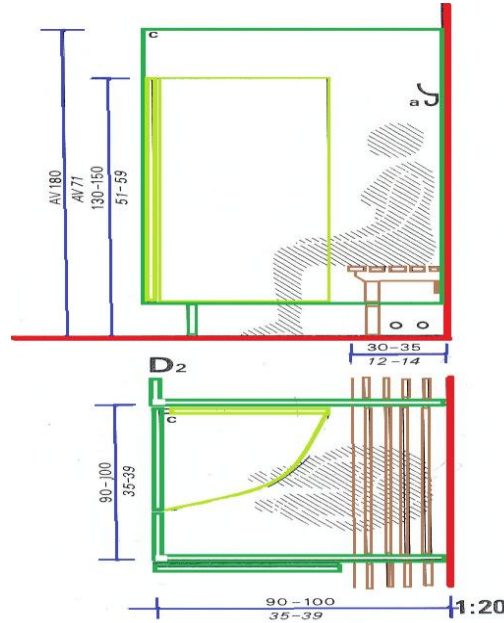
36 CYBEX Interior Desing, www.cybexintl.com

Soyunma alanlarının genel sirkülasyon şeması şekil 1.13'te verilmiştir. Bu şemada spor salonuna gelen kişinin giriş ve resepsiyondan geçtikten sonra soyunma alanına girmesi ,elbise değişim alanı, wc – duş alanları ve giyinme işlemi bittiğinde aktivite alanına geçiş yolu şema yolu ile örneklendirilmiştir.

Şekil 1.13 : Giriş - Soyunma Alanı –Aktivite Alanı İletişim Şeması (37)

Soyunma alanları elbise değişim KABİN' leri

Şekil 1.14: Soyunma Alanı Giyinme Kabini Standart Ölçüleri (38)

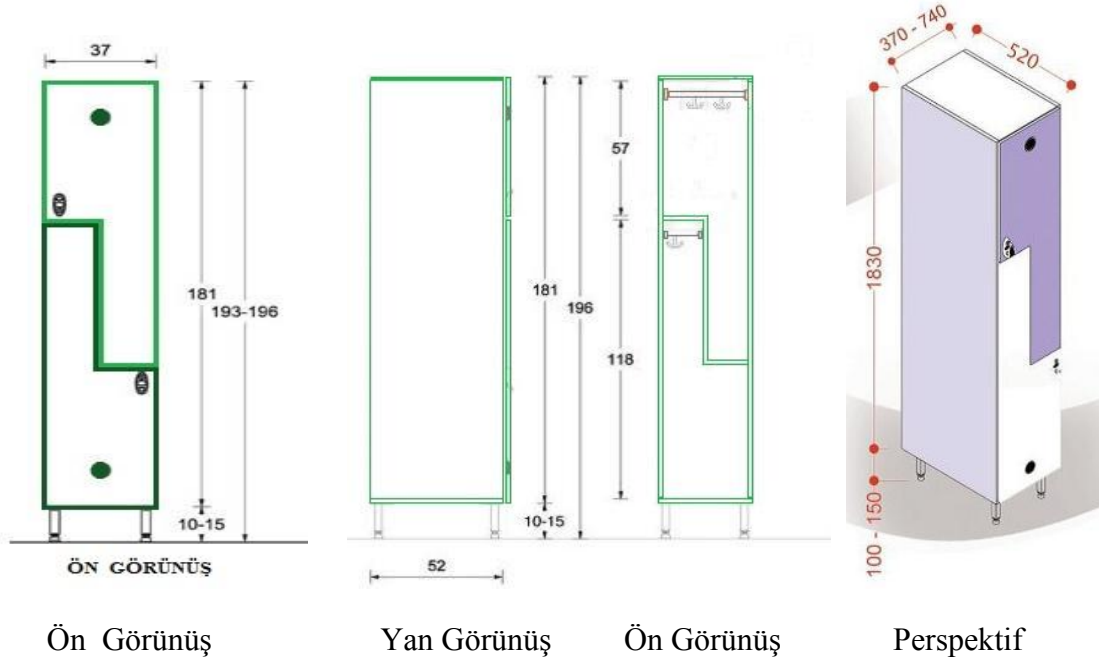
Kabin ölçüleri kadınlar için erkeklerden daha büyük olabilir. Kullanıcı başına 1x1-1.20x1m boyutlarında 1 kabin söz konusudur. Kabin başına soyut brüt alanı 3-4.5 m² olup, tek kişilik kabinler soyunma alanlarının %7'sini kaplamakta ve kabinlerde oturma bankı ve elbise askısı yer almaktadır.

37 Crane Dixon, Indoor Sports Spaces, Architects Data Sheets

38 Crane Dixon, Indoor Sports Spaces, Support Facilities Changing rooms

Soyunma alanları Giysi Dolapları

Kapasiteye göre dinlenme koltukları, kirli-temiz havlu standı, kişisel bakım alanı da bulunmaktadır. Saç kurutma makinesi ve boy aynaları da soyunma alanlarında bakım alanı olarak yerini alır. Bu alanın ölçüleri farklılıklar gösterebilir.

Şekil 1.15 : Soyunma Alanları Standart Dolap Ölçüleri (39)

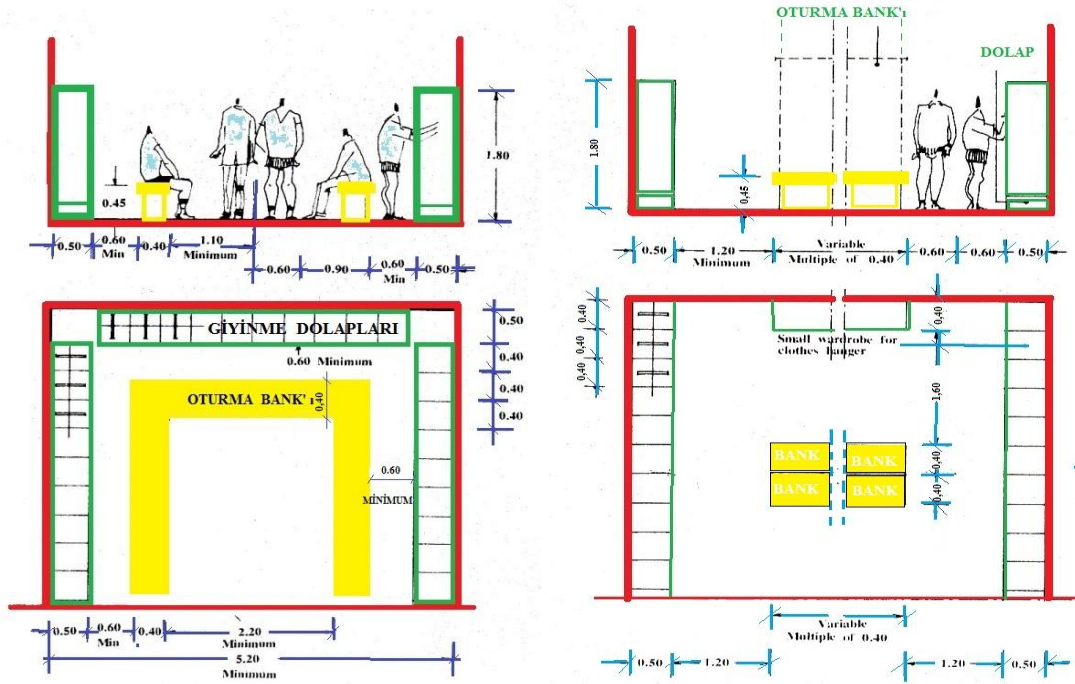
Şekil 1.16 : Soyunma Alanları Z Dolap Giyinme Dolabı (40)

Giysi Dolapları Malzeme: Kapı:12mm compact laminat. çift yüzey dekorlu, suya neme dayanıklı, çizilme, çatlama ve kırılmaya karşı dayanıklı, bakteri barındırmayan,yangın geciktirici özelliğe sahip malzemeler kullanılması gerekmektedir.Kilit: Standart anahtar veya kart okumalı olabilir.Menteşe: Çelik kaplama tercih edilebilir.Ayak: Paslanmaz çelik,anti-bakteriyel, plastik zemin bağlantılı, ayarlanabilir yüksekliği 100-150 mm olabilir.Bağlantı Elemanları: Genellikle çelik kullanılması uzun ömürlü olduğu için tercih edilebilir.

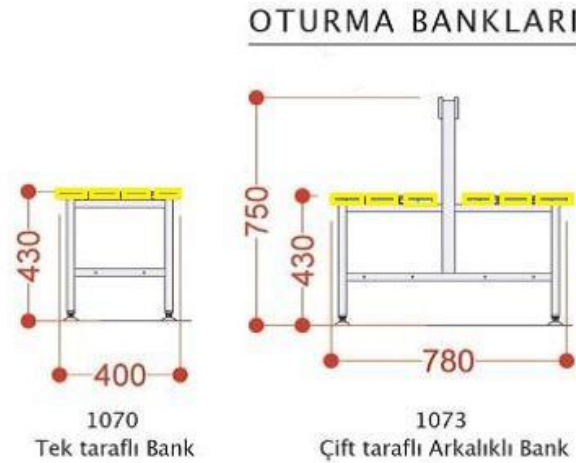
39 <http://www.idealkabin.com.tr/>

40 <http://www.idealkabin.com.tr/> , Z Dolap Giyinme Dolabı

Soyunma alanlarının kuru alan bölümünde dolaplar, askılar, banklar ve kabinler bulunmaktadır. Şekil 1.15 standart dolap ölçüleri verilmiştir. Çeşitli ülkelerin insanları boyut değerlerinde farklılıklar gösterebilirler. Bu nedenle dolap-bank ve askı ölçülerinin kullanıcıya uygunluğuna dikkat edilmelidir. Soyunma odasındaki her türlü malzeme, bakım kolaylığı ve hijyen unsurlarını bir arada içeriyor olmalıdır. Malzemeler darbelere, neme ve kire dayanabilmelidirler. Estetik unsurlara da önem verilmelidir.(41)

Şekil 1.15 : Soyunma Alanı Dolap Standart Ölçüleri 1 (42)

Şekil 1.16 : Soyunma Alanı Oturma Bank'ları Standart Ölçüleri (43)

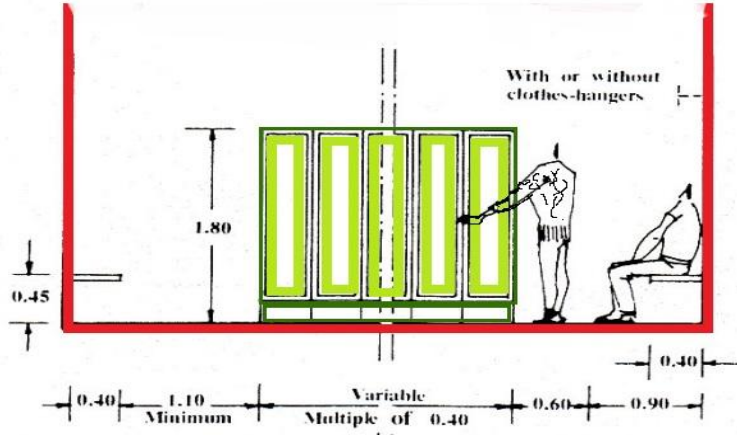
41 Patton R.W., Grantham W.F., Gerson R.F., Gettman L.R., 1989, Developin and Managing . . . Health/Fitness Facilities, Human Kinetics Books, Illinois
 42 Prof.Arch Cesare Mercandino,National Documentation CenterVenues and Sports Equipment,Italy
 43 <http://www.idealkabin.com.tr>

Dolaplar 30x50 veya 40x60 cm boyutlarında, sporcuların giysilerini koyabilecekleri elemanlardır. Bir saatte spor salonunu kullanacak sporcu sayısının 2.5 katsayısı ile çarpılmasıyla kaç dolaba ihtiyaç duyulacağı hesaplanmaktadır.

Spor salonu 1 saatte 20 oyuncu kullanacağı kabul edilirse,

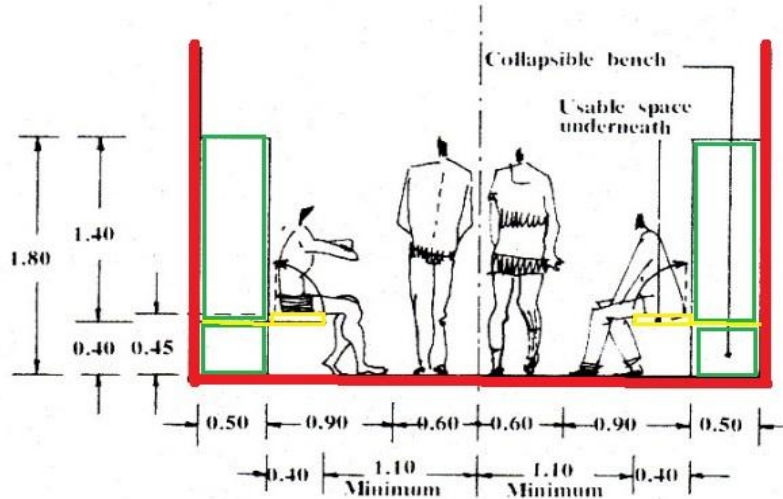
Antrenman salonunda 1 saatte 10 oyuncu kullanacağı kabul edilirse,

Toplam : $20 + 10 = 30 \times 2.5 = 75$ dolaba ihtiyaç olacağı hesaplanır.

Şekil 1.17 : Soyunma Alanı Dolap Standart Ölçüleri 2 (44)

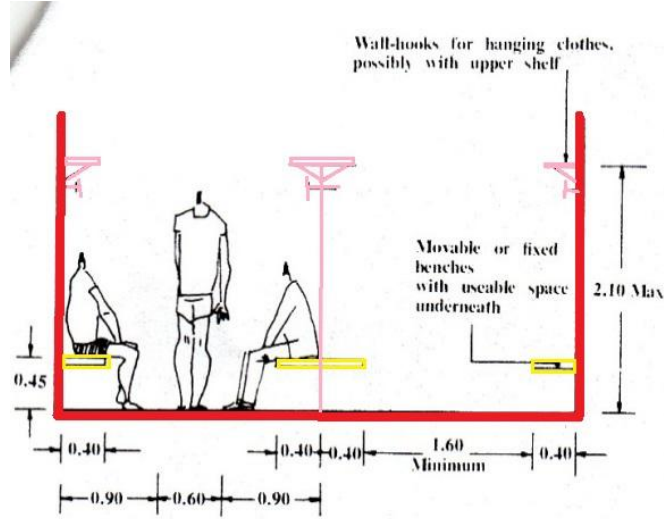
Ne çeşit yada kime ait bir spor tesisi olursa olsun, soyunma alanı kullanıcıların ilk olarak ve en son olarak kullanacakları bölümlerdir.(45)

Şekil 1.18 : Soyunma Alanı Dolap Standart Ölçüleri 3 (46)

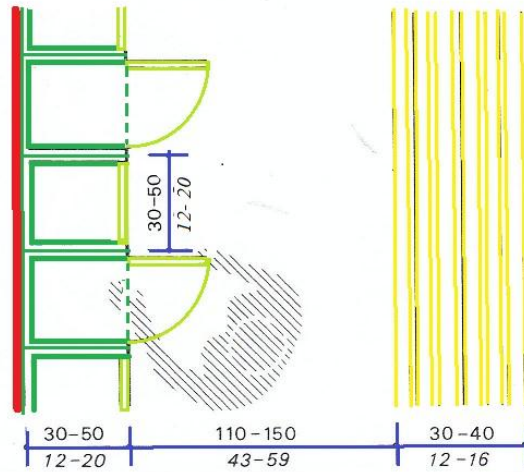
Soyunma odalarında kullanılabilen dolaplar yapıldıkları malzemeye göre sınıflandırıldığında en çok tercih edilenler; metal / çelik, paslanmaz çelik, ahşap, ahşap / çelik, plastik olarak söylenebilir.

Soyunma Alanları Bank – Askı Standart Ölçüleri,

Şekil 1.119 : Soyunma Alanı Bank + Askı Standart Ölçüleri (47)

Soyunma odalarında bank genişliği 40cm ve dolap ile bank arasındaki mesafe 1.10cm ile 150 cm arasında olmalıdır.(48)

Şekil 1.20: Soyunma Alanı Dolap - Bank Standart Ölçüleri

Soyunma alanları kuru hacimlerde dolap ve oturma bankının ölçüleri şekil 1.20'de verilmiştir.

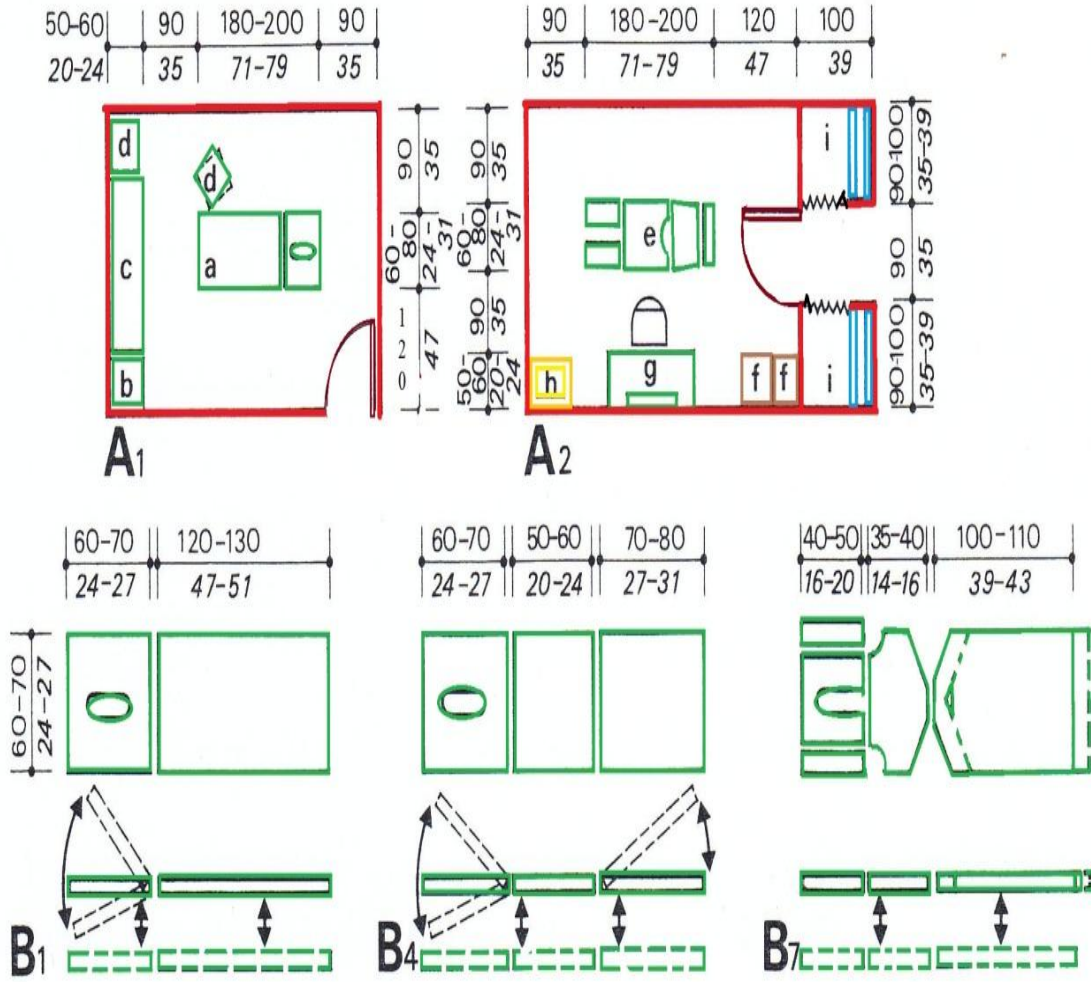
47 Municipal Sports Centre/Example,İtaly

48 Meral Erdoğan ,İTÜ. Mimarlık Fak. Doktora Tezi, 1986

Soyunma Alanları Dinlenme Odaları,

Bu alanlar spor salonunun kapasitesine göre bireysel veya grup olarak yer alır. Genellikle VIP odaları bireysel olarak ve üyelik şartlarına göre kullanılan odalardır. Grup olarak ayrılan hacimlerde spor salonunun ayrılan alanlarına göre yatak sayısı değişmektedir. Spor salonunun Spa bölümü ayrı bir birim olarak yoksa masaj ve dinlenme odalarının standart ölçüleri 1.21'deki gibi uygulanabilir.

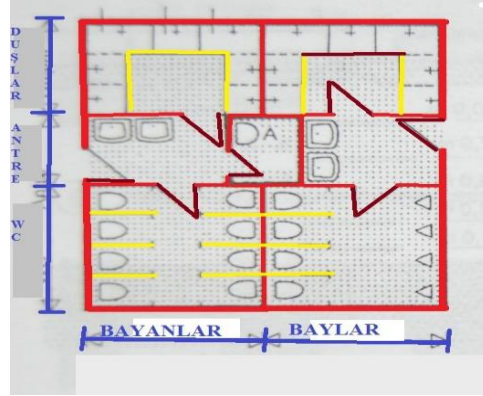
Masaj ve Dinlenme Odaları Standart Ölçüleri

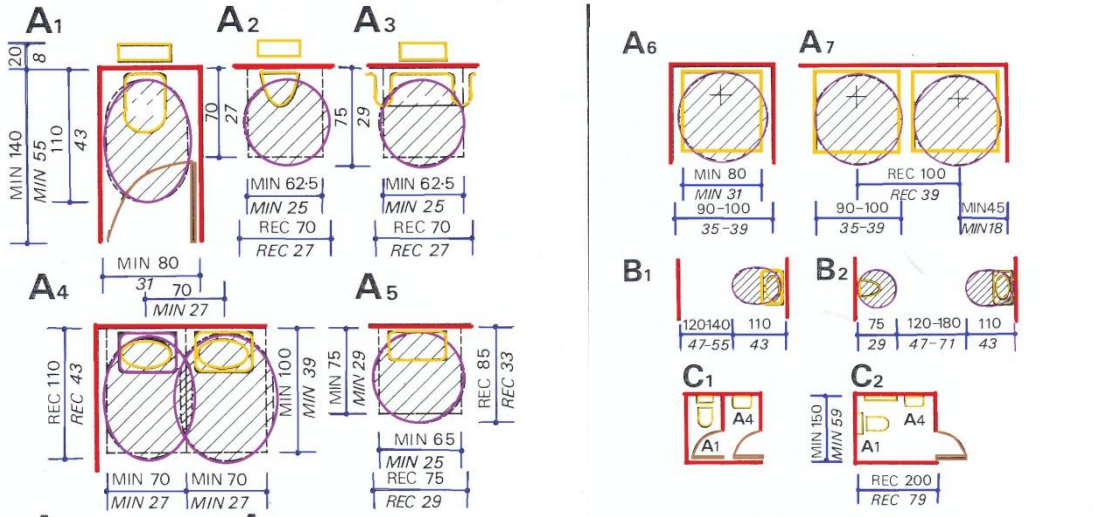
Şekil 1.21 : Masaj ve Dinlenme Odaları Standart Ölçüleri (49)

Spor salonlarında genelde SPA bölümünde masaj odalarına yer verilmektedir. Spa'sı olmayan spor salonlarında masaj odaları 6-8 m² kişi başına yüzey gereksinimi olarak belirlenmiştir.(50)

- 2- Yarı Islak Alanlar ; Yarı ıslak alanlar kadın ve erkeklerin tuvalet bölümüdür. Bu alanlar soyunma alanı ile duşların arasında her iki alanla bağlantılı olacak şekilde konumlandırılırlar.

Şekil 1.22 : Soyunma Alanları Kadın-Erkek Duş / WC / Lavabo (51)

Şekil 1.23 : Yarı Islak Alanlar WC Standartları (52)

Yarı Islak Alanlarda Sporcu Duş ve Wc'leri İçin Gerekli Donatılar: (53)

A1 tuvalet kabini	B sirkülasyon
A2 pisuar	B1 wc tek taraflı
A3 slab pisuar	B2 wc her iki taraf
A4 lavabo	
A5 havlu / kurutma	C1 tek tuvalet
A6 Duşakabin	C2 engelli tuvaleti
A7 grup duşlar	

Sporcu wc'leri, duş üniteleri ile soyunma odaları birleşebilir yapılmalıdır. (54)

51 Neufert Yapı Tasarımı

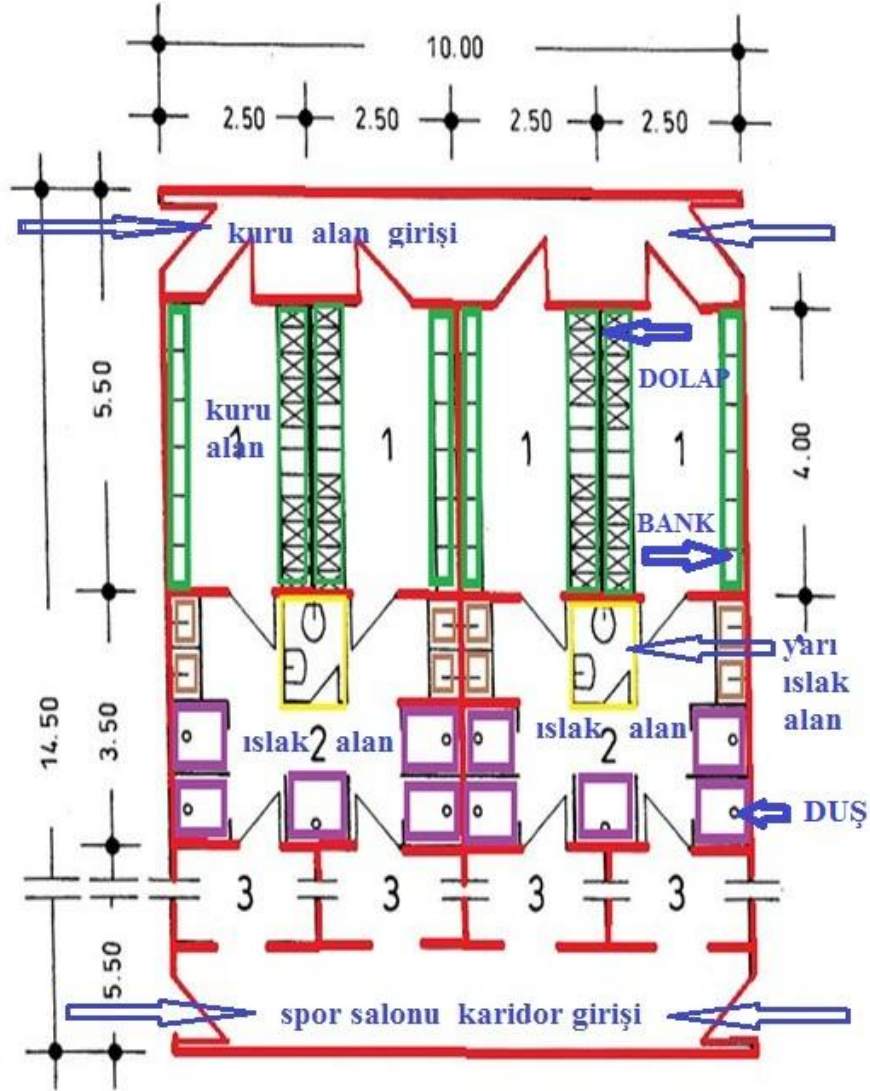
52 Indoors Sports Spaces

53 Indoors Sports Spaces

54 Yusuf Ersan Eski, YTÜ, yüksek lisans tezi,1998

3- Islak Alanlar

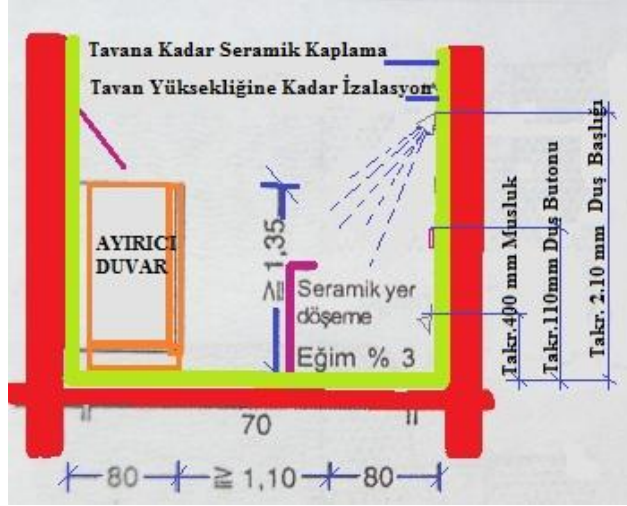
Islak alanlar Duş Kabinleri, Buhar odası, Sauna odası gibi bölümlerden oluşur. Şekil 1.23'te 1 soyunma alanı giriş- dolap ve oturma bankları, 2 Duşlar ve wc alanı, 3 Koridor giriş yerlerini gösteren örnek bir uygulama verilmiştir.

Şekil 1.24 : 1 Soyunma Bölümü , 2 Duşlar + WC , 3 Koridor 55 (55)

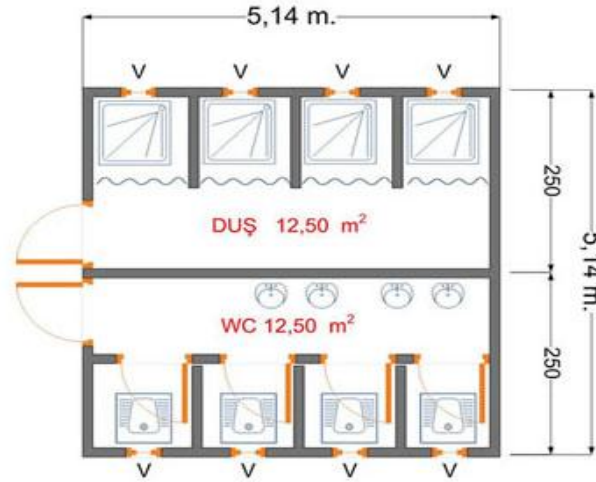
Şekil 1.24'de 1 soyunma alanı kuru alanda: 24 adet giyinme kabini (0.66m) $4 \times 6 = 24$, 16 metre bank uzunluğu $4 \times 4 = 16$ metre, 48 adet Elbise Dolabı, 2 yarı ıslak ve ıslak alanda: 10 adet Duş, 6 adet lavabo, 2 adet wc . Toplamda soyunma alanı: 55 m² ve ıslak alan : 35 m² olarak örnekte verilmiştir.

Duş bölmeleri seramik yada paslanmaz çelikten yapılacağı gibi çok daha ucuz bir maliyete sahip olan fiberglas duş kabinleri de gayet verimli bir şekilde çalışmaktadır. Ayna ve lavabo bölümleri yoğun saatlerin kalabalığına kaldıracabilecek düzeyde olmalı, iyi aydınlatılmalı, duvara monte saç kurutma makineleri ve prizler bulunmalıdır.

Şekil 1.25 : Duş Odası Standart Şeması (56)

Islak hacimlerde duvar ve yer malzemesi kolay temizlenen, hijyeni kolay, kenarları yuvarlatılmış, zemin tırtıklı olmalıdır. Başka bir seçenek ise geçirimli zeminlerdir. Yerden yaklaşık 1 cm kadar yukarıda duran yer kaplaması, suyun üzerindeki deliklerden alt zeminin yüzeyine geçmesine oradan da uzaklaştırılmasına imkan tanır. Nemin uzaklaştırılması gibi ıslak hacimlerde yerdeki suyun uzaklaştırılması da önemlidir.(57)

Şekil 1.26: Duş + WC Ölçüleri (58)

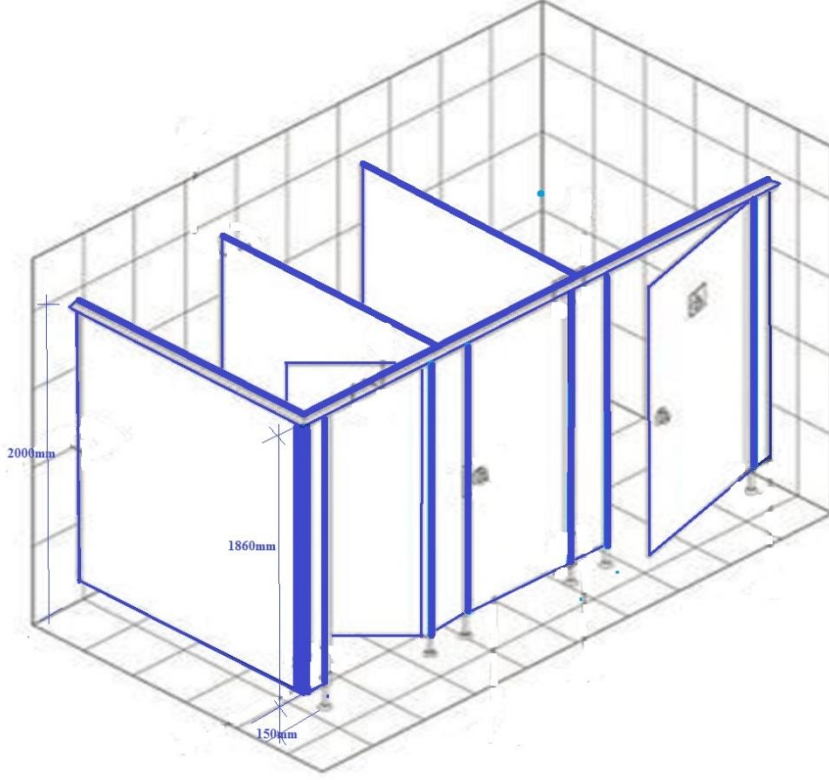
56 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı

57 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı

58 <http://www.idealkabin.com.tr>

Soyunma Odalarında Sporcu Duş Ve Wc'leri İçin Gerekli Donatılar:

Her yıkama ünitesinde; lavabo, duş, kombine ayak ve el duşu, ayak dezenfeksiyon aleti bulunmalıdır. Su sıcaklığı +40 c olup penceresiz duş ünitelerinde havalandırma tesisi konulmalı ve saatte 8-10 defa hava değiştirilmelidir. Sporcu wc'leri, duş üniteleri ile soyunma odaları birleşebilir yapılmalıdır. (59)

Şekil 1.27 : Duş Kabin Ölçüleri (60)

Kilit: Çevirmeli, üzerinde renkli mekanizma ile kapının meşgul olup olmadığını dışarıdan gösteren, mat krom kaplamalıdır.

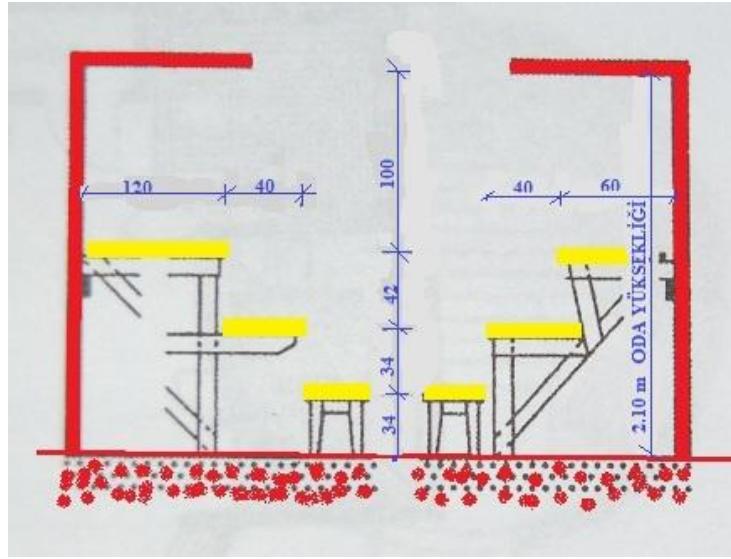
Ayak: Mat eloksal alüminyum, 3 farklı noktada anti-bakteriyal plastik zemin bağlantılı, ayarlanabilir ayak yüksekliği olmalıdır.

Menteşe: Düz kapı sistemleri için kapıların kendinden kapanmasını sağlayan mat eloksal alüminyum, derece ayarlı ve güvenlik vidalıdır

59 Yusuf Ersan Eski, YTÜ, yüksek lisans tezi, 1998

60 <http://www.idealkabin.com.tr>

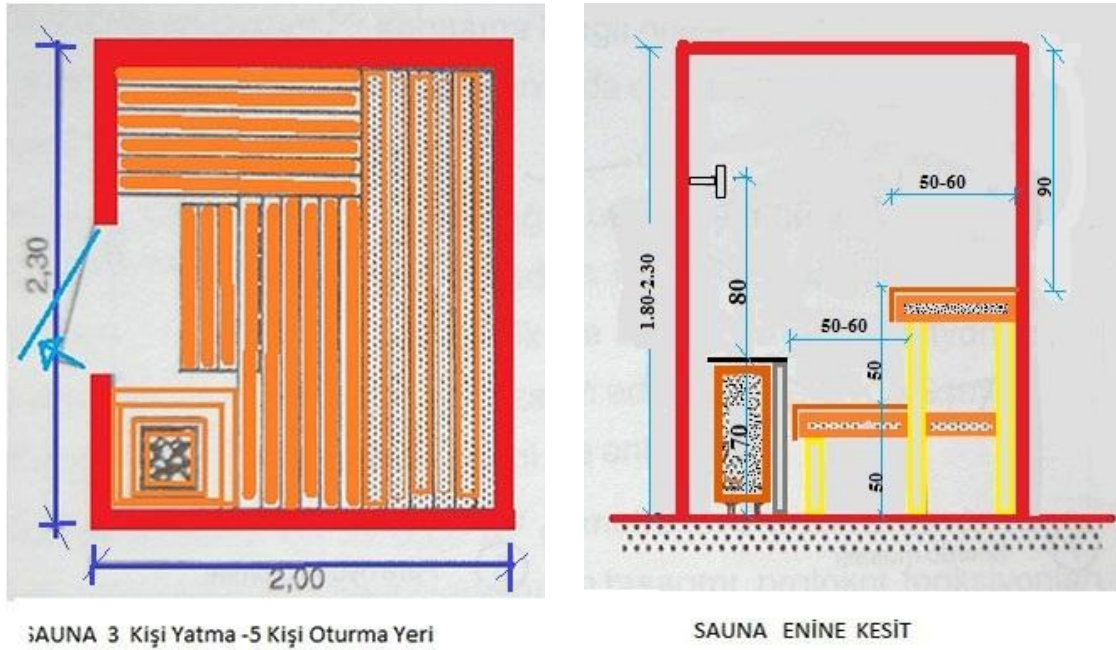
Islak Alan Buhar Odası Standart Ölçüleri,

Şekil 1.28: Buhar Odası Standart Şeması (61)

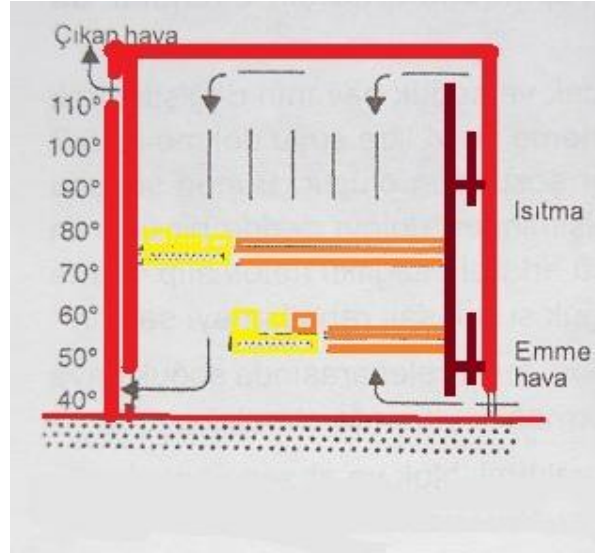
Zemin, duvarlar ve tavanın birleşme noktaları olan bütün köşeler yuvarlatılmalı ve bu şekilde nemin birleşim yerlerine girmesi önlenmelidir.

Islak Alan Sauna Odası Standart Ölçüleri,

Şekil 1.29 : Soyunma Alanları Islak Alan Sauna Kişi Sayısı Ölçü Standardı –Kesit Ölçüleri (62)

Hava sirkülasyonu rahat bir şekilde oturmak ve ayakta durmak için farklı yüksekliklerde , en yukarıdaki ızgara taban tavanın takribi 1metre altında, 2 metre uzunluğunda olarak tasarlanmalıdır. Basamak ve platformlar, sıcak çivi başlarını vücudun hissetmemesi için ahşap latalarla, alttan çivilenmiş olmalıdır. Kafesli tabanları temizlemek için sökülebilir ve zemin tutamaklı malzemeden olmalı, ahşap pervaz kullanılmamalıdır.(63)

Şekil 1.30: Sauna Dolaylı Isıtma Standart Şeması (64)

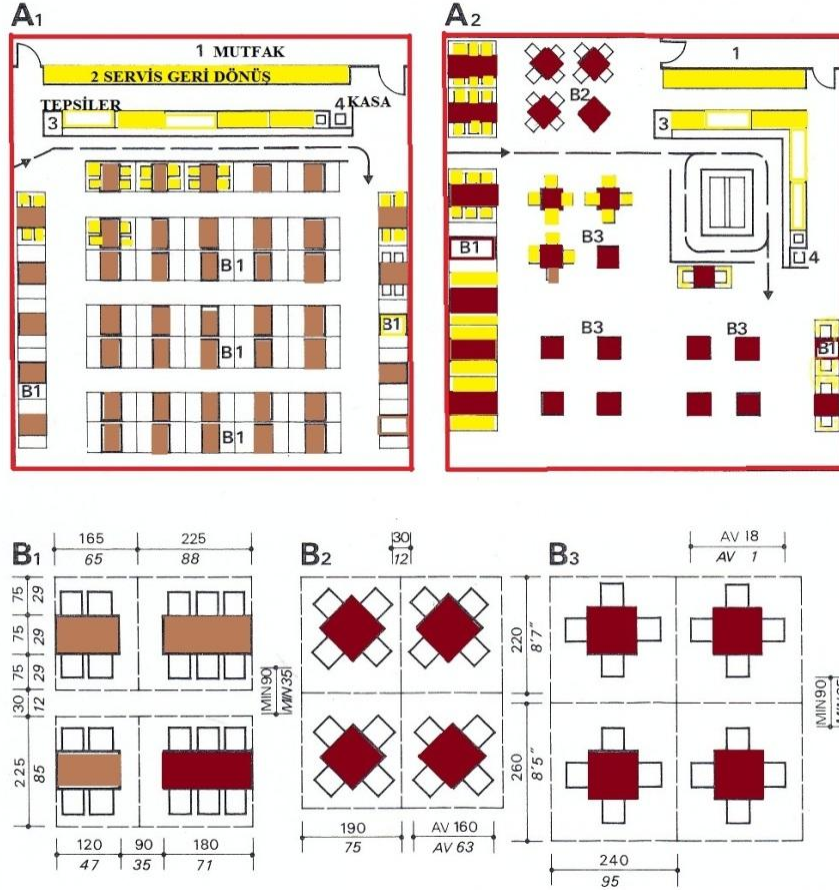
Spor salonlarında dumanlı sauna, buharlı sauna, şömineli sauna gibi çeşitleri bulunmaktadır. Şekil 1.30 'da dolaylı ısıtmalı saunanın enine kesiti verilmiştir.

63 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı

64 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı

5- Spor Salonları Restoran ve Kafe Standart Ölçüleri

Spor salonlarında restoran için ideal alan büyük salona bakan yerdir. Giriş holünün görünür olması lazımdır. Genel kullanıma açık tuvaletlere, Telefona yakın olmalıdır. Restoranın yanında yardımcı alanlar ; depo alanı, mutfak, spor malzemeleri satan shop, kuaför gibi alanlar bulunabilir. Şekil 1.31' de spor salonuna örnek restoran planı verilmiştir.

Şekil 1.31: Spor Salonları Lokanta ve Kafe Standart Ölçüleri (65)

A1 dikdörtgen masa düzeni ile servis(B1)

A2 karışık servis yoğunluk ve seyrek oturma (B1 B2 B3)

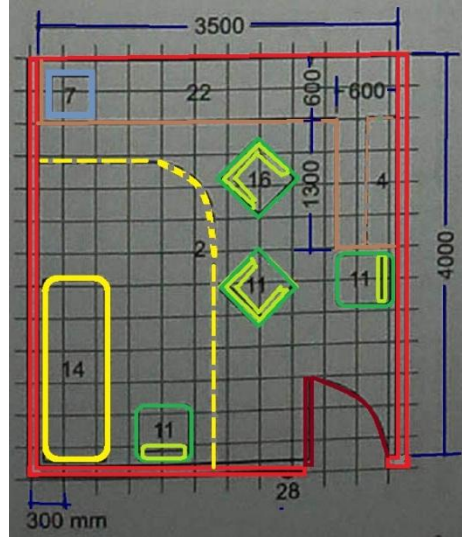
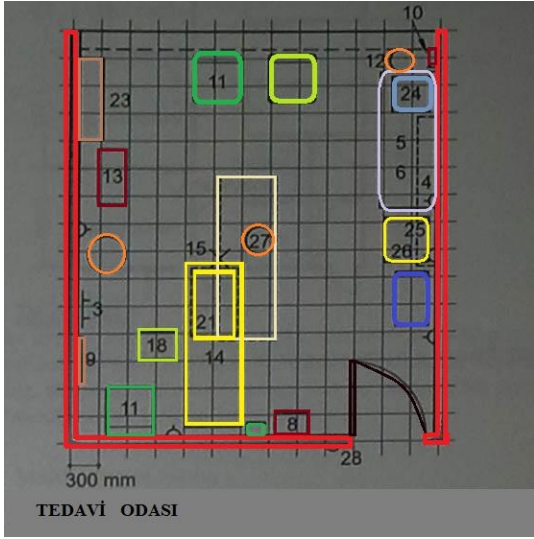
B Değişen yoğunluklarda tablo düzenlemeleri

B1 4-6 kişi dikdörtgen, her kişi $2.25 \times 1.65 \text{ m} / 88 \text{ "x}65\text{"} = 3.71 \text{ m}^2 / 40 \text{ ft}^2$. Kişi başına Yoğunluk $0.93 \text{ m}^2 / 10 \text{ ft}^2$

B2 4 kişi diyagonal düzen $1.9 \times 2.2 \text{ m} / 75 \text{ "x}86\text{"} = 4.18 \text{ m}^2 / 45 \text{ ft}^2$. Kişi başına Yoğunluk $1.05 \text{ m}^2 / 1 \text{ ft}^2$

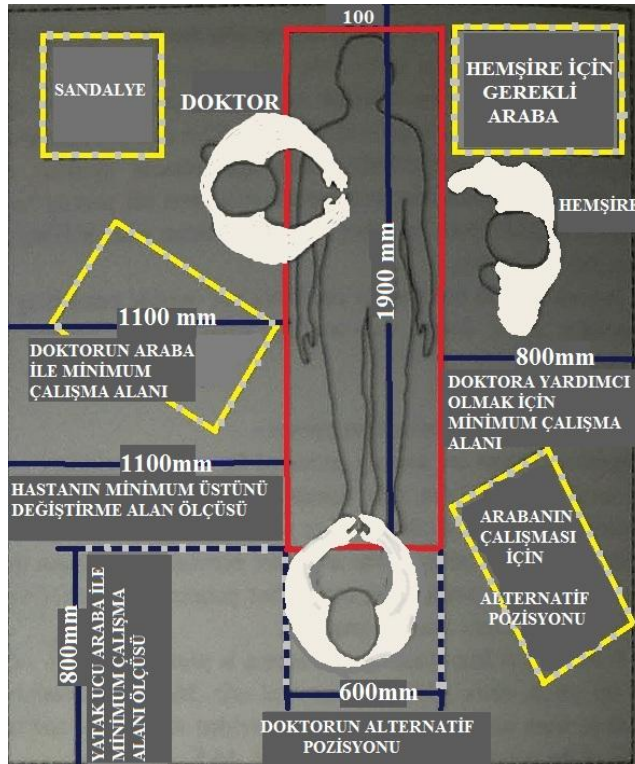
B3 4 kişi kare düzeni $2.4 \times 2.6 \text{ m} / 7'9 \text{ "x} 8'5\text{"} = 6.24 \text{ m}^2 / 67 \text{ ft}^2$. Kişi başına Yoğunluk $1.56 \text{ m}^2 / 17 \text{ ft}^2$

6- Sağlık Merkezi Standartları

Şekil 1.32:Sağlık Merkezi Tedavi Odası (66) Şekil 1.33 :Sağlık Merkezi Muayene odası, 14 m2 (66)

Spor salonlarında sağlık merkezi doktor, hemşire ve fizyoterapist bulunması küçük yaralanmalara müdahale edilebilmesi için önemlidir. Şekil 1.32’de spor salonunda minimum olması gereken sağlık odasının standart ölçüleri verilmiştir.(66)

Şekil 1.34 : Sağlık Merkezi Bir Hastanın Tedavisi için Minimum Alan Ölçüleri (66)

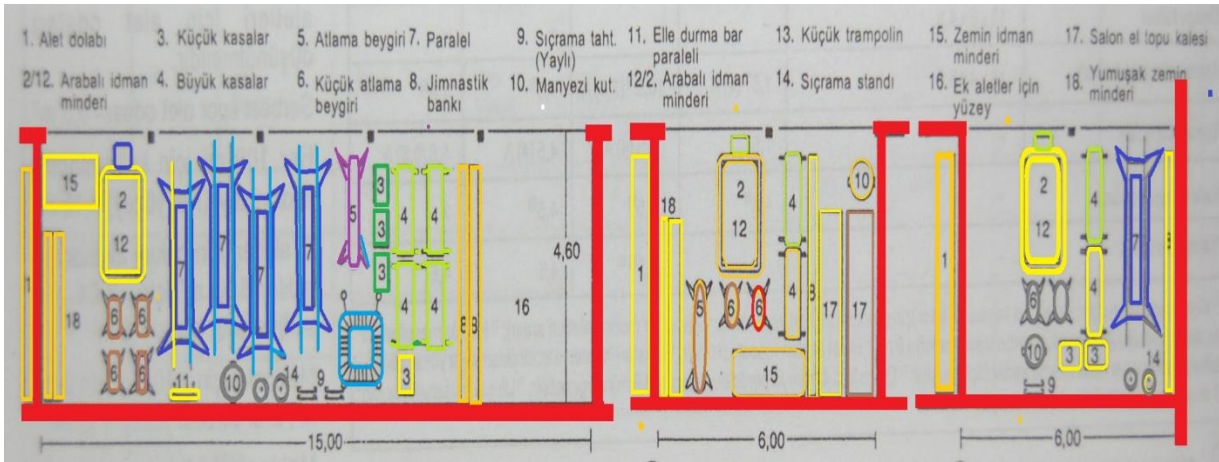
7- Depo Alanları Standart Ölçüleri

Spor Salonları Alet –Araç Depo Standartları

MEKAN TİPİ	ALAN	GENİŞLİK	YÜKSEKLİK MİNİMUM	YÜKSEKLİK OPTİMUM
BÜYÜK SALON ALET DEPOSU	112 M2	4.5 M2	2.70	2.70
ORTA BÜYÜKLÜKTE ALET DEPOSU	75 M2	4.5 M2	2.25	2.70
KÜÇÜK SPOR SALON ALET DEPOSU	50 M2	3.6 M2	2.25	2.70

Tablo 1.3 : Spor Salonları Alet –Araç Depo Standartları (67)

Çeşitli büyüklükteki salon standartları ile salonda yapılacak spor aktiviteleri için gerekli alan standartları Tablo 1.3’de verilmiştir.

Şekil 1.35 : 15 x 27 Büyüklüğündeki Spor Salonunun Alet Odalarındaki Büyük Aletler İçin Yer Planları

15 x 27 büyüklüğündeki spor salonunun alet odalarındaki büyük aletler için depo yerleşim planı.Yeterli oranda ve güvenli ekipman depolamak aktivite sınıfları için esastır. Çok amaçlı stüdyolar için, ekipman depoları yakında ve kolaylıkla malzemeler alınabilir durumda olmalıdır.Şekil 1.35’de verilmiştir.(67)

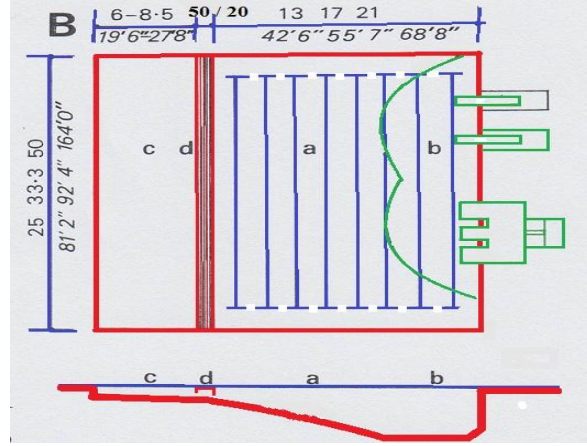
Stüdyo depo ölçüleri: 2.4 m Tavan yüksekliği, Asgari 15 m2 olmalı, en az bir saat yangına dayanıklı malzeme kullanılmalıdır.

Spinning Odası deposu: Asgari 2 m2, tercih edilen 5 m2 olmalıdır.

Fitness Salonu deposu: Asgari 20 m2, yükseklik 2.4 m, kapı h: 2.4 m olmalıdır.

Spor salonları her bir aktivite salonunun oranları ve boyutu depolama kapasitesi ve erişim düzenlemeleri en üst düzeye çıkarmak için tasarlanmalıdır.

8- Havuz Standartları

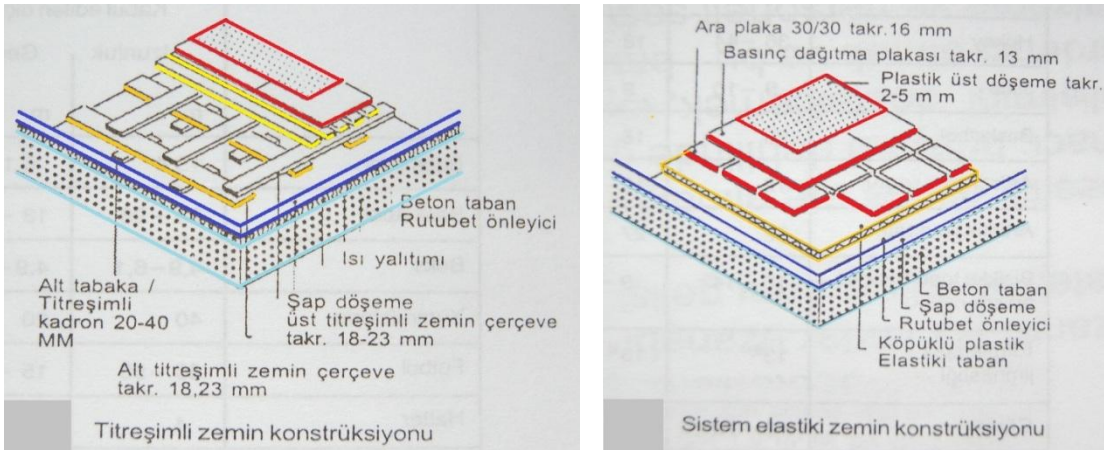

Şekil 1.36: Spor Salonları Ana Havuzdan Perde ile Ayrılan Öğrenme Havuzu (68)

Spor salonları ana havuzdan perde ile ayrılan öğrenme havuzu ; a : Yüzme alanı, b: Dalış alanı, c: Öğrenme alanı, d: Perde bölmesi kısımları standart ölçüleri şekil 1.36'da verilmiştir.

9- Spor Salonlarında Zemin Malzemesi Standartları

Yürümek, koşmak, zıplamak yada en temel şekilde düşünürsek hareket etmek sporun doğası gereğidir. Bütün bu hareketlerin yapılması sırasında sporcu, spor tesisiyle sürekli temas halindedir. İşte bu sürekli temas noktası da zemindir. Yapılan sporun gereği, ayakta durmak, aniden koşmaya başlayıp aniden durmak, hızlı bir şekilde yön değiştirmek, zıplamak, kaymak yada kaymamak gibi eylemlerin kritik noktası, sporcu ve spor tesisinin temas noktası olan zeminin; türü, kalitesi yada kısaca yapılan spora uygunluğu ile ilişkilidir. (69)

Şekil 1.37 : Spor Salonları Zemin Malzeme Standartları 1 (70)

68 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı

69 Pieter Jacques de Villiers, Standard indoor sport center

70 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı

Elastiki Zeminler

Zeminlerin sahip oldukları tartma, yumuşatma özelliğini, kum ve kauçuk gibi malzemeler ile sağlamaya çalışırlar. Sürtünme sonucu oluşabilecek yıpranmaları önlemek için sentetik ipliklerin belirli bir esneklikte olması, sporcuların yorulmaması için bu ipliklerin arasını dolduran malzemeler ile düzgün ve sağlam bir yüzey oluşturulması ve su geçirgenliği dikkat edilmesi gereken noktalardır.

Ahşap Zeminler

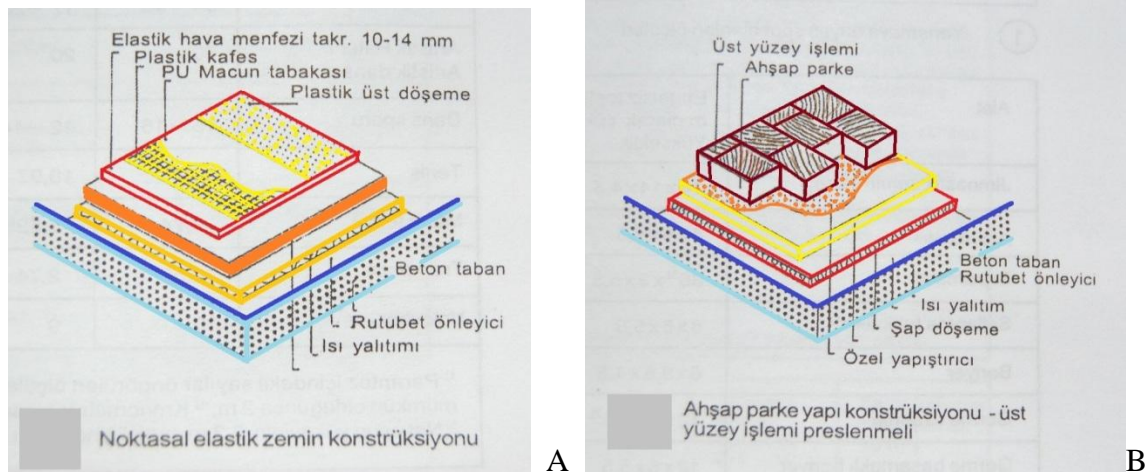
Genellikle basketbol, voleybol, hentbol, korfbol gibi sporların yapıldığı kapalı spor salonlarında, squash salonlarında yada aerobik-fitness derslerinin, dans seanslarının yapıldığı stüdyolarda kullanılırlar.(71)

Genel olarak iki tiptedirler;

- Serbest zeminler
- Sabit zeminler

Serbest zeminler, birbirine geçmeli bir mekanizma ile plywood gibi bir alt zemine bağlı olan ve aynı zamanda, strafor gibi şok emici bir tabakanın üzerinde hareket edebilen zeminlerdir.

Zeminin nemden etkilenmesi ve genişlemesi durumunda hareket edebilme özelliğinden dolayı problemler minimum seviyede yaşanmaktadır. Sabit zeminlere ait katmanlar, alt zemine sıkıca sabitlenir. Günümüzde bu iki tipin bir anlamda birleşmesinden oluşan ve her iki zeminin olumlu taraflarını içeren kısıtlı hareketli ahşap zeminlere rastlamak da mümkündür.

Şekil 1.38 : Spor Salonları Zemin Malzeme Standartları 2 A B (72)

Ahşap zeminlerin, dışarıdan gelecek etkilere karşı korunması, cila ile mümkündür. Genel olarak yağ-bazlı üret han cilalar kullanılırken son yıllarda su bazlı-üret han cilalar popülerliğini arttırmışlardır. Özellikle kapalı spor salonlarında, pek çok kişinin üzerinde zıplayıp koştuğu düşünülürse, cilanın güçlü ve esnek olması, kırılmadan bükülebilecek yapıda

71 Steinbach P., July 2002, Great Planes, *Athletic Business*, s.79-86

72 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı

olması gereklidir. Ayrıca cilanın parlak olması hem görüntü açısından göze hoş görünmesine hem de zeminin tutucu özelliğinin fazla olmasına sebep verir ki bu da sporcuların ani duruşları ve yön değiştirmeleri kaymadan yapabilmelerini sağlar. (73)

Ahşap zemin kaplamalarını işaretlerken, çizgi boyası ile cilanın uyumlu olması gereklidir. İki arasında bir bağ kurulamazsa cila boyanın üzerinden soyularak ve çok büyük sorunlara sebep olur.Şekil1.36 B Ahşap zemin malzeme standart döşeme şekli verilmiştir.

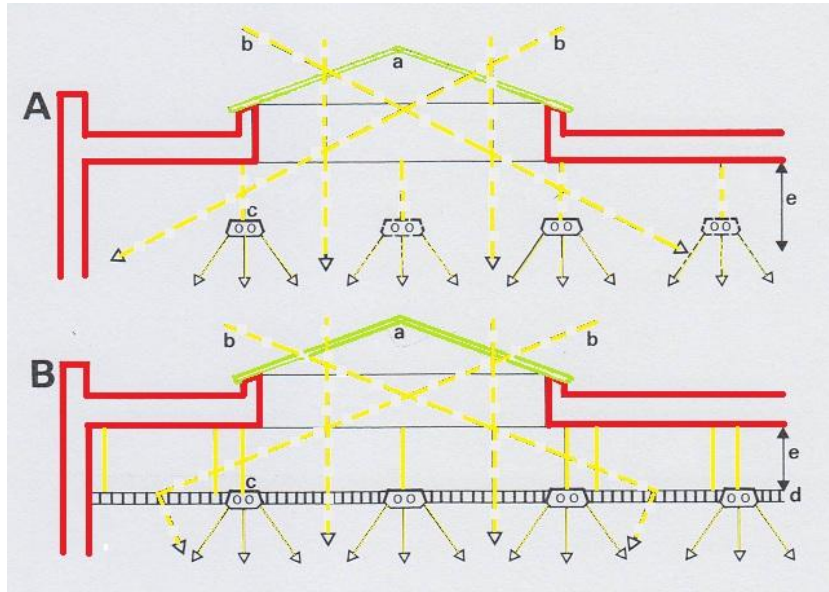
Sentetik Zemin Kaplamaları

Ahşap zemin kaplamaları, pahalı oldukları gibi bakımları da zordur. Aynı zemin üzerinde pek çok farklı aktivite gerçekleştirilecek ise ahşap yerine sentetik bir zeminin seçilmesi çok daha doğru bir karar olacaktır.

Modüler karolardan oluşan sentetik zemin kaplamaları

Diğerleri arasında en ucuz olanlarıdır. Fiyatlarının bu kadar ucuz olmasına rağmen performansları neredeyse geleneksel ahşap akağaç zeminler kadar iyidir. Neme karşı dayanıklı olmaları en avantajlı yanlarından biridir. Gerektiğinde bütün zemin yıkanabilir. Farklı zeminler üzerine kurulabilir. Sentetik zemin kaplamalarının bütün bu özelliklerine rağmen, sentetik zemin kaplayanların da hem fikir olduğu nokta, üst düzey müsabakaların zemininin her zaman için ahşap olması gerektiğidir.

10- Spor salonları Tavan Yapay Işık Standartları

Şekil 1.39 : Spor Salonları Tavan Yapay Işık Standartları A-B

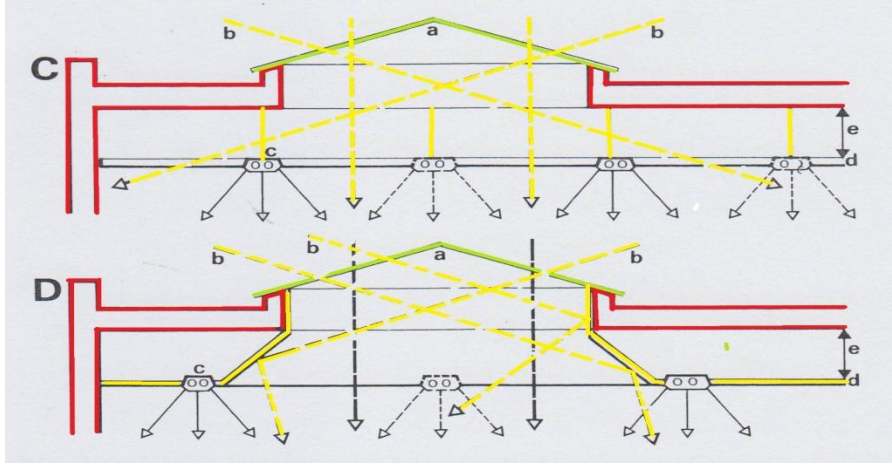
A – Tavanda parlamayı önlemek için çatı ışık kaynaklarını düzenleme

B - Çitahlı veya Hücreli Tavan: Parlamayı önlemek için gerekli kesme açısı sağlar (74)

a : Çatı Işık , b : Gün ışığı, c : Yapay ışık, d : Tavan, e : Servis bölgesi

73 Crane Dixon, Indoor Sports Spaces, Architect's Data Sheets, sf 5.20

74 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı

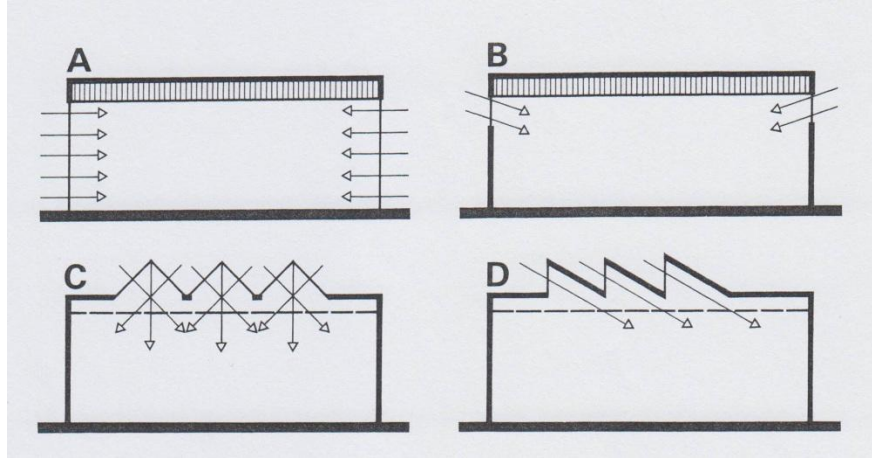

Şekil 1.40 : Spor Salonları Tavan Yapay Işık Standartları C- D (75)

C - Saydam tavan: Toplam tavan alanı üzerinde dağınık bir ışık sağlar

D - Yansımali tavanlar : katı yapısı ile yapay aydınlatmalar entegre edilerek birleştirilebilir.

11- Spor salonları Tavan Doğal Işık Standartları

Şekil 1.41 : Spor Salonları Tavan Doğal Işık Standartları A-B- C- D

A – Tam boy yan aydınlatma

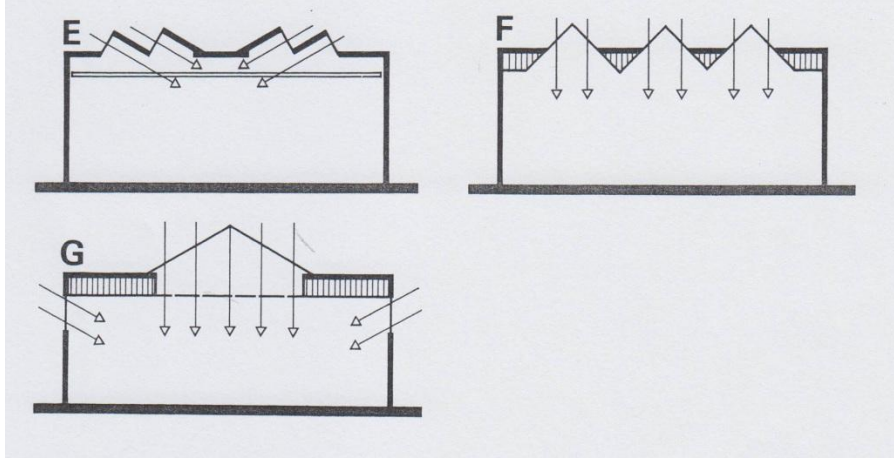
B – Üst düzey yan aydınlatma

C – Tavan açık veya hiçbir çatı ışığı yok

D –Tavan açık veya dikey pencereler ile çatıdan ışık elde ediliyor.(76)

75 Crane Dixon, Indoor Sports Spaces, Architect's Data Sheets, sf 5.19

76 Crane Dixon, Indoor Sports Spaces, Architect's Data Sheets, sf 5.19

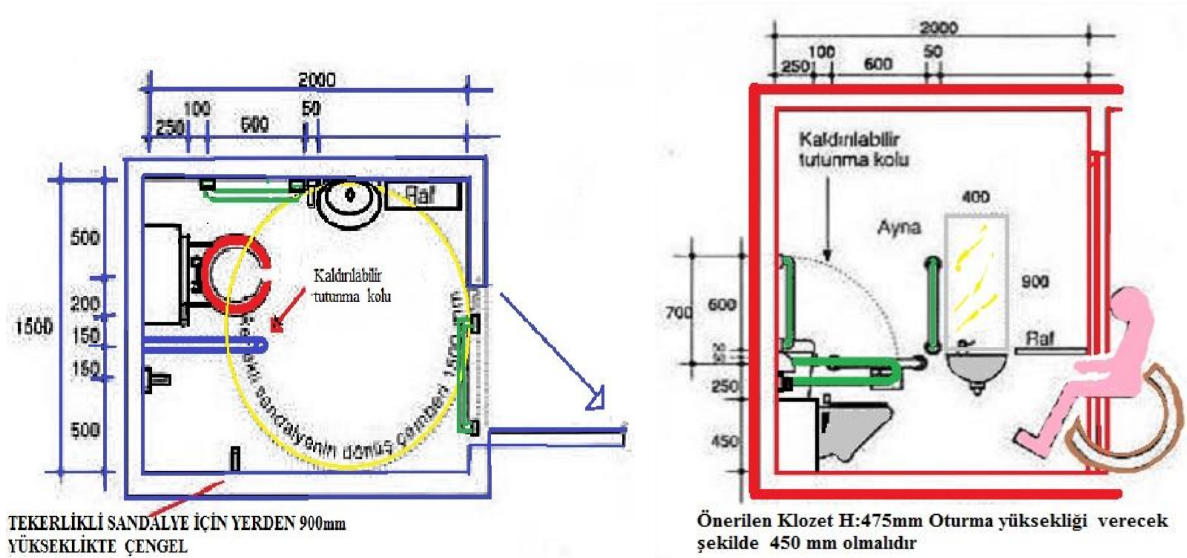

Şekil 1.42 : Spor Salonları Tavan Doğal Işık Standartları E –F – G (77)

- E - Sırdam tavan aracılığıyla ışığı üstten doğal yolla içeriye veren çatı ışıkları
- F - Çatı ışıkları tavana (örn. uzay kafes) kombine edilmiş
- G - Üst aydınlatma ve yan kombinasyonlar ile yüksek seviyede aydınlatma sağlanır

Mekanda kuzeyden yapılan aydınlatmalar direkt güneşin nüfuz etmesini önlemek için önemlidir. (78)

12 – Spor Salonları Engelliler WC Standartları

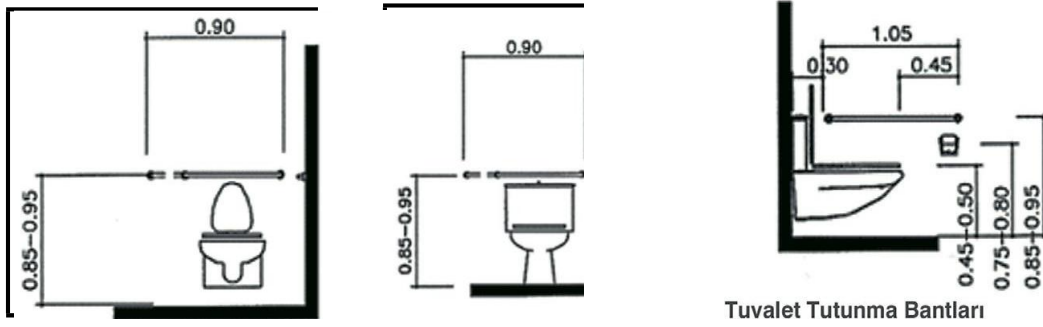
Şekil 1.43 : Özürlü Bireylerin Erişim Ve Kullanımına Uygun Tuvalet Standartları (79)

- 77 Crane Dixon, Indoor Sports Spaces, Architect's Data Sheets,
- 78 Crane Dixon, Indoor Sports Spaces, Architect's Data Sheets,
- 79 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı

Spor günümüzde toplumun bütün kesimlerini ilgilendiren önemli bir aktivitedir. Engelliler ise her toplumun önemli bir kesimini oluştururlar. Özellikle gelişmiş toplumlarda engellilerin de spora aktif ve pasif katılımları kuvvetle teşvik edilmektedir. Bu nedenle spor tesislerinin tasarımında engellilerin özel gereksinimleri göz ardı edilmemesi, bütün yapıların ve çevrenin engellilerin de kullanabilecekleri biçimde tasarlanmaları gerekmektedir.(80)

Çağdaş toplumlara yetişmek isteyen, daha da önemlisi çoğulcu ve dengeli bir toplum oluşturmaya çalışan bir ülkede, engelliler için özel tasarım ve uygulamalar kaçınılmaz bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Tekerlekli sandalyedeki bir kişinin kullanabileceği kabul edilen en küçük tuvalet kabınınin ölçüleri 150 cmx150 cm'dir. Klozetin uzun eksenini duvara paralel olarak yer alacak, klozetin duvara en yakın noktasının duvardan uzaklığı 25 cm olarak alınacaktır. Klozetin önünün arkadaki duvardan uzaklığı 70 cm olmalıdır.

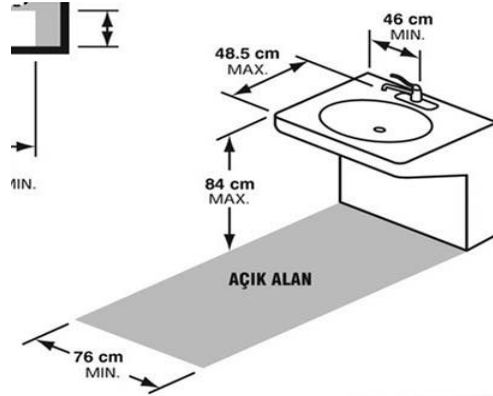
Şekil 1. 44: Engelli WC Standart Ölçüleri 1 (81)

Klozetin yanındaki duvara sabit tutunma kolu -3 - 4 cm çapında bir yuvarlak boru-konacaktır. Birbirine eşit 70 cm'lik iki kolu olan L biçiminde bir elemandır. Yatay kısmı yerden 75 cm yüksekliktedir, klozetin en öndeki noktasını da 25 cm geçer. Düşey tutunma 30 kısmı yukarı doğrudur. Klozetin duvardan uzakta olan tarafına da duvara doğru kaldırılabilen tutunma kolu konabilecektir -zorunlu değildir-. Bütün tuvaletlerde kolaylıkla ulaşılabilen ve kullanılabilen bir yardım çacağı veya acil durum butonu bulunmalıdır.(81)

Lavabo altı tekerlekli sandalyenin manevra yapabilmesine imkân tanıyacak yükseklikte olmalıdır. Lavabonun altındaki borular tekerlekli sandalyedeki kişilerin manevralarına izin verecek şekilde yanıcı olmayan ve yalıtılmış boru tesisatı kullanılmalıdır.

80 Oya Pakdil ,Fatih A. Pakdil , 1989 Mimarlık Sempozyumu

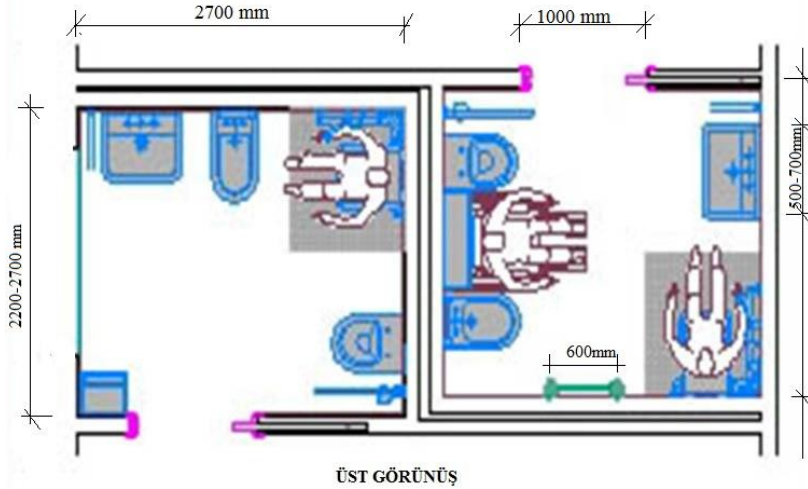
81 Mimar Müberra Kavak Kara, İ.B.B. Belediye, Herkes için erişilebilir ve kullanılabilir fiziksel çevre ve . yapılar için Ek Teknik Şartname, www.erisilebiliristanbul.com

Şekil 1. 45: Engelli WC Standart Ölçüleri 2 (82)

Tekerlekli sandalyedeki insanın rahat kullanacağı tuvalet kabininin boyutları ise 220 cmx220 cm'dir. Bu durumda kapı sürme kapı olarak da düzenlenebilecektir. Ayrıca standarda uygun bir duş köşesinin bulunması da mümkündür.

Klozette oturma yüksekliği 46 - 47 cm olarak elde edilmelidir. Keskin kenarlı olmayan, darbelerle dayanıklı klozet kapakları kullanılacaktır. Ayaksız normal lâvaboların bazıları tekerlekli sandalyedeki insanlar için daha kullanışlıdır.

Şekil 1. 46: Engelli WC + Duş Standart Ölçüleri 1 (83)

Tuvalet kapısı dışa doğru açılan kapı veya tercihen sürme kapı olarak en az 85 cm olarak düzenlenecektir. Dışa doğru açılan bir kapı düzenlenmesi durumunda; kapıya içerden kolay kapatılabilmesi için menteşelerden 10 cm uzaklıkta ve yerden 100 cm yükseklikte, düşey ve yatay olabilen bir kol eklenecektir

82 Mimmar Müberra Kavak Kara, İ.B.B. Belediye, www.erisilebiliristanbul.com

83 <http://www.dwgindir.com/>

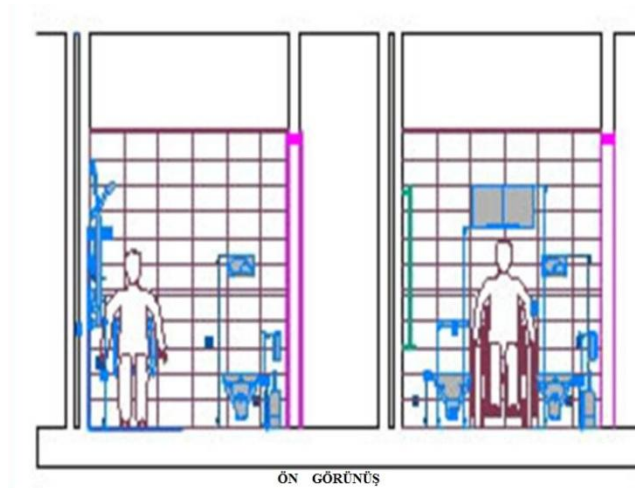
Kapı kollarının kolay kavranır ve hareket ettirilebilir türden olmaları gerekmektedir. Kapı üzerinde özürli işareti ile kapı kilidi dışarıdan açılabilir şekilde olmalıdır. Kapı yanındaki butonla tuvaletin girilmez veya boş olduğunu gösteren yazılı, ışıklı ve sesli bilgilendirme işaretini gösteren levha ve ses sinyali kapı üzerinde görülebilir yerde olmalıdır.

Tekerlekli sandalyedeki kişiler için düzenlenmiş bulunan tuvalet kabinlerinin önünde de tekerlekli sandalyenin rahatça hareket edebileceği kadar bir alan bulunmalıdır.(84)

Şekil 1. 47: Engelli WC + Duş Standart Ölçüleri 2 (85)

Üst kenarı ileri çıkarılmış, ayarlanabilen aynaların da bazı mahzurları vardır. Yerden itibaren **95 cm**'den başlayan duvara monte edilmiş **40 cmx100 cm** boyutlarındaki bir ayna yeteri derecede işlevseldir. Özürli ve yaşlıların kullanacağı bütün lâvabolarda kolayca kontrol edilebilen uzun kollu veya haç şeklindeki musluklar tercih edilmelidir.

Şekil 1. 48: Engelli WC + Duş Standart Ölçüleri 3 (86)

1.4. SPOR ALANLARI

Spor salonlarının spor yapan bireyler için yapıyı kullanma amaçlarına en iyi şekilde hizmet edecek biçimde tasarlanması gerekmektedir.

Bir sporcunun, spor tesisi içerisindeki izlediği yol nedir?. Sporcu, spor salonundan Giriş turnikelerinden kart ile veya parmak izini okutarak içeri girer. Giriş holünden geçip antrenman için hazırlanmak amacıyla soyunma odalarının bulunduğu bölüme geçer. Antrenman için gerekli hazırlıkları yaptıktan sonra, yapacağı aktiviteye göre değişen, eylem alanına gelir. Burada çalışmasını bitirdikten sonra tekrar soyunma odası bölümüne geri döner. Duş –wc- sauna-buhar odası hizmetlerini kullanır ve sonrasında hazırlanıp spor tesisinden çıkış yapar. Buradaki döngü sporcunun antrenman amaçlı kullandığı mekanları kapsamaktadır.

Spor salonlarının alanlarını

1- Temel birimler ,

- 1 Eylem Alanları : Kardio,Spinning, Aletli jimnastik,Gym -Fitness Alanı, Grup derslikleri, Özel derslikler, Studyo alanları, Sahalar (Çeşitli spor aktivite sahaları)
- 2 Soyunma Alanları: Kuru alanlar, Yarı ıslak alanlar, ıslak alanlar

2- Yan Birimler ,

1 Giriş- Bekleme Alanı,	5 Spa Alanları,
2 Kafe – Restoran ,	6 Sosyal Alanlar,
3 Gym Shop,	7 Havuz alanı
4 Kuaför	

3- Servis Birimleri:

- 1 Resepsiyon - Danışma Bankosu- Kayıt Bürosu, 5 Depo Alanları
- 2 Ofis İdare Alanları
- 3 Teknik Oda ,
- 4 Sağlık Merkezi

Temel, yan ve servis birimleri olarak ele alarak spor salonunun işleyiş süreci incelenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın kapsamında olan spor salonları (Fitness ve Egsersiz Salonları) sürekli gelişen ve çeşitlenen güçlü bir Pazar yönü olan alanlardır. Formlar ve tasarımlar son derece farklılıklar gösterebilir. Bu salonlar moda, eğlence ve ticaret endüstrisinin bir uzantısı olarak alışveriş merkezlerinde yerlerini gün geçtikçe yerlerini almakta ve büyük bir kamu ve eğlence kompleksi parçası olarak görülmektedir.

Bu salonlar sağlık, fitness, rekreatif faydaları ile günlük hayatın içine fiziksel egzersizi katmak ve hayatın bir parçası haline gelmesinde önemli bir yol sağlayabilir.

Fitness salonlarının ; fitness ekipmanları içeren jimnastik salonu, büyük ve küçük stüdyolar, resepsiyon alanı, kafe ve restoran(mutfak-kamu wc dahil), soyunma alanları ve diğer muhtelif aktivite alanları imkanlarını bulundurlar.

Tipik bir Fitness salonunun ana alanları ; Resepsiyon, Ofis idare bölümü, Değişen odalar ve tuvaletler, Fitness alanı, Büyük – Küçük Stüdyo alanları, Saklama depo alanları, Büyüklüğüne uygun personel alanları ve sosyal alanlarından oluşur.

Bu alanlara ek olarak salonda; Kafe-Restoran, Gym satış mağazası, Eğitim ve eğlence havuzu, Sauna – buhar odası, Sağlık ve güzellik bakımları örneğin spa - solaryum ünitesi- masaj alanları, kuaför, Kreş, fizyoterapi – spor yaralanma ilk yardım alanı gibi alanları da bünyesinde bulundurabilir.

Tipik bir spor salonunun alan diyagramları için örnek Şekil 1.49’ da Mac G- Mall Maçka spor salonunun alan diyagramları 1- Giriş kat , 2- 1. Asma kat, 3- 2. Asma kat örneklerinde verilmiştir.

Spor salonunun planında temel – yan – servis birimlerinin yerleri gösterilmiştir. Temel birimler, sporcunun kullandığı alanlar olarak belirtilmiştir. Yan birimler, sporcunun spor salonunda aktivite haricinde zaman geçirdiği alanlar olarak gösterilmiştir. Servis birimlerinde ise spor salonu idaresinin sporcuya servis sağladığı alanlar olarak belirtilmiştir.

1.4.1. TEMEL BİRİMLER

Temel ve yan fonksiyonların belirlenmesinde spor salonunun hizmet çeşitlerinin neler olduğu önem kazanır. Kardiyo,grup dersleri,özel dersler,fitness, spinning gibi spor faaliyetleri spor salonunun türünü belirler.

1.4.1.1. Eylem Alanları

Eylem alanları çeşitli spor aktivitelerinin yapıldığı alanlardır. Spor salonunun bulunduğu bölge, salon büyüklüğü ve hizmet çeşitlerine göre bu alanın ölçüleri bünyesinde bulunan ekipmanlar farklılık gösterebilir.

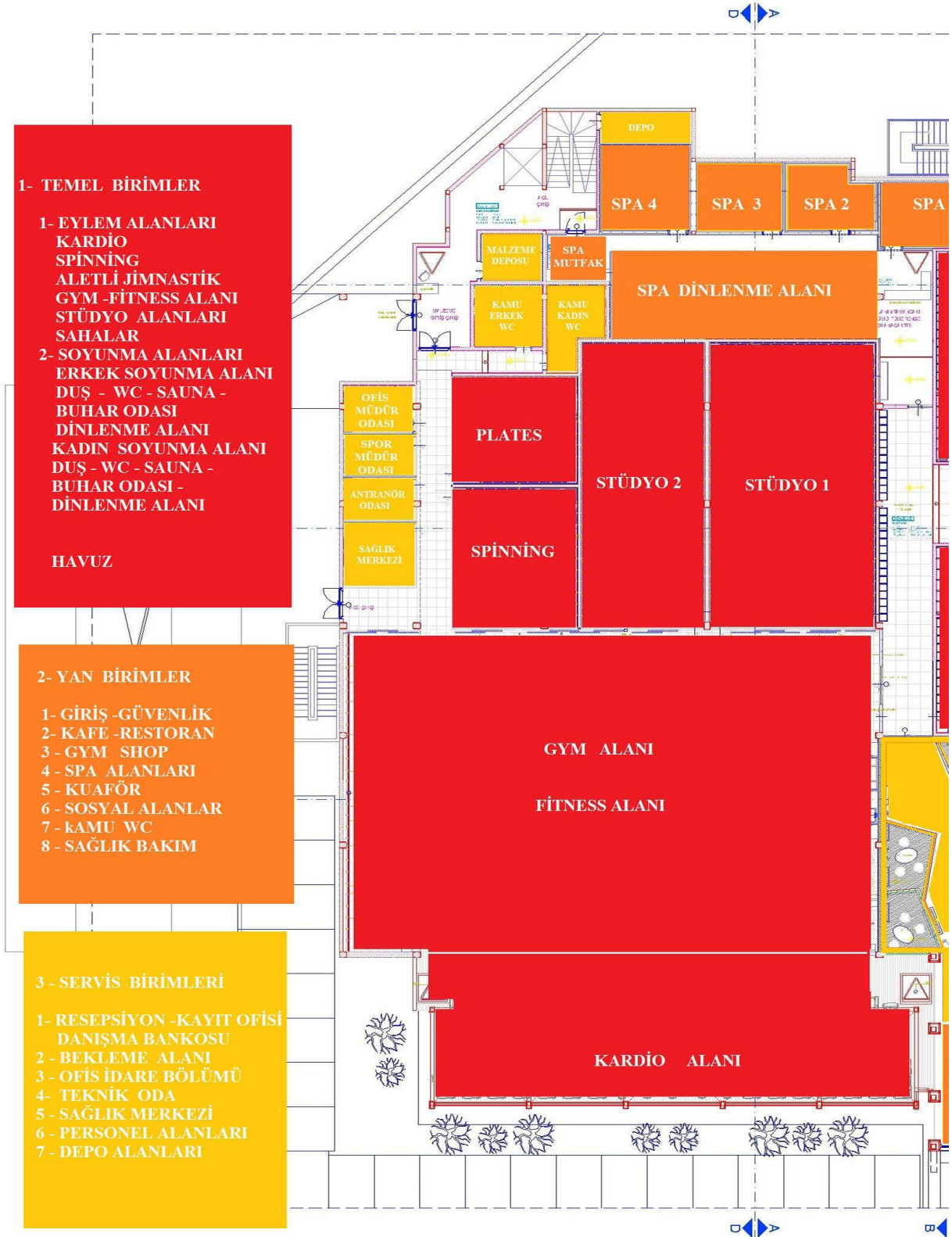
Şekil 1.49, şekil 1.50, şekil 1.51 ve şekil 1.52 ‘da MAC G-MALL Maçka Spor Salonu Alan Diyagramı Giriş Kat Planı A -- Giriş Kat Plan B ‘de , Asma Kat Planı 1 -- Asma Kat Planı 2 ‘ de ,

Spor Salonunun Eylem Alanları,

- 1- Temel Birimleri:
- 2- Yan Birimleri :
- 3- Servis Birimleri:

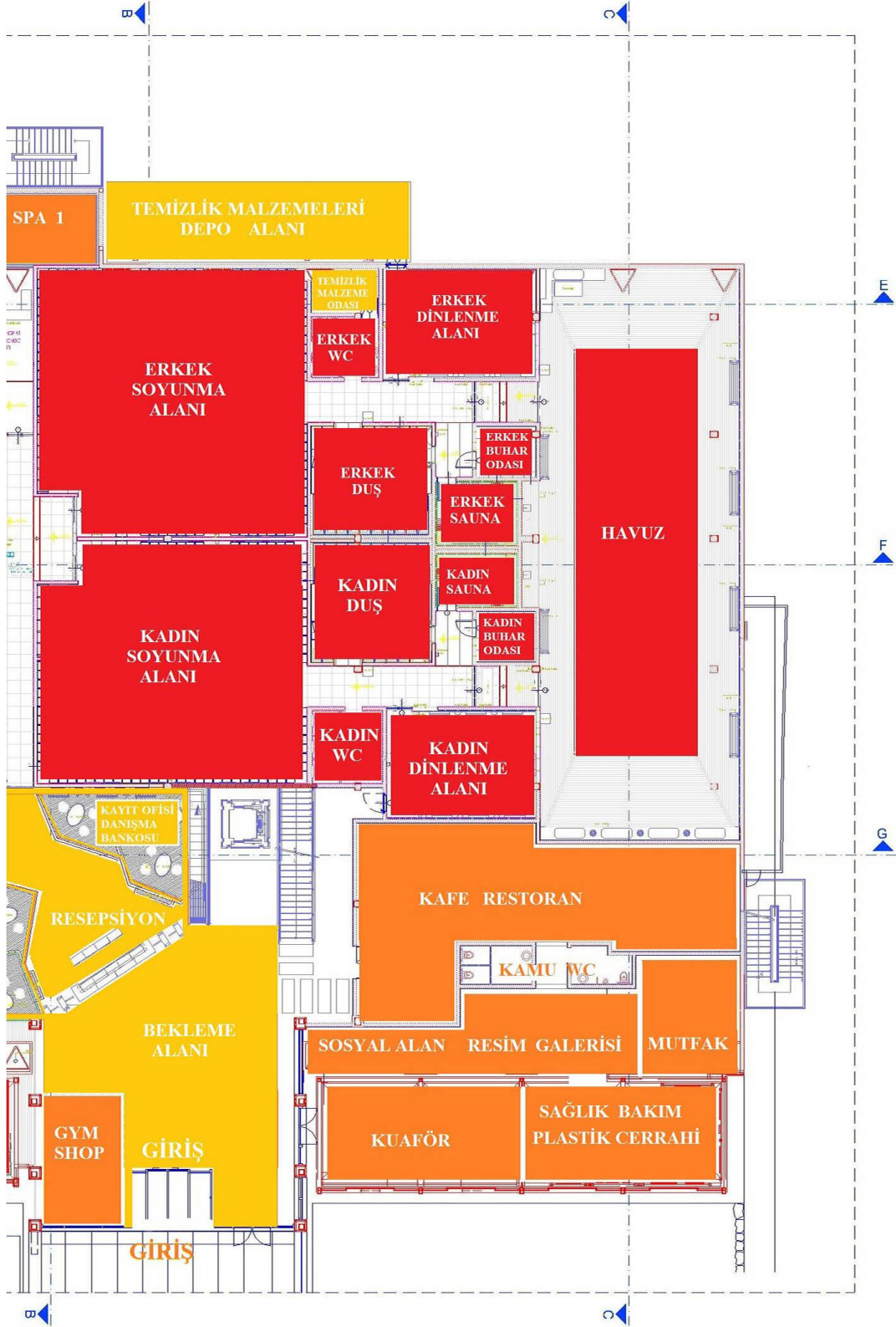
Renkleri ile gösterilmiştir.

MAC G-MALL MAÇKA SPOR SALONU ALAN DİYAGRAMI GİRİŞ KAT PLANI A

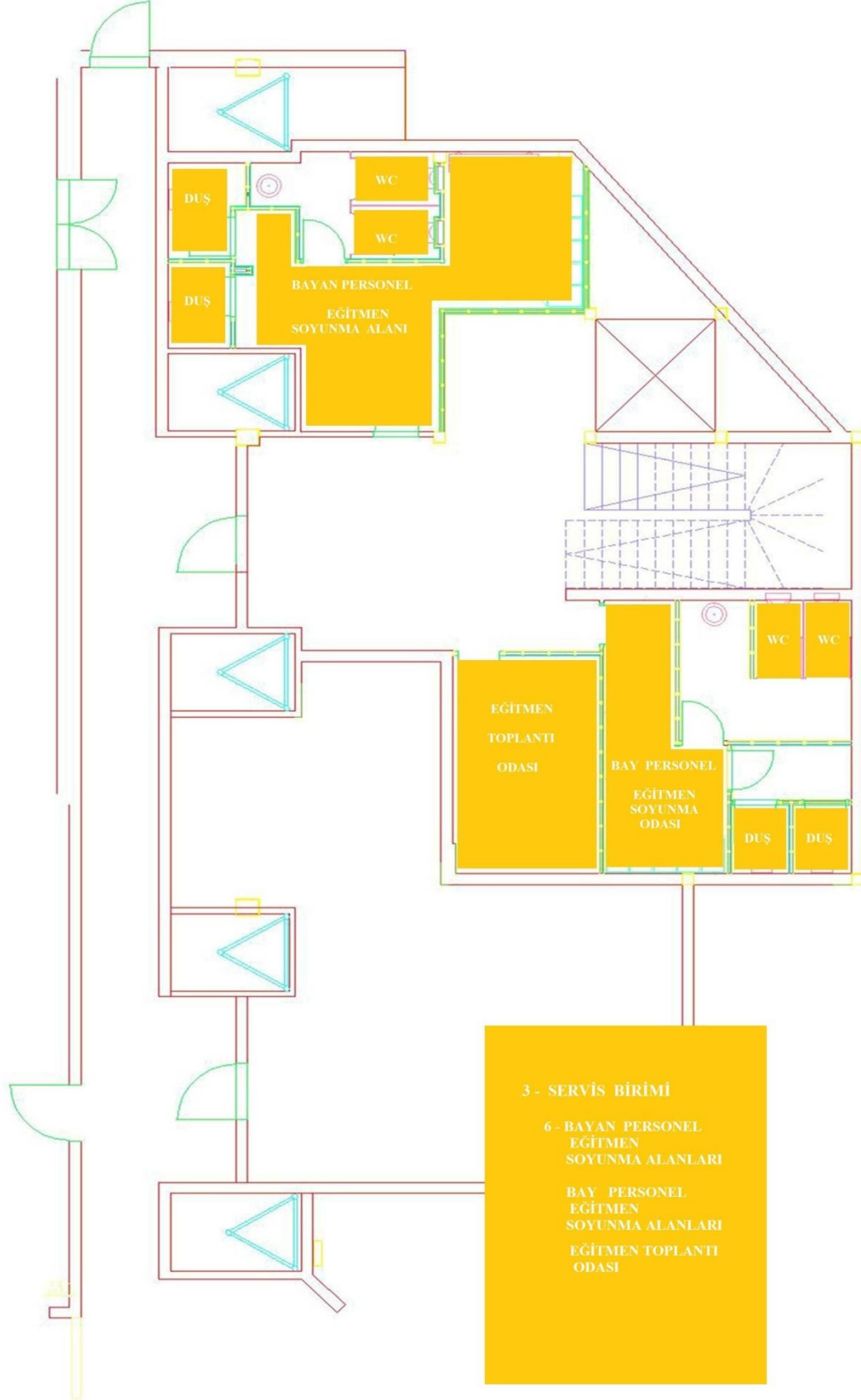
Şekil 1.49 : MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Alan Diyagramı Giriş Kat Planı A (87)

MAC G-MALL MAÇKA SPOR SALONU ALAN DİYAGRAMI GİRİŞ KAT PLANI B

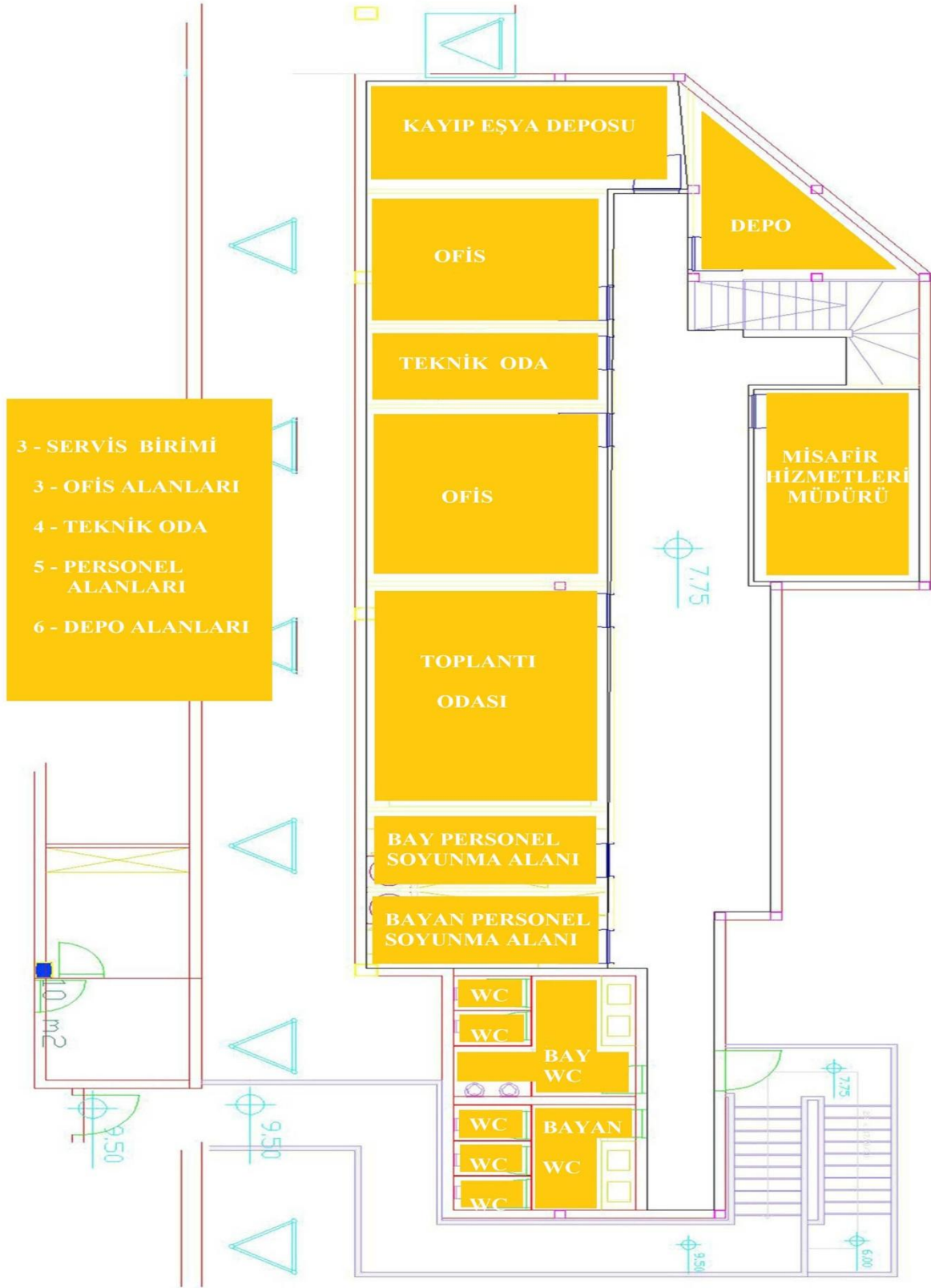

Şekil 1.50 : MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Alan Diyagramı Giriş Kat Planı B (88)

MAC G-MALL MAÇKA SPOR SALONU ALAN DİYAGRAMI ASMA KAT PLANI 1

Şekil 1.51: MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Alan Diyagramı Asma Kat Planı 1. Kat (89)

Şekil 1.52: MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Alan Diyagramı Asma Kat Planı 2. Kat (90)

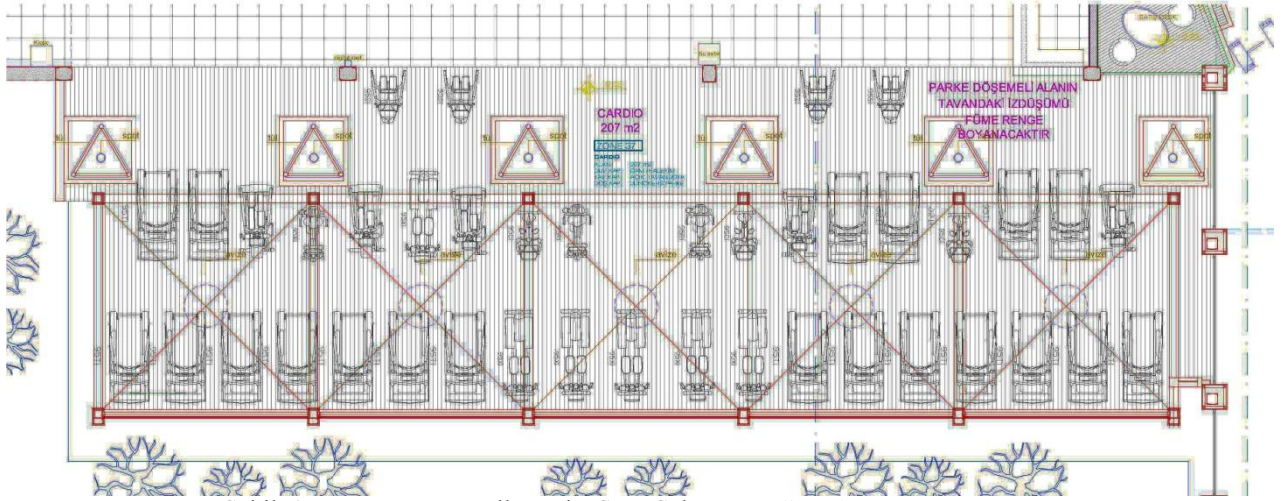
Kardio Alanları

Şekil 1.53: Champneys Springs Health Kardio Alanı (91)

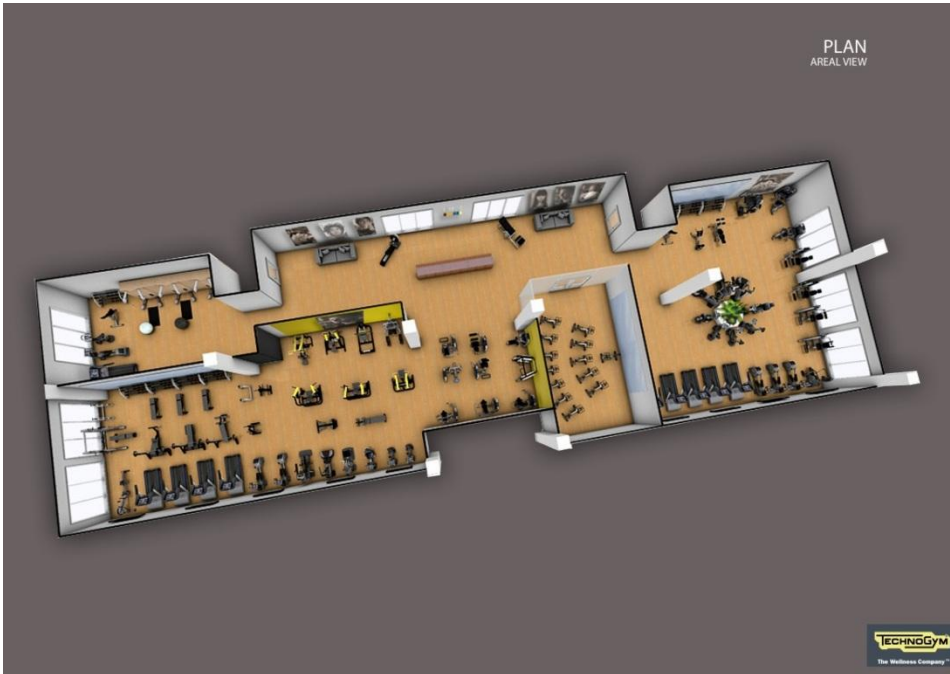
Şekil 1.54: Rhycar Leisure Centre Kardio Alanı (92)

Şekil 1.55: MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Cardio PlanI (93)

Kardiyo, istenmeyen yağları yakmak için belli bir temponun üstünde yapılan egzersizlerin genel adıdır. Koşu, bisiklet sürme, ip atlama gibi egzersizler örnek olarak gösterilebilirler. Kardiyo'nun temeli vücut temposunun artırılması ve buna bağlı olarak istenmeyen yağların hızla eritilmesidir.

Kardiyo alanları tek bir düzeyde olması tercih edilir. Fitness ve gym alanlarının yanında bağlantılı bir konumu vardır. Bir miktar direk gün ışığı kabul edilebilir fakat yansımaları minimuma indirebilmek için dolaylı yapay aydınlatmaya önem verilmesi şarttır.

Şekil 1.56: Corporate Wellness, Healthy Workforce, Healthy Budget (94)

93 MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Cardio Alanı, Ata Mühendislik

94 www.technogym.com, Corporate Wellness, Healthy Workforce, Healthy Budget

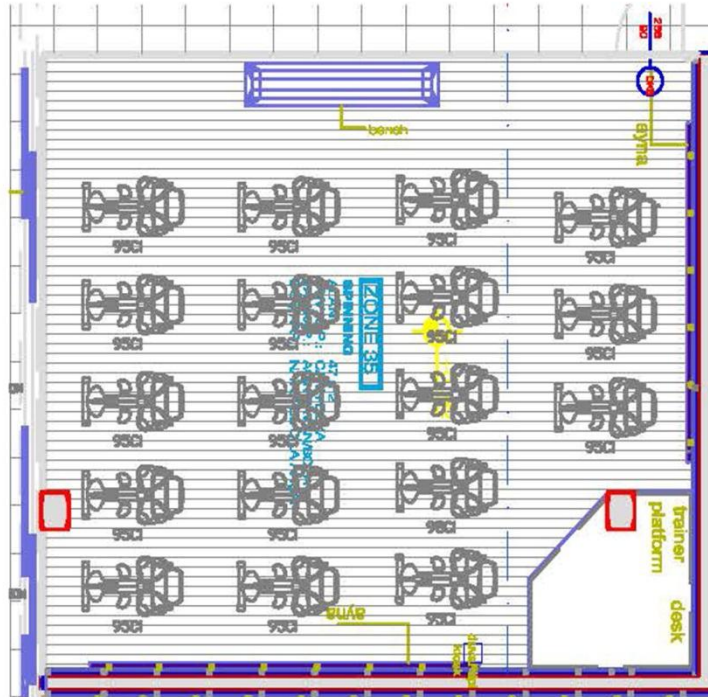
Kardio alanlarında yüksek miktarda doğal aydınlatma ve dışarısının görünmesi cazibe unsurudur.Şekil 1.57’de MAC G-Mall Maça Spor salonu Kardio alanında yürüme bantlarının dış cepheye bakması örneği görülmektedir.(95)

Şekil 1.57: Mac G-Mall Maça Spor salonu (95) Şekil 1.58: İstinyepark AVM Hillside Spor salonu (96)

Şekil 1.58’de hillside city club spor salonu kardio yürüme bantları alışveriş merkezinin koridorlarına bakan cephesi görülmektedir.(96)

Spinning Alanları

Şekil 1.59: MAC G-Mall Maça Spor Salonu Kardio PlanI (97)

95 MAC G-Mall Maça, Ata Mühendislik
96 GEOMİM.com,Mimar Gökhan Avcıoğlu
97 MAC G-Mall Maça Spor Salonu, Spinning Alanı

Spinning alanları duvarlar yarı saydam cam , bisiklete binen sporcunun karşısındaki duvarın ayna olması spor yaparken hem kendini hem de diğer sporcuları görebilmesi içindir. Her spinning alanında eğitmenin bisikleti platform üstünde olup komut verebilmesi ve salona hakim olması sağlanır. Yüksek tempoda müzik eşliğinde yapılan bu spor için duvar ses yalıtımına önem verilmesi bağlantılı alanlarda spor yapanların rahatsız olmaması için önem kazanır.

1.59: Jatomi Fitness Astoria Avm (98)

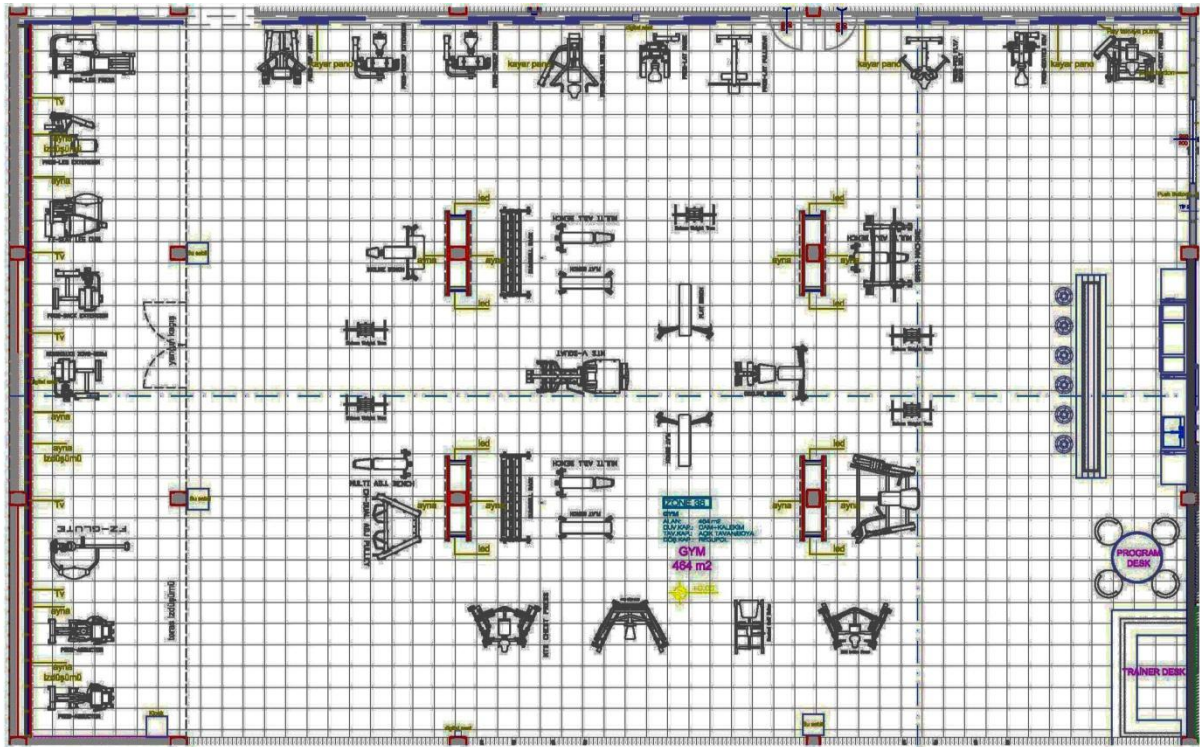

Şekil 1.60: Indoor Cycling Studios Newyork (99)

Şekil

Aletli Jimnastik Alanı

Özel ekipman kullanımı ile belirli kas gruplarının egzersiz çalışmasıdır. Fitness alanının ekipman ve egzersiz türü olan aletli jimnastik alanları bireysel bölgelere ayrılır.

Şekil 1.61: MAC G-Mall Maçka Spor Aletli Jimnastik Alanı (100)

98 Astoria AVM , Jatomi Fitness

99 www.chelseapiers.com

100 MAC G-Mall Maçka Spor Salonu ,Ata Mühendislik

Duvarlar ayna ile kaplanmalıdır. Isınma, esneme ve ağırlık egzersizleri yapan sporcu kendini aynalarda görme ihtiyacı vardır. Serbest ağırlık alanı en az iki duvarı ayna olmalıdır. (101)

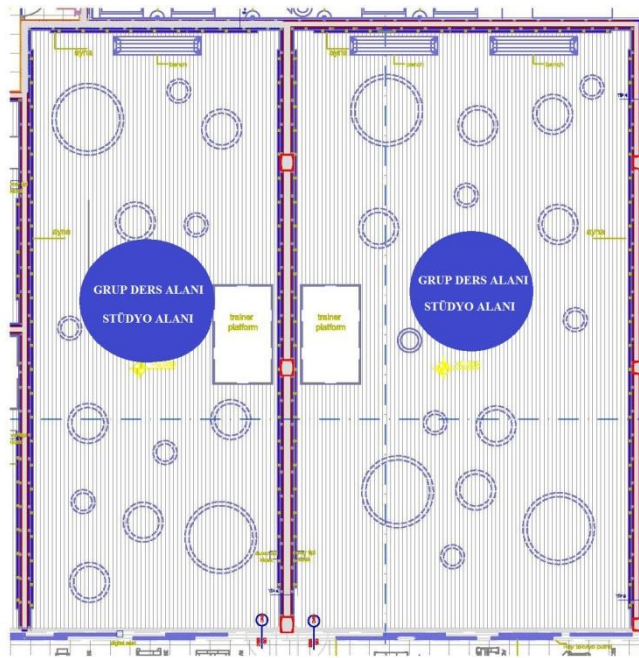
Şekil 1.62: Jatomi Fitness Nişantaşı City Avm (102)

Şekil 1.63: MAC G Mall Mars Athletic club (103)

Ekipmanların sayısı alan ölçüleri ile orantılıdır. Yeterli ekipman parçası salonlarda bulundurulmalıdır. Her bir ekipman için sporcunun kullanım süresi üç ile altı dakika kabul edilir.

Grup Dersleri Alanı

Grup dersleri alanları en az bir duvar ayna ile kaplı olmalı ve yüksekliği en az 2 metre olmalıdır. Bu alanlar da egzersiz, dans ve aerobik, spor eğitimi gibi aktiviteler yapılabilir. Mac Gmall spor salonu iç mimari çizim Salon Plan örneği Ek 1’de verilmiştir.

Şekil 1.64: MAC G Mall Mars Athletic club Stüdyo ve Grup Ders Alanları (104)

101 Sport England, Fitness and Exercise Spaces, 2008

102 www.jatomifitness.com.tr , Nişantaşı AVM

103 MAC G-Mall Maçka Spor Salonu ,Ata Mühendislik

104 MAC G-Mall Maçka Spor Salonu ,Ata Mühendislik

Grup ders alanları ile stüdyo alanları spor salonunun büyüklüğüne ve aktivite programına göre servis veren ortak alanlar olarak kullanılabilir.

Şekil 1.65: G Mall Mars Athletic club (105)

Şekil 1.66: Mac Kanyon Mars Athletic club (106)

Özel Dersler Alanı

Şekil 1.67: Mac Kanyon Mars Athletic club(107)

Şekil 1.68: Jatomi Fitness Nişantaşı City AVM (108)

Spor salonlarının küçük stüdyolarında spor eğitmeni ile yapılan özel çalışmalardır.

Şekil 1.69: Sport England, Fitness and Exercise Spaces, 2008 (109)

105 G Mall Mars Athletic club Spor Salonu

106 Mac Kanyon Mars Athletic club

107 Mac Kanyon Mars Athletic club

108 <http://www.formsante.com.tr/>

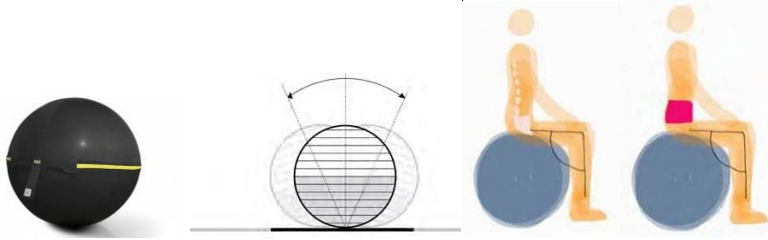
109 Sport England, Fitness and Exercise Spaces, 2008

Stüdyo Alanları

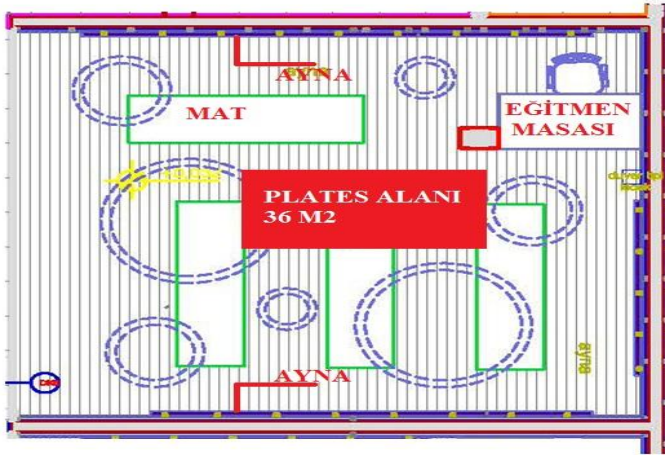

Şekil 1.70: Mac Kanyon Mars Athletic club (110) Şekil 1.71: Jatomi Fitness, Tropicana City Mall 66 (111)

Her stüdyo da spor eğitmeni ile grup veya özel yapılan dersler için ayrılan alandır. Bu alan özel ses sistemi kurulmalı, duvarlar ayna ile kaplanmalı, mümkün olduğunca doğal ışık mekana kazandırılmalıdır.

Şekil 1.72: Corporate Wellness Wellness sitting, Teknogym (112)

Şekil 1.73:Mac G –Mall (113)

Mac Gmall spor salonu iç mimari çizim Stüdyo Plan örneği Ek 2’de verilmiştir.

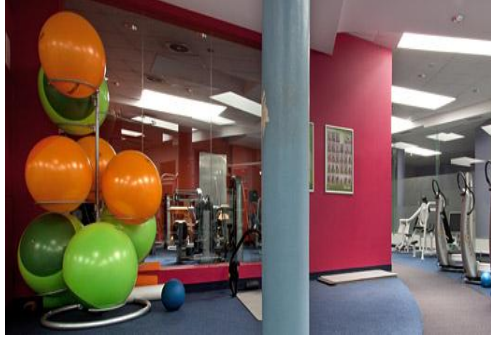
Stüdyolar alan olarak gruplara hitap eder. Duvarlarda hijyen ve temizlik için yeterli sayıda duvar prizleri bulundurulmalı, kendine ait ses sistemi olmalı, zemin malzemesi yapılacak aktivitelere uygun özelliklerde olmalı, ilk yardım odasına kolay ulaşılır olmalıdır.

110 Mac Kanyon Mars Athletic club

111 www.tropicacitymall.com , Jatomi Fitness, Tropicana City Mall 66

112 www.teknogym.com

113 Mac G-Mall Maçka ,ATA Mühendislik

Şekil 1.74: Fitness First Women Club Frankfurt (114)

Şekil 1.75: Ozone Fitness Galeria Krakowska

Polonya(115)

Stüdyo tavanları önemle düşünülmelidir. Tavan ile ilgili havalandırma ızgaraları, genel veya spot aydınlatmaları, hoparlör, akustik performans, minimum net yükseklik değeri gibi konulara dikkat edilmelidir. Stüdyo girişine ek paspas konması faydalı olabilir.

Bir stüdyo için çeşitli faaliyetler için kullanılabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Sporcular yalın ayak, yumuşak veya sert ayakkabı giyebilirler. Bu nedenle zemin malzemesi için farklı alternatifler düşünülebilir. Çakışan aktiviteler için geçici katlamalı (dövüş sporları için paspaslar) malzemeler düşünülebilir.

SAHALAR Basketbol , Voleybol , Tenis Alanları

Şekil 1.76: Jatomi Fitness, Marmara Park AVM (116)

Şekil 1.77: Kanyon AVM MAC Athletic Club(117)

Spor salonlarının ana alanlarının haricinde eğlence ve sosyal aktivite sağlayan faaliyetler genellikle basketbol, voleybol, masa tenisi, tırmanma duvarı (climbing wall) gibi sporlardır. Şekil 1.63'de Jatomi Spor salonu basketbol sahasını, şekil 1.64'de Mac spor salonunun Basketbol sahasının farklı zemin, duvar, tavan detayları görülmektedir. Asıl oyun alanları genellikle bütün salonlarda standart boyutlardadırlar, fakat müsabaka sahaslarında alanın çevresindeki güvenlik boşlukları, boş zaman ya da antrenman sahaslarında olduğundan daha geniş olabilmektedir.

114 <http://www.groupon.my/>, Fitness First Club Frankfurt

115 Galeria Krakowska AVM, Polonya, Ozone Fitness

116 Marmara Park AVM, Jatomi Spor Salonu

117 Kanyon AVM, MAC Athletic Club

Bir ya da iki spor branşı için gereken ulusal ve uluslararası standartlardaki zeminin aynı zamanda daha düşük standartlarda oynanabilir çok sayıda oyun için kullanılması mümkündür.

Şekil 1.78: Jatomi Fitness,Forum İstanbul Avm (118)

Şekil 1.78’de Forum İstanbul Avm’de Jatomi spor salonunun basketbol ve masa tenisi alanları gösterilmiştir.

Şekil 1.79: Illoiha Omotesando Sport Center , TOKYO Climbing wall (119)

Şekil 1.79’de spor salonu tırmanma duvarı aktivitesine bir örnek verilmiştir.Bu tür aktiviteler spor salonunda kullanıcılar için spor salonu idaresi tarafından özellikle rekreatif faaliyet olarak yer vermeye başlanmıştır.Bu tür aktiviteler resepsiyon ve ilk yardım odalarına yakın alanlarda konumlanmasına güvenlik ve hemen müdahale edilebilmesi için öncelik verilmektedir.

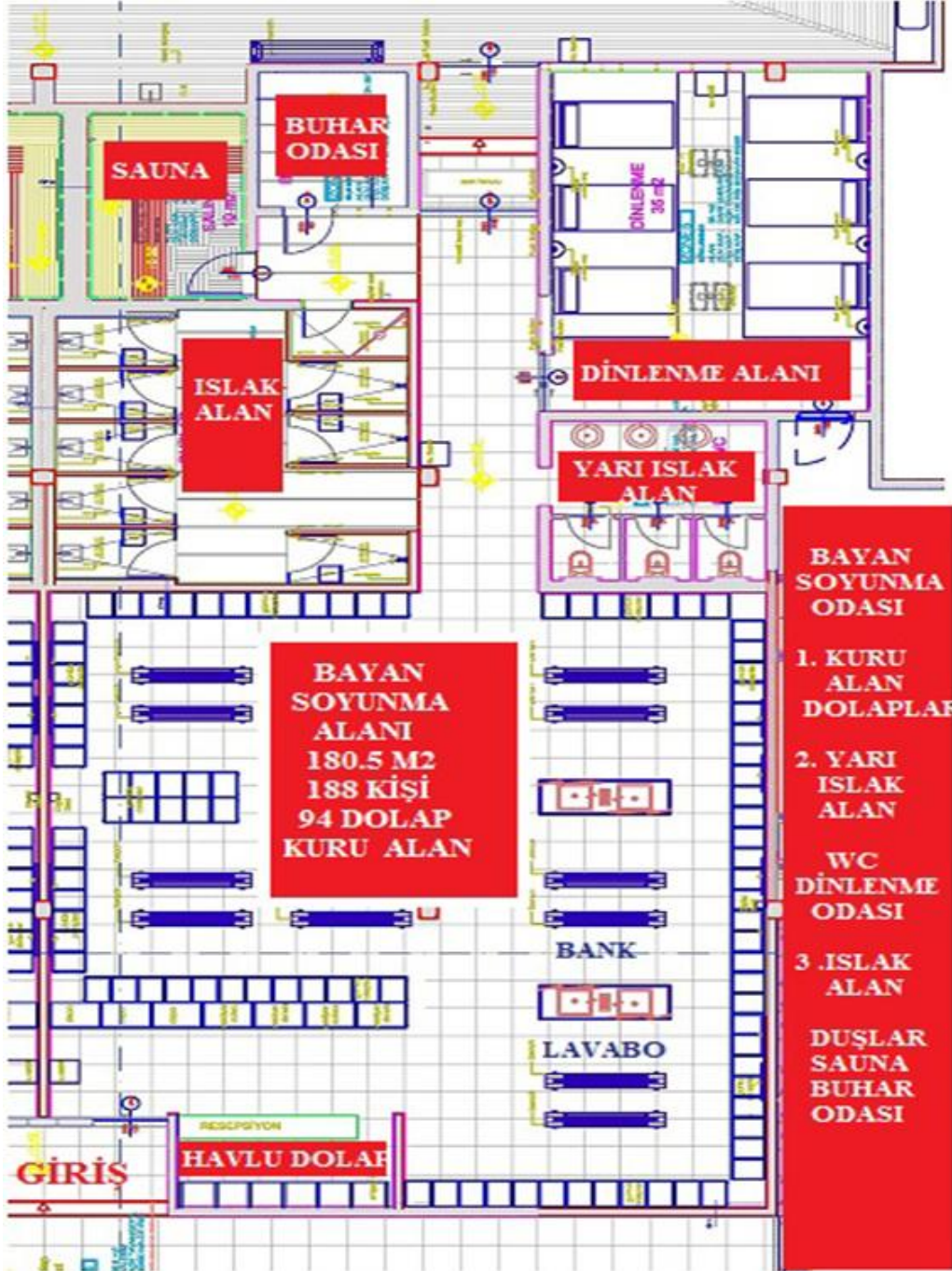
118 Jatomi Fitness ,Forum İstanbul AVM

119 www.dezeen.com/2007, Illoiha Omotesando Sport Center , TOKYO

1.4.1.2. Soyunma Alanları

1- Kuru alanlar: Dolap ve Giyinme Alanları

MAC G- Mall Maçka Spor Salonu Bayan Soyunma Odası Planı

Şekil 1.80: MAC G- Mall Maçka Spor Salonu Bayan Soyunma Odası Planı (120)

Şekil 1.80’de soyunma alanının ; 1 - Kuru alanı, 2- Yarı ıslak alanı , 3- Islak alanı ayrı ayrı belirtilmiştir.

Soyunma odası anlayışı, son yıllarda çok değişmiştir. Günümüzde soyunma odaları, konfor, fonksiyon, geniş alan ve estetik gibi unsurların arandığı mekanlar haline gelmişlerdir. Sporcuların, zamanlarının %20-30'unu soyunma odasında, duş alarak, giyinerek ve dinlenerek geçirirler. Bu yüzden soyunma odası, katılımcılar için çok önemlidir. (121)

Soyunma odalarının şekli bu mekanları kullanacak sporcuların branşlarına göre değişiklik göstereceği gibi rekreasyon amaçlı yapılan tesislerin soyunma odaları ise çok daha ayrı bir yapıdadır. Bu tip sebeplerden soyunma odalarını üç farklı tip olarak ele alabiliriz.

- Özel sağlık kulüplerine ait soyunma odaları
- Kamuya ait spor tesislerinin soyunma odaları
- Profesyonel sporcu soyunma odaları

Özel Sağlık Kulüplerine ait soyunma odaları genelde en kaliteli olanlarıdır. Öncelikle, kullanıcılar günlük yaşamlarının bir parçası haline getirebilmeyi isterler. İkinci olarak elbiseleri ve kişisel eşyalarının güvenli bir şekilde saklanmalarını ve rahatlıkla erişilebilir olmalarını isterler. Üçüncü olarak ise rahat, konforlu olmayı isterler.

Kamuya ait spor salonlarında bulunan soyunma odaları, özel spor salonları ve profesyonel sporcu soyunma odalarından çok daha yaygın oldukları gibi diğer iki tipe göre de çok daha fazla kişiye hizmet verirler. Bu soyunma odalarının kullanıcıları, diğer iki tip soyunma odasının kullanıcılarına göre, bu mekanlarda, çok daha az vakit geçirirler.

Kolej ve üniversitelerde bulunan, profesyonel sporcu soyunma odaları, sporcuların yoğun antrenman ve maç programları sebebiyle bu atletlerin ikinci evleri gibidir. Bu yüzden içerisinde televizyonlar, kanepeler ve buzdolaplarının bulunduğu soyunma odalarına rastlamak mümkündür.

Sporcu soyunma odasına gelip üstünü değiştirir. Antrenman salonuna gider. Soyunma odasına dönüp duşunu alır, üstünü değiştirir. Bütün bu döngü göz önüne alındığında, spor yapanın sağlığı açısından antrenman yapılan mekanların soyunma odası ile arasında ulaşılabilirlik problemi bulunmamalıdır. (122)

Soyunma odasının dizaynına verilecek önem, tesisin tipine, kullanıcıların tipi ve sayısı ile ilişkilidir. Kullanılacak duş ve dolap sayıları tahmini kullanıcı sayısına göre belirlenir.

Soyunma odasını kullanan kişiler için önemli olan faktörler; Kullanım alanı, Rahatlık, Fonksiyon, Güvenilirlik ve Mahremiyet, Bakım kolaylığı, Estetik olarak sıralanabilir.

Soyunma odası için beklide en önemli ayrıntı boş alandır. Bu alan, hem soyunma bölümü hem de ıslak bölüm ile soyunma bölümü arası için önemlidir. (123)

Islak alandan soyunma alanına geçerken bir kuruma alanı bulunmalı, minimum tıkanıklığa izin verecek şekilde yerleştirilmelidir.

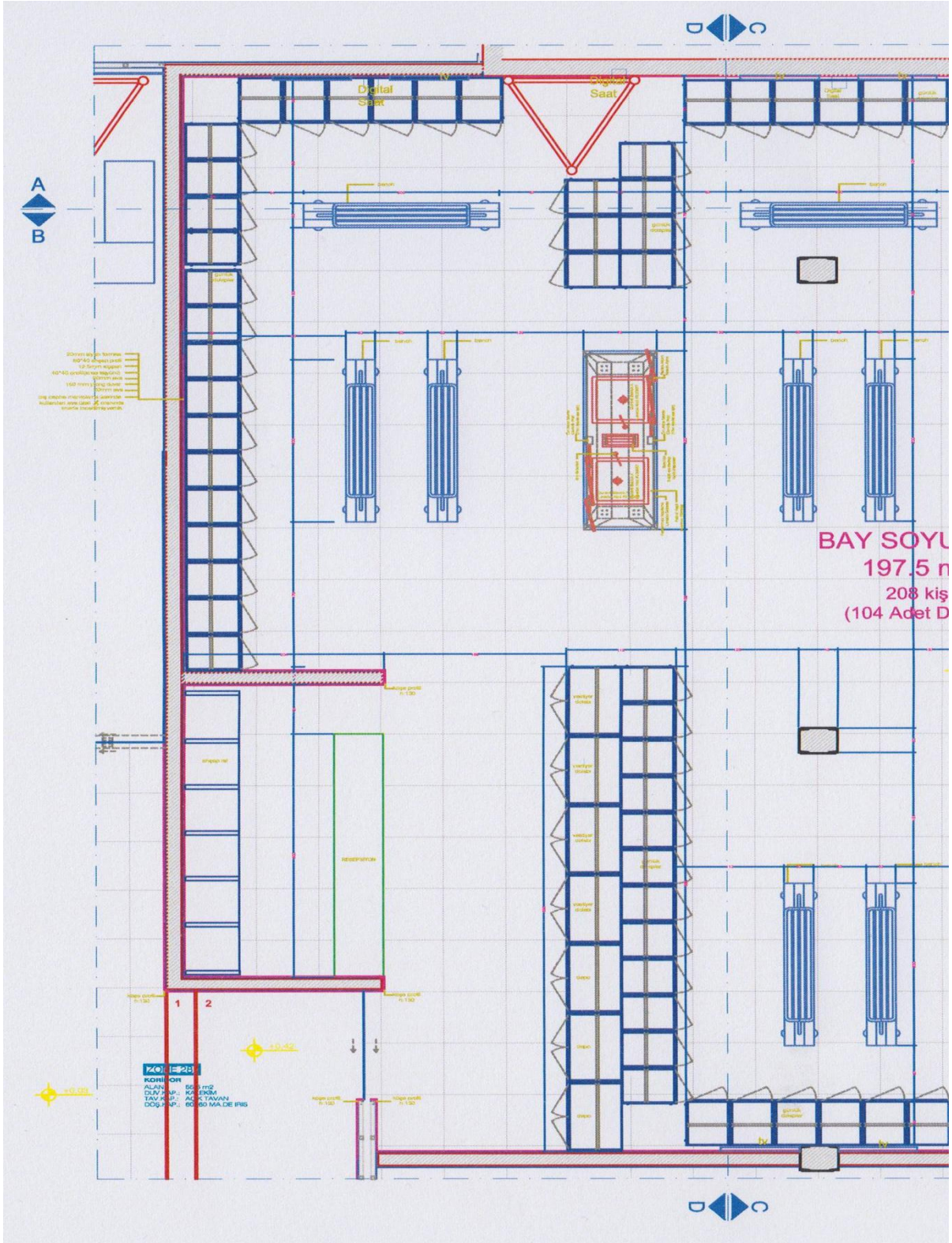
Başarılı bir soyunma odası katılımcılara her yönden kolaylık ve konfor sağlamalıdır. Tesis içindeki yerleşimi, aktivite alanlarını ortalayacak biçimde olmalıdır. Bu sayede zaman kaybı olmadan aktivite alanına ulaşım kolaylaşır.

121 Patton R.W., Grantham W.F., Gerson R.F., Gettman L.R., 1989, Developing and Managing Health/Fitness Facilities, Human Kinetics Books, Illinois

122 Lowe J., Noyes B., September 1999, Locker Room Talk, *Athletic Business*, s.69-74.

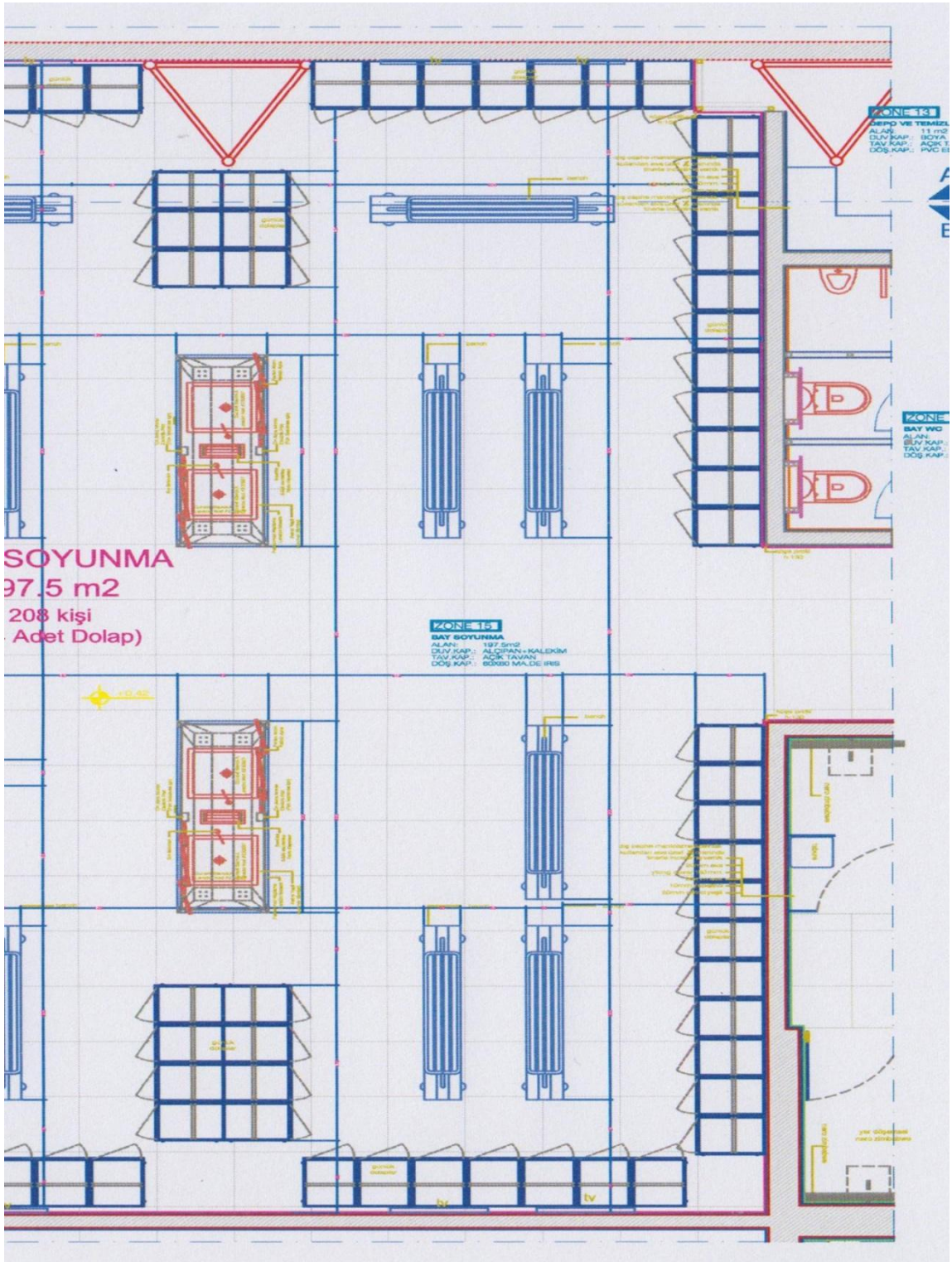
123 Patton R.W., Grantham W.F., Gerson R.F., Gettman L.R., 1989, Developing and Managing Health/Fitness Facilities, Human Kinetics Books, Illinois

MAC G- Mall Maça Spor Salonu Bay Soyunma Odası Planı A

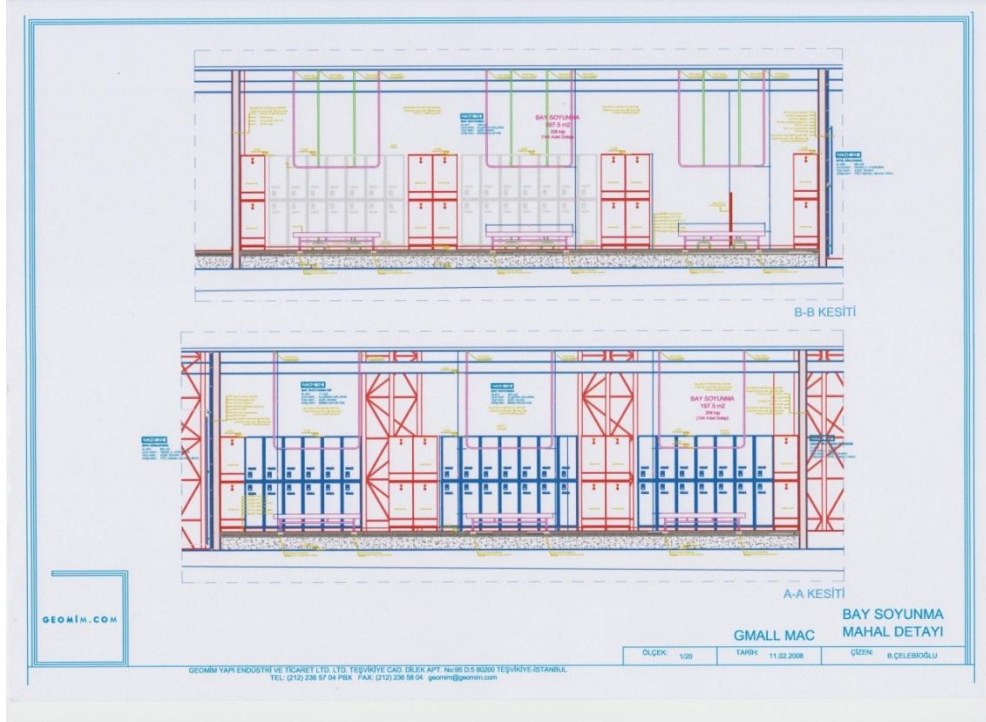
Şekil 1.81: MAC G- Mall Maça Spor Salonu Bay Soyunma Odası Planı A (124)

MAC G- Mall Maça Spor Salonu Bay Soyunma Odası Planı B

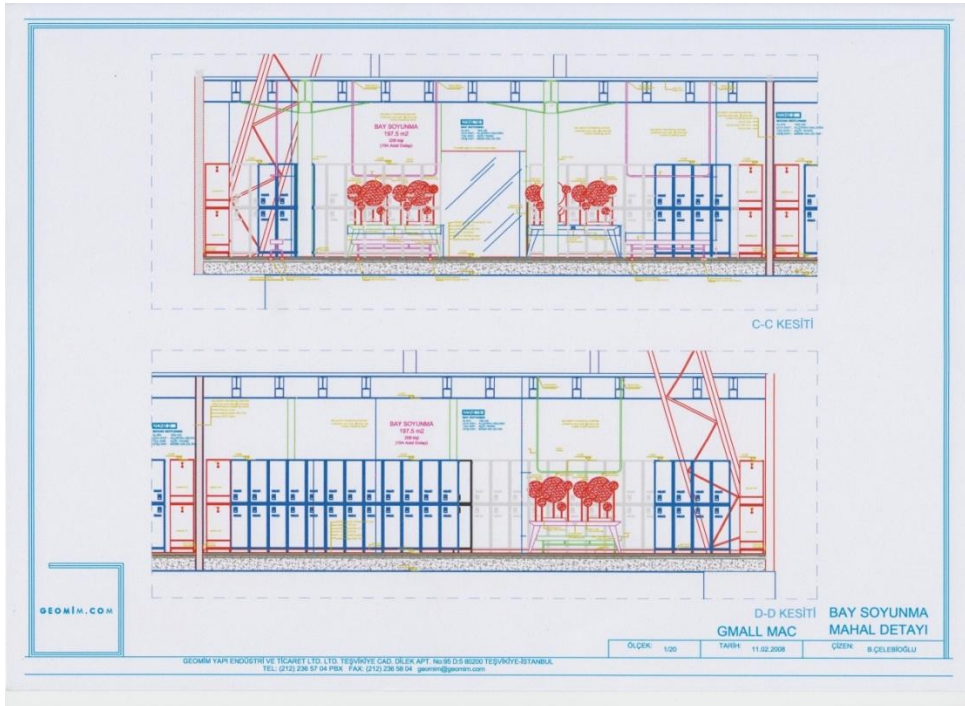

Şekil 1.82: MAC G- Mall Maça Spor Salonu Bay Soyunma Odası Planı B (125)

MAC G- Mall Maça Spor Salonu Bay Soyunma Odası Planı C

Şekil 1. 83: MAC G- Mall Maça Spor Salonu Bay Soyunma Odası Planı C 1 (126)

Şekil 1. 84: MAC G- Mall Maça Spor Salonu Bay Soyunma Odası Planı C 2 (127)

- 126 G- Mall AVM , Maça
- 127 G- Mall AVM , Maça

Şekil 1.85: Jatomi Fitness Tropicana I
City Mall Malezya (128)

Şekil 1.86: Hillside City Club, İstinyepark Avm(129)

Bir soyunma odasında ilk dikkat edilmesi gerekenlerden biri, havalandırmanın nemi ortamdan alıp almadığıdır. İyi bir havalandırma sistemi havanın çok nemli olmasını engellemelidir. Aksi halde bu nem mekanik sistemleri, elektrik sistemlerini döşeme ve duvar cilalarını, soyuma dolaplarını ve hatta soyunma dolapları içerisine koyulan malzemeleri etkiler.

Şekil 1.87: Hillside City Club, İstinyepark (130)

Şekil 1.88: Jatomi Fitness Nişantaşı City AVM (131)

-
- 128 www.jatomifitness.com , Tropicana City Mall , Malezya
129 www.novusyapitasarim.com, İstinyepark AVM
130 www.novusyapitasarim.com, İstinyepark AVM
131 www.jatomifitness.com ,Nişantaşı AVM, Jatomi Fitness

Soyunma odaları sıcak ve nemli alanlar ile kuru giyinme bölümlerini bir arada içerir ve iki alanın bir birinden ayrılması gerekir. Ayrım, birbirinden bağımsız çalışan iki mekanik sistemle olur ki bunların görevi; kuru alanda en azından %60 oranında temiz hava bulundururken ıslak alanın havasının fanlar yardımıyla tamamen değiştirilmesini sağlamaktır.

Bir sporcu için, hiçbir şey, bir spor tesisinde, suların biriktiği, havadaki nem oranı yüksek ve rahatsız edici kokularla dolu bir soyunma odasından daha fazla itici ve rahatsız edici olamaz.

Havalandırmanın kapasitesi tesisin büyüklüğüne göre değişim gösterir. Soyunma odasına yerleştirilecek fanlar ile oluşturulacak sürekli hava akımı zeminde biriken suyun da buharlaşma süresini hızlandıracaktır. Soyunma odasının kullanımını etkileyen diğer bir faktör de kullanıcı başına düşen toplam depolama alanıdır. Bu alan kullanıcı başına sahip olunan soyunma dolabı ve dolap dışındaki başlık ayakkabı gibi ekstra malzemelerin kapladığı alanların toplamı olarak ifade edilir. Bu alanların planlanmasına verilecek önem soyunma odası kullanımına yapacağı olumlu katkının yanı sıra oluşabilecek malzeme kayıp ve hırsızlıklarının da asgariye indirilmesini sağlar.

Soyunma odasındaki her türlü malzeme, bakım kolaylığı ve hijyen unsurlarını bir arada içeriyor olmalıdırlar. Malzemeler darbelere, neme ve kire dayanabilmelidirler. Estetik unsurlara da önem verilmelidir. Yeterince oturma yeri ve askı olmasına önem verilmelidir.

Şekil 1.89: Infolink Architecture, Australia (132)

Şekil 1.90 : HEALTY CITY Fitness Madrid (133)

Soyunma odasında ses kontrolü, akustik olarak ses emici tavan panelleri ile , ıslak ve kuru alanlarda sağlanmalı ayrıntılara dikkat ederek, tasarımcı, çarpan dolap kapaklarından, tuvalet sifonlarından ve bu gibi rahatsız edici seslerin etkisini azaltmalı mutluluk verici sesler olan su sesi, arka plandaki müzik, havanın fısıldar gibi dolaşması gibi sesleri ön plana çıkarmalıdır. İlk olarak karar verilmesi gereken ayrıntı, tam boy dolaplar kullanıp konfora mı yoksa daha ufak dolaplar kullanıp yerden mi tasarruf ederek dolap sayısına mı önem verileceğidir.

132 www.infolink.com, Infolink Architecture, Australia

133 www.albuferaplaza.com , HEALTY CITY Fitness Madrid

Soyunma dolaplarında, kullanıcıya sağlanan fayda ve maliyet iki önemli unsurdur. Soyunma odalarında kullanılacak dolaplar yapıldıkları malzemeye göre sınıflandırıldığında en çok tercih edilenler;

- metal / çelik
- paslanmaz çelik
- ahşap
- ahşap / çelik
- plastik

olarak söylenebilir. Her aktivite için farklı soyunma mekanları yerine yapının tümüne hizmet eden tek ve yeterli donanımdaki bir soyunma odası grubu hem kullanım hem de maliyet açısından birçok avantaj sağlar.

Şekil 1.91: Centaman Entrance Control, Rfid Lockers Locks (134)

Kuru alanlarda bulunan dolaplardaki kilit çeşitleri

1- Metal anahtar ,2 - Kart anahtar, 3 - Elektronik anahtar şekil 1.91’de örneği verilmiştir.

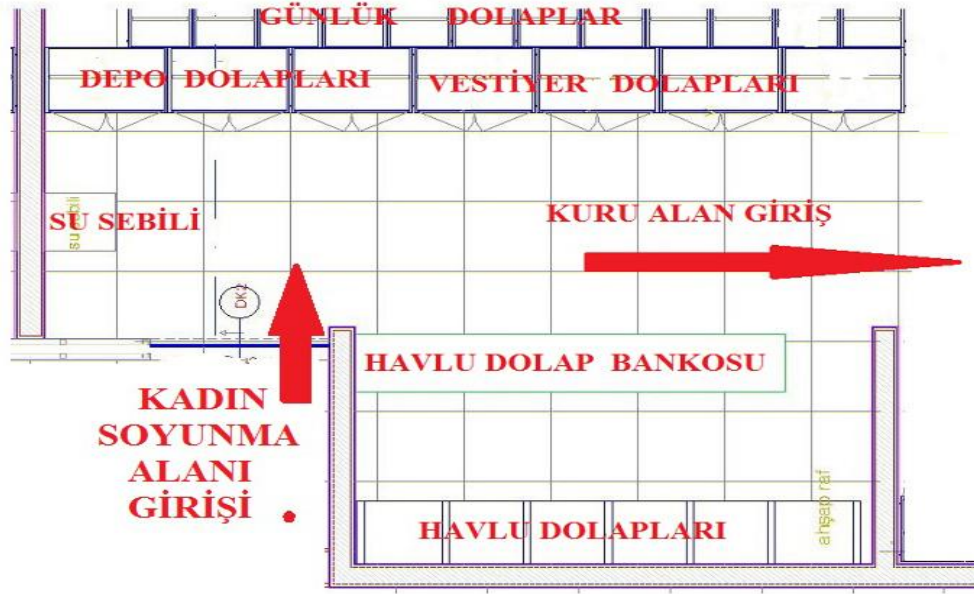
Şekil 1.92 : Jatomi Fitness , Marmara Forum AVM Giysi Dolabı A Şifreli Anahtar - B Kart Anahtarı (135)

Soyunma odalarının, sporcular ve spot tesisinin geneli açısından önemi her geçen gün tasarımcılar tarafından çok daha iyi anlaşılmakta ve bu bölümlerin tasarımı ve bakımına giderek daha fazla önem verilmektedir.

134 www.entrancecontrol.com, Centaman Entrance Control, Rfid Lockers Locks

135 www.jatomifitness.com, Jatomi Fitness , Marmara Forum AVM

Soyunma Alanları Havlu Dolap ve Bankosu

Şekil 1.93: MAC Spor Salonu G-Mall Maçka (136)

Şekil 1.93’de kadın soyunma alanı girişinde; havlu dolapları, depo havlu dolapları ve vestiyer dolaplarının örneği verilmiştir. Günlük dolaplar kullanıcıların gün içinde kullanabildikleri dolaplardır.

Şekil 1.94: Jatomi Fitness Havlu Dolabı ve Masası (137)

Spor salonunun büyüklüğüne bağlı olarak veya üye kayıt şartlarına göre havlu dolabı ve masası kadın – erkek soyunma alanlarının girişinde olabilir veyahut giriş alanı resepsiyon bankosunun yanında kullanıcılar günlük girişlerini yaparken havlularını görevliden teslim alırlar. Her iki durumda da kirli havlu sepetleri soyunma alanlarının içinde belli noktalara konmalıdır.

Bekleme ve Dinlenme Odaları

Hazırlık alanları her soyunma odası için kilit alanlardır. Çünkü bir kişi testiste geçireceği vaktin çoğunu soyunma odasında boş yer bulmak için uğraşmaktan çok antrenman alanında geçirmek ister.

Şekil 1.95: MAC Fit A Plus Bekleme Alanı (138)

Şekil 1.96: Albufera Square Mall Healty city Fitness

Bekleme Alanı(139)

Hazırlık alanlarının yetersiz oluşu sporcularının oyun öncesi hazırlıklarını bu sorunları göz önünde bulundurarak planlamak zorunda kalmasına yol açar ki bu da verimin düşmesine sebep olur.

Şekil 1.97: HEALTHY CITY Fitness Madrid , (140)

Şekil 1.98: Jatomi Fitness, Nişantaşı City (141)

Dinlenme odaları spor salonunun müşteri üyeliklerine göre ortak dinlenme alanları ve VIP özel bireysel dinlenme odaları olarak bulunmaktadır.

Dinlenme alanlarında Lcd TV, radyo, internet, su sebili gibi elemanlar bulunur. Bu alanlar duş, sauna, buhar odasına yakın olması tercih edilir.

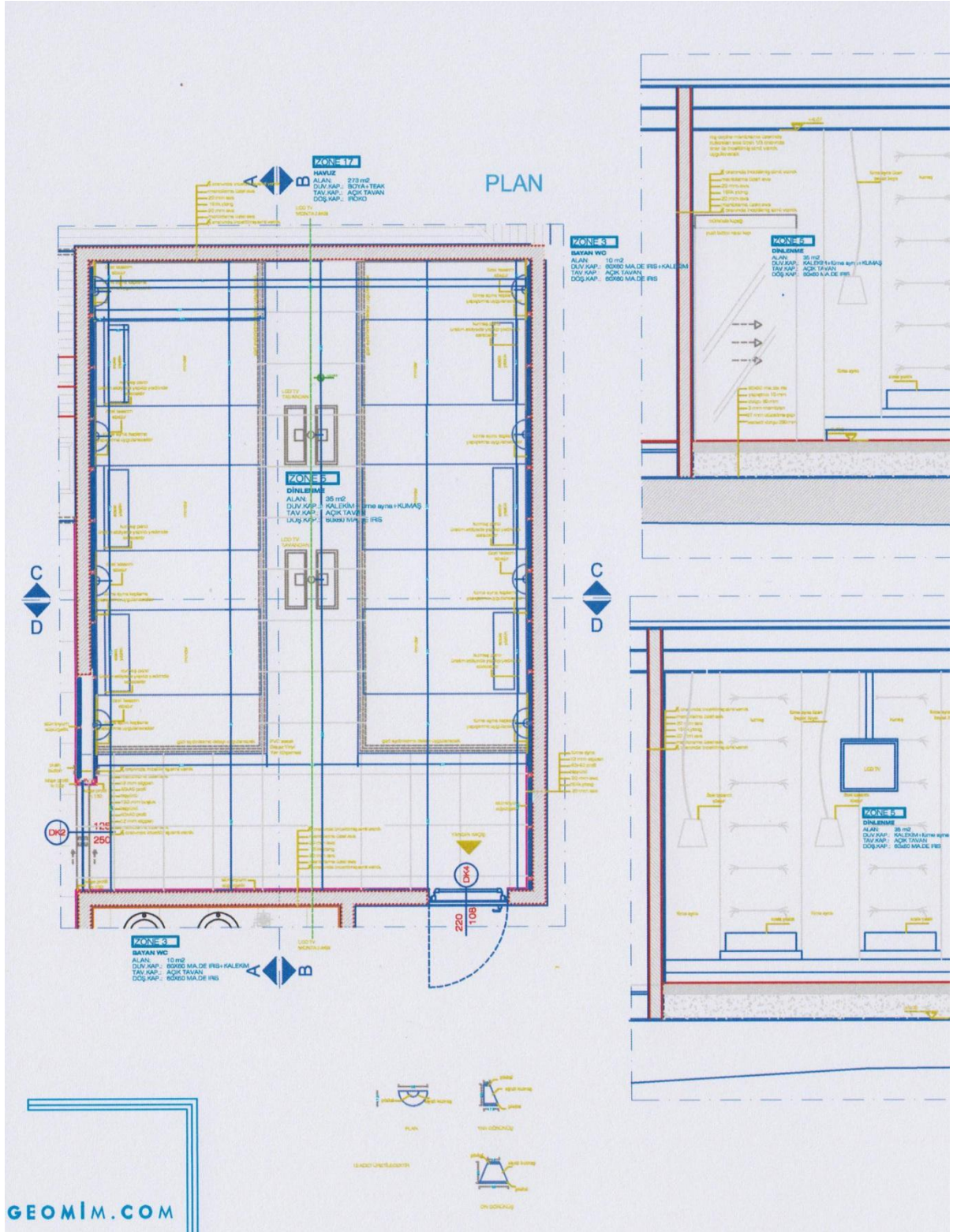
138 www.macfit.com.tr ,MAC Fit A Plus AVM

139 www.albuferaplaza.com , HEALTHY CITY Fitness , Albufera Plaza AVM , Madrid

140 www.albuferaplaza.com , HEALTHY CITY Fitness , Albufera Plaza AVM , Madrid

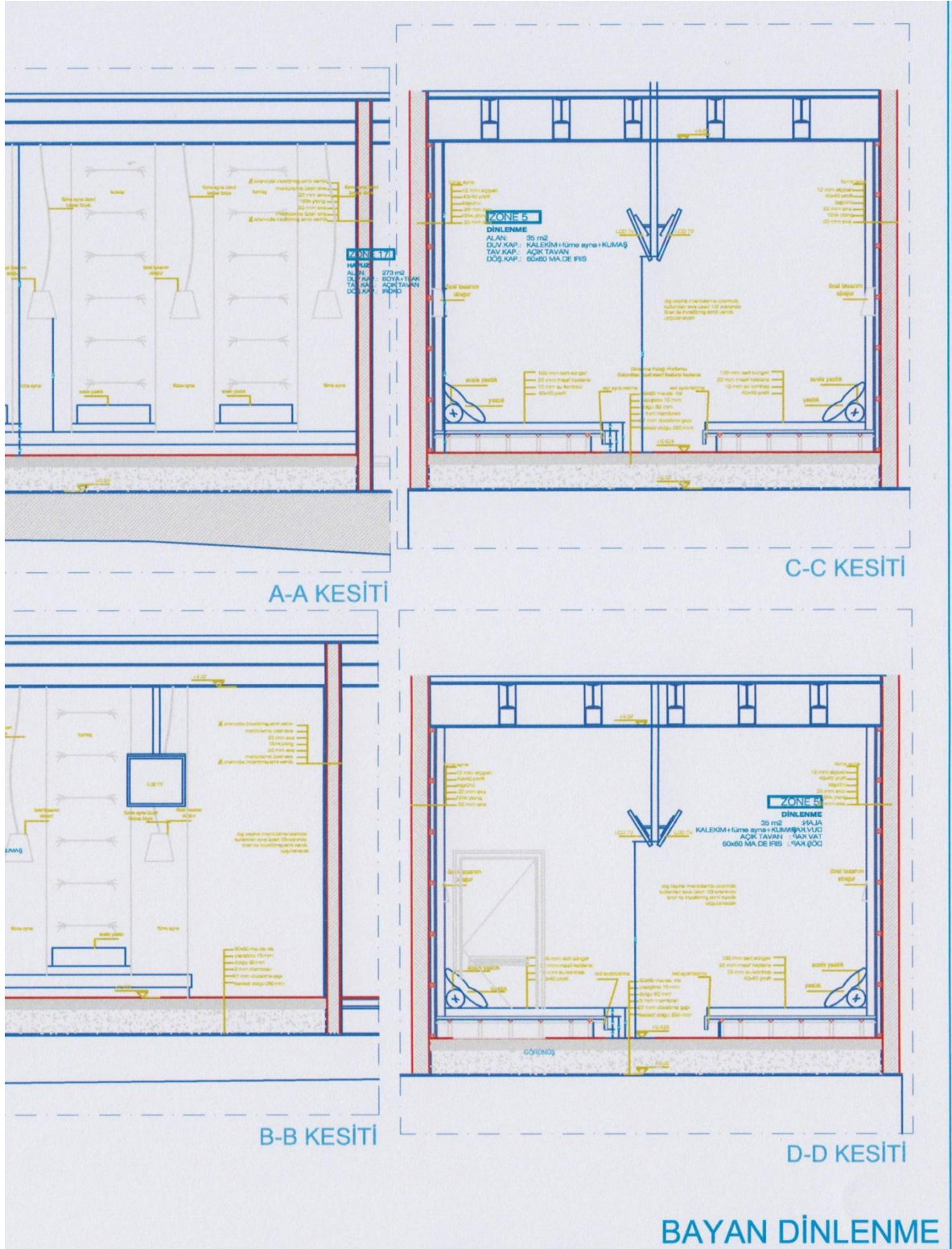
141 www.jatomifitness.com , Nişantaşı City AVM

MAC G- Mall Maçka Spor Salonu , Bayan Soyunma Alanı Dinlenme Odası

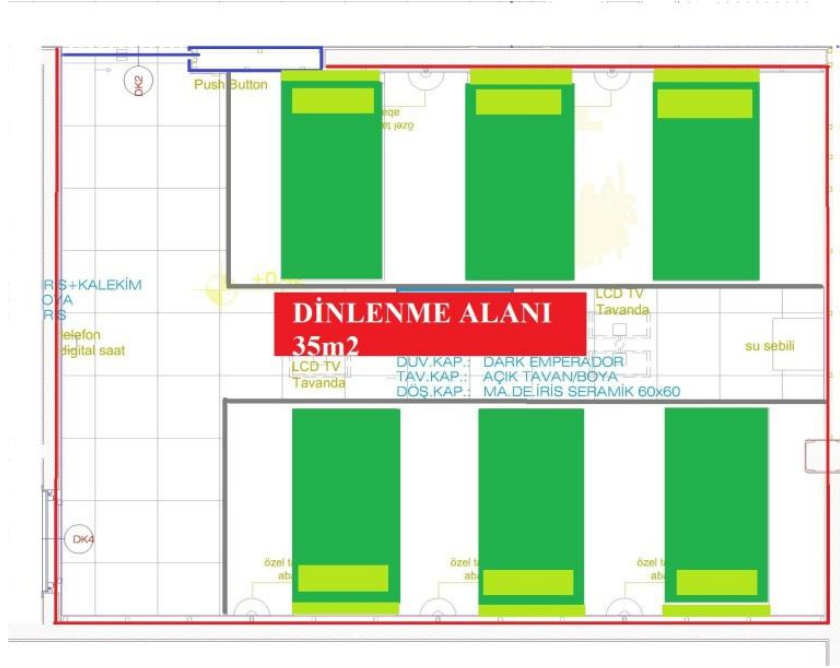

Şekil 1. 99: MAC G- Mall Maçka Spor Salonu , Bayan Soyunma Alanı Dinlenme Odası (142)

MAC G- Mall Maçka Spor Salonu , Bayan Soyunma Alanı Dinlenme Odası

Şekil 1.100: MAC G- Mall Maçka Spor Salonu , Bayan Soyunma Alanı Dinlenme Odası (143)

Şekil 1.101:MAC G- Mall Maçka Spor Salonu , Ata Mühendislik Dinlenme Odası (144)

MAC G-Mall Maçka spor salonunun bayan dinlenme odasının planı şekil 1.81’de verilmiştir. Otuz beş metrekare bayan dinlenme alanı ayrılmıştır.

Masaj Alanları ve Solaryum Ünitesi

Şekil 1.102:Den Haag Grote Marktstraat Mall
Healty City Fitness (145)

Şekil 1.103: OZONE FİTNESS Galeria
Krakowska AVM Polonya (146)

Spor salonunda dinlenme odalarında ve özel odalarda veya spa alanında masaj servisleri verilmektedir. Genellikle kadın ve erkek soyunma alanlarında jeton ile çalışan Solaryum ünitesi görülmektedir. Resepsiyon bölümünden temin edilen solaryum kremi ve jeton alımı kullanıcıların tercih ettikleri bir servistir.

- 144 Mac G- Mall Maçka Spor Salonu, Ata Mühendislik
145 Den Haag Grote Marktstraat Mall Healty City Fitness
146 <http://www.galeriakrakowska.pl/>, Polonya

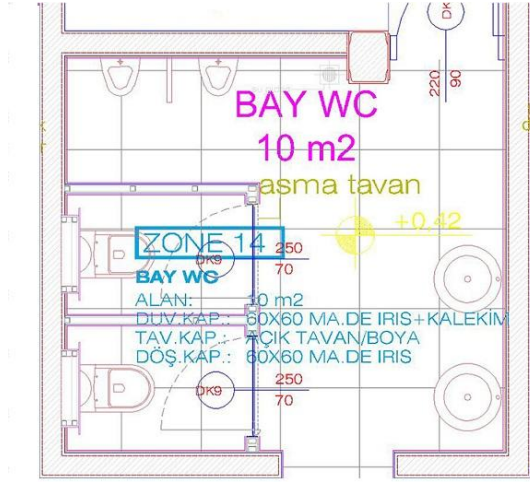
2 - Yarı Islak Alanlar Tuvaletler

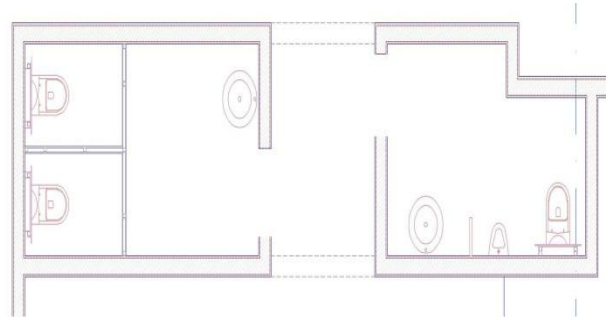
Şekil 1.104: OZONE Fitness Galeria Krakowska Avm Polonya (147)

Mac G- Mall Maçka Spor Salon Kadın Soyunma Alanı wc –Kamu wc –Personel wc Planları

Erkek Soyunma Alanı Tuvaleti

Şekil 1.105: Erkek Soyunma Alanı Tuvaleti (148)

Şekil 1.106: Kamu Tuvaleti (149)

Spor salonlarında tuvaletlerin bulunduğu alanlar; 1- Kadın ve Erkek soyunma alanı, 2- Kamu wc'leri a- resepsiyon ve kafe-restoran bölümüne yakın, b- aktivite alanlarına yakın wc, 3- Personel için wc'ler, a- spor eğitmenleri , b- çalışan personel için ayrılan alanlarda salonun m2 göre hacim ayrılır.

147 <http://www.galeriakrakowska.pl/>, ozonefitness.com.pl, Polonya

148 Mac G- Mall Maçka Spor Salonu, Ata Mühendislik

149 Mac G- Mall Maçka Spor Salonu, Ata Mühendislik

3 - Islak Alanlar Duşlar

Duş Kabinleri

Şekil 1. 107: Duş Kabinleri (150)

Duş bölmeleri seramik ya da paslanmaz çelikten yapılacağı gibi çok daha ucuz bir maliyete sahip olan fiberglas duş kabinleri gayet verimli bir şekilde çalışmaktadır.

Ayna ve lavabo bölümleri yoğun saatlerin kalabalığını kaldırabilecek düzeyde olmalı, iyi aydınlatılmalı, duvara monte saç kurutma makineleri ve prizler bulunmalıdır.

Şekil 1. 108: Jatomi Spor Salonu ,Duş Alanı (151)

Şekil 1.109: Corporate Fitness Center (152)

Aydınlatma da su geçirmez bir şekilde sabitlenmiş ve duş ve yürünen bölümler iyi aydınlatılıyor olmalıdır. Mahremiyet çok önemlidir. Eğer bütçe izin veriyorsa duşlar ayrı üniteler biçiminde yapılmalıdır.

150 www.idealkabin.com.tr , İdeal Kabin

151 www.jatomifitness.com.tr , Astoria AVM, İstanbul

152 www.eiassociate.com , Corporate Fitness Center

Sauna Alanı

Şekil 1.110:Meridian Spa& Fitness Sauna (153)

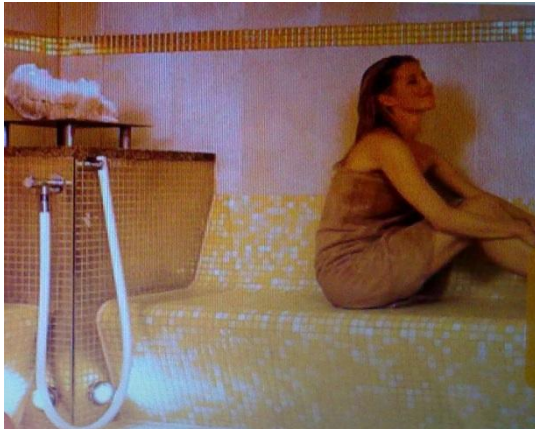

Şekil 1.111: Jatomi Fitness (154)

Saunalar spor salonlarının vazgeçilmez bir parçası olmaktadır. Oda mümkün olduğunca küçük, <16 m², < 25 m² yüksekliğinde olmalıdır. Tavanlarda ve duvarlarda veya masif ahşap duvarlardaki ısı yansımalarını indirmek için koyu ahşap kaplamalar yapılır.

Buhar Odası

Zemin, duvarlar ve tavanın birleşme noktaları olan bütün köşeler yuvarlatılmalı ve bu şekilde nemin birleşim yerlerine girmesi önlenmelidir.

Şekil 1.112 : Meridian Spa& Fitness (155)

Şekil 1.113: Mac G-Mall ,Buhar Odası Planı (156)

Duşlara giden koridor gibi ıslak bir zemine (Kapı açıldığı zaman çıkan buhardan dolayı) açılmalıdır. buhar odası girişinin iç ve dış tarafında buhara dayanıklı aydınlatma ürünleri kullanılmalıdır. Islak alanlarda havlu askılıklarına, soyunma alanında kullanılmış havlular için sepetlere, buhar ve saunada bornoz askılarına ihtiyaç gereklidir.(157)

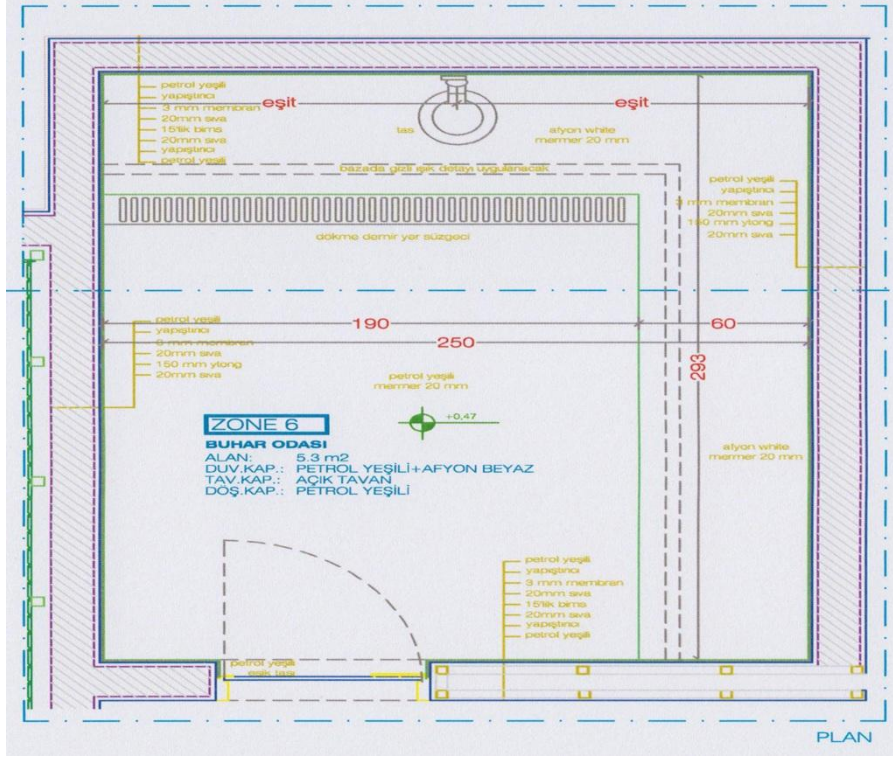
153 www.meridian.de, SKY Line Plaza, Frankfurt

154 www.jatomifitness.com, Marmara Forum AVM, İstanbul

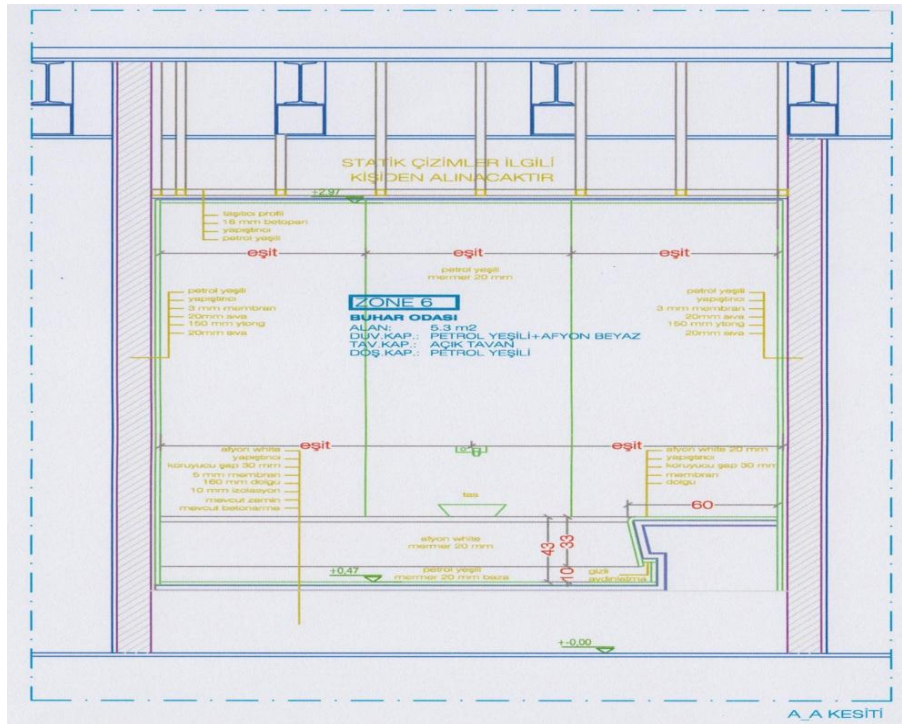
155 www.meridianspa.de, SKY Line Plaza Mall, Frankfurt

156 MAC G-Mall Maçka Spor Salonu, ATA Mühendislik

157 RICHARD J. DIEDRICH, Recreational Facilities, Building Type Basic For, USA

Şekil 1.114: Mac G-Mall ,Buhar Odası Planı (158)

Şekil 1.115: Mac G-Mall ,Buhar Odası Planı AA Kesit (159)

158 G MALL AVM , MAÇKA
 159 G MALL AVM , MAÇKA

1.4.2 YAN BİRİMLER

Yan fonksiyonlar :Spor salonundan çıkarıldıkları zaman eksikliklerinden etkilenilmeyen, spor salonunun esas fonksiyonunun sürdürülmeye devam edildiği fonksiyonlardır.

1.4.2.1. Giriş ve Bekleme Alanı

Spor salonlarında bir tek kamusal giriş olması gerekmektedir. Giriş alanı spor salonunun bütünüyle görsel erişimi olan kayıt ve giriş bölümü olmalıdır.

Giriş alanı açıkça görülebilir ve cazip olmalıdır. Giriş ve resepsiyon alanı hava değişiklikleri, ısı kaybı ve temizlik (hijyen) konularında devamlılığa dikkat edilmelidir. (160)

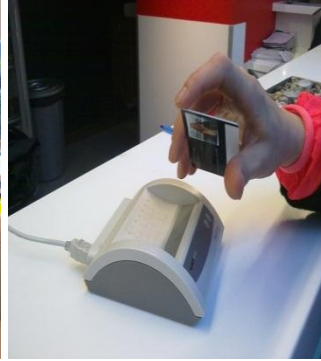

Şekil 1.116 : JATOMI Fitness , Tropicana Mall , MALAYSİA (161)

Resepsiyon üye kart kontrol sistemi ve salona geçiş turnikeleri doğru düzenlenmeli, akıcı olmalıdır. Kullanıcılar ve personelin resepsiyon veya güvenlik denetimi için sürecin en aza indirecek şekilde tasarlanması amaçlanmalıdır. Giriş spor salonunun ana kontrol ve güvenlik noktasıdır.

Şekil 1.117:OZONE Fitness, Giriş-Resepsiyon Alanı (162)

Şekil 1.118: Jatomı Fitness Kart Güncelleme ve Turnikeler (163)

Giriş alanı ; bekleme alanı, kamu wc, kafe –restoran, sosyal alanlar ile direkt bağlantılı olmalıdır. Bu alanlar serbest bölge olmalı, üye olan kullanıcı spor salonunun hizmet servislerinden ancak üye kartını güncelleyip, turnikelerden geçerek yararlanır durumda olmalıdır. Şekil 1.118’de örnek resimleri verilmiştir.

160 www.sportengland.org , Fitness & Exercise Spaces

161 www.tropicacitymall.com , Tropicana Mall , MALAYSİA

162 www.galeriakrakwska.pl , Galeria Krakowska,POLONYA

163 www.jatomifitness.com , Marmara Forum AVM

Engelli bireyler için uygun yükseklik ve genişlik ölçüleri olmalı geçiş görünür olmalıdır.

Etkinlikler, duyurular, aktivite ders çizelgesi gibi konularda kullanıcıları bilgilendirmek için pano ve standlar bulundurulmalıdır.

Giriş alanı küçük ölçekli sergiler, kültür – sanat-spor gibi canlı sunumların yapılabildiği sosyal alan ile yakın olmalıdır.

Şekil 1.119: JATOMİ Fitness , Tropicana Mall , MALAYSİA (164)

Giriş alanı maksimum doluluk durumunda xx kişiye kadar hizmet verebilme kapasitesine sahip olmalıdır. Giriş ve resepsiyon alanında satış destek ve tanıtım standı olmalıdır.

Giriş alanı yanında spor ile ilgili yiyecek –içecek – giyim gibi kişisel ihtiyaçların karşılanabildiği GYM shop mağazası bulundurulabilir. Yeterli hacim olmayan durumlarda resepsiyon bankosunun bünyesinde ‘Healty Bar’ yiyecek-içecek satış bölümü bu ihtiyacı karşılayabilir.

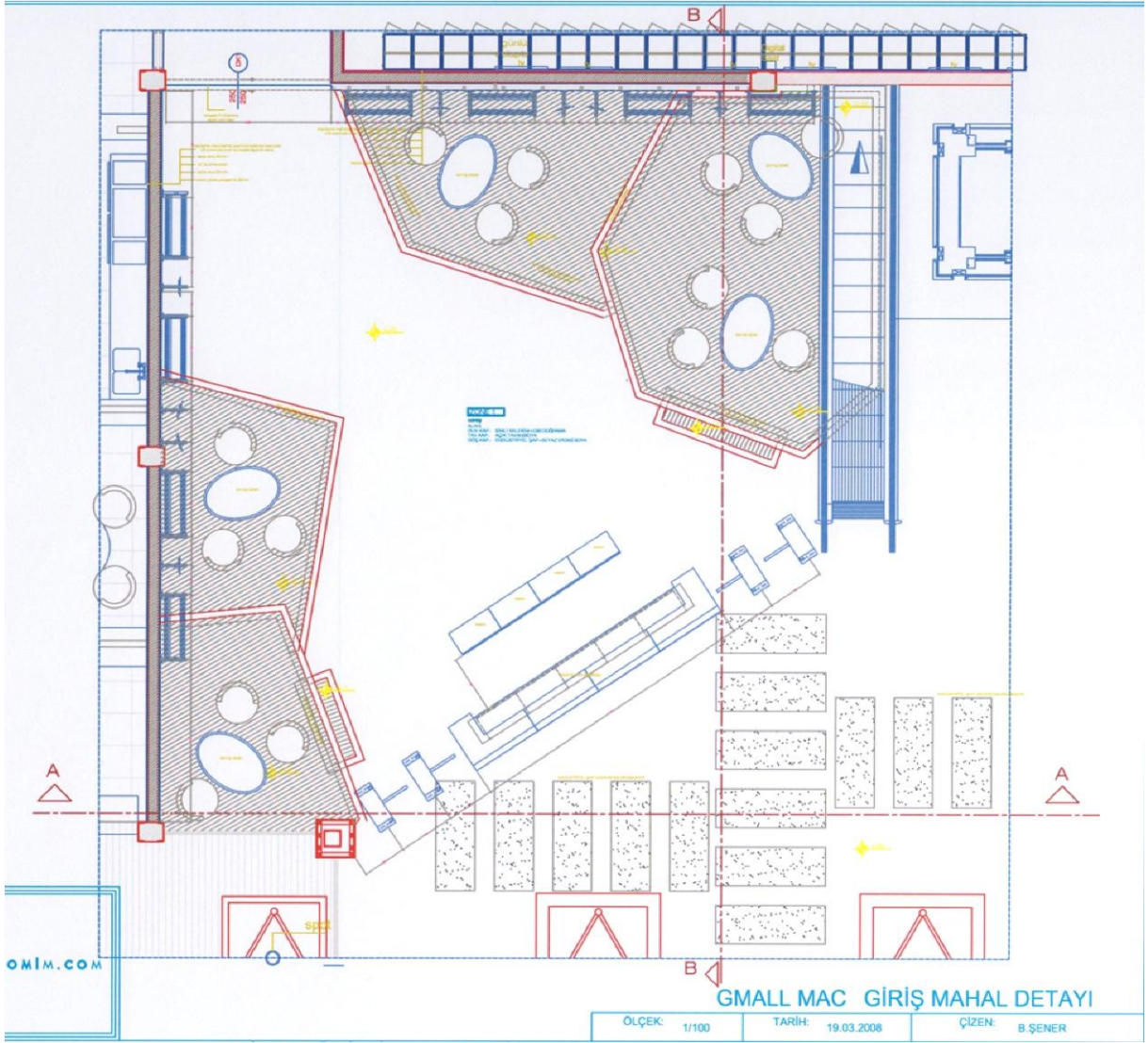
Şekil 1.120 : JATOMİ Fitness Astoria AVM (165)

Şekil 1.120’de Giriş Alanı -Resepsiyon Bankosu ve Turnike - Kafe-Bekleme Alanı- Spinning Alanı

164 www.tropicanacitymall.com , Tropicana Mall , MALAYSİA

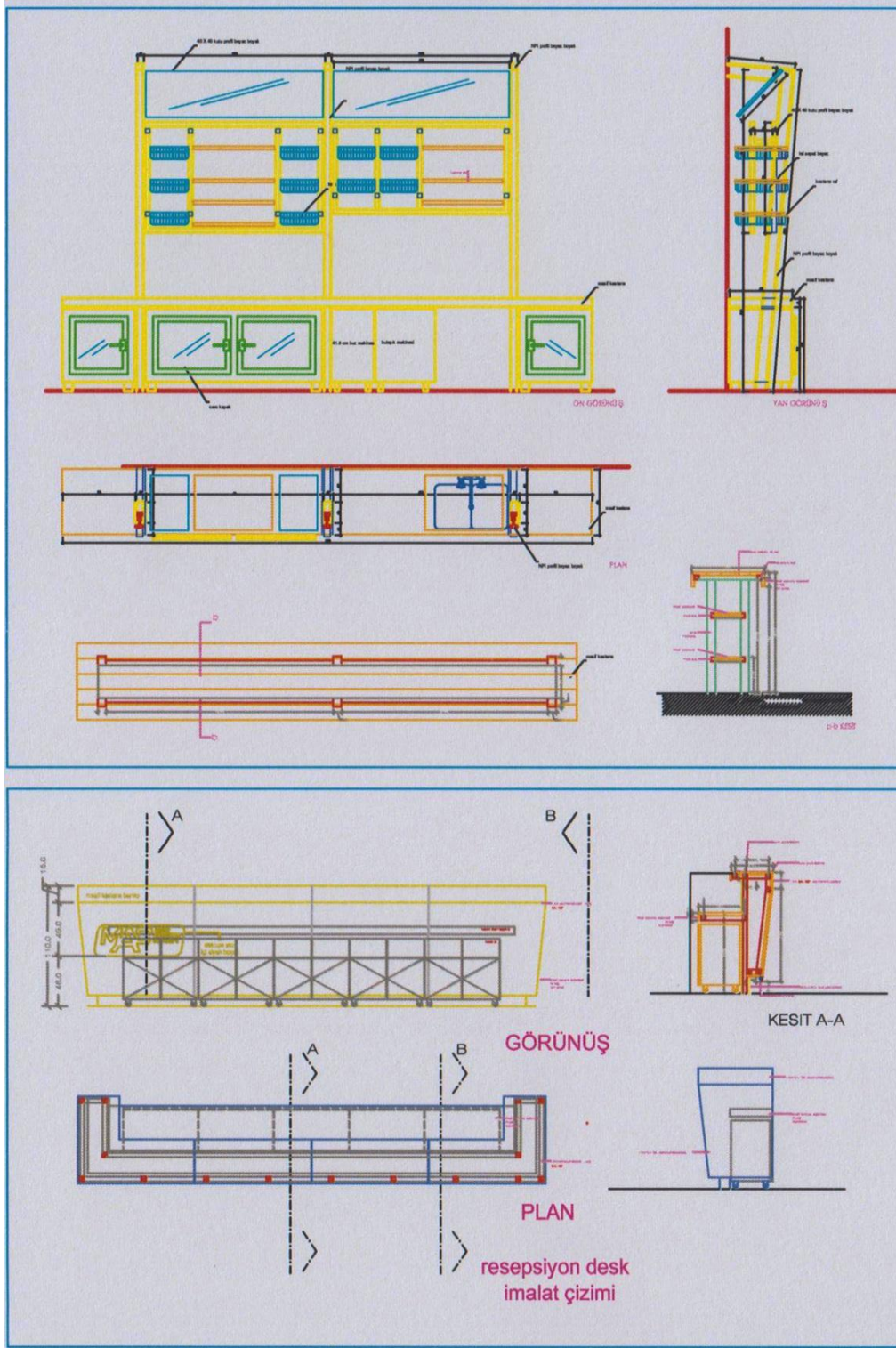
165 www.jatomifitness.com , ASTORİA Avm, İstanbul

MAC G- Mall Maça Spor Salonu , Giriş Alanı

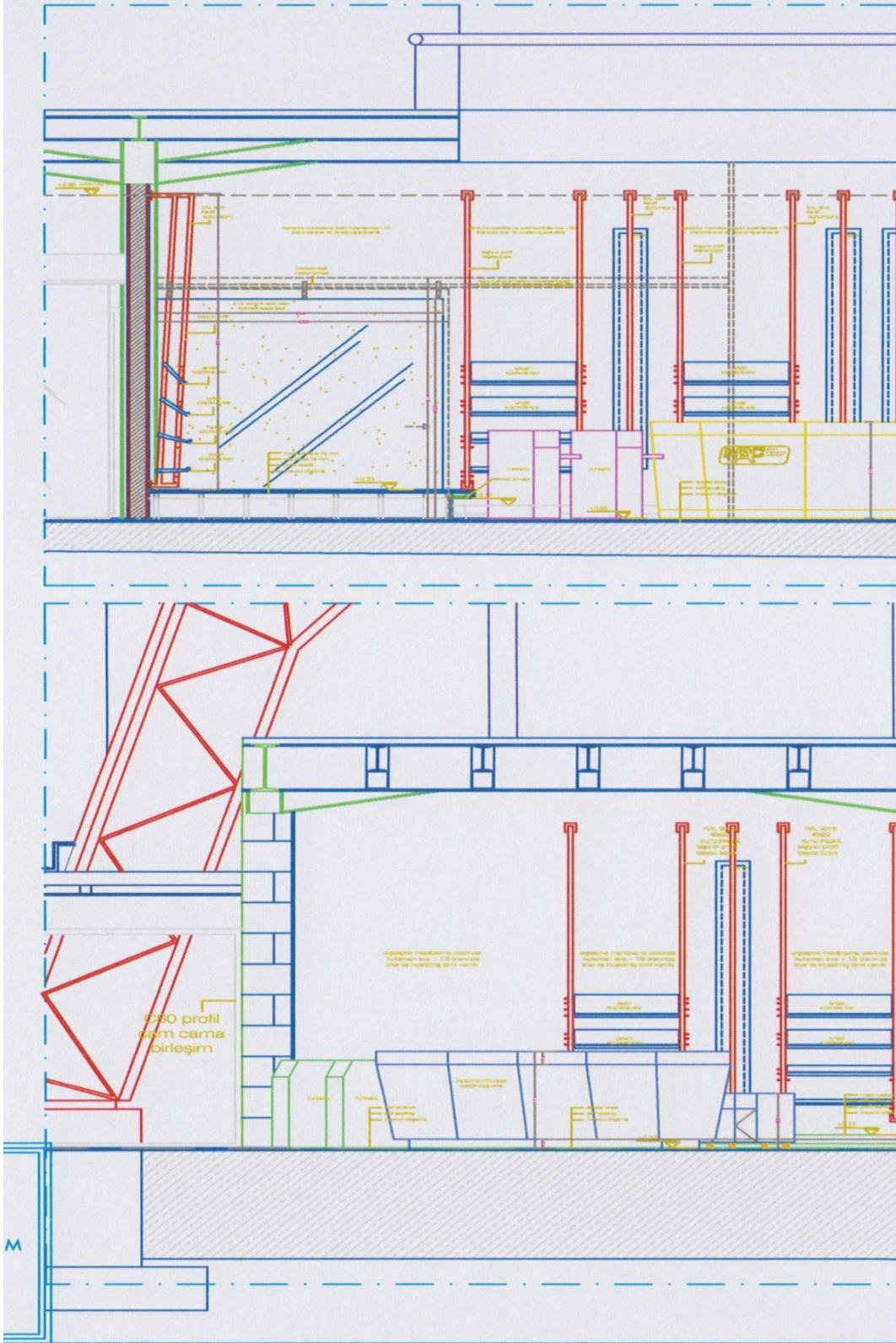
Şekil 1.121: Mac G-Mall Giriş Alanı (166)

MAC G- Mall Maça Spor Salonu , Giriş Alanı Mobilya Görünüşleri

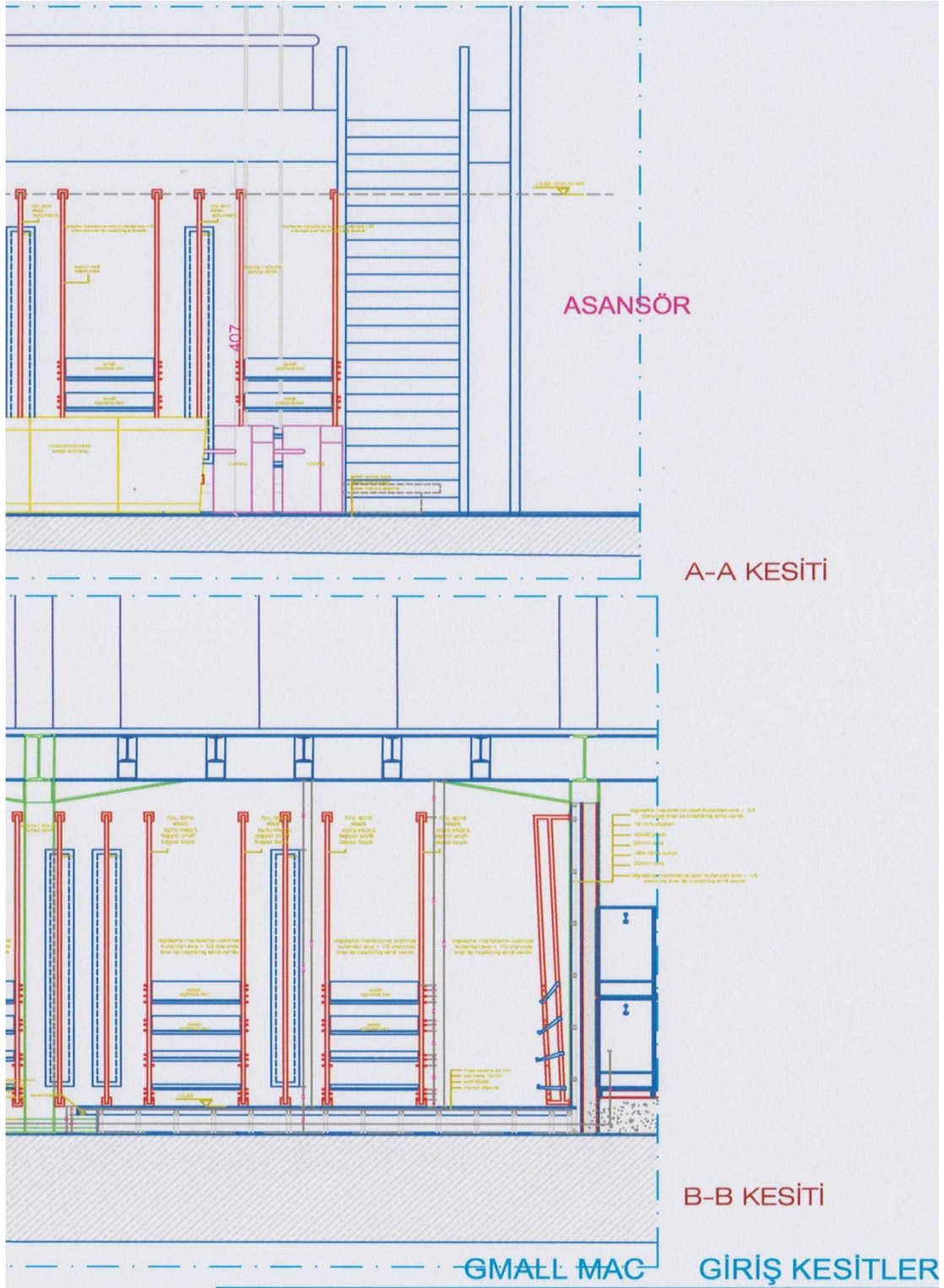
Şekil 1.122: MAC G- Mall Maça Spor Salonu , Giriş Alanı Mobilya Görünüşleri (167)

MAC G- Mall Maça Spor Salonu , Giriş Alanı Mobilya Ön Görünüş

Şekil 1.123: MAC G- Mall Maça Spor Salonu , Giriş Alanı Mobilya Ön Görünüş (168)

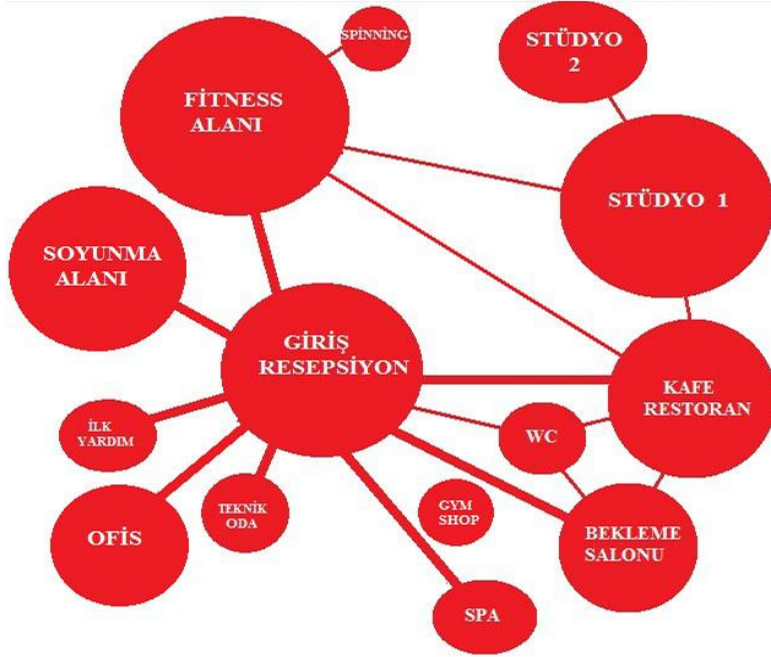
MAC G-Mall Maça Spor Salonu , Giriş Alanı Mobilya Ön Görünüş

Şekil 1.124: MAC G- Mall Maça Spor Salonu , Giriş Alanı Mobilya Ön Görünüş (169)

Giriş alanına bağlantısı olan alanlar önem derecesine göre sıralarsak,

1. Derece Alanlar: Bekleme alanı, Ofis, Teknik oda, İlk yardım odası, Soyunma alanı, Fitness alanı, Kafe-restoran, Spa Alanı
2. Derece Alanlar: Spinning, Plates- yoga-dövüş sporları gibi aktivitelerin yapıldığı stüdyo alanları , Gym shop, kamu wc alanı ,Personel ve Eğitimcilerin alanları gibi

Şekil 1.125: Giriş Alanının Bağlantılı Olduğu Alanlar Diyagram Örneği (170)

Şekil 1. 125’de Spor salonlarının işlevsel niteliklerini ana çizgileri ile gösteren şemada Giriş Alanı ile diğer alanlar arası geçiş sıralamasının örneği verilmiştir. Giriş ve resepsiyon alanı diğer alanları görme ve müdahale edebilme konumuna sahip olmalıdır.

Şekil 1.126: FitnessFirtst Spor Salonu My Zeil Mall (171)

Şekil 1.126’da Spor salonu resepsiyon bankosu ve Healty Bar satış bölümü örneği verilmiştir.

Şekil 1.127: Giriş – Resepsiyon Alanı Hillside City Club (172)

1

2

Şekil 1.128 : Hillside City Club 1 Ayaklı Tip Hijyen Standı ve 2 Duvar Tipi Hijyen Standı (173)

Şekil 1.128 ‘de spor salonuna gelen kullanıcı dışarıdan geldiği ayakkabılarına (Kirlı ayakkabı) ayak hijyen standında poşetleyerek soyunma alanlarına gider, burada spor aktivitelerini yapacağı (Temiz ayakkabı) ayakkabısını giyer. Spor salonlarında giriş resepsiyon alanından(ki burası dış alan kabul edilir) spor salonunun temiz ayak bölümüne geçiş sürecinde ve gelen misafirlere spor salonunu tanıtmak – gezdirmek için hijyen ve temizlik uygulamasıdır.

172 <http://www.hillsidecityclub.com/>, Hillside City Club, İstinyepark AVM

173 <http://www.hillsidecityclub.com/>, İstinyepark AVM

1.4.2.2. Kafe- Restoran Alanları

Şekil 1.129:Healty City Fitness (174)

Şekil 1.130:Hillside City Club (175)

Kafe ve restoran alanları giriş alanına ve kamu tuvaletine yakın olmalıdır. Genel olarak bu alanlar aktivite alanlarını görebilecek yerlere konumlandırmanın fazlaca avantajları vardır. Tercih edilen seçenek bar ve büfe veya restoran bölümüne gelen kullanıcı aktivite yerini terk ettiği halde spor alanlarını görebilmesidir. İdeal olan spor salonuna gelen her kişinin ister üye ister misafir olsun giriş- kafe ve restoran bölümüne geldiğinde aktivite alanlarından haberdar olabilmesidir. Mutfak binanın diğer alanlarına pişirme kokularının yayılmasını önlemek için tasarlanmış olmalıdır. Bu alanlara mal sevkiyatının yapılabilmesi, artıkların atılabilmesi için genel girişten bağımsız çalışan bir servis giriş – çıkışı olması kullanıcılarının rahatsız olmaması için tercih edilme sebebidir.

Şekil 1.131:Hillside City Club,İstinyepark AVM (176)

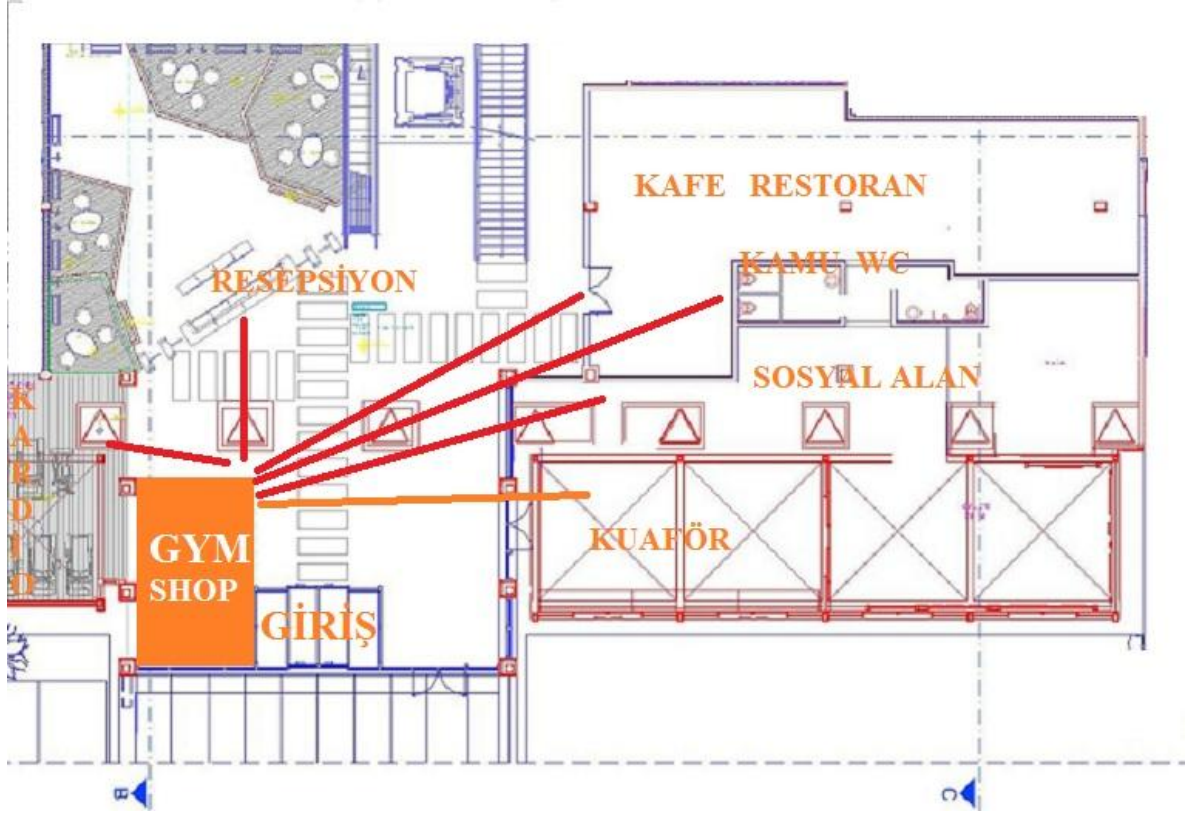
Spor salonları bünyesinde kafe ve restoran yoksa bu ihtiyaç resepsiyon bankosunda bulunan Healty bar bölümü veya satış makineleri ile karşılanır.

174 <http://www.hillsidecityclub.com/>, Hillside City Club, İstinyepark AVM

175 <http://www.hillsidecityclub.com/>, İstinyepark AVM

176 Marmara Forum AVM,Jatomi Spor Salonu İstanbul

1.4.2.3. Gym Shop

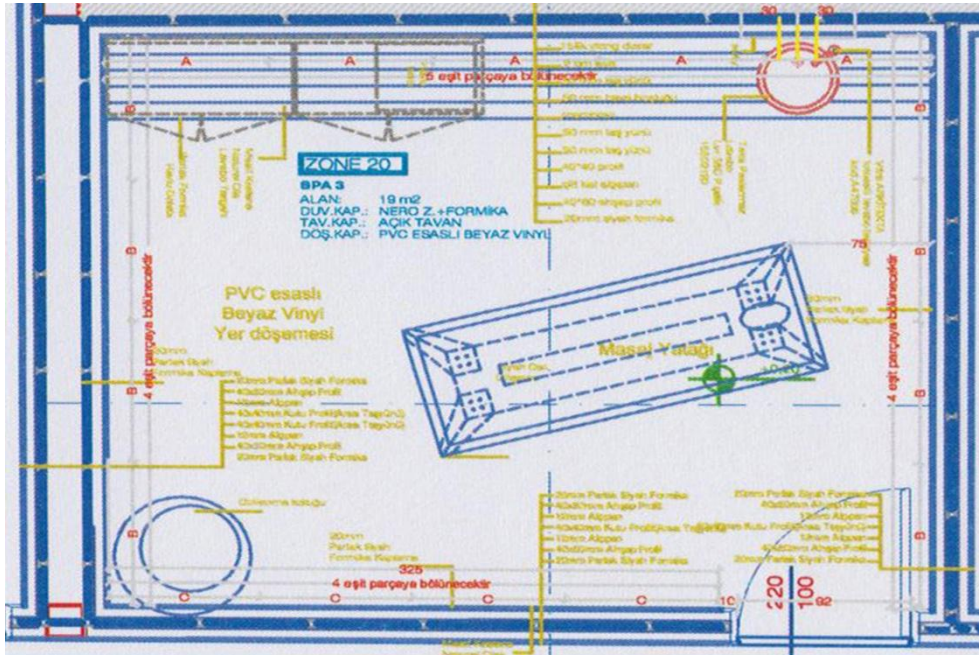
Şekil 1.132: GYM SHOP Mag G –Mall Maçka Spor Salonu (177)

GYM Shop spor ile ilgili k st m, ekipman, aksesuar, vitamin bazen de yiyecek-iexek gibi ihtiyaçları karşılayan alandır. Bu alan giriş alanı ile resepsiyon - kafe – restoran – sosyal alanları yakınında konumlandırılır. Şekil 1.132’de GYM shop’ un diğer alanlara ilişkisi ile ilgili örnek verilmiştir.

1.4.2.4. Kuaför

Spor salonlarının giriş alanında yer verilebilen kuaför – sağlık bakım alanları kafe ,restoran, ve sosyal alanlara yakın olması tercih edilir. Tasarım aşamasında salonun kapasitesi, büyüklüğü ve hitap ettiği kesime göre olup olmaması belirlenir.

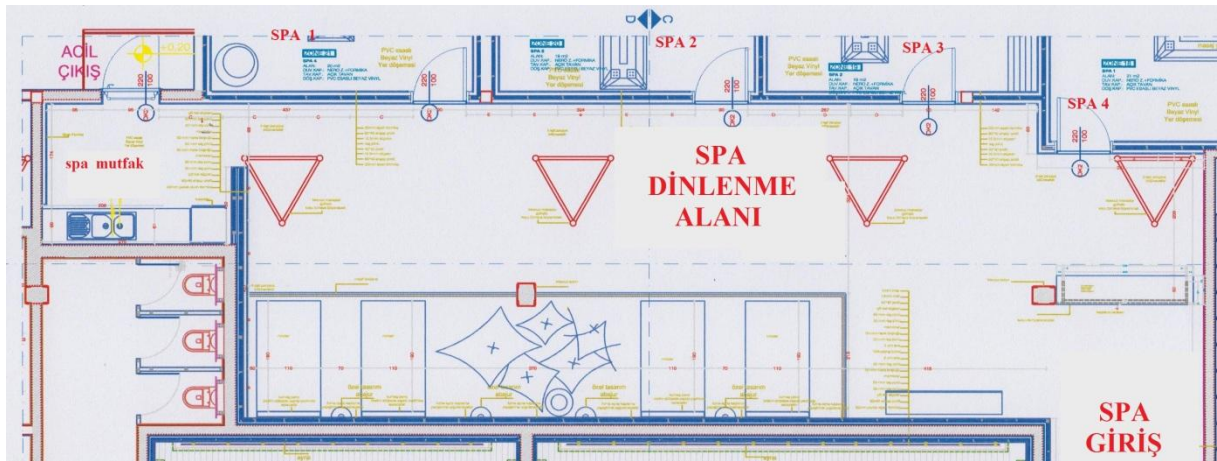
1.4.2.5. Spa Alanları

Şekil 1.133: MAC G MALL Maça Spor Salonu SPA Masaj Odası (178)

Spor salonları giriş alanından spa alanına direkt geçiş sağlanması tercih edilir. Spa alanları spor salonu yönetiminin kendi bünyelerinde bulunan fakat kendi özel işletmesi olan alanlardır. Bu alanı kiralaayan firma hem spor salonu kullanıcılarına hem de alışveriş merkezi müşterilerine hizmet verebilir. Bu nedenle spa giriş alanında da bir danışma bankosu bulundurulur. Şekil 1.133'de bir spa masaj odasının planı örnek olarak verilmiştir.

Ek 3'de spor salonu SPA Alanlarına örnek iç mimari planlar verilmiştir.

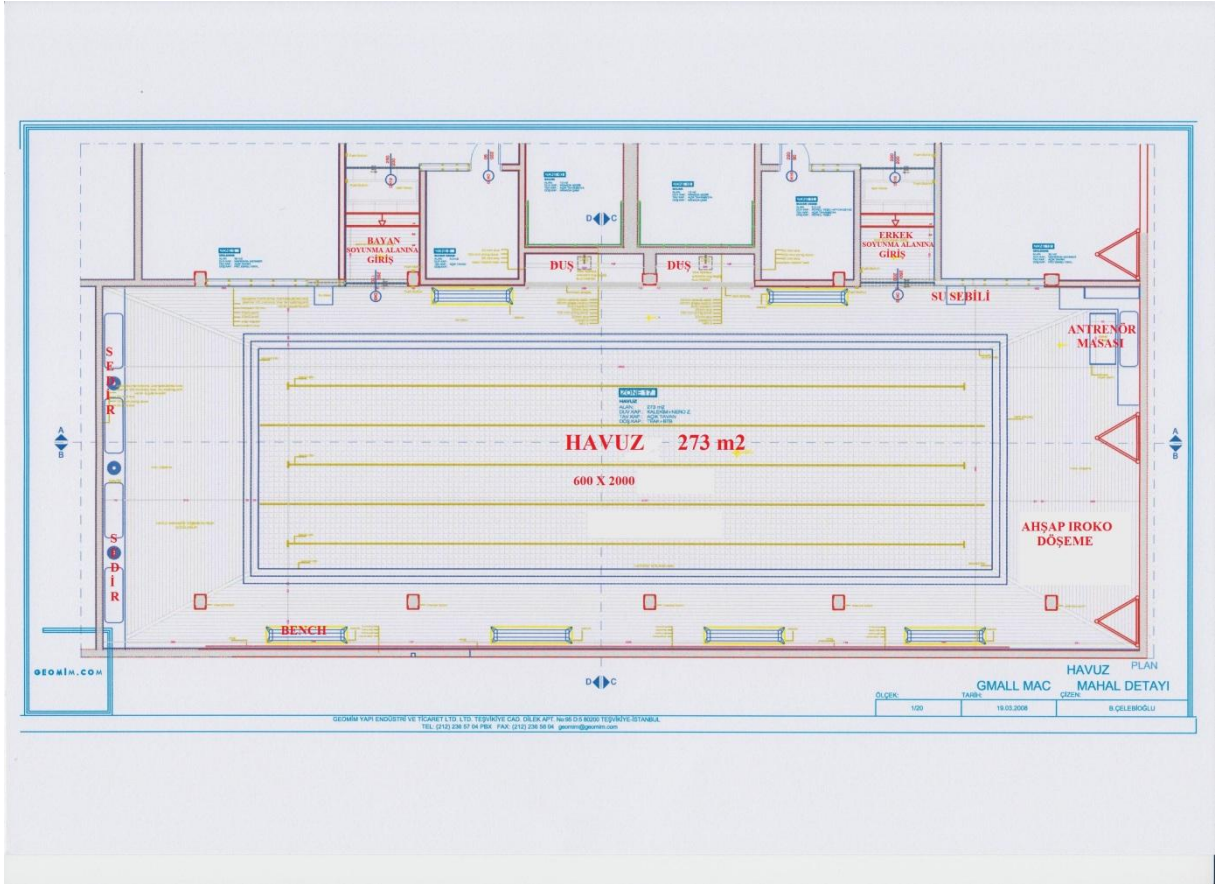
Şekil 1.134: MAC G MALL Maça Spor Salonu SPA Dinlenme Alanı (179)

SPA alanlarına örnek bir plan örneği şekil 'de verilmiştir.

178 GMALL AVM ,Maça

179 GMALL AVM ,Maça

1.4.2.6. Havuz Alanları

Şekil 1 135 : MAC G MALL Maçka Spor Salonu (180)

Havuzlar erkek ve kadın soyunma alanlarının bağlantılı olduğu alandır. Havuz alanına girmeden ayak havuzu alanının olması idealdir. Alışveriş merkezlerindeki spor salonlarının birçoğunda havuz alanı yok veya küçük ölçekte olduğu görülmüştür.

Havuzların aydınlatılması ayrı bir uzmanlık gerektirmektedir. Suyun yansıtma özelliğinin fazla olması sebebiyle büyük problemler ortaya çıkabilmektedir. Bu durum pencerelerin su seviyesine yakın olduğu durumlarda ortaya çıkar. Tepeden, yayılmış doğal aydınlatma yansımalarının minimuma indirilmesi için en doğru seçimdir.

Havuzlarda havuz üzerindeki lambaların değiştirilmesi, suyun üzerine bir iskele kurulmadan, gerçekleştirilmesi çok büyük problemler yaratan bir durumdur. Bu yüzden havuzlar genel olarak çevreleri boyunca koyulan ışık kaynakları ile yada dolaylı aydınlatma yoluyla aydınlatılırlar.(181)

Ek 4'de Havuz Planları üst gör., yan gör., kesit görünüşü örnek çizimleri verilmiştir.

180 GMALL AVM ,Maçka

181 Volkan Ezcan, İ.T.Ü., İnşaat Proje Yöneticileri İçin Öntasarım Aşamasında Spor Tesisi Yatırımlarını Değerlendirmeye Yönelik Model Önerisi

1.4.2.6. Sosyal Alanlar

Spor salonlarının sosyal alanlar bölümü giriş, bekleme alanı, kafe – restoran alanlarının yanında bulunması idealdir. Spor salonuna gelen kullanıcı, misafir veya bu alanda yapılan sosyal aktiviteye katılan kişilerin buradan faydalanması amaçlanır. Spor aktivite etkinlikleri, sergiler, tanıtımlar, toplantılar gibi etkinlikler gerçekleştirilir. Mac Kanyon spor salonunun sosyal alanında sergi etkinliğinin Şekil 1.136 ‘da ve şekil 1.137’de örneği verilmiştir.

Şekil 1.136: MAC Mars Athletic Kanyon Spor Salonu Sergi Salonu ve Bekleme Alanı (182)

Şekil 1.137 : MAC Mars Athletic Sergi Salonu Kanyon Spor Salonu (183)

182 MAC Kanyon Spor Salonu ,Kanyon AVM

183 MAC Kanyon Spor Salonu ,Kanyon AVM

1.4.3. SERVİS BİRİMİ

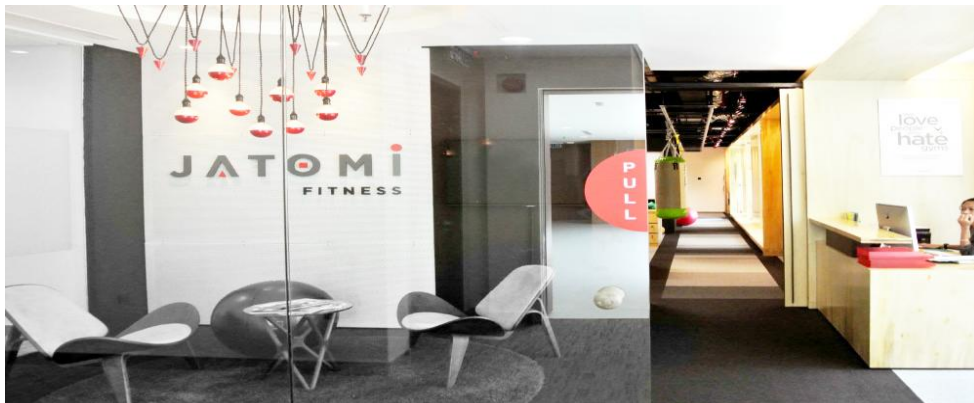
1.4.3 .1. Resepsiyon - Danışma Bankosu- Kayıt Bürosu

Şekil1.138: Hillside City ClubDanışma Bankosu (184) Şekil 1.139 : Jatomi Fitness Giriş -Resepsiyon (185)

İdeal olan Giriş alanında Resepsiyon bankosunun dışında Danışma Bankosu ve Tanıtım – Satış Bankosunun ayrı birimler olarak bulunmasıdır. Spor salonlarının bir kısmı giriş alanında danışma bankosu ve tanıtım- satış standı bulundurarak birimleri ayırmaktadır. Bazıları ise şekil 1.139'daki görüldüğü üzere giriş alanı resepsiyon bankosu, hem üye işlemlerinin hem de tanıtım ve satış görevlilerinin servis verdiği alan olarak kullanılmaktadır. Giriş ve danışma bankosunun ayrı alanlarda olması işlemlerin daha hızlı yapılmasını sağlamaktadır. Şekil 1.138'de Hillside city club 'ün ana girişindeki resepsiyon dışında kullanıcı ihtiyaçları ve tanıtım- satış için ayrı bir birim olarak servis verdiği danışma alanı örnek verilmiştir.

Bu birimlerin hemen yanında spor salonu bekleme alanları bulunmaktadır. bu alanlarda hem tanıtım, yeni üye kayıtları hem de üyelerin yada misafirlerinin ağırlandığı alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Şekil 1.140'da danışmanın karşısında bekleme alanı örneği verilmiştir.

Şekil 1.140 : Jatomi Fitness , Tropicana City Mall Danışma bankosu (186)

184 <http://www.hillsidecityclub.com/>, Hillside City Club, İstinyepark AVM

185 www.jatomifitness.com, Marmara Forum AVM, İstanbul

186 www.tropicana-citymall.com , Tropicana City Mall ,Malezya

1.4.3 .2. Ofis İdare Birimi

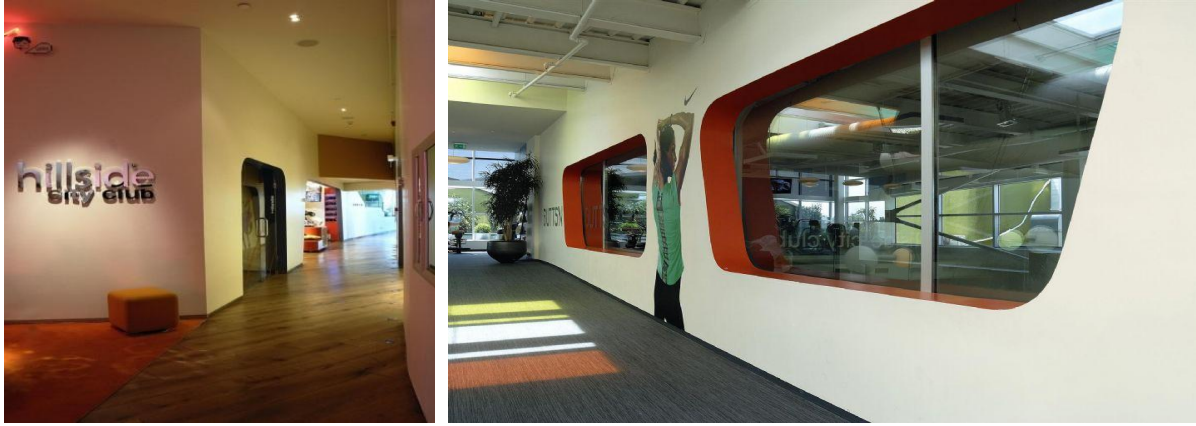
Spor salonu ofis idare bölümü giriş alanının yakınında olması tercih edilir. İdeal olan yönetimin giriş alanı resepsiyon ve teknik oda alanlarına yakın olmasıdır. Yönetici ofisinin minimum alanı 20 m2, genel ofis 10 m2, öğretim ve eğitmen ofisleri için ideal alan aktivite alanlarının yakınında olmasıdır.(187)

Ofis resepsiyon ile görsel iletişimde olmalıdır. Ofis alanları kişisel bilgiler, hesap bilgileri ve gece –gündüz nakit alıp vermeye uygun güvenlik sisteminin kurulması gereklidir.

Ofis ortamları dikkati dağıtmayan, hoş, sakin ve serin bir çalışma ortamı sunmalıdır.

Salonun büyüklüğüne göre muhasebe, hukuk, sigorta gibi birimler farklı bir yerde olabilir.

Gerekli personel ve eğitmenin çalışabileceği yeterli alan düşünülmeli, ofis mobilyaları ihtiyacı karşılamalı, teknik donanım sağlanmalı, CCTV izleme sistemi (internet veya networkten izleme-kayıt alma) kurulmalı, ofis ekipmanları sağlanmalıdır.(188)

Şekil 1.141 :Hillside City Club,İstinyepark AVM Ofis Birimleri (189)

En küçük spor salonundan en büyük spor salonuna kadar olması gereken ve spor hizmeti için gerekli ofis –eğitmen sayıları ise;

Ofis: 1-müdür , 2- müdür yardımcısı, 3- satış müdürü, 4- resepsiyon görevlileri, 5- temizlik elemanları, 6- güvenlik görevlileri, 7- teknik ekip,

Eğitmenler: I.sınıf lüks salonlarda; en az bir tane III. Veya IV. Kademe antrenör, en az bir tane II. Kademe antrenör ve en az iki tane I. Kademe antrenör çalıştırılması zorunludur.(190)

187 Pieter Jacques De Villiers, Standard Indoor Sport Center

188 www.sportengland.org , Sport England 2008 , Fitness and Exercise Spaces

189 Hillside City Club, İstinyepark AVM

190 www.tvgfbf.com.tr , Türkiye Vücut Geliştirme ve Fitness Federasyonu Özel Spor Salonları Talimatı

Türkiye Vücut Geliştirme ve Fitness Federasyonu Özel Spor Salonları Talimatı madde 9’da belirtilen eğitmen sayıları spor salonu büyüklüklerine göre belirlenmektedir.

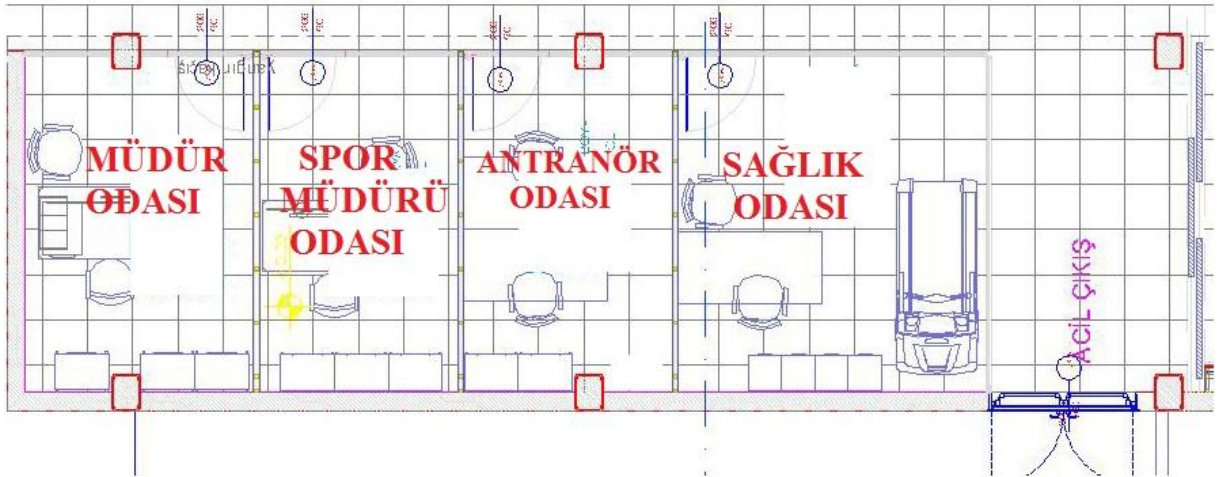
Spor salonunda spor doktoru, yardımcı spor sağlık elemanları da ihtiyaca göre bulundurulmalıdır. (191)

Şekil 1.142 : Jatomi Fitness , Tropicama City Mall Ofis İdare Birimleri (192)

Şekil 1.142’de spor salonunun ofis bölümlerinin detay fotoğrafları verilmiştir.

Alışveriş merkezleri içinde konumlanan spor salonları şubeler zinciri olduklarından genellikle ofis birimleri ana merkez binalarında bulunmaktadır. Maçka GMall Mac spor salonunun ofis birimleri giriş katında ; 1-müdür 8m², 2- spor müdürü 9.5m², 3- antrenör odası 9 m²,4- sağlık odası 13 m² olarak toplam 39.5 m² alana sahiptir.(Şekil 1.143)

Şekil 1.143 : MAC G Mall , Maçka Ofis İdare Birimleri Giriş Kat Planları (193)

Asma katında ise iki ofis odası 14m² + 18.5 m² , misafir hizmetleri müdürü odası 14.2 m² ve toplantı odası 23.7 m² olmak üzere toplamda 60.4 m² alana sahiptir.

- 191 Yusuf Ersan Eski ,YTÜ, Türkiye’deki Kapalı Spor Tesislerinde Kullanım evresinde Ortaya Çıkan
Tasarım ve Yapım Sorunlarının Çözümüne İlişkin Bir Araştırma
192 www.jatomifitness.com , Jatomi Fitness , Tropicama City Mall
193 MAC G Mall , Maçka ,ATA Mühendislik

1.4.3.3. Teknik Oda

Şekil 1.144 : Jatomi Fitness Kat Planı Teknik Oda Alanı ,Marmara Park AVM (194)

Şekil 1.144’de Jatomi Fitness spor salonunun plan üzerinde teknik odasının alanı belirtilmiştir. Spor Salonunun giriş alanına yakın bulunan bu oda tüm salonun ses, ısı, ışık, havalandırma, yangın, elektrik, mekanik, telefon-data tesisatı, cctv sistemi, güvenlik tesisatı gibi birçok sistemin merkezi sistem olarak müdahale edilebildiği kontrol alanıdır. Özellikleri ve ölçüleri farklılıklar gösterebilir.

Isıtma-Soğutma-Havalandırma (Mekanik Otomasyon) Sistemleri :Spor Salonlarının faaliyet alanına, konfor-kontrol ihtiyaçlarına, elektro-mekanik sistemlerine bağlı olarak, kaynakların etkili şekilde kullanılması, raporlanması, ısıtma, soğutma, havalandırma, su temin gibi mekanik sistem kontrollerinde insan faktörünü en aza indirerek, işletme maliyetlerinde tasarruf ve tam kontrol sağlanması temel amaçtır.

Aydınlatma Otomasyon Sistemleri: İç-dış-mimari aydınlatma sistemlerinin zamana, ortam ışık şiddetine, kullanım yoğunluğuna göre otomatik olarak kontrol edilerek, işletme maliyetlerinde tasarruf ve tam kontrol sağlanması temel amaçtır.

Otopark Güvenlik ve Otomasyon Sistemleri: Otoparklarda egzost gazı yoğunluğunun takibi, eşik seviye aşımında alarm verilmesi, egzost fanlarının çalıştırılması için kurulan sistemleri kapsamaktadır.

Üst Düzey Entegrasyon: Bina otomasyon sisteminin (BMS) yangın algılama, kartlı geçiş, CCTV, PDKS gibi diğer zayıf akım sistemleriyle entegrasyon platformu sağlayabilmesi nedeniyle de işletme genelinde sağlayacağı maliyet ve verimlilik, katlanarak artmakta, tek merkezden farklı sistemler yönetilip izlenmekte ve sistemler birbiriyle konuşabilmektedir.(195)

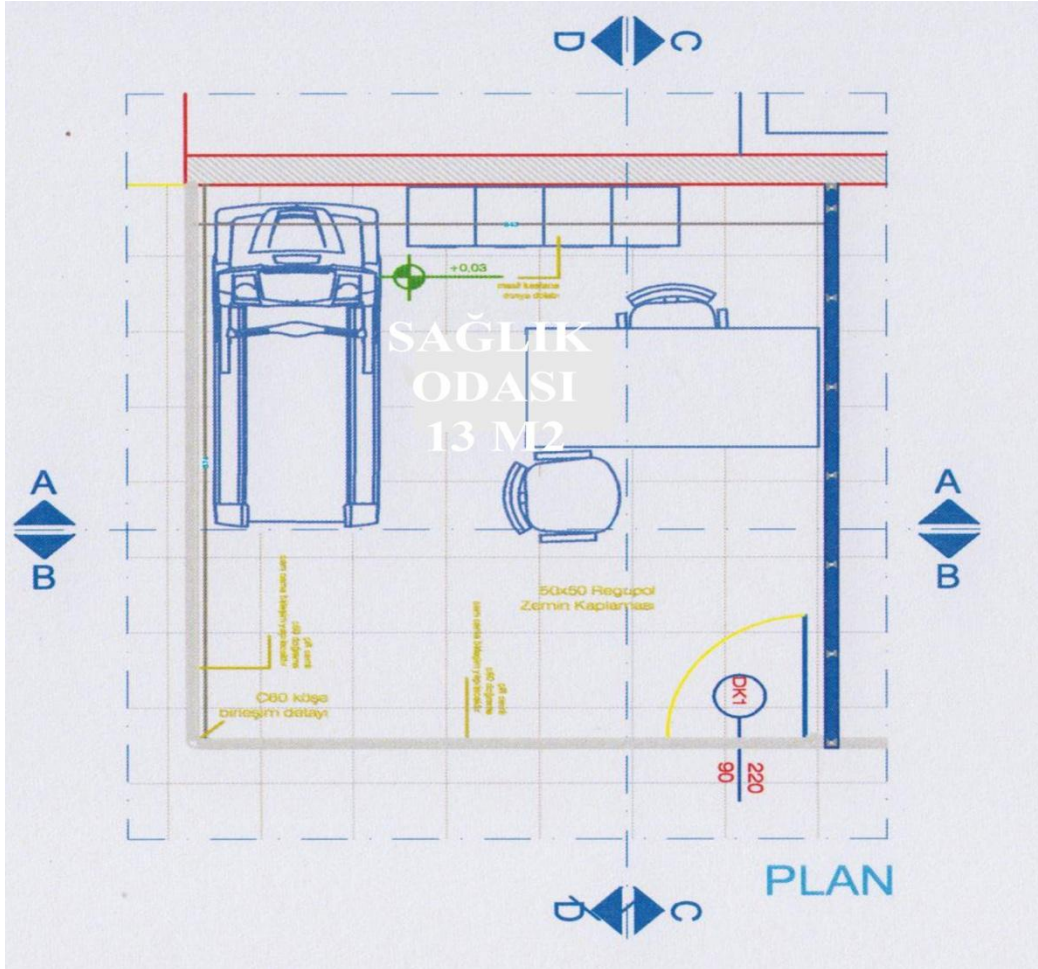
194 www.jatomifitness.com , Jatomi Fitness , Tropicama City Mall

195 <http://www.eec.com.tr> , EEC Entegre Bina Kontrol Sistemleri

1.4.3 .4. Sağlık Merkezi

Doktor – Sağlık Merkezi

Bir spor yapısındaki genel yaralanma durumu, insanların tekmelenip, düşebileceği, kaslarını yırtıp, kendilerini aletlerle yaralayabilecekleri spor aktivitelerinin bir sonucudur. Bu yüzden ilk yardım tıbbi malzemeleri, spor faaliyetlerinin yapılacağı yerlere yakın olmalıdır. Ayrıca da ambulans çıkışı için uygun bir yol olmalıdır. Ambulans gelene kadar, ciddi yaralanan insanlar kırıpratılmamalıdır. Hafif yaralı olan kişiler evlerine veya hastanelere gitmeden, bir ilk yardım odasında tedavi edilebilir.(196)

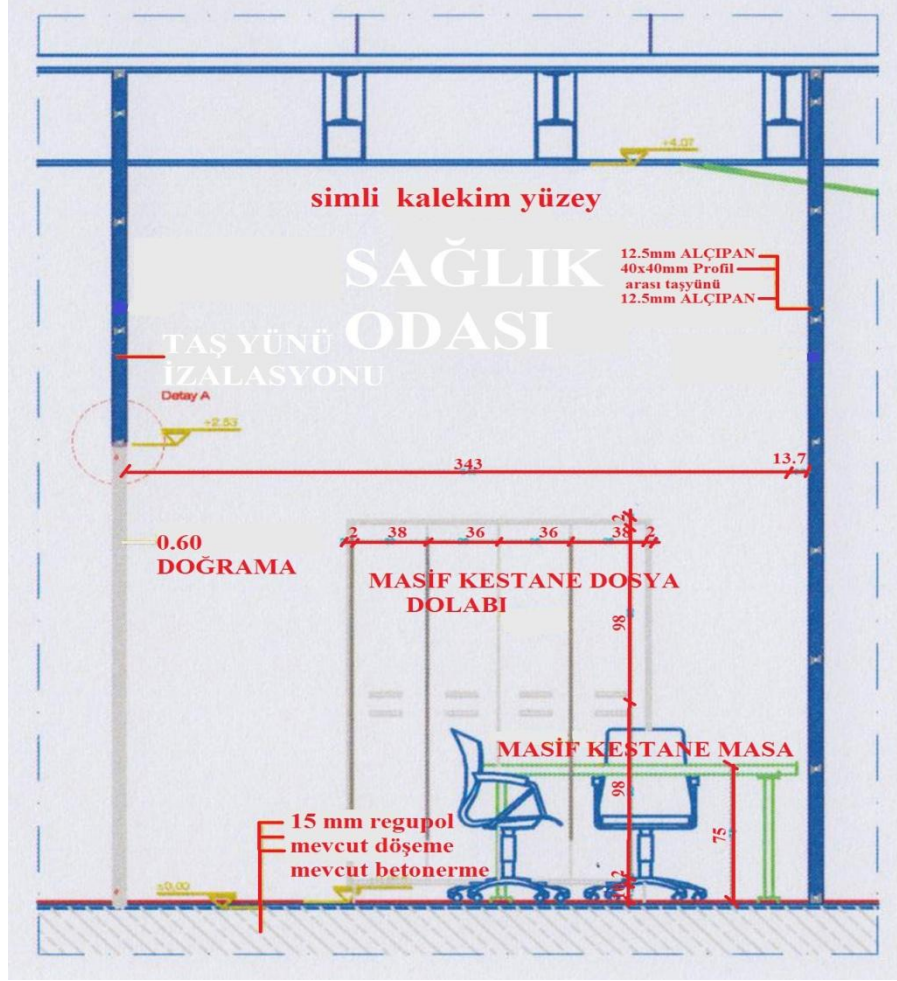

Şekil 1.145 : MAC GMALL Maçka Spor Salonu Sağlık Odası Planı (197)

Şekil 1.145’de spor salonu sağlık odasının bir örneği verilmiştir.

196 Mimar Mustafa Taner ARIKAN, Y.T.Ü. Spor Salonlarının Çok Amaçlı Kullanımının İgsm’ye Bağlı
Salonlar Örneğinde İncelenmesi

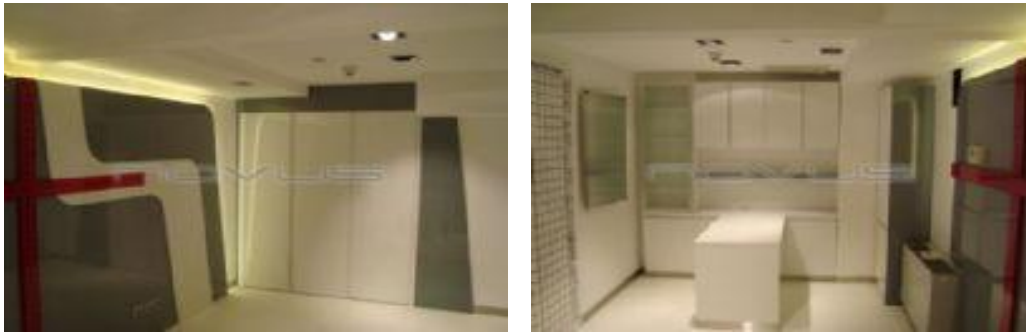
197 ATA Mühendislik, MAC GMALL Maçka Spor Salonu

Şekil 1.146 : MAC GMALL Maçka Spor Salonu Sağlık Odası Planı AA Kesiti (198)

Örnek bir spor salonu sağlık odası kesit çizimi şekil 1.114'de verilmiştir.

Egzersiz programı hazırlanmadan önce kişi hakkında çeşitli bilgiler genel olarak kişinin sağlık muayenesi, 12 derivasyonlu istirahat EKG'si, tansiyonu, kan analizi ve EKG monitörlü efor testi ile ilgilidir. (Şekil 1.146)

Şekil 1.147 :HILLSİDE City Club ilk yardım ve Ölçüm Odası (199)

Sportif antrenman sayesinde insanın bedensel ve ruhsal yönden erişilmiş iyi durumudur. Spor salonlarında uzman bir fizyoterapist ile çalışmak da kullanıcıyı bilinçli spor yapmaya teşvik eder.

198 www.marsathletic.com MAC GMALL Maçka

199 www.novusyapi.com.tr , İstinyepark AVM

1.4.3 .5. Depo Alanları

Spor salonunun büyüklüğüne göre ve ihtiyaca göre yeterli depolama alanları sağlamak esastır. Çok amaçlı stüdyolar için, ekipmanlar sınıflarda hızla ve kolaylıkla alınan veya ortadan kaldırılabilen şekilde olmalıdır. Spor alet ve ekipmanlar genellikle aktivite alanlarının bir bölümünde bulundurulurlar. Bu oran % 20-30 oranında düşünülerek aktivite alanlarının ölçüsü belirlenir. Bir spor salonunda malzeme depoları, kayıp eşya deposu, depo, temizlik malzemeleri deposu gibi depolama alanları bulunur.

1.5.SPOR SALONLARI KULLANICI TEMEL İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ

1.5.1. Kullanıcı Temel İhtiyaçları Kavramı

Kullanıcı ihtiyacı, birey veya toplulukların eylemlerinin en etkin bir biçimde yerine getirilmesi için gerekli koşullardır. İhtiyaç bir gereği, bir zorunluluğu belirtir. Bir mekanın taşıyabileceği en az nitelikleri tanımlar.(200)

Bir spor salonundan da beklenen, kullanıcıların (spor salonu üyeleri, eğitimciler, idari personel) temel gereksinimlerine en iyi şekilde karşılık verebilmesidir. Bu temel gereksinimler, A.H. Maslow' un sınıflandırmasında olduğu gibi;

- 1- Fizyolojik İhtiyaçlar: Dinlenme, hareket, su, hava ihtiyaçları, spor yapma ile ilgili temel gereklilikler,
- 2- Güvenlik İhtiyaçları: Korku ve kısıtlamalardan, tehlikeden, baskıdan bağımsızlık.
- 3- Toplumsal İhtiyaçlar: Beraberlik ve toplumsal etkileşim,
- 4- Benlik İhtiyaçları: Öz saygı ve öz beğeni, kazanılmış bilgi ve yetenekleri tanıtmaya arzusu,
- 5- Gerçekleştirme İhtiyaçları: Bireysel fizik gücünün gerçekleşmesi ve yaratıcı yeteneklerin kullanımı yolu ile kişisel doygunluğa erişme,

İhtiyaçlarıdır.(201)

Kullanıcı ihtiyaçları, kullanıcının bir mekan içinde yaşamını toplumsal, psikolojik ve fizyolojik rahatsızlıklara uğramadan sürdürebileceği ve yaptığı işlerde verimli olmasına yardım edecek olanaklar veren çevre koşulları diye tanımlanabilir.

Spor salonlarında kullanıcı isteklerinin; kullanıcı ihtiyaçlarına dönüştürülmesi ile istek – ihtiyaç – standart arasındaki bağlantıdan dolayı belirlenen bu kullanım ihtiyaçları giderek spor salonlarına ait standartlar haline günümüzde dönüşecektir.

200 Pr.Dr. Zafer Ertürk, İTÜ, “Kullanıcı Konforu Açısından Boyutsal Gereksinimlerin Saptanması İçin Bir Yöntem” 1977

201 Doc Dr. Erdem Aksoy , KTÜ, “Mimarlıkta Tasarım İletim Ve Denetim”,1975

1.5.2. Kullanıcı Alanları Fiziksel ve Psiko-Sosyal Gereksinimler

Spor salonları ,kullanıcıların her türlü gereksinimlerini karşılayacak şekilde planlamak ve üretilmek zorundadır.

Spor salonlarındaki hizmet üretimi esas itibariyle insanları memnun edebilecek spor programlarına dayanmaktadır. Spor programları ise insanların birbirlerinden farklı spor faaliyetlerine katılma isteklerinin karşılanması için gerçekleştirilen bir planlama sürecidir. Çünkü sportif organizasyonların varlığı insan ihtiyaçlarından kaynaklanmakta ve bu ihtiyaçlar spor programlarıyla karşılanmaktadır.(203)

Spor salonlarında yaşanan kullanıcı sorunları ise, diğer yapılarda olduğu gibi ,kullanıcı fiziksel ve psiko- sosyal ihtiyaçlarının karşılanmamasından kaynaklanmaktadır.

Fiziksel Gereksinimleri:

- 1- Mekansal Gereksinimler: Mekan içindeki insanın; statik ve antropometrik boyutları, eylemleri ve eylemlerinin yapılaş biçimleri- davranışları'dır.
- 2- Isısal Gereksinimler:Mekandaki uygun sıcaklık, nem, radyasyon ve hava hareketleridir.
- 3- İşitsel Gereksinimler:Mekandaki sesin uygun şiddette olması ve ses yansıma-dağılım özellikleridir.
- 4- Görsel Gereksinimler: Mekandaki uygun ışık şiddeti – aydınlık düzeyleridir.
- 5- Sağlık Gereksinimler: Mekan içine temiz su getirilmesi, çöp ve artıkların yok edilmesi, mikrop ve zararlılardan korunmalıdır.
- 6- Emniyet Gereksinimler: Mekanın yapısal sağlamlığının uygun olması, yangın, doğal afetlere, hırsıza ve eylem anındaki kazalara karşı korunmasıdır.

Psiko – Sosyal Kullanıcı Gereksinimleri:

- 1- Mahremiyet Gereksinimleri: Mekanın işitsel, görsel, kişisel ve toplumsal gizliliğe uygun olmasıdır.
- 2- Davranışsal Gereksinimleri: Mekandaki kişilerin eylemleri anında gereksinim duydukları mesafeler, bireysel sınır 45cm, bireyler arası uzaklık 45-120cm, toplum içi uzaklık 120-130cm, kamusal uzaklık 360 cm'den büyük olan görsel ilişkiye bağlı olan uzaklıklardır.
- 3- Estetik Gereksinimleri: Mekanın uygun biçim, renk ve dokusal özellikleridir.
- 4- Toplumsal Gereksinimleri: Mekandaki toplumsal (sosyal) ilişkiler, toplumsal yapı – kuruluş ve gerekliliklerdir.(204)

203 Nevin İşlertaş,Niğde Ün.,Sosyal Bilimler Ent. “Spor Tesislerinden Yararlanan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İstek ve Beklentileri, 2006

204 Yusuf Ersan Eski,İTÜ, “Türkiye’deki Kapalı Spor Tesislerinde Kullanım Evresinde Ortaya Çıkan Tasarım ve Yapım Sorunları” İstanbul,1998

1.5.3. Spor Alanları Kullanımına Etki Eden Etmenler

Sporun temel amacı; hareketsiz bir yaşantının neden olduğu organik, psikolojik ve fiziki bozuklukları önlemek veya yavaşlatmak beden sağlığının temeli olan fizyolojik kapasiteyi yükseltmek, fiziksel uygunluğu ve sağlığı uzun yıllar muhafaza etmektir. Sporla ilgilenenlerin amacı, beden ve ruh sağlığını geliştirmek, kendine güven kazanmasını sağlamak ve üst düzey performansı elde etmektir.

1.5.3.1. Psikolojik Etmenler

Sağlık, performans ve dinamik iç yapı (iç huzur ve iyi moral) toplumdaki her birey için ulaşılmaya çalışılması gereken hedeflerdir. Sağlık için egzersizin temel amacı; hareketsiz bir yaşantının neden olduğu organik ve fiziki bozuklukları önlemek, fiziksel uygunluğu ve sağlığı uzun yıllar muhafaza etmek, kişinin fizyolojik, psikolojik, sosyolojik, mesleki ve zihinsel dengesini kurmaktır (205). Psikologlar yürüyen veya kosan insanların depresyon yönünden hem psikolojik hem de fizyolojik faydalar elde ettiğini görmüşlerdir. Egzersizler depresyon ve anksiyeteyi azaltır. Dahası egzersiz "iyi hissetme" hormonlarının salgısını arttırmaktadır. (206)

1.5.3.2. Sosyolojik Etmenler

Sporun kitlelere yaygınlaştırılması ve geliştirilmesinde en etkili yollardan biri de özel spor salonlarıdır. Spor bir hizmet özelliği göstermektedir. Birçok ülkede sporun yaygınlaştırılması ve sunulmasında, kısacası spor hizmetlerinin oluşmasında” herkes için spor “ kavramı da önemli görülmektedir. Genel toplum sağlığını ve yaşam kalitesini arttırmak, boş zamanları değerlendirmek fonksiyonu ile yola çıkarak yaşam boyu spor veya herkes için spor birer spor hizmet niteliği taşımaktadır.

Sosyal çevre insanların ilişkiler kurarak kısa ya da uzun zaman aralıkları içinde birlikte yaşadıkları alandır. Spora başlama ve devam ettirme sosyal çevreden etkilenmeyle olur. Sosyal çevrede, fertleri her yönüyle kuşatan özellikler göstermesi sebebiyle sporun yaygınlaşmasına önemli katkılar sağlar.(207)

1.5.3.3. Sağlık Etmenleri

Genel itibariyle, fiziksel aktivitelere katılım, sağlık açısından elde edilen faydaların sürekliliği ile yakından ilgilidir. Fiziksel etkinliklere katılımın duygusal faydaları arasında ise, öz güvenin artması, stres ve kaygı yönetiminde ilerleme ile vücut imgesi de dahil, kişinin kendiyile ilgili bir sağlık kavramı geliştirmesi yer alır. Spor ve kuvvetli rekreasyonel faaliyetlere katılımın ruh hali üzerinde belirli olumlu etkileri olduğu bulunmuştur. (208)

205 Bıyıklı T., (2007)., Vücut İmgesinin ve Özel Spor Salonlarının Egzersize Başlama ve Devam Etme Motivasyonu Üzerine Etkisi., Yüksek Lisans Tezi.,Gazi Üniversitesi, Ankara.
<http://www.sporbilim.com.tr>

206 Zorba E., (1999) Herkez için Spor ve Fiziksel Uygunluk., Mugla

207 KILICIGİL, Dr., E. (1997) Sosyal-Çevre Spor İlişkileri, Ufuk Kitapevi San.Tic. Ltd .Şti. Ankara. ss. 6-71.

208 <http://www.hekimce.com.tr>Karatosun H., (2006)., *Egzersizin Yararları., Isınma ve Soguma.,*

1.5.3.4. Rekreasyon Etmenler

Spor Salonlarının kullanım çeşitliliği içinde rekreasyon faaliyetleri önemli bir yer almaktadır. Konserler, gösteriler, müzik ve dans yarışmaları vb. faaliyetler spor dışı rekreasyonel faaliyetler olmakla beraber, halkın katılımını sağlandığı egzersiz programları, üyelik sistemi ya da serbest katılımlı sportif kurslar ve etkinlikler spor amaçlı rekreatif faaliyetlerdir.(209)

Spor, rekreasyonun en kapsamlı, çeşitli ve ilgi çeken alanlarından birini oluşturmaktadır. Spor ve rekreasyon karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler. Spor insanların rekreatif gereksinimlerini karşılamada önemli bir hareket alanı sağlarken, rekreasyon da, sporun toplumsal yaygınlaşmasında ve sportif başarılar elde edilmesinde önemli roller üstlenmiştir. Spor bu rolünü genellikle herkes için spor veya sağlık için spor gibi etkinlik rollerini yerine getirerek gerçekleştirmektedir.

Spor hem fizyolojik hem sosyal hem de psikolojik yönleri ile günümüz yaşantısının temel bir gereksinimi haline gelmiştir. Spor amatörce yapılan şekliyle rekreatif faaliyet özelliği taşımaktadır. Dumas'a göre spor, insanın emrinde ve hizmetinde olursa rekreasyon faaliyeti, eğer insan sporun emrine girerse o zaman da spor bir meslek özelliği taşıyarak rekreasyon faaliyeti kapsamı dışında kalmaktadır. (210)

1.5.4. Engelliler için Spor Alanları Kullanıcı İhtiyaçları

Spor hem fizyolojik hem sosyal hem de psikolojik yönleriyle günümüz yaşantısının temel bir gereksinimi haline gelmiştir. Bugün kitle sporunun önemi tüm gelişmiş ülkelerde bilinmektedir. Bu nedenle bu ülkelerde toplumun bütün kesimleri ve bireyleri spora aktif olarak katılıma teşvik edilmektedir.

Bir toplumu oluşturan bireyler, yapay fiziki çevre kullanıcıları olarak, mimari tasarımı ilgilendiren yönlerden oldukça farklı özelliklere sahiptirler. Toplumun geniş bir kesimi sağlıklı ve yapay fiziksel çevre ile sorunu olmayan kişilerden oluşur. Yine toplumun önemli bir kesimi yapay fiziki çevre ile sorunu olan veya özel gereksinimleri olan kişilerden oluşur.

Toplumun bütün kesimlerinin spor salonlarından yararlanması isteniyorsa, bu salonların, bütün kullanıcı gruplarının özel gereksinimleri göz önünde tutularak tasarlanmaları gerekir. Bütün gelişmiş batı ülkelerinde, yıllardır, toplumun kullanımına açık olan yapıların tümü(hastane, kütüphane, okullar, idari binalar, spor tesisleri, vb) engellilerinde rahat ve bağımsız olarak kullanabilecekleri şekilde tasarlanmaktadır. Bu yapıların engellilerin özelliklerine göre inşa edilmeleri zorunludur(bu zorunluluk yasallaştırılmıştır).(211)

Bugün tüm dünyada benimsenen görüş “entegrasyon” (dahil etmek, katılmak, katılım) dır. Entegrasyon ancak engellilerin de her türlü spor aktivitelerine katılımı ile sağlanabilir

209 Mustafa Taner Arıkan, YTÜ, Y.L. Tez sf.34, 2009, İstanbul

210 Şahin, H., (1997), “Sporcuların Performans Sporunu bıraktıktan Sonraki Yaşamlarında Boş Zaman Değerlendirme İlgilerinin Araştırılması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.

211 Doç.Dr. Oya Pakdil, Doç.Dr.Fatih A.Pakdil, “Türkiye’de Spor Tesislerinde Güncel Planlama Sorunları” Yıldız Ün., Mimarlık Fakültesi Sempozyum Bildirileri ,sf.136, Ekim 1989

Engellilerin spor yapma ihtiyacının karşılanmış sayılabilmesi için spor alanlarında engellilerin özel ihtiyaçlarının (tuvalet ve kişisel bakım) karşılanabileceği, salona giriş-çıkış ve soyunma odalarının rahatlıkla kullanılabilmesi için spor merkezlerinin kurulması ve bu merkezlerde bu doğrultuda eğitim görmüş personelin bulundurulması gerekir. Ancak bu şartların sağlanması halinde engelli birey bu alanlarda tek başına veya aile bireylerine bağımlı olmadan spor yapabilecektir.(212)

Tasar İlkeleri

Bir yapının veya tesisin engelliler tarafından rahatça kullanılabilmesi için ilgili yapı veya yapılar grubu ve çevresinin pek çok yönünün yeni bir anlayış ve kriter ile ele alarak incelenmesi gerekir. Bu tür bir mimari tasar da ana amaç engelsiz bir çevre yaratmak ve doğru fonksiyondur.

3194 Sayılı İmar Kanunu Ek Madde 1, 5378 Sayılı Özürlüler Kanunu Geçici 2. ve 3. Maddesi, Başbakanlık Talimat ve Genelgesi gereği TSE Standartları ve BM Engellilerin Erişebilirliğinde Engelsiz Çevreler Tasar Kılavuzu (UN Accessibility for the Disabled A Design Manual for a Barrier Free Environment) dikkate alınarak spor salonları, spor alanları, stadyumlar, eğlence merkezleri, gösteri ve konser salonları vb. için istenen tasar ve uygulama kriterleri ortaya konmuştur.(213)

Engelliler için yapılacak çalışmanın en önemli özelliği, bütün dış mekanların ve yapının bölümlerinin, yapıdaki ekipmanın ve yapının elemanlarının tekerlekli sandalye kullanan veya kullanmayan bir engellinin, başkasının yardımına gerek kalmadan kullanılabilmesini sağlayacak şekilde boyut ve biçimlendirilmesidir.

Bu genel ilke doğrultusunda, bir spor alanının engelliler tarafından “**kullanılabilir**” olabilmesi için gerekli olan özellikler aşağıdaki gibidir.

- 1- Yapının veya mekanın ana yol ile olan yaya yolu bağlantısı engebesiz ve basamaksız (örneğin tekerlekli sandalye için) olmalı. Yapının girişinin çok yakınında engelliler için (mümkünse üstü örtülü) birkaç otoluk otopark (3.20 m x 4.50 m) bulunmalı, otopark ve giriş kapısı arası iyi bir şekilde aydınlatılmalıdır.
- 2- Yapıya ya rampa (1:12 – 1:20 eğimli)ile dışarıdan direkt olarak kullanılabilen ve ana girişe çok yakın bir asansör ile ulaşılabilmelidir.
- 3- Yapı içinde de engelli bireylerin bütün ilgili olan bölgelere ulaşımını engelleyebilecek kat farklarına rampa veya asansör temini gereklidir. Örneğin servis ve teknik kısımlar dışında engellilerin yapının bir çok bölümünü (spor salonu, tribünler, yüzme havuzu, kafeterya, tuvaletler, duşlar vb.) ulaşabilmeleri gereklidir.

212 Serkan Çınarlı , Gözde Ersöz,”2. Engellilere Yönelik Spor Hizmetleri”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 2010/2, Sayı:12

213 <http://www.erişilebiliristanbul.org/> Mimar Muberra Kavak Kara ,”İBB Belediye Engelliler “Herkes İçin Erişilebilir ve Kullanılabilir Fiziksel Çevre ve Yapılar için Ek Teknik Şartname”.İstanbul 2010

- 4- Yapıda engelliler için her tuvalet grubunda veya kolay ulaşılabilir uygun yerlerde özel planlanmış tuvaletler temin edilebilir. soyunma ve duşlar bölümünde alanlar tekerlekli sandalye için kontrol edilir. Gerekli yerlerde küpeşte, tutamak, bar ve benzeri yardımcı elemanlar yerleştirilir.
- 5- Bütün mekanlarda ilgili kapı, geçiş ve koridor genişlikleri kontrol edilir. Eşikler, kapı açılışları, rüzgarlıklar ve benzeri elemanlar döşeme kaplamalarının cins ve hatta renkleri dahi yeni bir anlayışla engelli bireylerin gereksinimlerine göre düzenlenir.
- 6- Eğer yapı içerisinde engellilerin özellikle takip etmesi gereken veya onlar için özel planlanmış geçişler, yollar varsa, veya engellilerin kullanımı için özel planlanmış tribün, seyir terası balkon gibi mahaller varsa, yapının uygun yerlerine bu konularla ilgili bilgi veren plan, kroki ve işaretler yerleştirilir.
- 7- Yapıda yüzme havuzu veya benzeri alanlar varsa, engellilerin bunları daha rahat kullanabilmeleri için havuzda özel sığ kısımlar, ilave tutunma elemanları, iniş-çıkış elemanları, basamaklar ve benzeri yardımcı elemanlar temin edilir.
- 8- Yangın ve benzeri durumlardaki kaçış yolları kontrol edilerek, engellilerin de rahatlıkla ve süratle yapıyı terk edebilecekleri biçime getirilir veya gerekli ilave önlemler alınır. (214)

Spor Salonları Engelli Erişimi

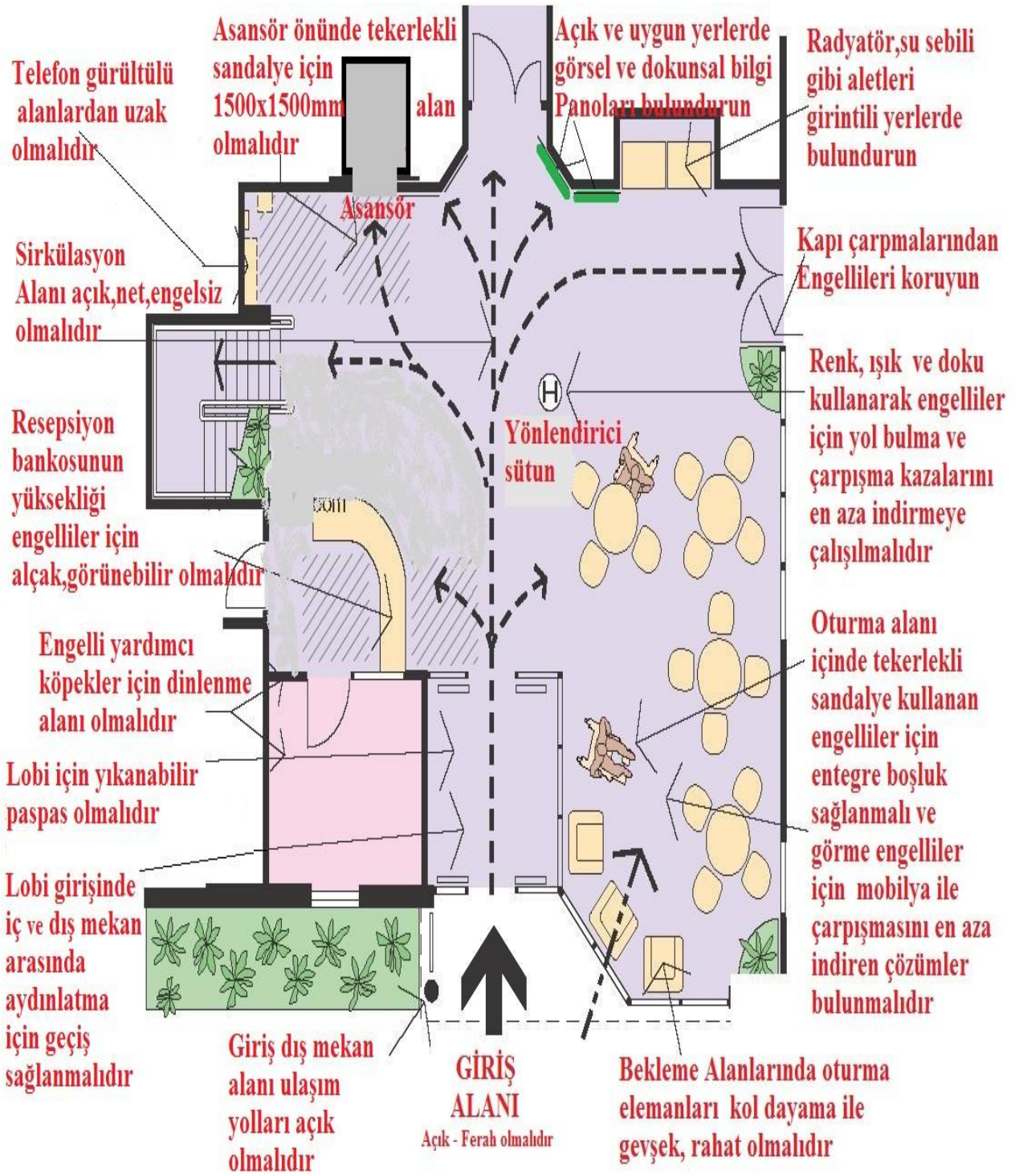
Spor salonlarının her bir birey için erişilebilir alanlar olması ideal olmalıdır. Spor salonlarının iç mekan tasarımında engelli kullanıcılar için dikkat edilmesi gereken tasar ve kullanıcı ihtiyaçları nelerdir? Erişilebilirliğin sağlanması için beş temel bileşenden 1- Genişlik, 2- Alan, 3- Yükseklik, 4- Yüzey, 5- Bildirişim 'den yararlanılabilir.

- 1- Genişlik: Koridor ve kapı genişlikleri gibi engelsiz ve yeterli genişlikler olmalıdır.
- 2- Alan: Aktiviteler için stüdyo ölçüleri, ekipmanlar arası engelsiz ve yeterli hareket alanları olmalıdır.
- 3- Yükseklik: Engelli kullanıcılar için duş, wc gibi bireysel kullanım alanlarındaki (musluk ,tutunma kolu gibi) aksesuarların yükseklikleri, resepsiyon bankosunun yüksekliği gibi ihtiyaçların belirlenip düzeltilmesi gereklidir.
- 4- Yüzey: Tekerlekli sandalye kullanan veya görme engelli gibi tüm engelli bireylerin ıslak hacim veya salonlarda düşüp kaymaması, tüm kazaları en aza indirgeyecek zemin malzemelerinin seçilmesi gerekmektedir.
- 5- Bildirişim: Görme veya Kısmi görme engelli için ses ikaz sistemleri, duyma zorluğu yaşayan engelliler için renkli işaretler, tekerlekli arabalar için yönlendirme ve uyarı işaretleri gibi bilgilendiren sistemler bulundurulmalıdır.

Spor Salonunda Sırasıyla ; Giriş Alanı Sirkülasyonu ile başlayarak Resepsiyon, Bekleme Alanı, Koridor Genişlikleri, Kapılar ve Kapı Geçiş Alanları Ölçüleri, Fitness ve Gym Alanları Tasarım ve Ekipman Düzenlemeleri, Soyunma Alanları (Dolap – Bank – Giyinme Kabini – Duş – WC) yazılı ve görsel örneklerle Engelli kullanım ihtiyaçlarına değinilmiştir.

214 <http://www.erişilebiliristanbul.org/> Mimar Muberra Kavak Kara ,”İBB Belediye Engelliler “Herkes İçin Erişilebilir ve Kullanılabilir Fiziksel Çevre ve Yapılar için Ek Teknik Şartname”. İstanbul

Spor Salonları Giriş Alanı Engelli Kullanım Sirkülasyon Şeması

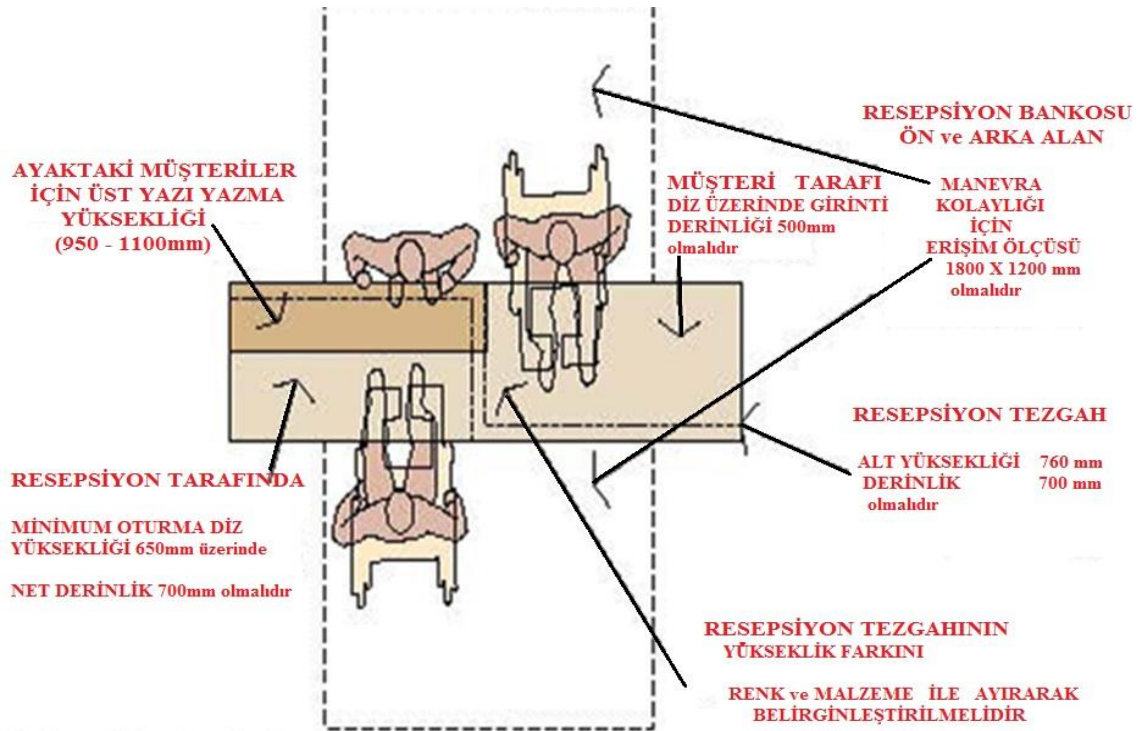
Şekil 1.148: Spor Salonları Giriş Alanı Engelli Kullanım Sirkülasyon Şeması (215)

Spor Salonu Engelli Erişebilir Giriş Alanı

Şekil 1.149: Giriş Alanı Engelli Erişebilir Resepsiyon Bankosu (216)

Resepsiyon yükseklikleri malzeme ve renk farklılığıyla ayrılarak belirgin hale getirilmesi engelli kullanıcıların resepsiyon görevlisi ile iletişimini kolaylaştırır . (Şekil 1.49)

Şekil 1.150: Resepsiyon Bankosu Engelli Erişebilir Ölçüleri (217)

Resepsiyon bankosu görevli ve engelli sporcu tarafında kullanım özellikleri ve ölçüleri şekil 1.150'de verilmiştir.

216 Sport England, Sports Halls Design & Layouts, Updated & Combined Guidance 2012, sf 18

217 Sport England, Accessible Sports Facilities Updated 2010 Guidance, sf 22

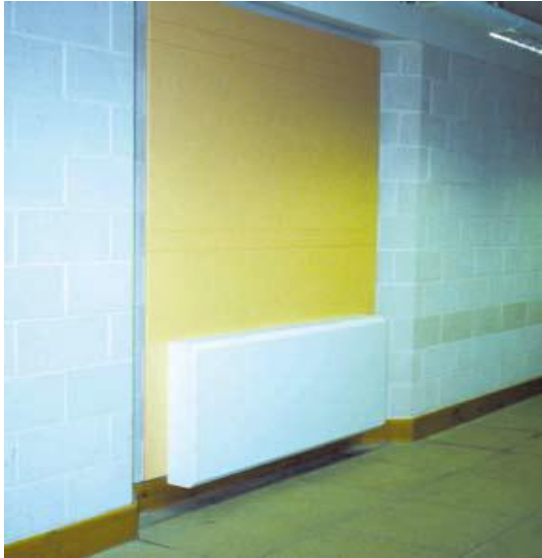
Spor Salonu Engelli Erişebilir Alanlar Duvar Özellikleri

Spor salonlarında koridor ve kavşaklar da yuvarlatılmış duvarların olması kör veya kısmi görebilen insanların veya tekerlekli sandalye kullanıcılarının kaza yapma oranını azaltmak için uygulanmalıdır. Kapılar koridorda bir rota ile ilerleyen engellileri en aza indirmek için mümkün olduğunca açık tutulmalıdır. (Şekil 1.151)

Şekil 1.151: Engelliler için Duvar ve Kapı Detayları (218)

Radyatör, su sebili veya duvardaki bilgi panoları gibi lazım olan nesnelere kazalara sebep olmaması için duvarlarda girintiler oluşturularak montaj edilmelidirler. (Şekil 1.152)

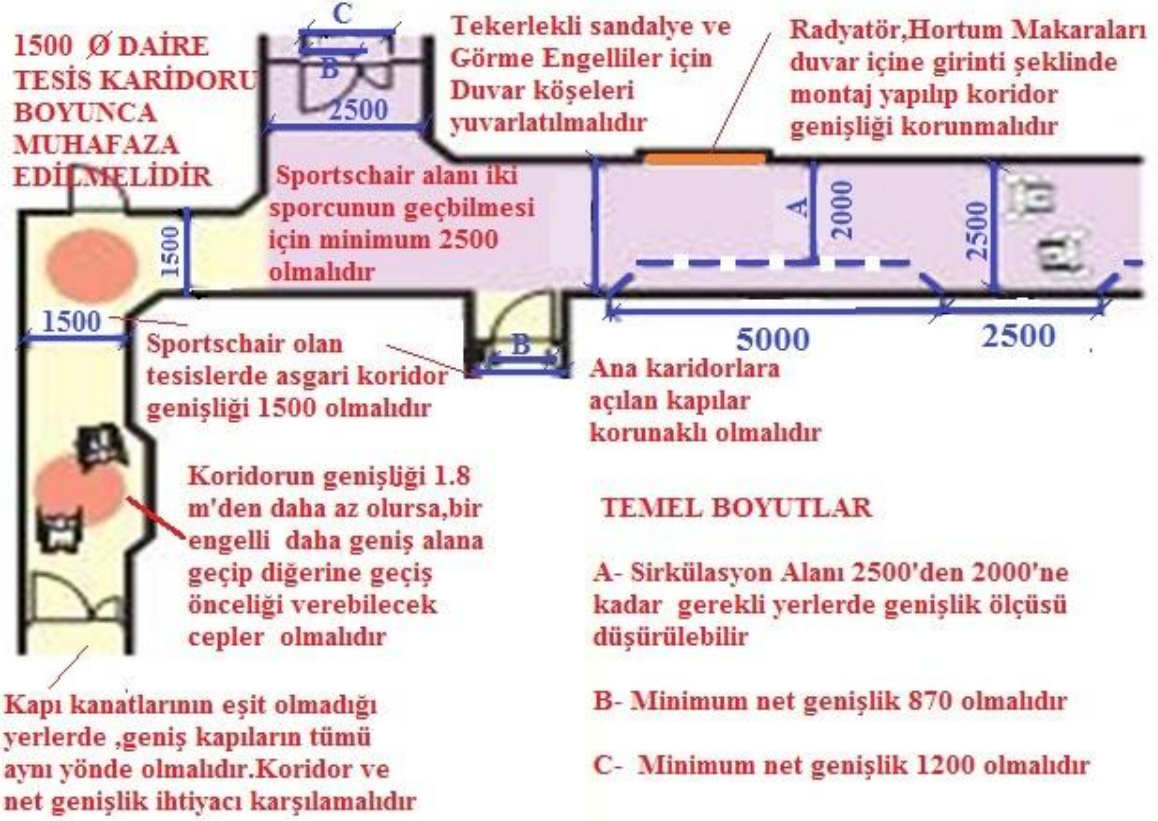
Şekil 1.152: Duvar ile Radyatör Aynı Hizada (219) Şekil 1.153: Asansör Kapısı Duvar ile Aynı Hizada (219)

Yukarıdaki resimlerde görüldüğü gibi spor salonunun duvarı ile radyatörün aynı hizada olması koridorların gerekli genişlik ölçüleri için önemlidir. Görmeyen veya az görenler için yüzeylerin aynı hizada tutulması kolaylık sağlamakta, olabilecek kazaları azaltmaktadır.

218 Sport England, Accessible Sports Facilities Updated 2010 Guidance, sf 23

219 Sport England, Accessible Sports Facilities Updated 2010 Guidance, sf 24

Spor Salonları Engelli Kullanımı İç Sirkülasyon Şeması

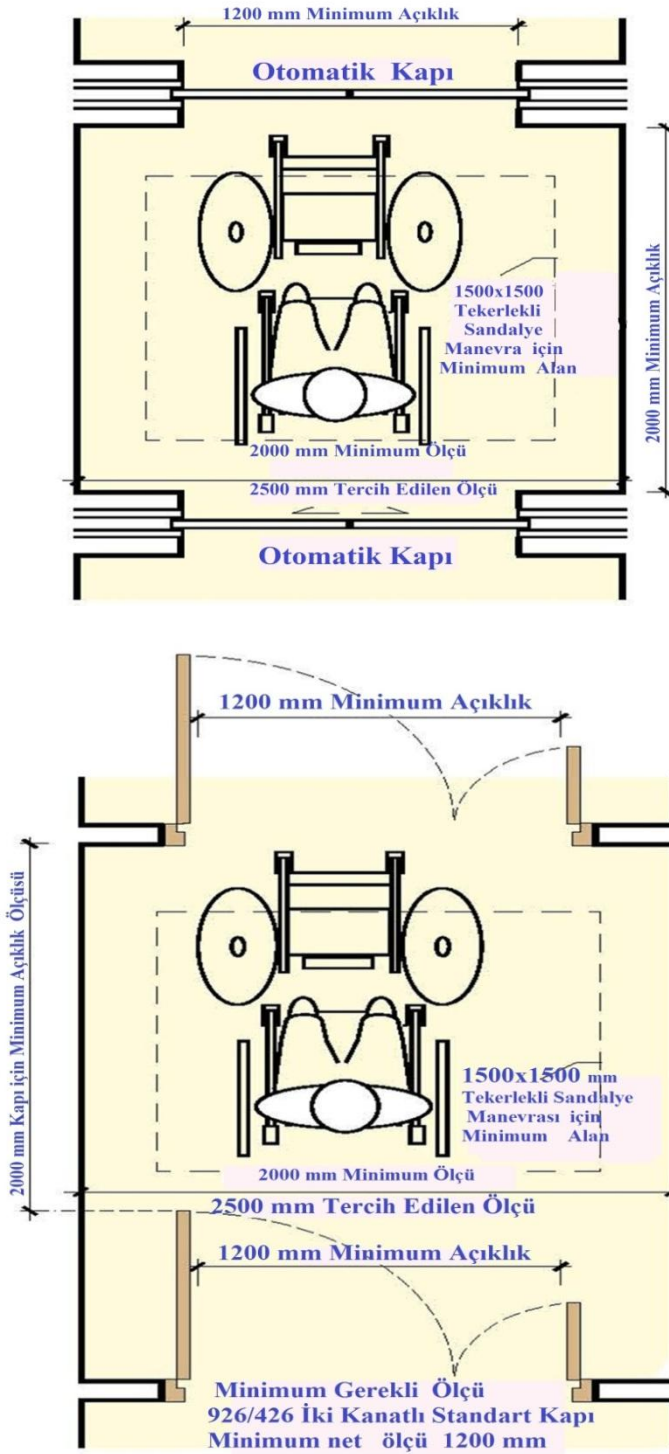

İç Sirkülasyon Şemasında bütün ölçüler mm' dir

Şekil 1.154: Spor Salonları Engelli Kullanım Sirkülasyon Şeması (220)

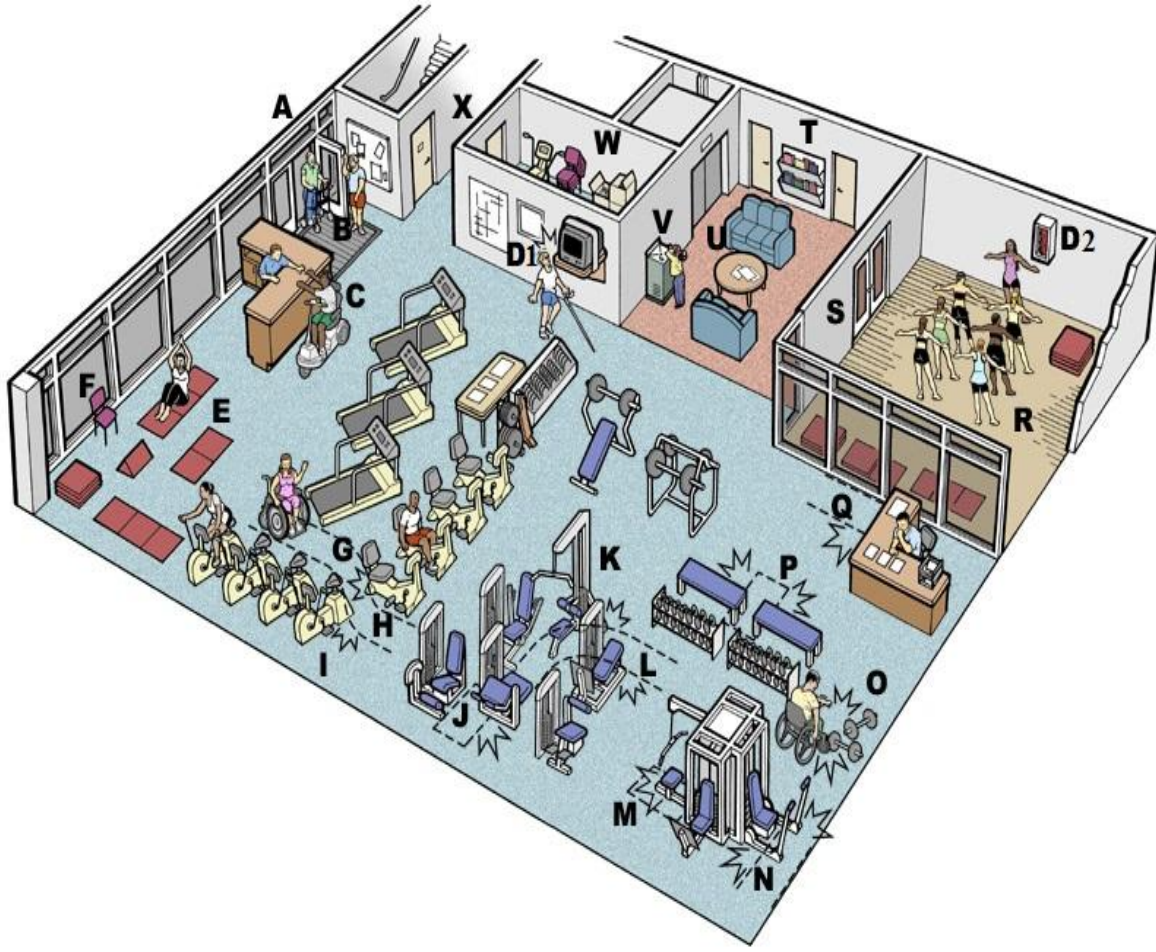
Spor Salonu Engelli Tekerlekli Sandalye ve Kapı Ölçüleri

Şekil 1.155 : Spor Salonu Engelli Tekerlekli Sandalye ve Kapı Ölçüleri (221)

Spor salonları tekerlekli kullanıcıların kapılardan rahat manevra yaparak geçmesini sağlayacak minimum ölçülere sahip olmalıdır. (Şekil 1.155)

Spor Salonları Engelliler Fitness ve Gym Alanları

Şekil 1.156 : Spor Salonu Engelli Fitness Gym Alanları (222)

Engelli kullanıcılar için fitness - gym alanları da aşağıdaki maddeler dikkate alınabilir.

- 1- A Kapılar açık tutulmalı
- 2- B Tekerlekli sandalye ve görme engelliler için tehlike yaratabilecek paspaslardan kaçınılmalı
- 3- C Banko yüksekliği görüşe ve iletişime elverişli olmalı
- 4- D1 ve D2 Duvarlardaki nesnelere kazaya neden olmaması için duvarla aynı hizada olmalıdır. Nesnelere girintilerin içine alınmalıdır.
- 5- E Spor ekipmanları (mat vs.) yeterli sayıda bulundurulmalıdır.
- 6- F Özel aralara ihtiyaç duyan engelliler için belli yerlerde oturma elemanları olmalıdır.
- 7- G-H-I : tekerlekli sandalye veya diğer yardımcı aletleri olan engelliler için ekipmanlar arasında rahat manevra yapabileceği genişlikler sağlanmalıdır.
- 8- J-K-L-M-N-O-P : Spor ekipmanları tekerlekli engelliler için oturma koltukları ayarlanabilir veya çıkarılabilir olmalıdır.(Şekil 1.157 gibi)
- 9- Q Antranör masası engelli ile iletişimi sağlayabilecek ölçülerde olmalıdır. Mutlaka engellilerle çalışma uzmanlığı olan eğitmen ve fizyoterapistler spor salonunda bulundurulmalıdır.
- 10- R Zemin malzemelerine dikkat edilmelidir.

- 11- S Duvarlarda düğme gibi elektrik malzemelerinin yüksekliklerine dikkat edilmelidir.
- 12- T Engelliler için görsel ve dokunsal kaynaklar bulundurulmalıdır.
- 13- Bekleme alanındaki oturma elemanları rahatlık ön planda olmalıdır. Koltuk kolu yüksek, dayanacak yükseklikte olmalıdır.
- 14- Su sebili yüksekliğine dikkat edilmelidir.
- 15- W İlk yardım alanlara hemen müdahale için yakın olmalıdır.

Şekil 1.157 : Spor Salonu Engelli Fitness Gym Alanları Ekipman Örnekleri (223)

Şekilde Spor ekipmanının oturma birimi hareketli olduğundan tekerlekli sandalyeli bir engelli bu aletle çalışabilmektedir.

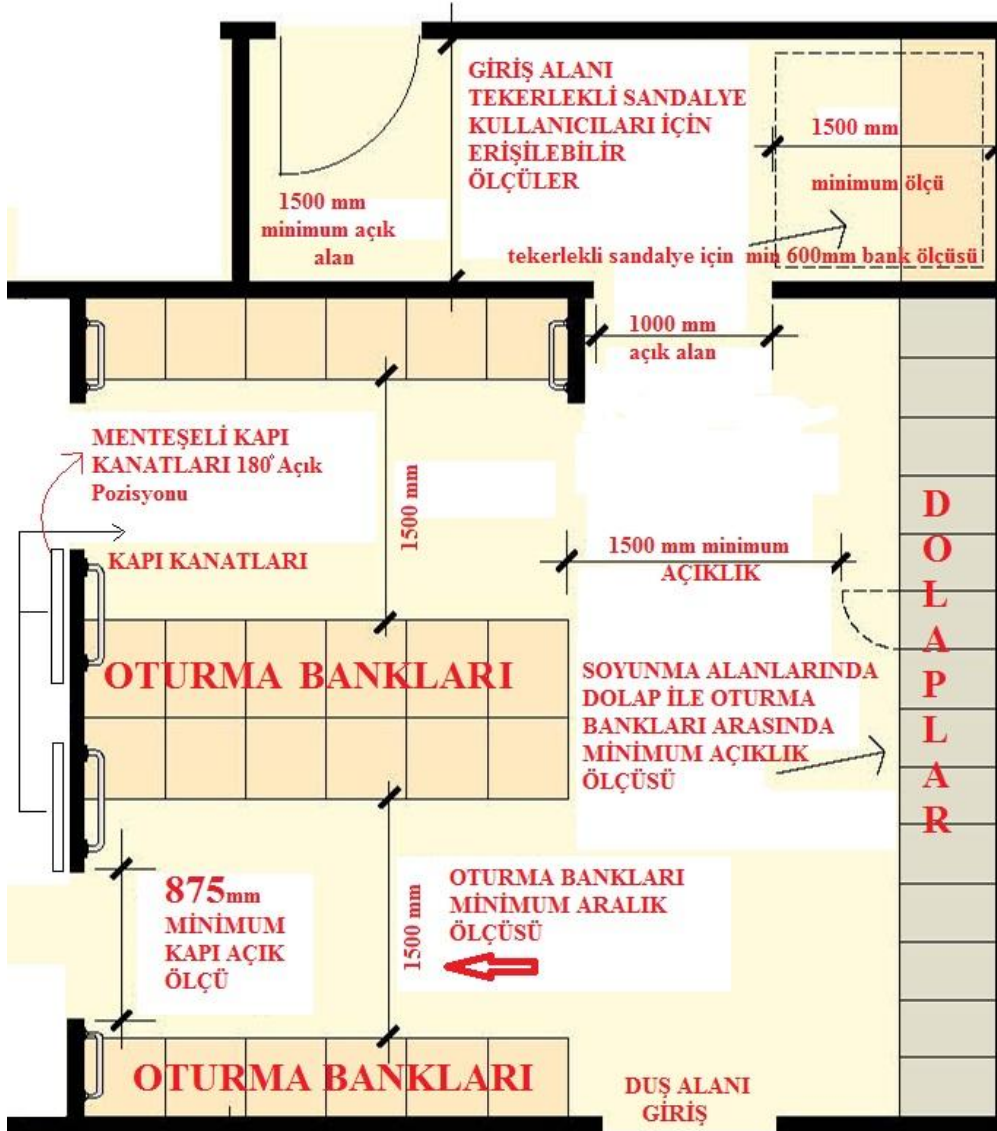

Şekil 1.158 : Spor Salonu Engelli Fitness Gym Alanları Ekipman Örnekleri (224)

223 Sport England, Accessible Sports Facilities Updated 2010 Guidance, sf 9
224 www.technogym.com, Community Wellness, Technogym For Local Authorities And Trusts

Engelli Kullanımı Erişilebilir Soyunma Alanları

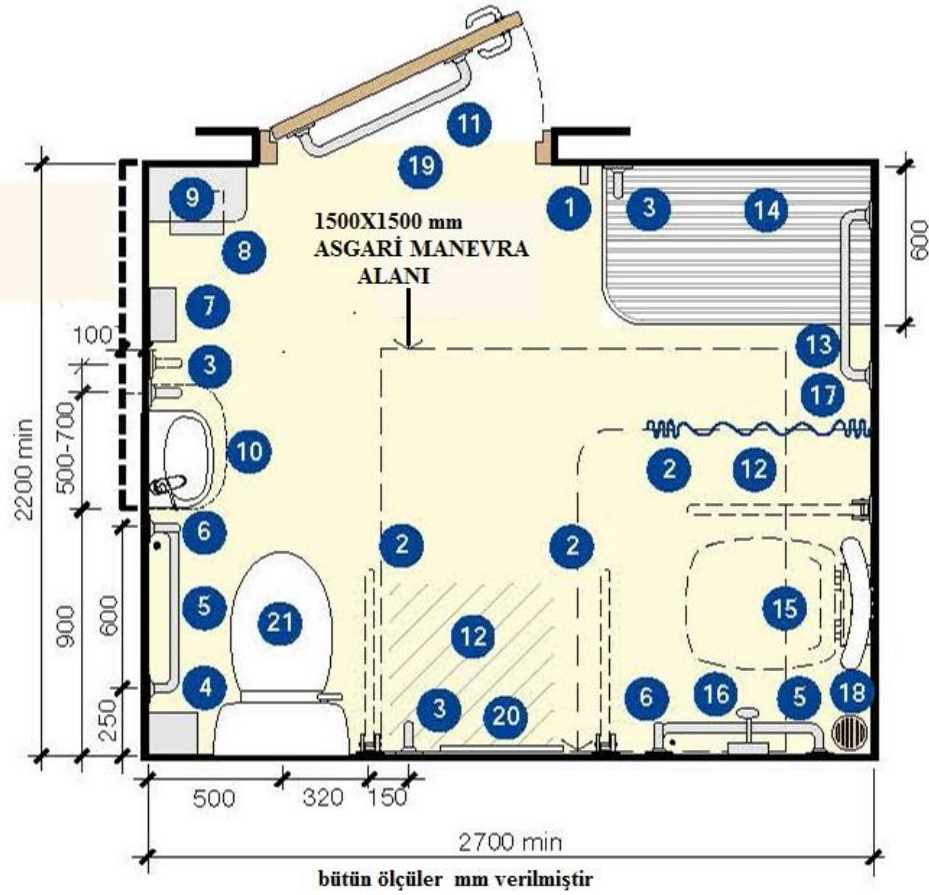
1- Soyunma Alanı Giriş Bölümü – Dolap - Kabin

Şekil 1.159: Soyunma Alanları Erişilebilir Kullanım Giriş Alanı –Dolap-Oturma Bankları (225)

Şekil 1.159’da Engelli bir kişinin tek başına soyunma alanlarını kullanabilmesi için erişilebilir minimum ölçüler verilmiştir. Tekerlekli sandalye kullanıcılarının rahat manevra yapabileceği yeterli alan boşlukları , doğrudan duş ve wc alanına erişimin olduğu düzenlemelerin yapılması ideal olmaktadır. Bazı engelli kullanıcıların gizliliği tercih ettiği durumlarda mümkün ise bireysel giyinme kabini ve duş alanları düzenlemeleri tercih edilmelidir.

2- Soyunma Alanları Duş - WC

Şekil 1.160: Soyunma Alanları Erişilebilir Kullanım Duş - WC Alanı (226)

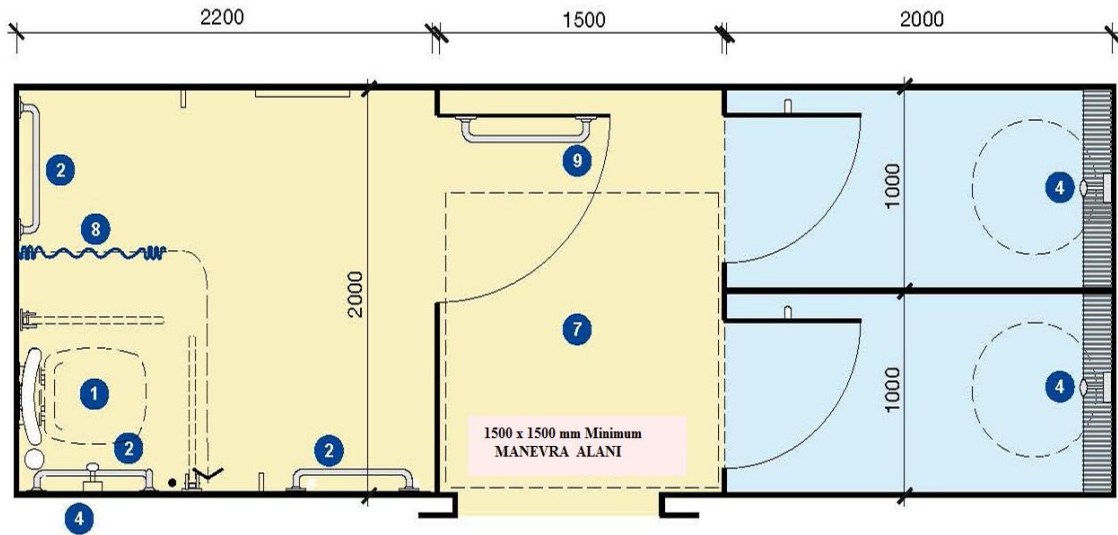
Duş – Wc alanı tasarımında dikkat edilmesi gereken maddelere aşağıda değinilmiştir.

- 1 - İki elbise askısı, 1. askı H:1400mm'de ayarlanabilir kanca ,2. Askı H: 1050mm
- 2 . Açılan kol
- 3 . Sabit kol
- 4 . Yürüyebilen için kolostomi değişen raf H:950mm zemin seviyesinden yukarıdadır
- 5 . Sabit yatay tutunma kolu
- 6 . Sabit dikey tutunma kolu ve komşu alarmı iki kırmızı üçgen ile çekmeli
- 7 . Otomatik el kurutma makinası
- 8 . Yuvarlak köşeye düşük raf
- 9 . Çeşitli öğeler için raf (750 - 1000mm zemin seviyesinden yukarıda olmalı)
- 10 . Lavabo gömme olabilir, lavabonun wc tarafında musluk
- 11 - Kapı
- 12 . Bu alan tutunmak için gereklidir
- 13 . Havlu olarak kullanılan sabit yatay tutunma kolu
- 14 . 600mm derin sabit oturma, köşeleri yuvarlak ve yumuşak olmalı

- 15 . Arkası yastıklı ucu açık duş koltuğu, Ön kenar 600 - 700mm duvar sabit tutunma kolu diğer taraf indirilebilen tutunma kolu olmalı
- 16 . Duş denetim kolu el ile çalıştırılan,termostatik kontrollü (max 41 santigrat derece olmalı)
- 17 . Duş perdesi ve tutunma kolu
- 18 . Su gideri
- 19 . Giriş çıkış rahat olması için minimum genişlik ölçüsü 1026 mm ile en az 875 mm arasında olmalı
- 20 . Ayna 1500mm yüksek , Zemin seviyesinden 600 mm genişlikte olmalı
- 21 . WC : tekerlekli sandalye transferi zor ve güç sarf edilen bir durum olduğundan için tutunma kolu, klozet aksesuarları sağlam montaj yapılmalıdır

3- Soyunma Alanları Duş - Kabin

Soyunma alanlarının planına göre duş -wc- giyinme kabini bireysel veya yan yana bulundurulur. Giyinme kabinleri engelli kullanıcıların mahremiyet ihtiyacı bireysel olduğunda bu alanlar bazen duş ile yan yana bazen de wc ile yan yana olması tercih edilebilir.

Şekil 1.161: Soyunma Alanları Erişilebilir Kullanım Duş - Giyinme Kabini (227)

- 1.500 x 500mm ucu açık koltuk duş seti tutunma kolu seti ile duvar duş başlığı olmalı
2. 600mm uzunluğunda yatay ek destek sağlayan tutunma kolu ve havluluk olarak da kullanılabilir
4. Ayarlanabilir Duş denetimleri 1000mm yukarıda kat seviyesinde iki duş başlıkları ile birlikte 1400 ve yukarıda 1800mm kat seviyesinde olmalı
7. Kayma tehlikesine karşı manevra alanında malzeme seçimine dikkat edilmelidir
8. Duş perdesi ve tutunma kolu
9. Kapılar hep aynı yönde açılmalı ve rahat geçiş elde etmek için en az Kapı net açıklığı 875mm olmalıdır

BÖLÜM 2

2. BÖLÜM ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ

2.1. ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ TANIM ve TARİHSEL SÜREÇLERİ

TANIM

Alışveriş merkezleri sosyal, kültürel ve ekonomik bir çok gelişmenin sonucunda toplumdaki çok sayıda kullanıcı için ortak kullanım alanına dönüşmüş durumdadır. İnsanların sosyal hayatının gerekliliği olarak ortaya çıkmıştır. Gerek kentsel doku içerisinde, gerekse bina içerisinde sirkülasyon alanları ile organize edilen tüketim dizilerine sahip alışveriş eyleminin gerçekleştiği kapalı mekanlar olarak başlamıştır.(2.1)

Alışveriş merkezleri, mağazaların yanı sıra restoranlar, kafeler, banka şubeleri, berber, kuaför gibi çok sayıda servis hizmetleriyle zenginleştirilmiş bir ticaret kompleksi olarak hizmet vermektedirler (2.2). Alışveriş merkezlerini temel plan şeması, Gruen "in 1950"lerde yaratmış olduğu mimari tipolojiye dayanır. Plan şemasında doğrusal düzenlenmiş bir dolaşım alanı bulunur ve bu alanın iki ucunda büyük mağaza, eğlence merkezi, yemek yeme alanları gibi çekim noktası ya da referans noktası oluşturacak mekanlara yer verilir. Alışveriş merkezleri, günümüzde sadece alışveriş amacı ile gidilen mekanlar olmaktan çıkmıştır.

1991 yılında yayımladığı "Shopping Centers" adlı çalışmasında alışveriş merkezleri içinde yer alan fonksiyon alanlarını ve barındırdıkları hizmet aktivitelerini;

1. Spor merkezleri,2. Paten pisti,3. Yüzme havuzu,4. Sinema-tiyatro,5. Toplantı salonları, 6. Kütüphane, 7. Sanat galerileri,8. Sağlık merkezi,9. Halkevi, 10. Çocukları denetleyen çocuk oyun alanları, 11. Restoranlar/ fast-food alanları,12. Kafeterya ve kafe-barlar olarak sıralayan Beddington alışveriş merkezlerini, "lüks malzemenin ve fonksiyonel elemanların kullanıldığı, aynı zamanda emniyetin sağlandığı, rahatlık, konfor ve sirkülasyon kolaylığı sağlayan, kompleks bir yapıya sahip binalar" olarak açıklamaktadır. (2.3)

Alışveriş merkezlerinin gelişim süreçleri incelendiğinde, Türkiye de AVM yapılarında gelişim üçüncü nesilden dördüncü nesle geçmiştir. Geçmişte kapalı bir kutu inşa ediliyorken,1990'ların ortasından sonra içinde büyük bir hipermarketin veya yapı marketin olduğu, onların önünde mağazaların konuşlandırıldığı AVM' ler yapılmaya başlanmıştır.3.nesli de kendini dışa açan Avm'ler olmuştur. Sigara yasağıyla birlikte bu AVM 'ler ziyaretçilerinin açık havada oturabilecekleri alternatifleri kapsayan mekanlara dönüşmüştür. Şimdi ise cadde AVM' ler gelmektedir.

-
- 2.1 Tokyay, V., 2005. Yeni Tasarım Kültürü Işığında Alışveriş Mimarlığı ve Gösteri Kültürü (1), Yapı Dergisi, 286, 58-64.
 - 2.2 SHIELDS, R. Lifestyle Shopping: The Subject of Consumption, Londra: Routledge, 1992
 - 2.3 Beddington, N., 1991. Shopping Centers, Great Britain at the University Press, Cambridge.
 - 2.4 AVİ ALKAŞ, Retail Türkiye Dergisi'nin Haziran 2009 - 5. Sayı

AVMler şeffaflaştı ve açık havayla buluşmaya başladığı, planların değiştiği, kafeteryaların bina dışına taşındığı, yiyecek içecek bölümleri balkonlaştırıldığı, terasların önem kazandığı görülmüştür. Son dönemde mimari gelişmeler de çok önem taşımaktadır. Amaç, müşterinin kendini daha iyi hissetmesidir. Spor salonları için içine girmesi ile de Fitness kulüplerinin alışveriş merkezlerinin içine yer almaya başladığı bir yapılanma süreci gelişmiştir.(2.5)

TARİHSEL SÜREÇLERİ

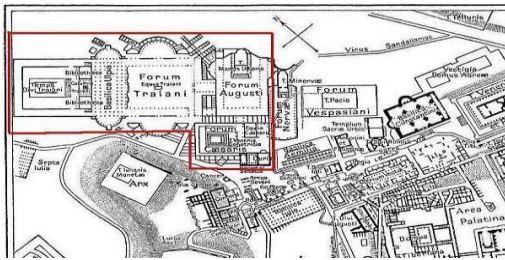
Alışveriş etkinliğinin temelini oluşturan müşteri, ürün, satıcı üçgeninin geçmişteki varoluş biçimini etkileyen en önemli unsurlar din ve devlet yönetimidir. Ortaçağ Avrupası'nın pazar yerleri, katedrallerin çevresinde ve meydanlarda kurulan seyyar panayırırlarla birlikte plansız alışveriş mekanlarını oluşturmuştur.

Alışveriş aktivitesi antik Mısır-Hitit döneminde, toplumun en önemli çekim alanı olan tapınakların çevresindeki açık mekanlarda yapılmaktaydı. Alışveriş etkinliğinin bir mimari biçim alması ve kentin ayrılmaz bir parçası olması olgusu, Antik Yunan ve Hellenistik döneme aittir. Tarihte ilk alışveriş eylemi ve sonrasında alışverişin mekanlaşması Roma ve Yunan uygarlıklarında görülmüştür.(2.6)

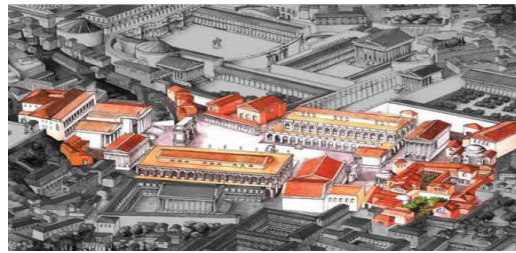

Şekil 2.1: Antik Dönem Yunan Agorası (2.7)

Bu alanlara Yunanlılar'da "agora", Romalılar'da ise "forum" denmektedir. Forum, ilk planlı alışveriş merkezi olarak kabul edilir. Agoralara önce Batı Anadolu'da Miletos, Priene, Magnesia, Bergama, Assos ve daha birçok eski Yunan sitelerinde rastlanmaktadır. Roma döneminde agoraların yerini forumlar almaya başlamıştır. Roma Forumu farklı aktiviteler için farklı aktivite alanlarının ayrılmış olduğu bir yapı olarak gelişmiştir.

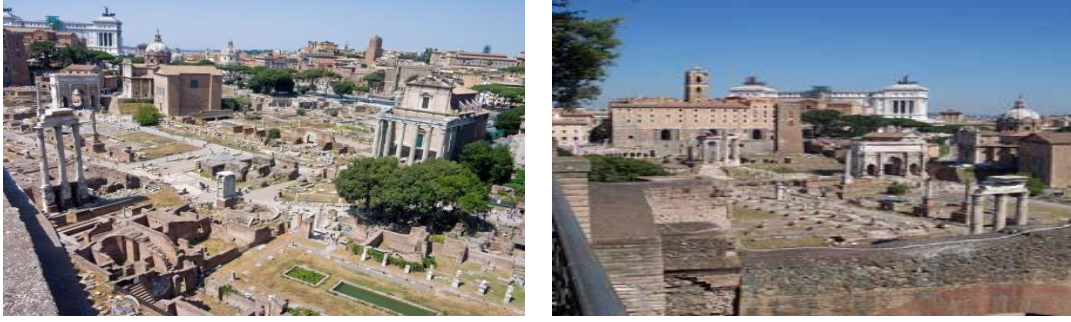

Şekil 2.2: Roma Forumu Yerleşim Planı (2.8)

Şekil 2.3: Roma Forumu Yerleşimi (2.9)

-
- 2.5 Avi Alkaş, Retail Türkiye Dergisi'nin Haziran 2009 - 5. Sayı
 - 2.6 Ahmet Verdil,İTÜ,Mekan-Davranış İlişkisinin Dönüşümü:Alışveriş Merkezlerinin Mekânsal Dizim Yöntemiyle İncelenmesi
 - 2.7 <http://www.turkish-media.com/forum/topic/182706-antik-yunan-kentleri/>
 - 2.8 Rubenstein,1992
 - 2.9 www.turkish-media.com/forum/ topic/ antik-yunan-kentleri

Şekil 2.4: Antik Dönem Roma Forumundan Görünüş (2.10)

12. yüzyıldan sonra, alışveriş etkinliği seyyar birimlerden özel fuarlara, depolara ve üstü kapalı tekil dükkan anlayışına dönmüştür. Norveç'in ilk başkenti olan Bergen'deki Hansa Birliği mahallesi buna güzel bir örnektir. (Şekil 2.5)

Şekil 2.5: Bergen Hassa Birliği Mahallesinden Görünüş Görünüş (2.11)

Ortaçağ Avrupa'sındaki alışveriş kültürüne iyi bir örnek de Bolonya kentidir. Bolonya'lıları, yağmur, kar ve aşırı güneşten koruyan portikolar, büyük ölçüde dükkanların da yarı açık alanlarıdır.

Şekil 2.6: Bolonya Portikolarından Görünüş (2.12)

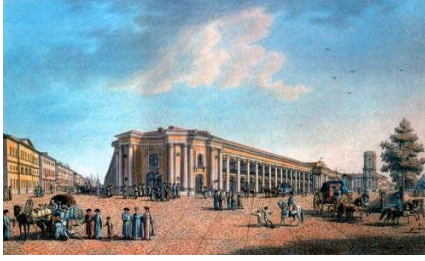
17. Yüzyıl başında Avrupa kentlerinin nüfuslarının artmasıyla fuar, panayır türü alışveriş etkinlikleri giderek büyük açıklıklı, dökme demirden, çok katlı kapalı fuar mekanlarına dönüşmüştür. Sanayi devrimi sonrası ulaşım ve ticaret aktivitelerinin artışı yeni yapı tiplerini de beraberinde getirmiştir. Günümüz alışveriş merkezleri temellerini 19. yüzyılda Endüstri Devrimi sonrası Avrupa'da gelişen arkadlardan (camlı üst örtülü sokaklar) almaktadır.

2.10 www.turkish-media.com/forum/topic/182706-antik-yunan-kentleri

2.11 www.masterhack.com/hansa-birligi-t123934.html

2.12 www.reachinformation.com/define/portico.aspx

1818'de inşa edilen Gostiny Dvor Mall, St.Petersburg' un en büyük ticari yapısıdır. 178 bağımsız dükkân ile açılan merkez, Leningrad kuşatmasında tahrip edilmiş, daha sonra restore edilerek St. Petersburg'un en büyük alışveriş merkezi olmuştur. Halen alışveriş işlevini sürdürmektedir.

Şekil 2.7: 19. Yüzyılda Gostiny Dvor Görünüş - 21. Yüzyılda Gostiny Dvor Görünüşü. (2.13)

1830'da mimar İnigo Jones tarafından yapılan Londra Covent Garden Çarşısı, 17. yüzyıldan beri meyve ve sebze pazarı olarak hizmet veren bir meydanın geliştirilmesi sonucunda oluşmuş önemli bir yapıdır. (2.14)

Şekil 2.8: Londra Covent Garden Çarşısı İç Görünüşü .(2.15)

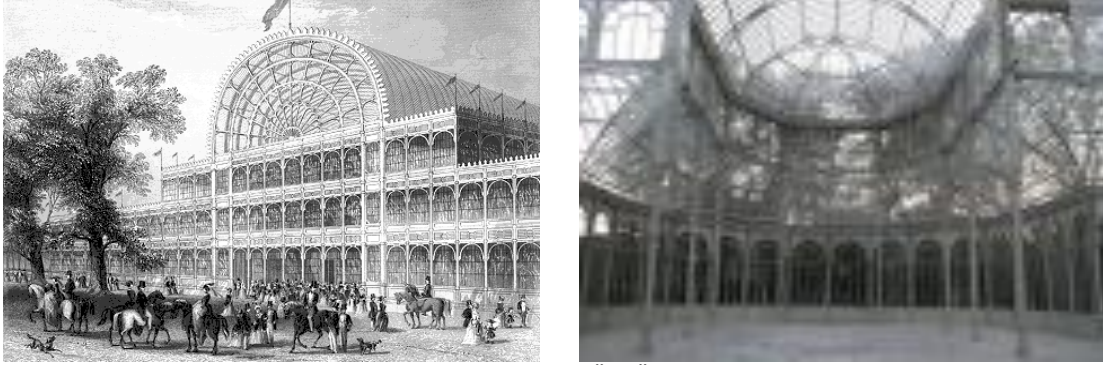
Alışveriş merkezlerinin tarihi göz önüne alındığında en önemli gelişmelerden biri de Paris pasajlarıdır. 1865'de Mimar Giuseppe Mengoni tarafından yapılan „Galleria Vittorio Emanuele“, dökme demir ve cam ile yapılan ender büyük yapılardandır

Şekil 2.9: Galleria Vittorio Emanuele İç Görünüşü (2.16)

-
- 2.13 [commons.wikimedia.org/ wiki/ file:gostiny_dvor.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:gostiny_dvor.jpg)
 - 2.14 <http://www.mimarizm.com/> Vedat Tokyay, Mimarlık ve Tasarım Yayın Platformu, 09/03/2007
 - 2.15 en.wikipedia.org/wiki/File:Rich-Covent-Garden.jpg
 - 2.16 tr.locr.com/photo-İtalya-michigan- milano-galleria-vittorio-emanuele-ii-13378605

Yapı teknolojisinin gelişmesi sayesinde çelik ve camın kullanımı ile, geniş açıklıkların gün ışığından mahrum kalınmadan örtülmesini sağlamıştır. 1851’de endüstri devrimi sonrası inşa edilen „Crystal Palace“ o güne kadar inşa edilmiş en aydınlık ve büyük kamusal iç mekan olma özelliğini taşımaktadır.

Şekil 2.10: Crystal Palace Cam Üst Örtüsü (2.17)

19. yüzyıl Avrupa’sındaki arkadların yanı sıra 20. yüzyılda Amerikan şehirlerinde meydana gelen yeni oluşumlar da günümüz alışveriş merkezlerinin gelişimini belirleyen unsurlardır. Alışveriş merkezindeki önemli değişim, İkinci Dünya Savaşı sonrasında, Kuzey Amerika’dan başlamıştır. Tüm dünyayı etkisi altına alan Amerikan şehir yerleşiminin ayrılmaz bir parçası olan „Mall“ kavramıda bu dönemde ortaya çıkmıştır. “Mall” kavramının fikir babalığı ise, Avusturyalı Musevi iş adamı, Mimar Victor Gruen’e (1903-1980) aittir. Çağdaş alışveriş merkezlerinin fikir babası Gruen ve Smith “Alışveriş merkezleri farklı yapılanmaların bir araya geldiği komplekslerdir” fikrini savunurlar. Bu fikirden hareketle tasarlamış olduğu ilk alışveriş merkezi Northland Alışveriş Merkezi”dir.

Şekil 2.11: Northland Alışveriş Merkezi Görünüşü (2.18)

Şehir merkezinde bulunan alışveriş merkezleri şehirdeki ticari ve sosyal hayatın merkezi olmayı sürdürürken şehirlerin dışındaki yeni alışveriş merkezleri de yeni oluşan yaşam bölgelerinin sosyal ve ticari ihtiyaçlarını karşılamakta ve kendileri de yeni yaşam bölgeleri oluşumuna katkıda bulunmaktadır.(2.19)

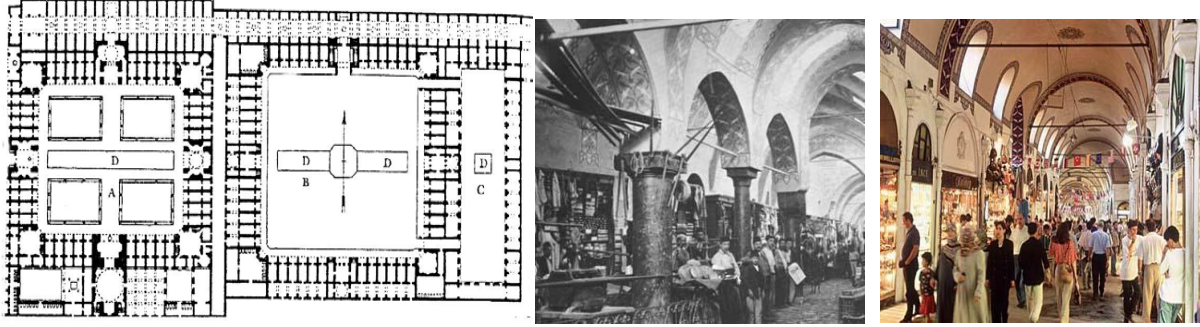
2.17 Rybczynski, W. *City Life: Urban Expectations in a New World*, Scribner, NewYork, 1995

2.18 www.northlandshopping.com.au

2.19 Gözen Güner Aktaş,H.Ü., *Rekreasyon Amaçlı Ortak Mekanların Alışveriş Merkezleri örneğinde İç Mekan Oluşumlarının Analizi*, 2006

Amerika ve Batı dünyasında alışveriş merkezleri ile ilgili yukarıda belirtilen gelişmeler yaşanırken, Anadolu’da da çok eski tarihsel dönemlerden beri alışveriş, ticaret, alışveriş kültürü ve alışveriş merkezleri var olmaya ve gelişmeye devam etmektedir. Anadolu ve Orta Doğu, „Asur Ticaret kolonileri döneminden“ bu yana, ticaretin merkezinde yer almaktadır. Osmanlı dönemine gelindiğinde, kapalı çarşı anlamına gelen bedestenler, alışveriş merkezi kültürünü sürdüren yapılar olarak ortaya çıkmışlardır.

Kapalıçarşı 1455-1461 yılları arasında II. Mehmet tarafından ahşaptan inşa edilmiştir.

Şekil 2.12: 19. Yüzyılda Kapalıçarşı İç Görünüşü Şekil 2.13: 20. Yüzyılda Kapalıçarşı İç Görünüşü (2.20)

Avrupa’nın üst örtüsü cam arkadları Osmanlı mimarisindeki arastanın yeni malzemeler ile geliştirilmiş bir biçimi olarak da algılanabilir. İstanbul’da bulunan Abud Efendi Hanı ve Hamdibey Geçidi bu tip yapılara örnektir.

Alışveriş Merkezi kavramı, ülkemizde, 1980 sonrası dönemde filizlenmeye başlamış bir kavramdır. Ülkemizde yapılan ilk alışveriş merkezleri İstanbul Galleria, Ankara Karum ve Ankara Atakule’dir. Tasarıma kent planından başlayan, doğal ışık ve saydamlığa önem veren, çağdaş alışveriş gerekleriyle insani istemleri birleştiren yapılar olmayı hedeflemişlerdir.

Alışveriş merkezlerinin arsaları, güvenlik, tesisat ve sirkülasyon sistemleriyle plan-kesit şemaları belli noktalarda ortak paydalar taşır hale gelmişlerdir. Yapılar, ihtiyaç duydukları büyük arsalar sebebi ile daha çok şehir merkezinin çevresinde oluşmaya başlamışlardır. Kent merkezinde yer aldıklarında ise, kentin mevcut kent planı ve düzeni ile ulaşım sirkülasyon koridorlarının yeni projelere göre revize edilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Alışveriş merkezleri farklı yapılanmaların bir araya geldiği komplekslerdir. Bu yapıları bir arada tutan bir ruhun/düşüncenin olması dolayısıyla, bu yapıların tasarımında çevreyi de ele alan bir planlama anlayışı gerekmektedir. Bu gereklilik, ancak alışveriş merkezlerinin günümüzde insanların çeşitli ihtiyaç ve aktivitelerini karşılayan yapı olabilmeleri kaydıyla mümkündür.

Alışveriş Merkezleri, ticari bir mekan olmanın dışında kültürel ve sosyal mekanların içerisinde barındırdıkları işlevleri de programlarına dahil ederek, kültürel ve sosyal etkinlikler düzenlemektedirler.(2.21)

2.20 Mustafa Cezar, Osmanlı Şehirciliğinde Çarşı Ve Klasik Dönem İmar Sistemi 1985

2.21 Mimar Merve Eken, İTÜ , Kültürel Ve Sosyal Mekanlara Dönüşen Alışveriş Merkezleri: Günümüz Kentlisinin Yeni Yerleri, 2008

2.2. Spor Salonları Kapasite Ve Dağılımı

Spor salonlarının ideal kapasite ve dağılımının belirlenmesinde rol oynayan en önemli faktörler; nüfus yoğunluğu, ulaşım mesafesi, bölgelere göre öncelikli spor dallarına uygunluk, salon kullanım şekli, spor ve kültür arasındaki bağlantının önemi ve rekreasyon spor ilişkisi olacaktır.

Alışveriş merkezleri spor salonlarının bulunduğu bölge, ulaşım-otopark hizmeti, spor salonunun türü, verilen hizmet çeşitleri ve kalitesi, güvenlik, hijyen, iç mekan tasarımı, spor salonunun sosyal kültürel ve sportif etkinlikleri salonun üye sayısını etkilemektedir.

Alışveriş merkezlerinde iç mekan ortak kullanım alanlarında yapılan ve süreklilik gösteren bütün etkinlikler amaçlanan hedefe ulaştığı belirtilmiştir. Özellikle spor salonunun ve spor mağazalarının yaptığı etkinlikler AVM müşterisinin spor salonuna veya spor etkinliklerine katılımını arttırdığı yönetim ve spor salonu idaresi tarafından söylenmiştir. Dolayısıyla bu spor salonunun kullanım kapasitesinin artmasını sağlamaktadır.(2.22)

Alışveriş alışveriş merkezlerinin kiralanabilir m²'leri ile bünyelerinde bulunan spor salonlarının m²'lerinin oranları araştırılmıştır. Almanya ve Polonya'da alışveriş merkezleri ve spor salonları örnek olarak Tablo 1.4'de verilmiştir.

TÜRKİYE AVM LİSTESİ	Avm Kiralanabilir Alan M2	Spor Salonları	Kiralanılan m2
İstinyepark	87.000 M2	Hillside City Club	3445 M2
Kanyon	38.940 M2	Mac Athletic Club	4700 M2
A Plus	25.000 M2	Mac Fit	2500 M2
Anka Mall	110.000 M2	Mac Fit	2500 M2
Marmara Park	100.000 M2	Jatomi Fitness	3600 M2
Marmara Forum	135.000 M2	Jatomi Fitness	2882 M2
Trump Towers	43.000 M2	Jatomi Fitness	2920 M2
Metrocity	60.000 M2	Essorto	12.000 M2
ALMANYA Frankfurt			
SKY Line Plaza Mall	38.000 m2	Meridian Spa&Fitness	9000 m2
MY Zeil Mall	77.000 m2	Fitness First	4900 m2
POLONYA Krakow			
Galeria Krakowska Mall	60.000 m2	Ozone Fitness	800 m2

Tablo 1.4: Alışveriş merkezleri ile Spor salonlarının M2 Alan Oranı (2.23)

Bir spor salonunun, sporcu yani kullanıcı yönünden büyüklük kararları, sahip olduğu üye sayısı ve üyelik şekline göre belirlenebilir.

2.22 www.ece.com Marmara Park AVM , Genel Müdür Ozan Canpolat

2.23 Alışveriş merkezleri ile Spor salonlarının M2 Alan Oranı ,AVM Yönetimlerinden bilgiler alınmıştır

Bir bina tipine ait kapasite etüdleri mimari planlama çalışmaları kapsamında kalmakta ve organizasyon sistemleri ile birlikte ele alınmakta ve spor salonunun kullanım sürecinde bu konuda yenilenmeler devamlı yapılmaktadır.

Bu çalışmalarda,

- 1- Kullanıcı sayısı
- 2- Kullanma yoğunluğu
- 3- Kullanma faktörü
- 4- Mekan sayısı
- 5- Mekan içinde kullanılan ekipmanların ,alt kapasitenin belirlenmesi, gereklidir.

Kapasitelere ilişkin temel ölçülerle ilgili kararlar, başta o spor salonunun kaç kişi tarafından kullanılacağı ile ilgilidir. Spor salonunda hangi aktivitelerin yapılacağı mekanların oranını kişi sayısı kadar etkileyebilir. Kişi sayısı ve faaliyetlerin neler olacağı genelde en başta idare tarafından belirlenmesi tasarımın ve süreçlerinin daha sağlıklı yürümesini ve sürdürülebilirliğinin uzamasını sağlayabilir. Spor salonundaki bu temel ve alt değerler kendi içinde bütün ve dengelyi oluşturmalıdır.

2.3. Spor Ve Rekreasyon Alanları

Rekreasyonun kelime anlamı yeniden yaratma, yenilenme anlamına gelmekte. Zaman içerisinde kavramsal anlamı ise insanların boş zamanlarında eğlence ve spor amacı ile gönüllü olarak katıldıkları etkinlikler, bir bölgeyi insanların eğlence ve dinlence amacı ile kullanabilecekleri duruma getirme anlamında kullanılmaktadır.(2.24)

Spor, rekreasyonun en kapsamlı, çeşitli ve ilgi çeken alanlarından birini oluşturmaktadır. Spor ve rekreasyon karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler. Spor insanların rekreatif gereksinimlerini karşılamada önemli bir hareket alanı sağlarken, rekreasyon da, sporun toplumsal yaygınlaşmasında ve sportif başarılar elde edilmesinde önemli roller üstlenmiştir. Spor bu rolünü genellikle herkes için spor veya sağlık için spor gibi etkinlik rollerini yerine getirerek gerçekleştirmektedir.(2.25)

Spor bir boş zaman uğraşısı olarak yani amatörce yapılan şekliyle rekreatif faaliyet özelliği taşımaktadır. Dumas'a göre spor, insanın emrinde ve hizmetinde olursa rekreasyon faaliyeti, eğer insan sporun emrine girerse o zaman da spor bir meslek özelliği taşıyarak rekreasyon faaliyeti kapsamı dışında kalmaktadır (2.26)

Spor, rekreasyonun en kapsamlı, çeşitli ve ilgi çeken alanlarından birini oluşturmaktadır. Spor, rekreasyon faaliyetleri arasında en fazla tercih gören alanlardan biri özelliğini taşımaktadır. Çünkü spor her yaştan ve cinsten olan insanların her türlü rekreatif ihtiyaçlarına cevap verebilmektedir. Spor açık veya kapalı alanlarda, araçlı veya araçsız, hafif veya sert, ferdi veya gruplu, zamana karşı veya zaman önemli olmadan, özellikleriyle çeşitliliği, değişkenliği ve toplumsallığıyla insanlara birçok alternatifler sunabilmektedir.(2.27)

2.24 <http://tdkterim.gov.tr/bts/?katagori=veritbn&kelimesec>

2.25 Karaküçük, S.,1995, "Rekreasyon", Seren Matbaacılık, Ankara.

2.26 Şahin, H., (1997), "Sporcuların Performans Sporunu bıraktıktan Sonraki Yaşamlarında Boş Zaman Değerlendirme İlgilerinin Araştırılması", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana

2.27 Karaküçük, Suat, Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme, Ankara,1999

Rekreasyon ise sporun toplumda yaygınlaşmasında önemli rol üstlenmiştir. Bu özellikleriyle spor ve rekreasyon karşılıklı olarak birbirlerini etkilemektedir.(2.28)

Rekreasyon, serbest zaman sürecinde, bireyin tüm yaptıklarını içermekte, dolayısıyla spordan daha geniş bir konsepti içine almaktadır. Rekreasyon programları, yalnız yetenekli sporcuları değil, spor yapan herkesi kapsamaktadır. Rekreatif bir etkinlik olarak spora ilginin artması çeşitli toplumsal kurumları bu konuda organizasyonlar yapmaya yöneltmektedir. Spor hem fizyolojik hem sosyal hem de psikolojik yönleri ile günümüz yaşantısının temel bir gereksinimi haline gelmiştir. Rekreasyon eğitimi için düzenlenen kampanyalarının artarak rağbet görmesi bir yandan sportif aktivitelerin insanların günlük yaşamının bir parçası haline gelmesine katkıda bulunurken diğer yandan da ortak ilgi ve heyecanların paylaşıldığı ortamlar yaratarak kişileri yabancılaşmaktan kurtarmakta hoşgörü, gelişmiş sosyal ilişkiler ve sosyal uyum yaratmaktadır.

Spor bir yandan sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın Öncelikli ögesi olan ‘insan’ın ruh ve beden sağlığını geliştiren temel etkinliklerden birisini oluştururken, öte yandan evrensel olarak çok Önemli bir eğitim ve toplumsallaşma aracı olarak kabul edilmektedir. Kentsel Alanlarda Spor ve Boş Zamanları Değerlendirme ilkelerine göre; Tüm kent sakinlerinin, eğlence, dinlenme ve spor faaliyetlerinde yer alma hakkı, Spor alanlarının sağlıklı ve güvenli olarak tasarlanması, Her kent sakininin kişisel potansiyelleri doğrultusunda istediği sporu yapma hakkı verilmelidir. Çağdaş şehir planlamalarında spor ve rekreasyon alanlarının yer alması yaşanabilir sağlıklı ortamların oluşturulması açısından önem arz etmektedir.(2.29)

Spor salonları dünyada yayılması ile birlikte ihtiyaçların artması ve bunun doğal sonucu olarak çok amaçlı işletmelerin yapımı, verimli kullanım açısından kaçınılmaz olmuştur. İnsanlar hem spor hem de sağlık amaçlı tesislere yönelirken, aynı işletme içinde farklı bireysel ve toplumsal ihtiyaçların giderilmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

Spor salonlarının sadece spor amacıyla insanların faydalandıkları yerler olmasından ziyade, rekreatif faaliyetlerinde yapıldığı çok amaçlı tesisler olması, daha fazla kişinin buradaki hizmetlerden faydalanması sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Spor tesisleri gerek özel gerekse kamuya ait işletmeler olarak toplumla bütünleşme ve sporun yaygınlaştırılması açısından kendilerini yenileme ve hizmet yelpazesini genişletme zorunda kalmaktadır. Bu durum daha kaliteli ve modern tesislerin ortaya çıkmasına dolayısıyla da standartların yükselmesine yol açmaktadır.(2.30) Spor salonları; spor amacı için, belirlenmiş ve gereğince donatılmış, spor yerleridir (2.31). Salonların tasarında hedeflenen kriterlerden biri de; boş zaman uğraşısı olarak kitlelere sağlıklı spor yapma imkânı verebilmektir (2.32).

Sporun yalnız insanlar arasındaki rekabet olmadığı, temelinde insanın kendisini aşması ve eğitmesi gerçeği de hatırlandığında, Rekreasyonel faaliyetlere yönelik hizmet veren rekreatif tesislerin; bireysel ve toplumsal açıdan sporun temel amaçlarına da hizmet ettiği görülmektedir. Spor tesislerinin rekreatif amaçlı kullanımı; rekreasyonun amaçlarına bağlı olarak tesisin kullanım kapasitesini de artıracaktır.

2.28 N. Koçan, “Geleneksel Sporlarımızdan Ciritin Rekreasyon Amacı ile Günümüze Uyarlanması” *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi* Issn: 1306-4371 Cilt:2 Sayı:1,2007

2.29 E.Kaya, H. Şentürk, O.Daniş, S. Şimşek, *Modern Kent Yönetimi I*, 1. Baskı, Milsan Basın A.Ş., Kasım 2007

2.30 *Serdar CEYHUN, Mart 2008 Cilt:16 No:1 Kastamonu Eğitim Dergisi 325-332*

2.31 Erdem, Ümit, “Ülkemiz Açık Spor Yerleri ve Kitleye Yönelecek Spor (Tesis) Politikasındaki Yeri ve Önemi”, *Türkiye Amatör Spor Dergisi*, Sayı:15, Ankara, 1986, s. 25–27.

2.32 Erdoğan, Meral, “Türkiye’de Spor Salonlarının ve Faaliyetlerinin Durumu ve Yaygınlaştırılması”, *T.M.O.K Dergisi*, No:70, 1987, s.26-27.

Rekreatif amaçla kullanılabilen spor salonları temel alınarak, salonların yapımında ve inşasında verimlilik açısından şu kriterlere dikkat edilmesi faydalı olacaktır. (2.33)

1. Spor salonu öncelikle ulaşım sorunu olmayan uygun bir mekâna kurulmalıdır.
2. Salonların kuruluş yerleri seçilirken, eğitim kurumlarına yakın yerler tercih edilmelidir. (Kamuya ait saha ve tesislerin ortak kullanımını açısından)
3. Sanayi ve hava kirliliği gibi olumsuz çevre faktörlerinden etkilenebilecek yerler tercih edilmemelidir.
4. Salonun kurulacağı, yerleşim merkezinin trafik akışını bozmamalıdır.
5. Salonda kullanılacak malzemelerde ve yapımında ergonomik şartlar göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin ışıklandırma da; yan cephelerden 40 ampul kullanılacağına, tepeden yerleştirilmiş 30 ampulle sporcunun daha rahat spor yapması sağlanabilir.
6. Salonlar birden fazla sporun yapılabileceği şekilde planlanmalıdır.
7. Salonlarda birden fazla branşın yapılmasına elverişli, kolay taşınabilecek veya kısa zaman da kolayca yer değiştirebilen malzemeler kullanılmalıdır. (Hidrolik ve elektrikli potalar gibi)
8. Gerekliğinde müsabakaların yapılabileceği nizami ölçülere ve yüksekliğe sahip salonlar yapılmalıdır.
9. Güneş ışığından azami faydalanılacak şekilde salon yerleştirilmelidir. (Kuzey- Güney istikametinde)
10. Spor salonları ileride gelişip genişletilebilecek şekilde imar edilmelidir.
11. Yan hizmet birimleri (Tuvaletler, duşlar, soyunma odaları, sağlık odası vs.) yeterli sayıda ve büyüklükte olmalıdır.
12. Salonlarda özellikle akustik özelliklere uygun (sesi absorbe eden) malzemeler kullanılmalıdır.
13. Spor salonlarında esas faaliyetin gerçekleştirileceği salonun dışında, bir antrenman veya ısınma salonu bulundurulmalıdır.
14. Özellikle seyirci kapasitesinin fazla olduğu salonlarda; havalandırma ve sirkülasyona dikkat edilmelidir.
15. Seyirci faktörü de düşünülerek sosyal tesislere yer verilmelidir.
16. Otopark, tesisin veya salonun büyüklüğü ve seyirci kapasitesine göre bulundurulmalıdır. 18. Isıtma sistemi özellikle kış mevsiminin uzun olduğu bölgelerde, modern şartlara göre düzenlenmelidir.

Rekreasyonel faaliyetlerin uygulanacağı mekânlar özenle seçilmeli, proje ve imar planlamalarında çevre ile uyumlu daha yeşil, doğaya saygılı ve doğayla bütünleşen, kullanım alanı olarak ihtiyaçları karşılayan 10 yıl sonrasına değil belki 50 yıl sonraya hitap eden tesisler yapılmalıdır. (2.34)

Rekreasyonel amaçla kullanılan tesislerin yöneticileri ve personeli özenle seçilmeli, bu personel ve yöneticiler gerek işin önemini anlamaları, gerekse daha iyi hizmet vermeleri amacıyla hizmet içi eğitimden geçirilmelidir.

2.33 Ceyhun, Serdar; Kamuya Ait Spor Salonlarının İşletmeciliğindeki Verimlilik, Yayınlanmamış Y.L. Tezi, Sakarya, 1998.

2.34 Daly, Jim, Recreation and Sport Planning and Design, Second Edition, Human Kinetics, U.S.A, 2000.

Alışveriş merkezleri çok çeşitli alanlarda karşılaştığımız rekreasyon komplekslerinin çok belirgin bir örneğidir. Alışveriş merkezlerini çağımızın mimari anlayışının en belirgin yansıması olan mekanlar olarak adlandırmıştır. Bireylerin rekreasyon alanları olarak seçtikleri alışveriş merkezlerini belirleyen çok fazla faktör vardır. Bu faktörler kişiden kişiye değişiklik gösterebilir: yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, sosyal statü gibi birçok faktör alışveriş merkezinin imajı ile de birleşerek seçimlerin temelini oluştururlar. Feinberg ve Meoli çalışmalarında bu kişisel faktörler üzerinde durmuşlar ve alışveriş merkezleri tercihlerinin belirlenmesinde seyahat mesafesi, seyahat zamanı, kolay ulaşılabilirlik, dükkan sayısı ve çeşitliliği ile mevcut markalar gibi faktörlerin etkili olduğunu vurgulamışlardır. Kişilerin alışveriş yapma, servis ve rekreasyon alanlarını kullanma sıklıklarının da alışveriş merkezinin konumu, kolay ulaşılabilirliği ve araç parkı olanağı sağlaması gibi koşullarla doğrudan ilgili olduğu tespit edilmiştir. Alışveriş merkezlerinin rekreasyon alanı olarak seçilmesindeki en önemli etkenlerden birisi de sosyal faktörlerdir.

Alışveriş temel aktivitesinin yanında insanlar; gezmek, diğer insanları izlemek, görmek ve görülmek, zaman geçirmek ,spor yapmak ve vitrin bakmak gibi sebeplerle de alışveriş merkezlerini sıklıkla kullanmaktadırlar. Rekreasyon aktiviteleri bu noktada ticari aktivitenin yanı sıra en önemli sistemlerdir. Rekreasyon aktiviteleri alışveriş merkezlerinde geçirilen süreyi ve satın alım miktarını, alışveriş merkezlerini ziyaret eden kişi sayısını ve sıklığını etkilemektedirler. Aynı zamanda sosyal ilişkiler, günlük sıkıntılardan uzaklaşma, eğlenme ve rahatlama olanağı da sağlamaktadır.

2.35 Richard A. Feinberg and Jennifer Meoli (1991) ,"A Brief History of the Mall",Indiana University of Pennsylvania

2.4. SPOR ALANLARI VE ETKİNLİKLERİ

Alışveriş merkezleri, ticari bir mekan olmanın dışında kültürel ve sosyal mekanların içerisinde barındırdıkları işlevleri de programlarına dahil ederek, kültürel ve sosyal etkinlikler düzenlemektedirler.

Son dönemlerde yapılan önemli alışveriş merkezlerinde yer alan sinema, tiyatro, sergi, spor alanlarında düzenlenen kültürel ve sosyal etkinliklerle alışveriş merkezleri, artık kültürel ve sosyal mekanlara dönüşmekte ve daha çok bireye ulaşmaktadır.

Alışveriş merkezleri günümüz insanı için iki yönlü yarara sahiptir; birincisi sosyalleşme ihtiyacını giderdikleri mekan haline gelmekte ve ikincisi sosyal hayata katılmayı sağlamaktadır.

Alışveriş eylemi ve eylemin gerçekleştiği mekanlar bütünü olarak açıklanan alışveriş merkezi kavramı günümüzde, sadece alışveriş eyleminin ve o eylemin gerçekleştiği alışveriş mekanlarının bütünü olarak değil, aynı zamanda alışveriş mekanında bireylerin yaşadığı deneyimlerin toplamı olarak tanımlanmaktadır. Deneyim, mekanın derinlemesine anlaşılması açısından büyük önem taşımaktadır.(2.36)

Spor Alanları Alışveriş merkezlerinin içinde spor yapılan veya spor ile ilgili alanları dört ayrı konumda görmekteyiz.

- 1- Özel Spor Salonu (Fitness salonları)
- 2- Spor malzemeleri satış mağazaları
- 3- Satış ve tanıtım stand'ları
- 4- Alışveriş Merkezi ortak kullanım alanları Tanıtım ve Etkinlikler

1- Özel Spor Salonu Alan ve Etkinlikleri

Özel spor salonu alışveriş merkezlerinin bünyesinde kiracı konumunda ticari teşebbüstür. Alışveriş merkezinin müşteri kapasitesi, hitap ettiği kesim, ulaşımı, alışveriş merkezi içinde konumu, spor salonunun hacmi, faaliyet çeşitleri, avm iç ve dış mekanlarında yaptığı spor etkinlikleri bir bütün olarak düşünüldüğünde spor salonları iç mekan tasarımı ve verdikleri hizmetler farklılıklar gösterebilir.

Günümüz alışveriş merkezlerinde spor salonları, avm içinde konumları, metre kareleri planları ile verilmiştir.

2.36 Mimar Merve Eken, İTÜ , Kültürel Ve Sosyal Mekanlara Dönüşen Alışveriş Merkezleri: Günümüz Kentlisinin Yeni Yerleri, 2008

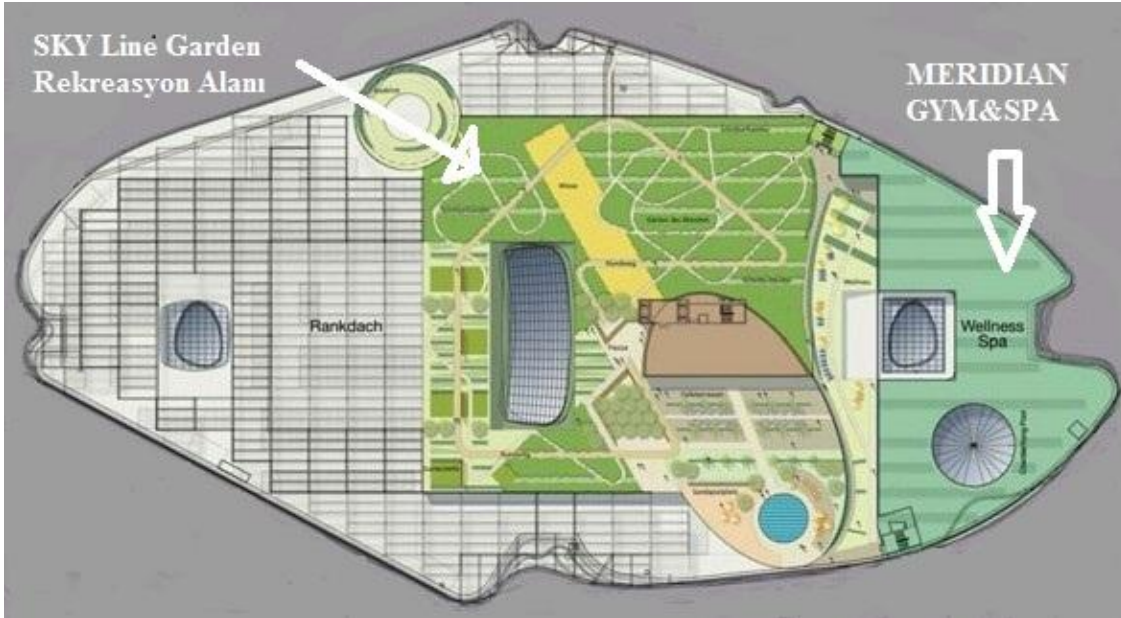
SKYLİNE MALL FRANKFURT

MERIDIAN GYM&SPA

Alışveriş merkezlerinde spor salonlarının 'Konumu' ve 'Hacim' oranları plan üzerinde gösterilmiştir.

Şekil 2.14: Skyline Mall Frankfurt

Şekil 2.15: SKYLİNE MALL Plan Üst Görünüş (2.37)

29 Ağustos 2013 Frankfurt'ta 38.000 metrekare, yaklaşık 170 özel mağazaları, servisler ve restoranlar, perakende satış alanına sahip Skyline Plaza açıldı. Alışveriş merkezi katlarından biri Skyline Garden "beşinci cephe" dir. Yaklaşık 7.300 metrekarelik bir alanı kapsayan bugüne kadar bu formda Almanya'da benzersiz bir alan binanın çatısında inşa edilmiştir. Meridian Gym & Spa, spor salonu Skyline Plazanın 4. Katında yaklaşık 1.500 metrekarelik çatı dahil olmak üzere toplam 9.000 metrekarelik spor salonunda fitness, spa ve vücut bakım hizmeti vermektedir. Spor salonunun AVM içindeki konumu şekil 2.15'de gösterilmiştir.

Skyline Garden bahçe spor salonunun yanında alışveriş merkezine gelen avm kullanıcıları için çeşitli etkinlik alanları sağlayarak sosyal etkinlikler ve rekreasyon hizmetleri ile örnek bir alışveriş merkezidir.(2.38)

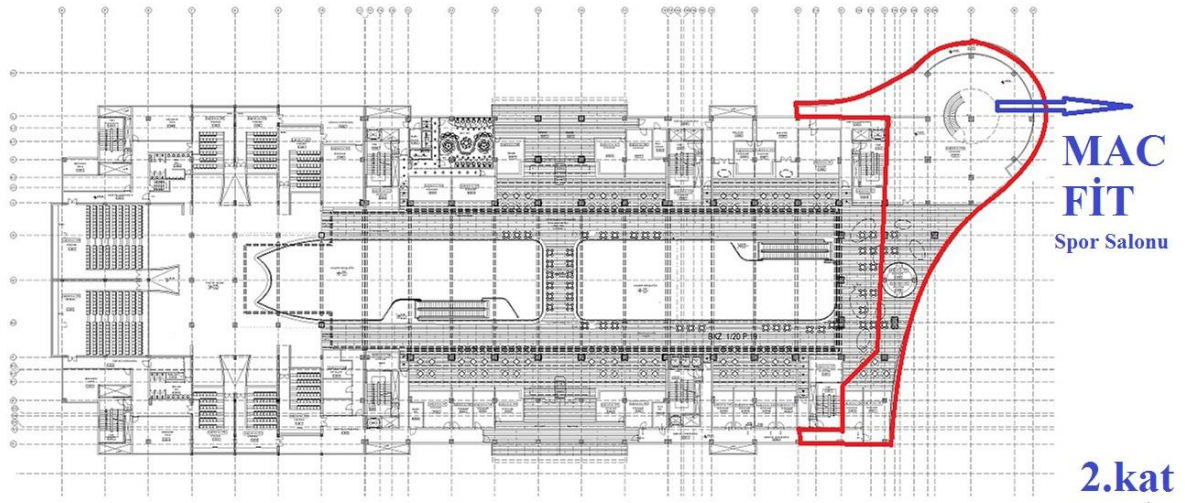
Bu alanda 1 yürüme yolu ,2 seyir terası, 3 rüzgarlı ve yağmurlu zamanlar için yarı kapalı alanlar, 4 kafe, 5 mini golf sahası,6 tırmanma ünitesi,7 satranç alanı, 8 masa tenisi, 9 yoga – plates, 10 top sahası, 11 performans alanı, 12 Merıdian Gym&Spa açık alan Havuzu gibi alanlar Şekil 2.16’da alışveriş merkezinin bütün kullanıcılarının yararlanabildiği sosyal alanlar ve spor etkinlik alanları numaralandırılıp gösterilmiştir.

Şekil 2.16: SKYLINE Garden Spor ve Etkinlik Alanları (2.39)

2.38 www.meridianspa.de
2.39 www.skylineplaza.de

A PLUS AVM

Şekil 2.17: A Plus 2.Kat Planı MAC Fit Spor Salonu Alanı (2.40)

A plus alışveriş merkezi 25.000 m2 kiralanabilir alanı olup Mac Fit spor salonu 2500 m2 alanda hizmet vermektedir. Şekil 2.17’de AVM içinde yer aldığı konum gösterilmiştir.

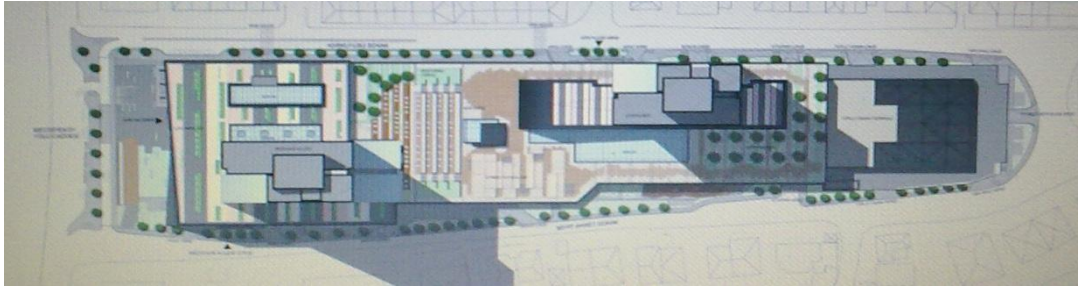
Şekil 2.18: A Plus 2.Kat Planı MAC Fit Spor Salonu Alanı (2.41)

Mac Fit spor salonununun dışarıda görünür cephesi ve avm girişinde tanıtım panosu bulunmaktadır.

2.40 www.darakirmizitoprak.com , Dara Kırmızıtoprak

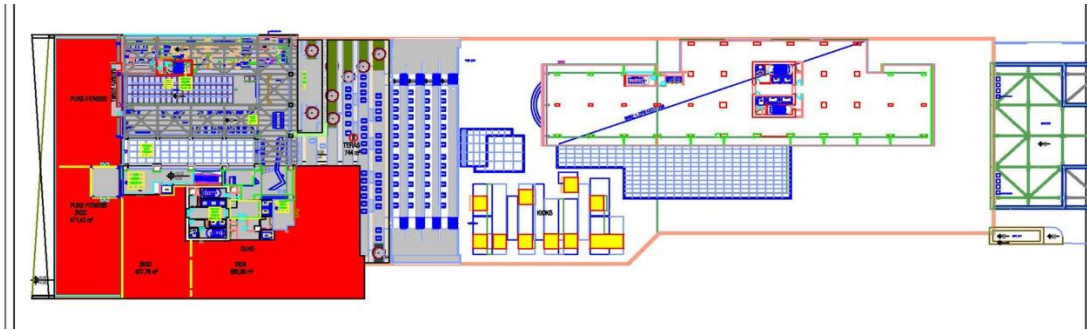
2.41 www.darakirmizitoprak.com , Dara Kırmızıtoprak

Trump Towers AVM

Şekil 2.19: A Plus 2.Kat Planı MAC Fit Spor Salonu Alanı (2.42)

Trump Towers Alışveriş merkezi 43.000 m² kiralanabilir alanı olup Jatomi Fitness spor salonu 2. Ve 3. Katında toplam 2920 m² alanda bulunmaktadır.

Şekil 2.20: A Plus 2.Kat Planı MAC Fit Spor Salonu Alanı (2.43)

Şekil 2.21: A Plus 2.Kat Planı MAC Fit Spor Salonu Alanı (2.44)

Jatomi Fitness spor salonu ilk rezidans sahiplerine hizmet verirken, alışveriş merkezinde bu hizmete ihtiyaç duyulmuş, her iki tarafın onayı ile spor salonu avm müşterilerinin hizmetine açılmıştır. Bugün ise ihtiyacın daha iyi koşullarda karşılanabilmesi için şekil 2.21’de gösterildiği ek alan (1111.49 m²) spor salonuna dahil edilerek toplam 4031.49 m²’de hizmet vermektelerdir.

2.42 1.vcmd.com.tr, Vitra Çağdaş Mimarlık Dizisi

2.43 Trump Towers Yönetimi, Kiralama Birimi

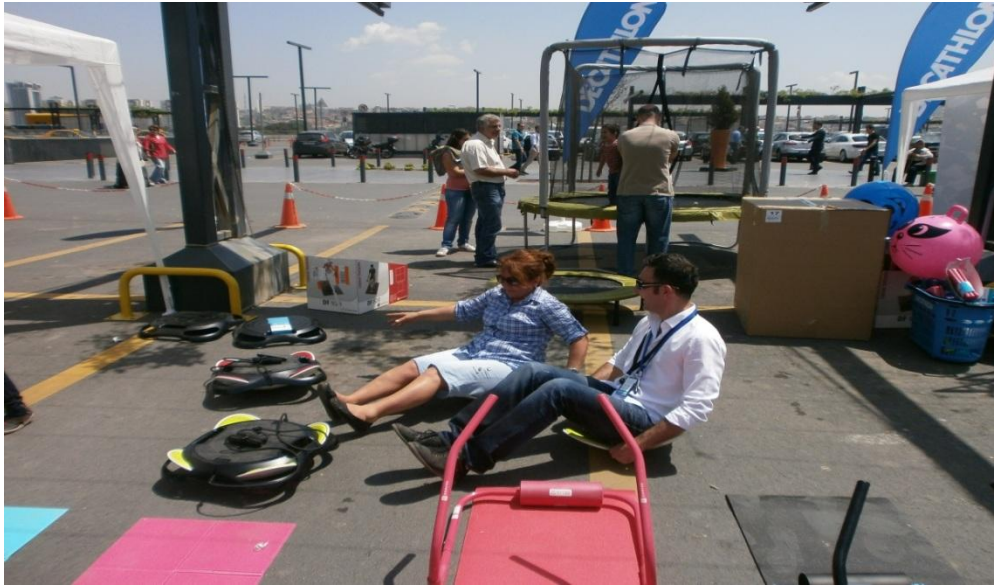
2.44 Trump Towers Yönetimi, Kiralama Birimi

2- Spor Malzemeleri Satış Mağazaları Alan ve Etkinlikleri

Şekil 2.22 :Ataşehir Novada AVM İnterSport Mağ.(2.45) Şekil 2.23:Adana Optimum Outlet AVM (246)

Alışveriş merkezlerinde spor mağazalarında satışı yapılan ürünlerin aynı zamanda denenip uygulama yapılabileceği ortamların oluşturulması yönünde gelişmeler görülmektedir. Minyatür basket sahası veya paten almayı düşünenler için küçük paten sahalarına mağaza içinde yer verilmesi gibi örnekler (Decathlon spor mağ.) artmaya başlamıştır.

Şekil 2.24:Marmara Forum AVM İstanbul (247)

Marmara Forum alışveriş merkezi Decathlon spor mağazası etkinliğinde spor ekipmanlarının görevli eşliğinde tanıtımı gösterilmiştir. Şekil 2.24

2.45 kurumsal.intersport.com.tr , Ataşehir Novada AVM

2.46 www.optimumoutlet.com/adana , www.decathlon.com.tr

2.47 Marmara Forum Decathlon Spor Mağazası , www.decathlon.com.tr

3 - Satış ve Tanıtım Standları Alan ve Etkinlikleri

Şekil 2.25: Marmara park AVM JATOMİ Tanıtım Standı. (2.48)

Tanıtım standları alışveriş merkezine gelen müşterileri bilgilendirme, spor salonunun tanıtımı, üye sayısının artması, spor ekipmanlarını deneme olanağı veren, spor etkinlikleri için yönetimden ek olarak kiralanan alanlardır.

Spor salonları veya spor ürünleri satış mağazalarının alışveriş merkezi iç mekanlarında veya dış mekanlarda tanıtım ,ürün sergileme veyahut spor ve spor ürünleri ile ilgili etkinlik yapabilmeye olanağını AVM yönetimleri sağlamaktadır. Sirkülasyon koridorları, büyük salon veya dış mekanda alan kiralayarak bu ihtiyaçlar karşılanmaktadır. Bu alanlar kısa vadeli kiralanırlar. Bu tür tanıtımlar yönetim tarafından da teşvik edilmektedir. Böylelikle hem alışveriş merkezinde sosyal etkinlikler yapılmakta hem de etkinliği yapan kurum kazanç sağlamaktadır.

Marmara Park Alışveriş Merkezinin Sirkülasyon Koridorları Kiralanabilir Alanlar

Marmara park alışveriş merkezinin sirkülasyon koridorlarında spor mağazasının ve spor salonunun kiraladığı ek alanların görselleri örnek olarak verilmiştir.

MARMARAPARK ALIŞVERİŞ MERKEZİ

Zemin Kat 0

Kırmızı alanlar AVM içinde Etkinlik ve Tanıtım-Satış için kiralanabilir bölgeleri temsil etmektedir

1. AVM içinde ortak kullanım alanı Spor Ürünleri Mağazasının ortak alanda Tanıtım ve Satış Etkinliği görsel örneği

2. Jatomi Fitness spor salonu Ekipman deneme ve Tanıtım-Satış Standı

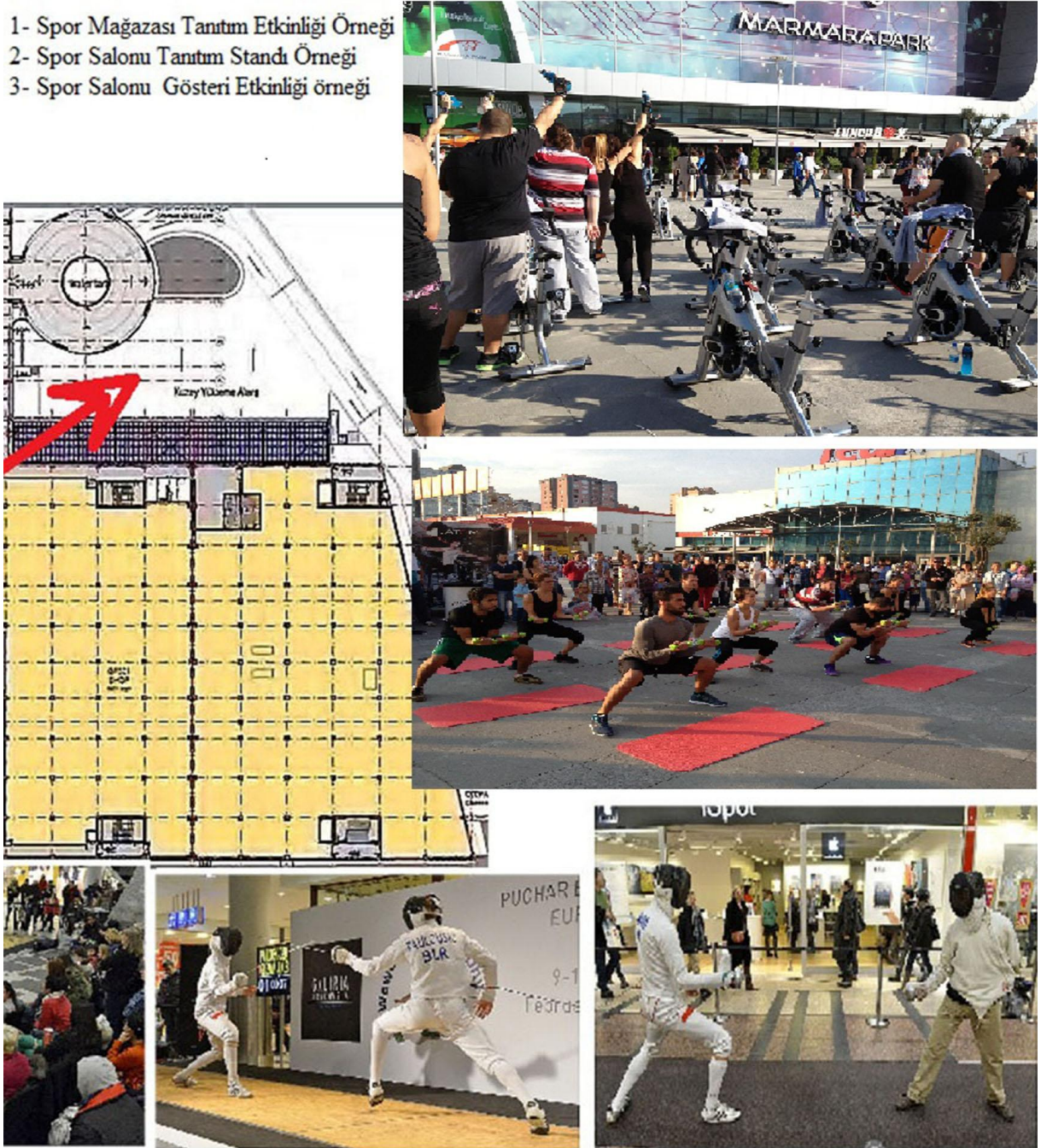

Şekil 2.26: Marmara Park Alışveriş Merkezinin Sirkülasyon Koridorları Kiralanabilir Alanlar (2.49)

Marmara Park Alışveriş Merkezinin Sirkülasyon Koridorları Kiralanabilir Alanlar

Spor Salonu Dış Mekan veya iç mekan Tanıtım Etkinlikleri Avm yönetiminin de tercih ettiği, spor salonlarının tanıtım ve yeni üyeler kazanmaları için yapılan etkinliklerdir. Bu tanıtımlar için etkinliğin boyutuna göre avm yönetiminden alan kiralanarak konsept hazırlanıp uygulamalar yapılmaktadır.

- 1- Spor Mağazası Tanıtım Etkinliği Örneği
- 2- Spor Salonu Tanıtım Standı Örneği
- 3- Spor Salonu Gösteri Etkinliği örneği

Şekil 2.26: Marmara Park Alışveriş Merkezi Spor Salonu Dış Mekan Tanıtım Etkinliği (2.49)

4 - Alışveriş Merkezinin Yönetim Spor Alan ve Etkinlikleri

Bir alışveriş merkezinin hangi alanları etkinlikler için kullanılabilir ? Alışveriş merkezi yönetimi bu soruya,

- 1 - Alışveriş merkezinin büyük salonu (Büyük ölçekli etkinlikler)
- 2 – Daha küçük ölçekteki ortak kullanım alanları (Spor salonu veya Spor mağazalarının stand ve küçük etkinlikleri)
- 3 – Sirkülasyon koridorları (Tanıtım ve satış standları)
- 4 - Alışveriş merkezi dış mekan etkinlik alanları (Büyük ölçekli etkinlikler, gösteri amaçlı etkinlikler)

olarak belirtilmiştir.

Alışveriş merkezlerinin sadece bir ticaret merkezi olmadığı zamanla bu tanımlamanın eğlence merkezi gibi yan başlıkların takip ettiği görülmüştür. Bu süreç zamanla alışveriş merkezlerindeki etkinliklerin yelpazesinin genişlemesine sebep olmuştur.

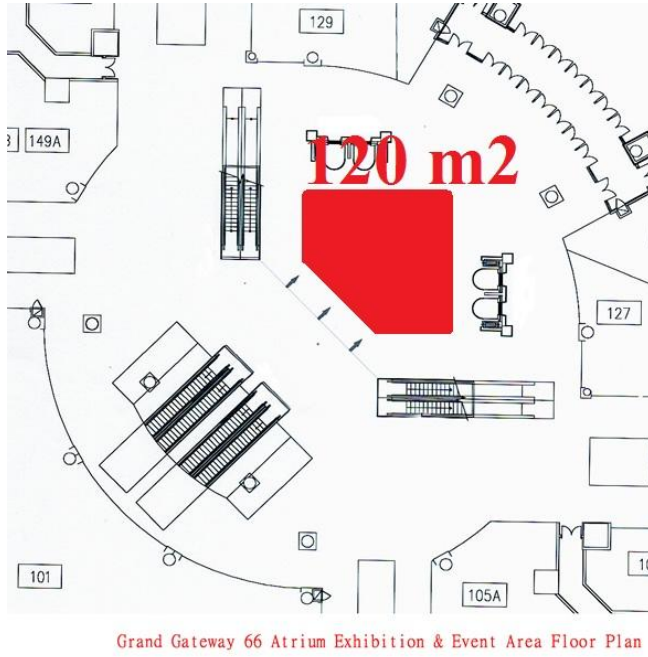
Alışveriş dışında dans gösterisi - defile – yetenek yarışmaları izleyebilir, yiyecek –içecek standların da promosyon ürünlerin tadına bakabilir, sportif aktivitelere katılabilir, yeni teknolojilerle tanışabilir vb. devam eden bir süreç devam etmektedir.

Günümüzde alışveriş merkezinin yıl içindeki etkinlik planlamalarına ‘özel günler’ başta olmak üzere özellikle alışveriş merkezinin boş olduğu zamanlarda ‘Müşteri Çekmek’ amacıyla bir pazarlama aracı olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Alışveriş merkezlerine gelen müşteri kitlesinin eğlence ve etkinliklere daha çok önem vermesi tüketicinin alışveriş merkezinden olan beklentilerinin değişmesi farklılaşması olduğunu söylemek sanırım yanlış olmayacaktır.

Alışveriş merkezinin yeri, konumu, kapasitesi, hitap ettiği hedef kitle ve iklim şartlarına göre etkinliklerin konusu, şekli, amacı, kapasitesi ve alışveriş merkezinin neresinde yapılacağı değişebilir. Etkinliklerin ortak alanlarda, sirkülasyon koridorlarında, avm dış mekan alanlarında yapılması daha geniş grup yada kitleye ulaşmak içindir.

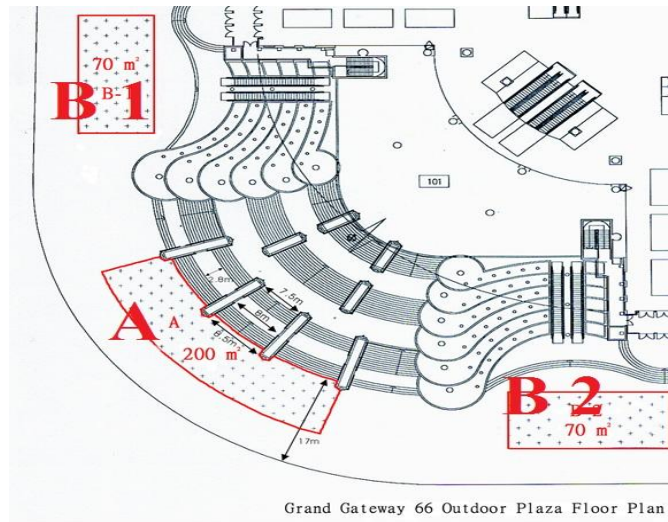
Alışveriş yönetiminin kiracılarının iş yapma kapasitesini arttırmak ve avm’ye gelen müşterilerin memnuniyetini sağlamak için sosyal-kültürel-sportif bu gibi etkinlikleri yapması üstlendiği bir misyon haline gelmiştir. Bununla ilgili alışveriş merkezi iç mekan ve dış mekan etkinlik görselleri aşağıda verilmiştir.

Grand Gateway 66 Mall , Shanghai, Çin Etkinlik Alanları

Şekil 2.27: Grand Gateway 66 Mall , Shanghai, Çin, 1. Etkinlik Alanı (2.50)

Grand Gateway 66 Mall içinde 120 m2 zemin katta yer alır. Alışveriş merkezinin büyük ölçekli etkinlikleri ve markaların etkinlikleri bu alanda yapılır. Çatıdan gelen doğal ışık akışı etkinlikler için sıcak ve rahatlatıcı bir ortam sağlar.

Şekil 2.28: Grand Gateway 66 Mall , Shanghai, Çin, B 1 – A – B 2 Etkinlik Alanı (2.51)

Grand Gateway 66 Mall, Ana girişin dışında merdivenlerin önünde 200 m2 Açık alanda yapılan 2. Etkinlik Alanı'dır. Şekil 2.28'de A açık alan görülmektedir.

2.50 <http://www.grandgateway66.com/> , Grand Gateway 66 Mall , Shanghai, Çin

2.51 <http://www.grandgateway66.com/> , Grand Gateway 66 Mall , Shanghai, Çin,

Şekil 2.29: Grand Gateway 66 Ana Giriş A Etkinlik Alanı Görseli (2.52)

Hong Qiao Road ve Huashan Road kavşağında bulunan plaza ekran alanı. Trafik ve insanların yoğun akışı Plaza sokak gösterileri ve tanıtım etkinlikleri için ideal bir alandır. Canlı bir atmosfer yaratır.

Şekil 2.30: Grand Gateway 66 Mall, Hongqiao Road Açık Plaza B 1 Etkinlik Alanı Görseli (2.53)

Hongqiao Road açık plaza'nın başka bir yönüne bakan alanı 70 m². 'dir. Bu alan promosyonlar ve görüntüler için yeterli alan sağlar.

Şekil 2.31: Grand Gateway 66 Mall , Hongqiao Road Açık Plaza B 2 Etkinlik Alanı Görseli (2.54)

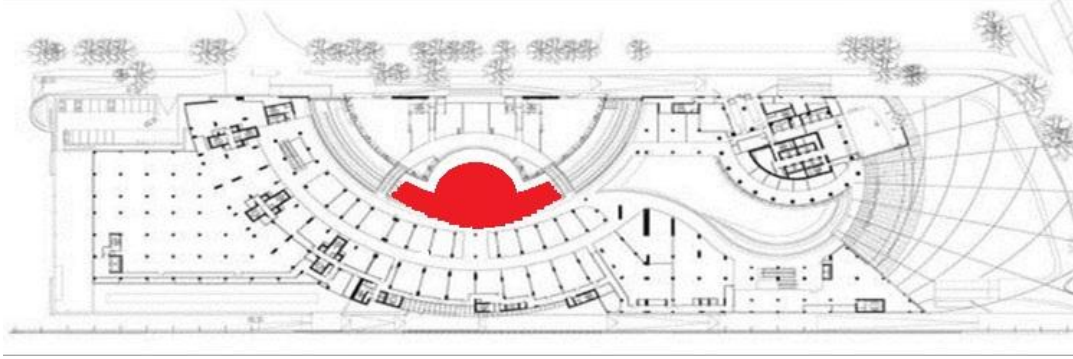
Huashan Road açık plaza 70 metrekare toplam alana sahip Statik görüntüler ve küçük ölçekli Etkinlikler için ideal bir alandır. Tanıtım,spor, küçük gösteriler gibi.

2.52 <http://www.grandgateway66.com/>

2.53 <http://www.grandgateway66.com/>

2.54 <http://www.grandgateway66.com/>

KANYON AVM Etkinlik Alanları

Şekil 2.32: KANYON AVM Etkinlik Alanı (2.55)

Kanyon alışveriş merkezi etkinlik alanı merkezi konumu ve izleyici kapasitesi olarak yönetimin büyük etkinlikler için kiraladığı alanıdır.

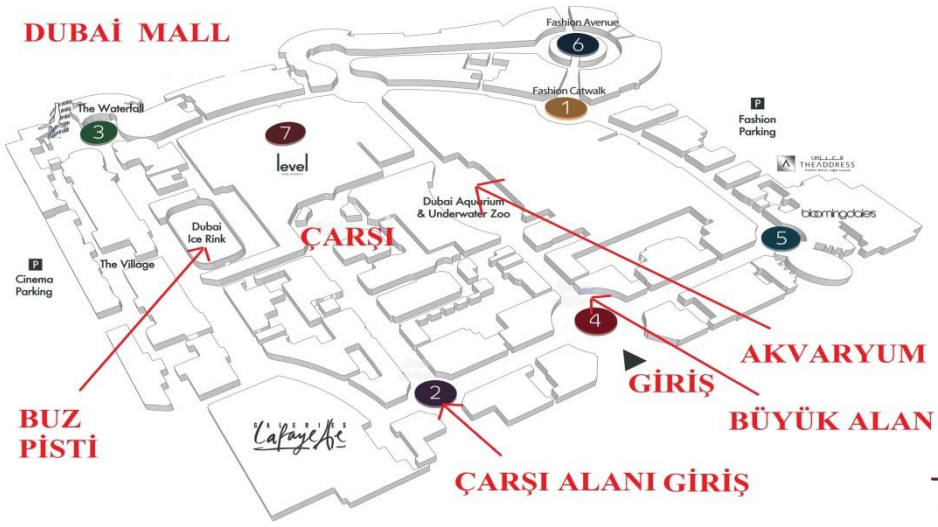
Şekil 2.33: KANYON AVM ‘MAGIC BIKES’ Etkinliği (2.56)

Etkinlik için alana özel rampalar, BMX bisikletçilerinin kendilerine özgün şovları ve isteyen AVM müşterilerinin deneme yapabilmesi için monte edilmiştir. Etkinlik ‘Şovların ve çalışmaların yanı sıra extreme spor meraklıları Kanyon etkinlik alanında ünlü bisikletçiler ile söyleşi yapma ve imza etkinliğine katılma fırsatı’ ile zenginleştirilmiştir.

2.55 <http://www.tabanlioglu.com/> , Murat Tabanoğlu

2.56 <http://www.tabanlioglu.com/> , Murat Tabanoğlu

DUBAİ MALL

Şekil 2.34: DUBAİ MALL Dubai İce Rink Buz Pateni (2.57)

Alışveriş merkezlerinin bulunduğu bölge, hitap ettiği kesim, bünyesinde bulunan spor salonları hizmette farklılıklar gösterebilir demiştik. Alışveriş merkezi müşterilerine Buna güzel bir örnek olan Dubai Mall alışveriş merkezi olarak sıcak bir ülkede olduğu için alışveriş merkezi müşterilerine kış sporlarından buz pateni pisti ile hizmet vermektedir. Bu alan alışveriş merkezinin diğer katlarındaki koridorlarından da görülebilmektedir.

Şekil 2.35: DUBAİ MALL Dubai İce Rink Buz Pateni (2.58)

Şekil 2.34'de Buz Pateni alanının alışveriş merkezinin geniş bir müşteri kesimine hizmet verdiği görülmektedir.

MALL OF THE EMIRATES

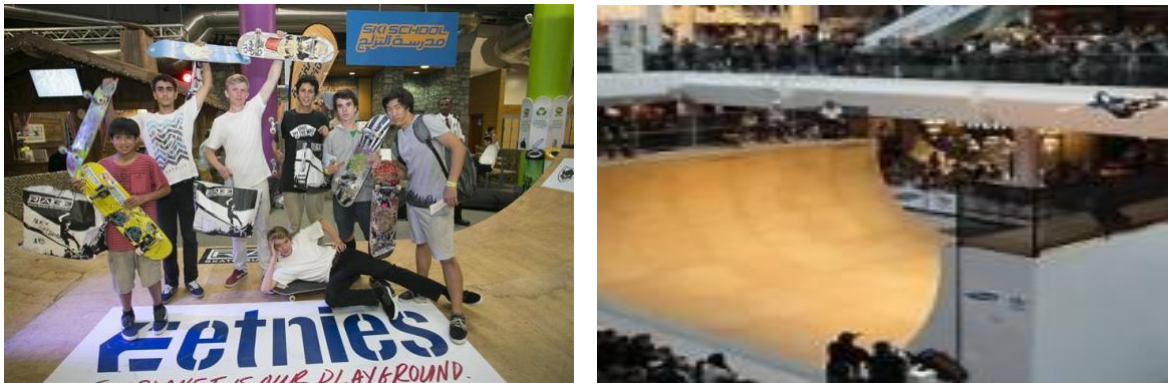

Şekil 2.36: MALL OF THE EMIRATES (2.59)

Dubai'de ikinci önemli örnek olan Mall of the Emirates alışveriş merkezi bulunduğu bölge insanına SKİ DUBAİ spor salonu olarak kış sporları alanında hizmet vermektedir. 22.500 m² gerçek kar tüm yıl boyunca salonda kaplı yaklaşık 3 futbol sahası kadar bir alana sahiptir. 80 metre yüksekliğinde 80 metre genişliğindedir. 1500 kişilik kapasitesi vardır. Serbest bölgesi, bir mağara, 3000 m² Snow Park, nitelikli profesyonel eğitmenler eşliğinde eğitim ve hizmet vermektedir. Soyunma alanları kiralama hizmeti, perakende dükkanı, çocuklar için oyun odaları ile servis vermektedir.

Şekil 2.37: MALL OF THE EMIRATES SKİ Dubai Kayak Spor Salonu (2.60)

Şekil 2.38: MALL OF THE EMIRATES SKİ Dubai Spor Salonu Etkinlik Görseli (2.61)

Spor Salonu serbest bölge spor etkinliği

GALERIA KRAKOWSKA MALL

Şekil 2.39 : GALERIA KRAKOWSKA Mall Dış Mekan Etkinlik (2.62)

Şekil 2.40: GALERIA KRAKOWSKA Mall Dış Mekan Etkinlik (2.63)

Şekil 2.41 : GALERIA KRAKOWSKA Mall İç Mekan Eskrim Etkinlik Sirkülasyon Koridoru (2.64)

Galeria Krakowska Alışveriş merkezi iç mekan, dış mekan etkinlik alanları verilmiştir.

BÖLÜM 3

BÖLÜM 3

3. ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ SPOR ALANLARI

3.1.1. ALIŞVERİŞ MERKEZLERİ SPOR SALONLARI İÇ MEKAN TASARIMINDA TEMEL İLKELER

Özellikle gelişmiş ülkelerde çok yaygın olan spor alanları son yıllarda ülkemizde de gözle görünür biçimde artmaya başlamıştır. Günümüzde Türkiye’de spor alanları Alışveriş merkezlerinde yer almaya başlamış ve bu süreklilik göstermeye başlamıştır. Açılan her alışveriş merkezindeki spor salonları verdikleri hizmet yönüyle buldukları bölgenin müşteri kesimine göre farklılıklar göstermektedir. Spor salonlarının iç mekan konsepti değişmemekle birlikte kapasite ve hizmet faaliyetleri değişmektedir.

Günümüzde alışveriş merkezlerinde açılan spor salonlarına baktığımızda genellikle belli bir konseptte sahip zincirleme spor salonu şubeleri olan veya belli bir kesime hitap eden lüks standartlara sahip özel spor salonları görülmektedir. Bununla beraber her bir spor salonunda olması gerekli tasarım standartları vardır. Bu tasarım kriterleri zincirleme şubeleri olan spor salonlarının konseptlerinde öne çıkarılmaktadır. Mekan ilişkileri, tefrişi, renk ve malzeme kullanımları paralellik göstermektedir.

Araştırma sürecinde İstinye Park alışveriş merkezlerindeki Hillside City Club özel teşebbüs olup belli bir kesime hitap eden spor salonu olarak hizmet vermektedir. Mars athletic spor salonu alışveriş merkezlerinin kapasiteye göre Mac club veya Mac Fit olarak salonlarda kategori belirlediklerini görülmüştür. Jatomi Fitness spor salonları buldukları alışveriş merkezinin hitap ettiği kesime ve kapasiteye göre club veya fitness salonu olarak hizmet verdiklerini, üyelik sisteminde alternatifler sunulduğu görülmüştür.

Spor salonları ister club ister fitness olsun ana ve yan mekanların bütünü genel tasarım kriterleri göz önünde bulundurularak iç mekan düzenlemeleri yapılmalıdır. Spor salonlarını 1- kullanıcılar ve engelli kullanıcılar, 2- Eğitmenler, 3- idari personel ve teknik kadro olarak ayırdığımızda, alanların uluslararası standartlara uygun ölçülerde ve teknik donanımda tasarlanması gereklidir.

Araştırma sırasında Türkiye’de de şubeleri bulunan Jatomi Pure Fitness spor salonlarının dünyanın diğer ülkelerindeki alışveriş merkezlerindeki şubelerinin genel konseptin paralellik gösterdiği, yer –bölge- kültürel farklar- iklim farklılıkları- kapasite gibi değişkenlerden dolayı faaliyet çeşitlerinin değiştiği görülmüştür. Türkiye Jatomi Fitness salonları, Polonya; Nova Park Mall , Torun Plaza, Korona Kielce Mall, Romanya genel konsept ve hizmet çeşitleri paralellik gösterirken, Malezya Tropicana City Mall Jatomi fitness spor salonu konsept aynı hizmet çeşitlerinde farklılıklar görülmüştür.

Dubai’de ise iklim sıcaklıkları nedeniyle alışveriş merkezlerinde spor salonlarının yine konsepti aynı (giriş- sosyal alan-soyunma alanı-ofis idare alanı-aktivite alanları vb.) olup hizmet çeşitlerinin genel fitness –Gym alanları olup ayrıca kış sporları ile ilgili (kayak vb.) olduğu görülmüştür.

Sportif etkinliklerin, istenilen seviyeye çıkarılmasında gerekli ön hazırlıkların ve antrenmanların yapıldığı ve aynı zamanda gerek sporcu gerek antrenör ve gerekse hizmet verenlerin ihtiyaçlarının azami ölçüde karşılandığı alanlara özel kapalı spor alanı denilmektedir.

Devletçe açılmasına izin verilen özel kapalı spor alanları 'Alışveriş Merkezlerin' de yer almaya başlamıştır. Sağlık ve fitness faaliyeti süratle büyüyen bir endüstridir. Son 10 yılı aşkın bir zamanda medya, eğitim ve sağlık kurumlarının desteğiyle insanlar büyük bir ilgiyle fitness ve boş zaman aktivitelerine başlamışlardır. Bunun sonucunda fitness ve sağlık kulüpleri hizmet sektöründeki yerini almıştır.

Spor salonlarının bulunduğu alışveriş merkezinin yeri, konumu, ulaşım-otopark hizmetleri, kapasitesi, fitness salonunda verilen hizmetlerin çeşitleri, maliyet ve işletme giderleri, stürüktür, sürdürülebilirlik oranları, malzeme seçimleri, medya, iletişim, otomasyon, medikal hizmetleri, mekanın hangi tür spor dışı aktiviteler için kullanılabileceği gibi konu başlıkları iç mekan tasarımı etkiler.

Alışveriş Merkezlerinde Spor Alanları İçin Genel Unsurlar

- 1- Yeri, bulunduğu bölge, müşteri kesimi ve kapasitenin belirlenmesi,
- 2- Ulaşım, Otopark hizmetlerinin araştırılması,
- 3- Spor salonu türü, standartları, sosyal ve ticari özelliklerini, spor salonu fiziksel özelliklerini, hizmet faaliyetlerinin belirlenmesi,
- 4- Alışveriş merkezlerinde spor alanı ve etkinliği için kullanılacak iç mekan- dış mekan ortak ve öze alanların saptanması,
- 5- Kullanıcı ihtiyaçlarının belirlenmesi,
- 6- Alışveriş merkezi spor salonu potansiyel kaynaklar ve mekana yakın alternatif kiralanabilecek iç ve dış mekanların araştırılması
- 7- Yasal olarak gerekli belgelerin resmi kurum ve kuruluşlardan temin edilmesi
- 8- Kullanıcı-Eğitmen-Spor aletleri açısından m²-insan alan standartlarının araştırılması,
- 9- Medya, iletişim, reklam çalışmaları,
- 10- Doktor, ilk yardım, ambulans ve acil çıkış sistemlerinin oluşturulması
- 11- Spor salonu iç mekan tasarım kriterleri

Gibi başlıkların araştırılıp bunların ışığında spor salonunun tasar sürecine başlamış olmak daha iyi sonuçlar verebilir.

Alışveriş merkezlerinde Spor Salonunun iç mekan tasar programının hazırlanma süreci de aşamalar halindedir. Öncelikle

- 1- Amaç ve önceliklerin ne olduğunun saptanması
- 2- Projenin hacmi, kullanım alanları ve bağlantılı hacimleri, planlama organizasyonu
- 3- Islak kuru hacimlerin ve dolaşım alanlarının belirlenmesi
- 4- Kullanıcı yaş-cinsiyet ve engelli gibi özelliklerine göre spor salonunun hizmetleri, güvenlik önlemleri ve dolaşım gereksinimlerinin belirlenmesi

- 5- Yönetim ve personel alanlarının belirlenmesi
- 6- Yönetim-idari bölümler , giriş bankosu ve güvenlik, personel sayısı ve kullanıcı hizmet alanları, personel kullanım alanları –wc-giyinme –soyunma-dinlenme depolama alanlarının saptanması
- 7- Salon sporu için alanlar ,Grup ve Özel ders için alanlar, Eğitim alanları
- 8- Salonların kişi sayısına ve hizmete göre standart ölçülerin belirlenmesi
- 9- Mekanın hijyen ve tesis içi-dışı güvenlik özellikleri
- 10- Çeşitli fonksiyonlarda kullanılan ortak alanlarda kişi sayısı oranı
- 11- Kullanım süresince ihtiyaç duyulan faaliyet değişiklikleri için uygulanabilir hacim önerileri, iç mekan faaliyet değişiklikleri için esneklik oranı, yıpranma paylarının hesaplanması, sürdürülebilirlik ,malzeme ve teknik donanımın yenilenebilirliği
- 12- Salonda hizmet veren işletme-idare-personel grubunun uyumlu çalışabilmesi için gerekli alanların sağlanması
- 13- Makine ekipman ve spor aletlerinin ihtiyacı karşılaması
- 14- Etkinlik ve sosyal alanların ve Rekreasyon faaliyet alanlarının belirlenmesi
- 15- Enerji tüketimi ve enerji tasarrufu yöntemleri, otomasyon
- 16- Yapay ve doğal aydınlatma ve havalandırma teknikleri
- 17- Mimari Form- Akustik ilişkisinin araştırılması,spor salonlarının tasar süreçlerini oluşturur.

3.2. SPOR SALONLARI İÇ MEKAN PLANLAMA VE TASAR İLKELERİ

İç mekan tasar süreci, bir iç mekan organizasyon sürecidir. İç mimarlık disiplininin temelini oluşturan mekan tasar ve yaratma eylemi de, olayın bütünü değerlendirildiğinde bir organizasyon eylemidir. Tasarlayanın düşünce dünyasındaki öznel düşüncelerin bir araya getirilmesinden başlayarak, mekanın mekan kullanıcıları ile paylaşılan bir fikir ürünü olarak yaratılması ve daha sonra kullanıcılar tarafından deneyimlenecek şekilde inşa edilmesine kadar geçen her aşama, bir organizasyonun sonucudur .

Alışveriş merkezleri iç mekan planlaması ‘Mekansal Birleşimler’ lerden bir araya getirilen mekanların bütünüdür. Bü bütünün bir parçası da spor salonlarıdır. Gerek formasal gerekse fonksiyonel açıdan bağımsız özellik taşır. Dolayısıyla spor salonları alışveriş merkezlerindeki konumu bir bütünün dinamik parçası olmasıdır.

Alışveriş merkezlerinde spor etkinlikleri birkaç aşamada görülür. Yönetimin sosyal, kültürel, sportif vb. uygulamaları , bünyesinde bulunan spor salonu ve spor mağzalarının yaptıkları tanıtım-satış ve etkinlikler şeklindeki uygulamalardır. Alışveriş merkezinde iç mekan ve dış mekan da ortak kullanım alanlarının belirlenmesi, bu alanların sosyal, kültürel, rekreatif, sportif vb. etkinlikler için kullanılması gerekliliktir.

Günümüzde alışveriş merkezleri sadece alışveriş eylemi için gidilen yapı olmaktan çıkmış, bireylerin güvenli bir ortam içinde çeşitli ihtiyaçlarını karşıladığı sosyal mekanlar haline gelmiştir.

Alışveriş merkezlerinin sürdürülebilirliği için temel unsur; 1. alışveriş merkezine gelen müşteriler, 2. Alışveriş merkezinin kiracıları' nın memnuniyetidir. Hayatlarını devam ettirebilecek sosyal, ekonomik, kültürel, sportif vb. etmenleri yaşayabilmeli, bu türlü ihtiyaçlarını karşılayabilmelidir. Alışveriş merkezine gelen her bir avm müşterisi ortak sosyal hizmet için ayrılan bu alanları kullanabilmeli, etkinliklerden faydalanabilmelidir. İşte alışveriş merkezlerinde büyük ihtiyaç haline gelen bu ortak kullanım alanları ve fiziki şartları alışveriş merkezi yönetimi tarafından mümkünse projenin en başında belirlenip kullanımı sağlanmalıdır.

Alışveriş merkezleri spor salonları da kendi içinde gerek formsal gerek fonksiyonel özellikleri bünyesinde bulunduran farklı alanların bir bütünüdür. Mekansal birleşim'lerde alanların fonksiyonları ve biçimsel form özellikleri birbirinden bağımsızdır. İç içe geçişlerin alansal kesişmeleri fonksiyon ve sirkülasyon bütünlüğünü bozmayacak şekilde tasarlanmalı, sınırlar görsel bütünlüğü sağlayarak mekanın bütününde hissedilir etkisi yaratılmalıdır.

Mekan insan ve onu algılayan insan arasındaki bağlantı ile biçimlenir. Bu bağlantı öncelikle görsel nitelik taşıdığı için spor salonlarının insan tarafından algılanabilirliği tasarlanmalıdır.

Mekan içindeki ısı, ışık, ses, renk, doku gibi çevre etkenlerinin insanın fiziksel gereksinimlerine göre yer almasına fiziki ortam denir. Spor salonlarının genel fiziki ortamı oluşturulurken mekan içindeki donatım öğeleri de önemlidir. Fiziki ortamın yeterli bir düzeyde kurulmuş bulunmasının moral ortamının oluşmasında önemli katkısı bulunmaktadır. Moral ortamı mekan içerisindeki kişi veya kişilerin buldukları sezgisel veya duygusal etkiler ortamıdır.

Fiziki unsurların yetersizliği kişiyi mutsuz edebileceği gibi, çevresindeki kişilerle yeterince diyalog kuramaması veya sevmediği kişilerle aynı ortamda bulunması, mekanın fonksiyonel kullanımını azaltabilir.

Mekan örgütlenmesi kişilerin güdü ve amaçlarına bağlı olarak, bir yerde bir etkinliğin gerçekleşmesi ve yerin etkinliğe uyumlu olması için gerekli koşulları barındırma durumudur.

Mekanı oluşturan temel unsurlardan biri insan'dır. Tüm mekan düzenlemelerinde insan ve iç mekan arasındaki iletişimler esas alınmalıdır. Spor salonlarının tasarımı yapılırken öncelikle genel fiziki unsurlarının belirlenmesi gereklidir.

Spor Salonları Genel Fiziki Unsurlar

- 1- Resmi kurum ve kuruluşlardan faaliyet çeşitlerine göre onay belgelerinin alınması
- 2- Alışveriş merkezi içinde bulunduğu konuma göre spor salonunun zemin özellikleri kontrolleri yapılmalı, ortam nem ve rutubetten arındırılmış olması
- 3- İtfaiye ve sağlık bakanlığından gerekli belgelerin alınması
- 4- Alışveriş merkezi kira kontratı, antrenör belgeleri, personel sözleşmeleri yapılmalı
- 5- İsim ,tabela alma işlemleri gerçekleştirilmeli
- 6- Kullanım amacına göre kişi kapasitesi belirlenmeli
- 7- Spor salonuna alışveriş merkezinden giriş – çıkış alanları belirlenmeli, güvenlik sağlanmalı
- 8- Temel – Yan – Servis alanlarının standartlarının belirlenmesi
- 9- Spor salonunda sosyal alanlar, kişisel ihtiyaçların karşılayacak alanların olması
- 10- Spor alet ve ekipmanların bulundurulması
- 11- Temizlik ve hijyen standartları sağlanmalı
- 12- Havalandırma ve yangın söndürme tesisatının kurulması, acil çıkış ,ambulans alanlarının tasarlanması
- 13- Alt yapı tesisat çalışmalarının yapılması
- 14- Işık aydınlatma sistemleri,renk özellikleri ve yansıma biçimlerine göre ışıklandırma düzeneklerinin hazırlanması
- 15- Teknik özellikler; ısı – nem- akustik-ses –havalandırma- elektrik-enerji tasarrufu- yangın-güvenlik kamera sistemleri gibi..)

Fiziki unsurlarda spor salonlarının bulunduğu alışveriş merkezinin yapısal özellikleri ile bağlantılı olan maddeler farklılıklar gösterebilir. Farklı alışveriş merkezlerinde şubeleri olan spor salonları her bir avm' deki kiralanılan hacim ve konuları farklı olduğundan yukarıda sıralanan 2-3-4-5-6-7-13-15.'ci maddelerde uygulama farklılıkları olabilmektedir.

3.3. İÇ MEKAN TASAR KRİTERLERİ SPOR ALANLARI UYGULAMALARI

Spor salonlarının genel fiziki unsurları belirlendikten sonra iç mekan tasar kriterlerinin belirlenmesi gerekir. Spor salonunun alışveriş merkezi bünyesinde olması, 1-Avm yatırımcısının, 2 - Avm yönetiminin, 3- Spor salonu yatırımcısının projede ortak paydalarıyla bir araya gelmelerinden oluşur. Günümüzde alışveriş merkezlerinin bu güne kadar yapılanların bir çoğunda spor alanları ayrı bir birim olarak projede hazırlanmamış, spor salonları bu yapıya daha sonraki kullanım aşamalarında dahil edilmiştir.

Bir alışveriş merkezinde spor salonu açmak için avm yöneticisi, spor salonu yatırımcısının yanı sıra 'Tasar' söz konusu olduğundan bu gruba mesleki bir uzmanın dahil olması şarttır. Spor salonlarının tasar sürecinde ise tasar yapan uzmanın mutlaka Spor eğitmenlerinin ve özellikle spor salonunu kullanan kişilerin ihtiyaçlarını bilmesi, gerekli donanımları sağlayabilecek verilerin bilinmesi esastır.

İç Mekan Tasarım Kriterleri Spor Alanları Uygulamaları

- 3.3.1 Fonksiyon
- 3.3.2 Mekan organizasyonu
- 3.3.3 Alanların hesaplanması; eylem alanları, soyunma alanları, ofis-idare alanları, ortak kullanım alanları, sosyal alanlar, yeşil alanlar, etkinlik alanları
- 3.3.4 Fiziki mekan şartlar
- 3.3.5 Estetik nitelikler
- 3.3.6 Teknik donanım

Bunlardan;

3.3.1. FONKSİYON

Spor salonlarının amaç ve önceliklerinin belirlenmesi gerekir. Temel –yan ve servis birimlerinin belirlenmesi ile spor salonunun fonksiyonlarını belirlemek önceliklidir.

Spor Salonlarının Alanlarının

A- Temel birimler ,

1- Eylem Alanları : Kardio, Spinning, Aletli jimnastik, Gym -Fitness Alanı, Grup

derslikleri, Özel derslikler, Studyo alanları, Sahalar (Çeşitli spor aktivite sahaları)

2- Soyunma Alanları: Kuru alanlar, Yarı ıslak alanlar, ıslak alanlar

B- Yan Birimler ,

1 Giriş- Bekleme Alanı,	5 Spa Alanları,
2 Kafe – Restoran ,	6 Sosyal Alanlar,
3 Gym Shop,	7 Havuz alanı
4 Kuaför	

C- Servis Birimleri

- 1- Resepsiyon - Danışma Bankosu- Kayıt Bürosu,
- 2- Ofis İdare Alanları
- 3- Teknik Oda ,
- 4- Sağlık Merkezi
- 5- Depo Alanları

Temel, yan ve servis birimleri ele alınarak spor salonunun amacı, hizmet şekilleri, kullanıcı kapasitesinin belirlenmesi, alanların işlevlerinin belirlenmesi, sirkülasyon sisteminin oluşturulması aşamaları başlar.

Gelişen sistemler ve değişen ihtiyaçlara uygun işlevi değişebilecek esnek alanların oluşturulması kullanım ve sürdürülebilirlik için faydalıdır.

Spor salonlarında sirkülasyon şemalarının doğru hazırlanması birbiriyle ilgili ana ve yan alanların fonksiyonel kullanılabilirliğini artırır. Bunun için mekan organizasyonunun tasarım süreci başlamalıdır.

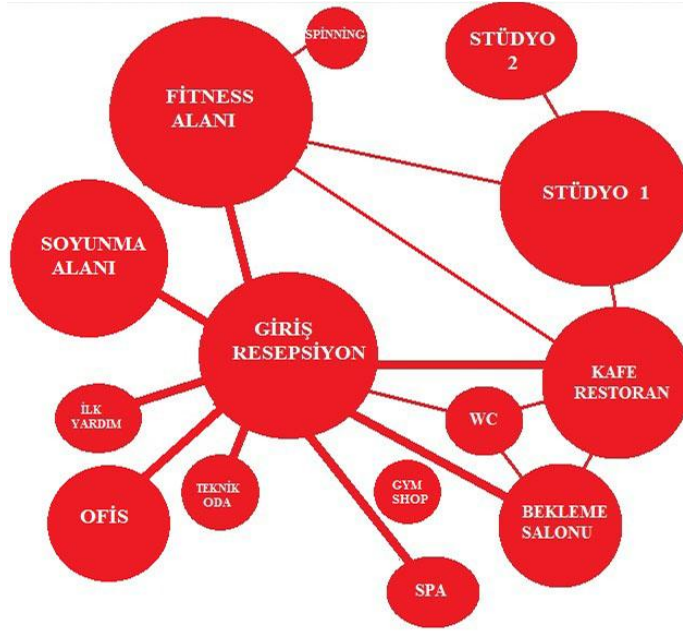
3.3.2. MEKAN ORGANİZASYONU

Spor salonlarında giriş alanından başlayarak alanlar arası sirkülasyon şemaları belirlenmelidir. Ekipman ve egzersiz faaliyetlerinin mekânsal gereksinimleri saptanmalı yeterli alanlar ayrılmalıdır. Spor salonları alanlar arası ilişki şekilleri standartlaşmış şemalar uygulanmalıdır. Ana kaide alanlar arası bağlantının fonksiyonel olmasıdır.

Gibi şemalarla sirkülasyon trafiği tasarlanmalı. Temel birimler – Yan birimler – Servis birimleri alanlarının sirkülasyon şemaları birinci bölümde yer almıştır.

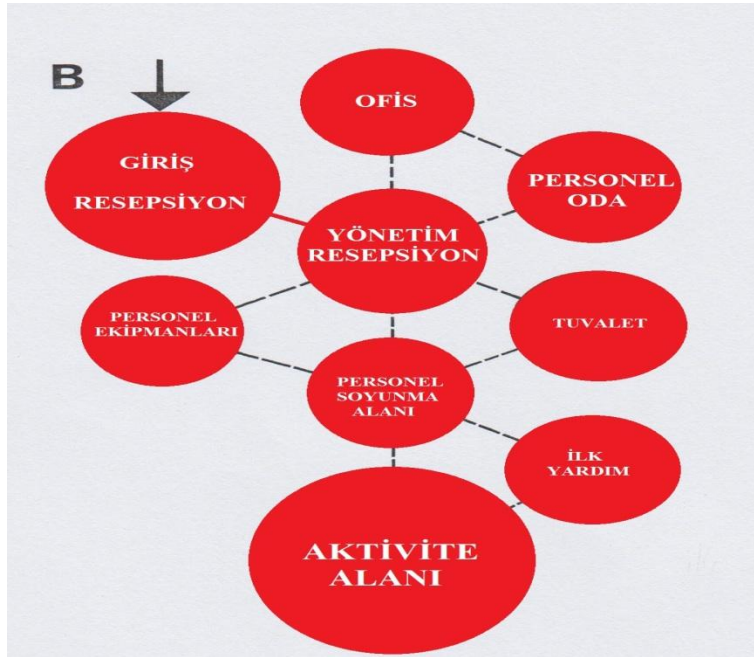
Spor salonlarında yapılacak egzersiz faaliyetlerinin çeşidine göre ekipman ve mekânsal gereksinimler hesaplanmalıdır. Hangi spor aktiviteleri yapılacak, bunlar için gerekli standart alan metre karesi, ekipman sayısı belirlenmelidir

1- Giriş alanı sirkülasyon şeması

Şekil 3. 1 : Spor Salonları Yönetim Ve Personel Alanları Sirkülasyon şeması (3.1)

2- Personel ve yönetim alanı sirkülasyon şeması

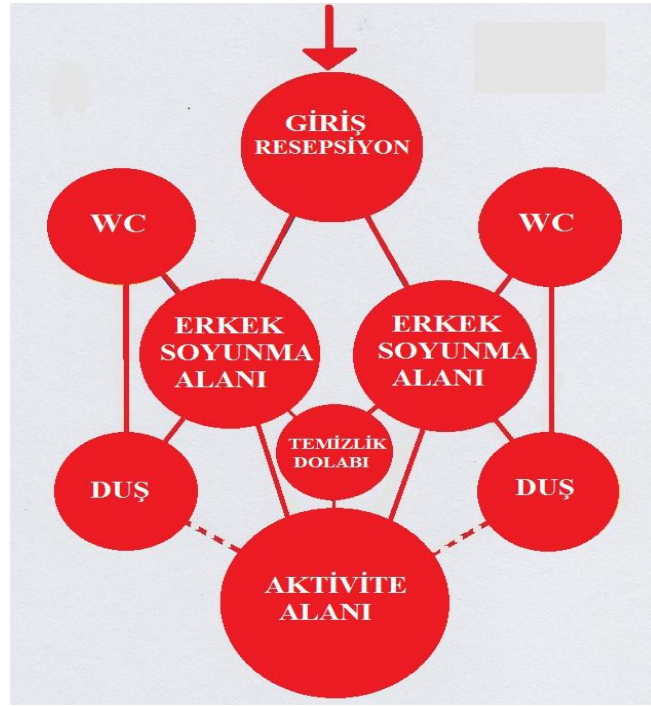

Şekil 3. 2 : Spor Salonları Yönetim Ve Personel Alanları Sirkülasyon şeması (3.2)

3.1 Yasemin Başak

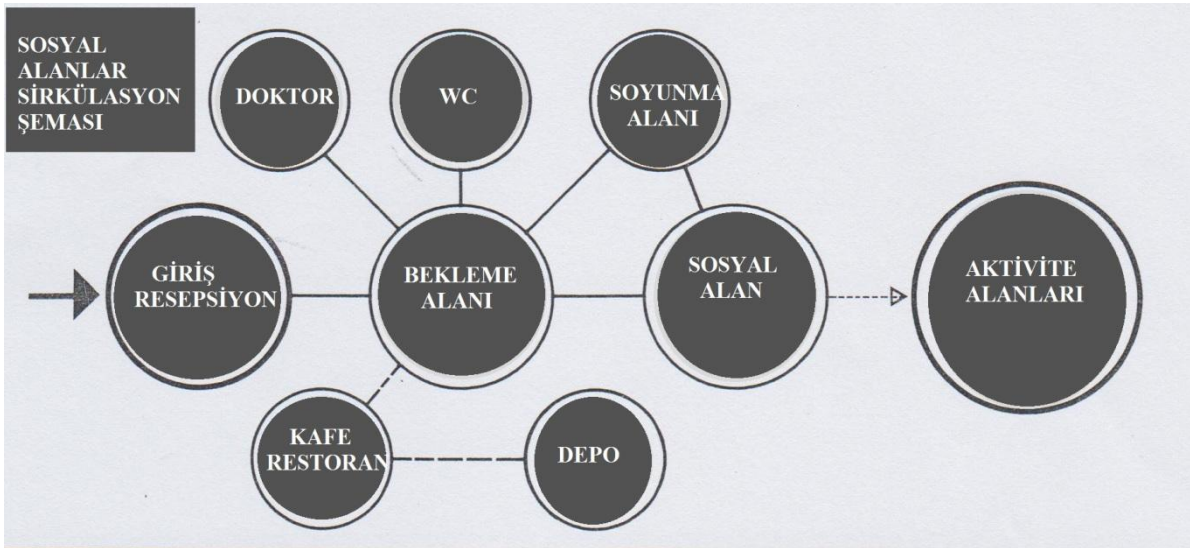
3.2 Crane Dixon,İndoor Sports Spaces

3- Soyunma alanları sirkülasyon şeması

Şekil 3.3 : Spor Salonları Soyunma Alanları Sirkülasyon Şeması(3.3)

4- Sosyal Alan Sirkülasyon

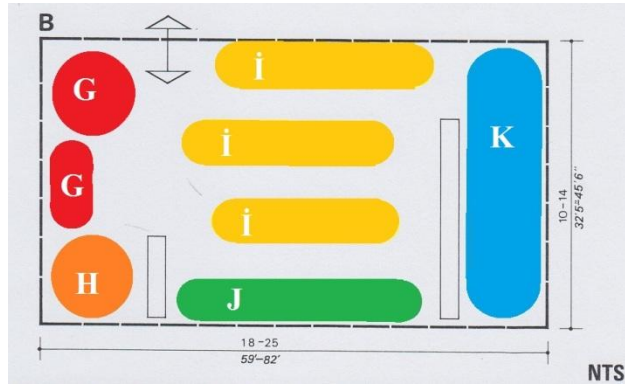

Şekil 3.4 : Spor Salonları Sosyal Alan Sirkülasyon Şeması(3.4)

3.3 Crane Dixon,İndoor Sports Spaces

3.4 Crane Dixon,İndoor Sports Spaces

5- Fitness Eğitin Şeması

Şekil 3.5 : Spor Salonları Sosyal Alan Sirkülasyon Şeması(3.5)

Şekil 3. : Spor Salonları Yönetim Ve Personel Alanları Sirkülasyon şeması

Bölge: Önce kişi kendini kontrol eder ve ısınma hareketlerine hazırlanır

Bölge: ısınma ve soğuma hareketlerinin yapıldığı alandır

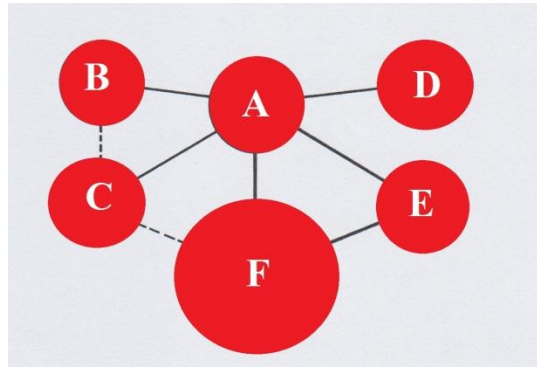
Bölge: Kardiyovasküler (Kalp ve Akciğer nefes alıp –verme egzersizleri)

Bölge: Kas çalışması alanıdır

Bölge: Body- Building çalışmaları (Aynalar mutlaka olmalıdır) alanıdır

G
H
i
J
K

6- Spor eğitim düzeninin sirkülasyonu

Şekil 3. 6: Spor Salonları Yönetim Ve Personel Alanları Sirkülasyon şeması(3.6)

- a- Üye kayıtları, b- Özel görüşmeler, c-Personel kayıtları, d-Grup çalışmaları veya dersler için alan, e-Kayıt öncesi fitness için uygunluk testi, f- Yeterli hava dolaşımı ve gün ışığı için tavsiye edilen tavan ölçüleri

3.5 Crane Dixon,İndoor Sports Spaces

3.6 Crane Dixon,İndoor Sports Spaces

3.3.3. ALANLARIN HESAPLANMASI

Eylem alanları, soyunma alanları, ofis-idare alanları, ortak kullanım alanları, sosyal alanlar, yeşil alanlar, etkinlik alanları uluslar arası standart ölçüler baz alınarak tasarımın planlanması gerekir. Soyunma alanlarında kuru hacimlerde dolap, bank, kabin gibi standart ölçülerin kullanılması gerekir.

Alışveriş merkezlerinde toplan metre karede soyunma alanlarına ayrılan metre kareye göre dolap sayısı, kabin sayısı, bank oturma elemanı sayıları tefrişe göre belirlenir. Soyunma alanlarının fonksiyonu aynı sadece birim sayıları değişmektedir. Spor salonunun hacim oranı fonksiyonun amacını değiştirmez fakat mekanlardaki kişisel kullanım alanını, dolap, kabin gibi mekan elemanlarının sayısını değiştirir.

Her bir alan kendi içinde ve bağlantılı olduğu alanlar ile bağlantısı doğru kurulmalı hacim hataları minimuma indirgenmelidir.

3.3.4. FİZİKİ MEKAN ŞARTLAR

Alışveriş merkezi içinde bulunduğu konuma göre spor salonunun zemin özellikleri kontrolleri yapılmalı, ortam nem ve rutubetten arındırılmış olması , kullanım amacına göre kişi kapasitesi belirlenmeli, spor salonuna alışveriş merkezinden giriş – çıkış alanları belirlenmeli, güvenlik sağlanmalı teknik özellikler; ısı – nem- akustik-ses –havalandırma- elektrik-enerji tasarrufu- yangın- güvenlik kamera sistemleri gibi..) spor salonunda sosyal alanlar, kişisel ihtiyaçların karşılayacak alanların olmalı, spor alet ve ekipmanların bulundurulması, temizlik ve hijyen standartları sağlanmalı, havalandırma ve yangın söndürme tesisatının kurulması, acil çıkış ,ambulans alanlarının düzenlenmesi, alt yapı tesisat çalışmalarının yapılması, ışık aydınlatma sistemleri, renk özellikleri ve yansıma biçimlerine göre ışıklandırma düzeneklerinin hazırlanması, güvenlik-mahremiyet-hijyen standartları gereklidir.

3.3.5. ESTETİK NİTELİKLER

FORM

Sözlük anlamı şekil, biçim olsa da mimarlıkta tam karşılığı biçim değildir.Form renk, doku vb gibi diğer elemanlarla tasarıma ait ilkeleri de içerir. Form yapının görsel-dışsal anlatımıdır. Bütünü oluşturacak şekilde parçaları bir araya getirme yoludur. Form bir gerekliliğin karşılığıdır. İnsan yapısı ya da doğal tüm şekiller tanımlanabilir bir ihtiyacı karşılamak üzere biçimlenirler. Bu gereklilikler form oluşumunu etkiler.

Romalı mimar Vitruvius' a göre mimari yapının oluşmasında üç ana etken vardır.

- Dayanıklılık
- Uygunluk (İşlev)
- Güzellik (Estetik)

Dayanıklılık; temeli sağlam zemine indirmek ve malzemenin doğru kullanılması, uygunluk; bölümlerin doğru düzenlenmesi ve kullanımda hiçbir sorunun çıkmaması ve yapının türüne göre doğru cephe tasarımı uygulanması, güzellik ise yapı formunun, orantısının, göze, fikre, duyguya hoş ve zevkli bir etki bırakması olarak tanımlanmaktadır. Sullivan'ın "biçim işlevi izler" sözü form ve fonksiyonun birbirine etkisi ve mekandaki önemini vurgulamaktadır.

Spor salonlarında mekanlar arası sirkülasyon ve bunun kullanılabilirliği mekanın maksimum fonksiyonda kullanılabilmesini sağlayacaktır. Spor salonuna gelen kişi girişten kolaylıkla geçip soyunma odalarına ulaşabilmelidir.

BİÇİM :

Biçim malzemeyi, salt malzeme olmaktan kurtarıp ayağa kaldıran bir düzendir. Yapacağı aktivitelerin alanlarına kolaylıkla ulaşabilmesi iç mekanda kullanılan biçim, renk, doku, malzeme seçimleriyle kolaylaştırılabilir. İşte burada iç mekanda tasar yaparken, bırakmak istenilen etkiye göre çeşitli geometrik formlar birlikte veya tek başına kullanılabilir. Sürekli yatay çizgi: devamlılık, rasyonellik, durağanlık; düşey çizgi: sonsuzluk; eğri hatlar: esneklik, yumuşaklık, tereddüt; spiral form: dünyasal sorunlardan kopma, yükselme; küp formu bütünlük, eşitlik; daire: özgürlük; elips: hareket anlamı taşımaktadır. Spor salonunu kullanan kişi biçim, renk, doku, çizgiler gibi yardımcı öğeler ile yönlendirilebilirler.

Şekil 3. 7: Spor Salonları Biçim – Renk İlişkisi (3.7)

Fitness alanı koşu bantları alanında aydınlatma elemanlarının formu renk kullanımı ile algısı güçlendirilmiştir.

Şekil 3. 8: Spor Salonları Biçim – Çizgi –Renk İlişkisi (3.8)

Havuz alanında genel biçim çizgisel renk ve formlar ile oluşturulmaya çalışılmıştır.

RENK

Renk ışığın eşya üzerine çarpmasıyla yansıyan ısınların niteliğine göre gözde oluşan duyumlardan her birine denir. Bir mekanın algılanmasında rengin etkisi düşünüldüğünde, renk algılaması için gerekli bütün fizyolojik, fiziksel ve psikolojik olgular göz önünde tutulması önemlidir .

Rengin işleve, amaca göre seçilmesi gerektiği ileri sürülmektedir. (Kıran, 1986). mekanı meydana getiren mimari öğelerde (döşeme, duvar, tavan) kullanılan renge göre mekanın insan üzerinde bıraktığı psikolojik etkiler değişmektedir.

Şekil 3.9: MAC G-Mall Grup Dersliği Renk Etkisi (3.9) Şekil 3.10 : MAC Kanyon Biçim –Renk ilişkisi (3.10)

3.8 Mac Spor salonu ,Kanyon AVM

3.9 MAC G-Mall, G Mall Maçka

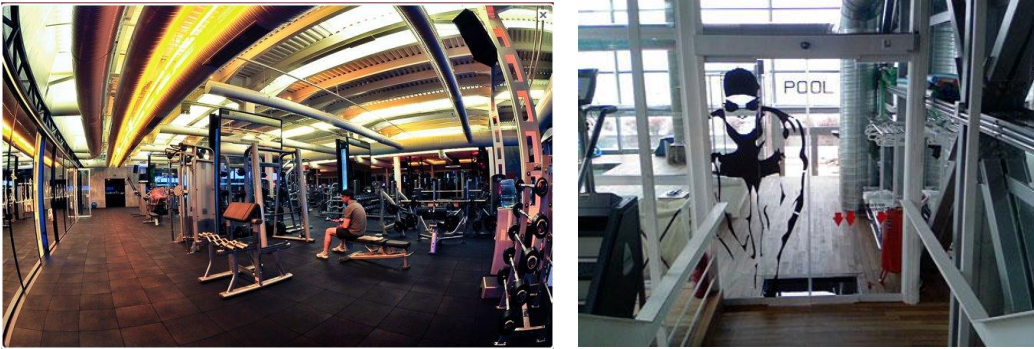
3.10 Mac Spor salonu ,Kanyon AVM

Renk etkisinin kullanılmasıyla, mekanın niteliği ve mekanın algısal ölçeği farklılaşır. Renk kullanımında belli kurallara uyulması, aydınlatan ışık renginin uygun seçilmesi, mekan tasarında yararlanılması gereken bir konudur. Mekanın boyut algısını da etkileyen bu kullanımda yüzeyler arası renk etkileşiminin göz ardı edilmemesi gerekir.

İnsanın psikolojik olarak etkileyebilen bir duvarın boyanması yarattığı etkinin tam tersini verebilir ve bir engel yaratılmış gibi algılanmış olur. Sıcak renkli bir duvarın yukarıya doğru hareketi işaret ettiği ve huzursuzluk verdiği, soğuk renkli duvarın rahatlatıcı etki bıraktığı ileri sürülmektedir. Açık renkli bir cephe duvarının bireyi çektiği, koyu renkli duvarın ise insanlarda çekince yarattığı ifade edilmektedir. Ton farkı olan iki duvarda açık olana doğru yönelme gerçekleştiği, bu bağlamda bir duvarı renklendirirken dekoratif amaçtan çok bırakmak istenilen etkiye göre renk seçilmesi gerektiği savunulmaktadır.

DOKU

Doku özelliklerindeki değişiklikler ise, malzemeden kaynaklanan farklı kimliğe sahip yapısal çevreler ortaya çıkarır. Mekanların tasarımında, yüzeyler arası uygun aydınlık karşıtıklarının düzenlenmesi iyi görme koşullarının sağlanması yanında mimari etki yönünden de olumludur. Mimari anlamda form; boyutsal, görsel, işitsel veya ısıl bazı farklılaşmalara da yol açar.

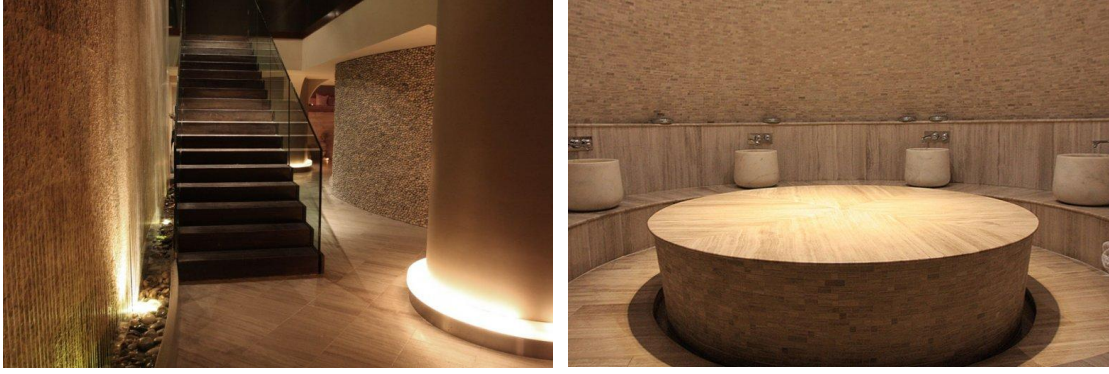

Şekil 3.11: MAC G-Mall Grup Dersliği Renk Etkisi (3.11)

Form, mekanın uzun ya da kısa süreli zaman geçirilecek bir yer olmasında önemli farklılıklar ortaya çıkarır. Buna ek olarak, mekan oluşumunda mekanı sınırlayan yüzeylerin niteliği önemlidir. Özellikle yüzeylerin görünürlüklerini sağlayan ışıklıkları, şeffaf yada yarı geçirgen malzemeler ve bunlar arasındaki gerekli karşıtıkların elde edilmesi, iç mimaride istenilen mekan etkilerinin yaratılmasında rol oynar.

Spor salonlarında şeffaf veya yarı şeffaf can duvarların kullanılması mekanın bir bütün olarak hissedilmesini sağlamak içindir. Mekanlar arası iletişimi maksimuma çıkarmak amaçlanır

Spor salonlarında renk, doku ve form gibi mekanı görsel olarak algılatan unsurlar, aynı zamanda mekanın estetik kaygılarına da cevap verirken, kullanıcılar üzerinde duygusal etkiler yaratır.

Şekil 3.12 : İstinyepark Hillside City Club Doku Uygulamaları Örneği (3.12)

Şekil 3.13: Hillside City Club Duvar doku Örneği- Grafik yazı doku örneği (3.13)

Spor salonlarında doku görsel ve dokunsal olarak kullanılabilir. Görsel kullanımı spor salonu kullanıcılarının görerek yönelmek istedikleri alana ilerlemesini sağlamaktır. Dokunsal doku örnekleri görme engelli yada görme oranı az olan engelli kullanıcıların mekanlar arası dolaşımını kolaylaştırmak amacıyla yapılmaktadır.

ALGI

Fonksiyonel sürekliliğin yanı sıra mekan içerisinde algısal süreklilikten de bahsedilebilir. Mekanların şekil-zemin farklılıkları ve mekansal benzerliklerle de devamlılık hissi yaratılmalıdır.

Merkezin genel formunun oluşmasında; süreklilik, benzerlik, simetri ve yakınlık çıkış noktalarıdır. Bu kriterleri sağlamak için mekanda denge, ritim, çeşitlilik, uygunluk gibi bazı görsel kompozisyonlar oluşturularak, spor eylemine uygun iç mekansal algının kurulması sağlanır. İç mekan algılamasında önemli etkenler arasında, yüzeylerin biçimleri yanında açıklık-koyulukları, renkli ya da renksiz olmaları, parlak ya da donuk olmaları sayılabilir.

Görünürlüğü sağlayan ışığın oluşturduğu aydınlatma ile ilgili olarak da; aydınlığın azlığı çokluğu, aydınlatma biçimi, aydınlatan ışığın rengi, ışığın doğrultusu ve oluşan gölgelerin niteliği gibi etkenlerin mekanların farklı algılanmasında rol oynadığı söylenebilir.

3.12 İstinye Park AVM , Hillside City Club

3.13 İstinye Park AVM , Hillside City Club

Şekil 3.14 : MAC Kanyon Algı Örneği (3.14)

Duvarların yansıtıcı özelliği mekanın daha büyük ve uzun algılanmasını sağlamaktadır. Ek 5’de Mac G-Mall Maçka Spor salonunun spor alanlarında kullanılan Düşey sirkülasyon yüzeylerde Şakul duvar ayna örnekleri örnek olarak verilmiştir.

Şekil 3.15 : İnsan –Mekan ilişkisi (3.15)

Algılanan Mekan, İçinde bulunan insan tarafından gözlenen, yaşanan ve yargılanan bir mekandır. Yaşanan bir mekan olarak da nitelendirilen, algılanan ve hem uyarıcının fiziksel özelliklerinin hem de algılayanın öznel değerlerinin bir işlevidir

MALZEME

Yürümek, koşmak, zıplamak yada en temel şekilde düşünürsek hareket etmek sporun doğası gereğidir. Bütün bu hareketlerin yapılması sırasında sporcu, spor tesisiyle sürekli temas halindedir. İşte bu sürekli temas noktası da zemindir. Yapılan sporun gereği, ayakta durmak, aniden koşmaya başlayıp aniden durmak, hızlı bir şekilde yön değiştirmek, zıplamak, kaymak yada kaymamak gibi eylemlerin kritik noktası, sporcu ve spor tesisinin temas noktası olan zeminin; türü, kalitesi yada kısaca yapılan spora uygunluğu ile ilişkilidir.

Ek 6'da Mac G-Mall Maçka spor salonunda Zemin Döşeme Tefriş Planı örnek verilmiştir.

Ahşap Zeminler

Genellikle basketbol, voleybol, hentbol, korfbol gibi sporların yapıldığı kapalı spor salonlarında, squash salonlarında yada aerobik-fitness derslerinin, dans seanslarının yapıldığı stüdyolarda kullanılırlar.Şekil 3.16'da ahşap zemin örneği verilmiştir.

Şekil 3.16 : JATOMİ Spor Salonu Ahşap Parke Zemin (3.16)

SENTETİK ZEMİN

Sentetik zemin için 3 farklı alternatif bulunmaktadır

1. Yerinde dökülen ürethan zeminler
2. Rulolar şeklinde getirilip serilen vinyl ve kauçuk zeminler
3. Polipropilen karolardan oluşan zeminler

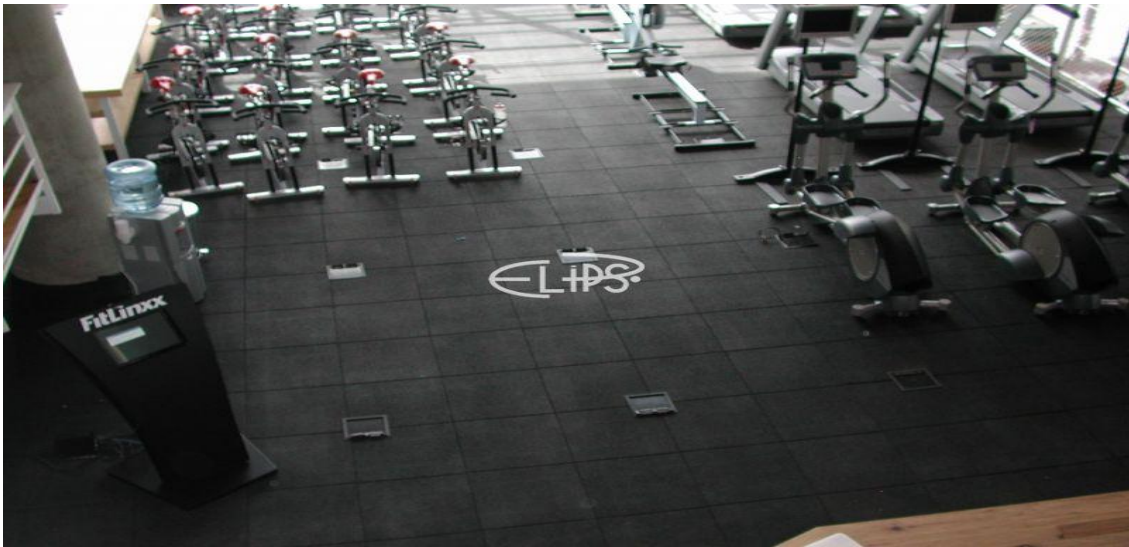
Doğru tatbik edildiğinde, yerinde dökülen üretan zeminler; beton yüzey ile güçlü bir bağ oluşturur ve muazzam bir elastikiyet, gerilme direnci ve yırtılmaya karşı direnç gösterir. Elastikiyet, zeminin ne kadar gerilebileceğini ifade ederken, gerilme direnci ise zeminin yırtılmadan ne kadar düşey basınca dayanabileceğini ifade etmektedir.Şekil 3.17’de örneği verilmiştir.

Şekil 317: MAC Kanyon Yer Üretan Zemin Malzemesi (3.17)

Modüler Karolardan Oluşan Sentetik Zemin Kaplamaları

Diğerleri arasında en ucuz olanlarıdır. Fiyatlarının bu kadar ucuz olmasına rağmen performansları neredeyse geleneksel ahşap akağaç zeminler kadar iyidir. Neme karşı dayanıklı olmaları en avantajlı yanlarından biridir. Gerektiğinde bütün zemin yıkanabilir. Farklı zeminler üzerine kurulabilir.Şekil 3.18’de örneği verilmiştir.

Şekil 3.18 : Mac Kanyon Sentetik Zemin Kaplamaları (3.18)

-
- 3.17 Mac Spor Salonu , Kanyon AVM
3.18 Mac Spor Salonu , Kanyon AVM

IŞIK

Spor alanları tasar da yatay ve düşey sirkülasyonda ışık ve renk kullanılarak mekanlara dinamizm sağlanarak fonksiyonuna uygun hareketlilik elde edilebilir. Ek 7’de Mac G-Mall Maçka spor salonunun Aydınlatma Tefriş Planı örnek olarak verilmiştir.

Şekil 3.19 : Mac Kanyon Sentetik Zemin Kaplamaları (3.19)

Aydınlatma karmaşık ve kafa karıştırıcıdır çünkü pek çok faktörden etkilenmektedir. Örneğin pencereler ve tavan pencereleri camdan yapılmış olmalarına rağmen ışığı aynı şekilde içeri geçirmezler. Işığın mekanın içindeki yaratacağı etkiyi bilebilmek, bir şematik plan üzerinde pencereleri yerleştirebilmekten çok daha fazlasını gerektirir.

Bir mekan için ışık kaynağına karar verebilmek için, mekanın içeriğini, renklerini, zeminin, tavanların ve duvarların ışığı yansıtma özelliklerini bilmek gereklidir. Aynı zamanda mekanda yapılması düşünülen spor branşlarının da değişik aydınlatma türlerinden nasıl etkilendikleri bilgisine sahip olmak çok önemlidir.

Şekil 3.20:Hillside Doğal Aydınlatma (3.20)

Aydınlatma, doğru ve bilinçli kullanıldığında mekanda pozitif bir hava oluşturduğu gibi aksi durumlar, tehlikeli sonuçlar doğurabilir. Doğal aydınlatmanın yani gün ışığının sunduğu bir takım avantajlar vardır. Doğal ve yapay aydınlatma birbirini tamamlayacak şekilde yapılan tasarımlar daha fonksiyonel sonuçlar sağlamaktadır

Şekil 3.21:Hillside Doğal Aydınlatma (3.21)

Pek çok antrenör, sporcularının, doğal aydınlatmanın olduğu mekanlarda, olmayan mekanlara göre, kendilerini çok daha rahat hissettiklerini ve daha rahat antrenman yaptıklarını belirtmektedirler

3.20 İstinye Park AVM , Hillside City Club

3.21 İstinye Park AVM , Hillside City Club

Şekil 3.22: Yapay Aydınlatma (3.22)

Direkt aydınlatma en çok kullanılan yapay aydınlatma biçimidir. Daha az enerji kullandığı gibi cisimlere ait daha güçlü gölgeler oluşturur ki bu da atletler ve izleyenlerin sahadaki hareketi algılayabilmelerini kolaylaştıran bir etkidir.

Şekil 3.23 : Yapay Aydınlatma (3.23)

Dolaylı aydınlatma da ışık kaynakları genellikle açık renkli yada beyaz renkli bir tavana doğrultulup ışık oradan yansıtılır.. Bazı zamanlar direkt ve dolaylı aydınlatmanın avantajlarından faydalanmak için beraber kullanıldığı da olmaktadır.

3.3.6. TEKNİK DONANIM

Isıtma-Soğutma- Havalandırma

Spor alanları için temel ihtiyaçlardan biriside ısıtma-soğutma ve havalandırma sistemleridir. Spor alanının içinde, özellikle antrenman yapılan bölümlerde havanın oksijen açısından zengin olması, havadaki kötü kokuların ve hava yoluyla yayılan mikropların temizlenmesi, sporcular kadar spor alanlarını da etkileyen nem faktörünün kontrol altında tutulabilmesi, sporcuların sürekli ısı değişimlerine maruz kalıp hastalanmamaları ve bu gibi birçok faktör spor alanlarında klima sistemlerini önemli kılan faktörlerdir. Soğuk ortamlarda yapılan çalışmalarda vücut, ısını yükseltmek için daha fazla enerji sarf eder. Antrenmana verilen aralarda ortamın soğuk olması sporcunun performansını olumsuz yönde etkileyecektir. Bu sebeplerle oluşturulacak klima sisteminin; mekanın ihtiyacını karşılayabilecek düzeyde, değişen ihtiyaçları karşılayabilmek için süratle ayarlanabilen nitelikte ve mümkün olduğunca sessiz çalışıyor olması gerekir.

Ses- Akustik

Spor alanları tasarlanırken çok da fazla önemsenmeyen ama bir o kadar da önemli olan konulardan biridir. Yoğun yankı, sesin emilmesi yada yansması ya da aktiviteler sonucunda oluşan ses yoğunluğu akustik uzmanlarının tasar aşamasında dikkat etmesi gereken sorunlardır. İyi bir dizayn ve amaca uygun olarak kullanılan kaliteli malzemeler, ses kontrolünü sağlayacak iki önemli unsurdur.

Spor salonlarının tasarında gürültü, mekanın kullanım performansını doğrudan etkilemektedir.

Şekil 3.24 : Akustik yutucu panellerin spor salonlarında kullanımı (3.24)

Spor yapılarındaki (örneğin, yüzme havuzları) yansıtıcı yüzeyler, anlaşılabilirliği ve dikkati olumsuz yönde etkileyebilir. Özellikle jimnastik; buz pateni ya da senkronize yüzme gibi spor dallarında, sporcular hareketlerini müziğe göre ayarlamakta güçlük çekeceklerinden bu durum çok önemlidir. Bunun için, iç yüzeylerde kullanılan gereçlerin ses yutuculukları (yüzme havuzlarındaki nem olayı da dikkate alınarak) iyi etüt edilmeli ve uygun seslendirme sistemleri düşünölmelidir

Denetimde alınacak önlemlerin nicelik ve niteliği, spor salonları için kabul edilebilir gürültü düzeyinin aşılmamasını sağlamaya yönelik olmalıdır. Hem işlev hem de insan kulağının duyarlılığı dikkate alınarak, frekansa bağlı olarak belirlenen bu düzeyin üst sınırı, spor salonları için NR 45 dB (pencereler kapalı) ya da NC 45- 50 dB' dir. Gürültü Kontrol Yönetmeliğine göre de 60 dBA olarak belirlenmiştir.

Spor alanlarında genellikle yer alan özel havalandırma iklimlendirme tesisatlarını gerektiren, dinlenme alanları ve sağlık merkezlerinde (örneğin sauna), diğer hacimlere göre daha sessiz ve rahat bir ortam gereklidir.

TEZİN SONUCU

4. SONUÇ

Alışveriş Merkezleri Spor Salonları İç Mekan Tasar Temel İlkeleri' ni belirlemek için yapılan bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde tanımlamalara yer verilmiştir. Kavram açıklamaları, kullanım çeşitleri, insan-mekan-spor ilişkileri, spor alanları standart ölçüleri, spor alanlarının temel-yan-servis birimleri ve kullanıcı temel ihtiyaçları incelenmiştir. Spor alanları araştırılmıştır.

İkinci bölümde, alışveriş merkezleri ele alınmıştır. Spor ve alışveriş merkezlerinin ilişkisinde bu ihtiyacın amacı, nedeni, nasıl biçimlendiği, spor alanlarının avm içinde hangi alanlarda konumlandığı, kapasite ve dağılımın neler olduğu, spor alanları ve etkinlik çeşitlerinin alışveriş merkezi kullanıcıları için önemi araştırılarak örneklendirilmiştir.

Üçüncü bölüm, 'Alışveriş Merkezleri Spor Alanları İç Mekan Tasar Temel İlkeleri' nin belirlendiği bölümdür. Bu bölümde alışveriş merkezleri spor alanlarının genel unsurları, iç mekan planlama ve tasar süreci aşamaları ve spor salonlarının iç mekan tasar kriterleri araştırılarak sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Günümüzde kentsel dönüşüm projelerinde Alışveriş Merkezleri de yerlerini almıştır. Bu yapılarda kullanıcıların yani insan'ın spor ve spor alanları ile ilgili temel ihtiyaçlarının neler olduğu saptanmıştır. Spor salonlarının bulunduğu alışveriş merkezinin yeri, konumu, ulaşım-otopark hizmetleri, kapasitesi, fitness salonunda verilen hizmetlerin çeşitleri, maliyet ve işletme giderleri, spor alanlarının mevcut yapılanması ve sürdürülebilirliğinin önemi vurgulanmıştır. Malzeme seçimleri, medya, iletişim, otomasyon, medikal hizmetleri, mekanın hangi tür spor dışı aktiviteler için kullanılabileceği gibi konu başlıkları iç mekan tasarımı etkiler.

Özellikle gelişmiş ülkelerde çok yaygın olan spor alanları son yıllarda ülkemizde de gözle görünür biçimde artmaya başlamıştır. Devletçe açılmasına izin verilen özel kapalı spor alanları Alışveriş merkezlerinde yer almaya ve süreklilik göstermeye başlamıştır. Sağlık ve fitness faaliyeti süratle büyüyen bir endüstridir. Son on yılı aşkın bir zamanda medya, eğitim ve sağlık kurumlarının desteğiyle insanlar büyük bir ilgiyle fitness ve boş zaman aktivitelerine başlamışlardır. Bunun sonucunda fitness ve sağlık kulüpleri hizmet sektöründeki yerini almıştır.

Alışveriş Merkezleri Spor Alanları Tasar Kriterleri şöyle sıralanabilir.

- 1- Spor alanlarının alışveriş merkezi içindeki yeri; bulunduğu bölge, müşteri kesimi ve kapasitesine göre belirlenmesi,
- 2- Alışveriş merkezlerinde spor etkinlik alanlarının ve rekreasyon faaliyet alanlarının belirlenmesi 1- merkez alanlar, 2- alışveriş merkezi iç mekan –dış mekan ortak kullanım alanları, 3- sirkülasyon koridorları olarak gruplanması,
- 3- Ulaşım –Otopark hizmetlerinin araştırılması, spor salonuna alışveriş merkezinden giriş-çıkış alanlarının belirlenmesi, alışveriş merkezi girişlerinden, açık ve kapalı otoparklardan spor salonu girişine ve spor salonu iç sirkülasyon alanlarına yönlendirmek üzere görsel bildirişim çalışmalarının kesintisiz yapılması,
- 4- Alışveriş merkezi spor salonuna potansiyel kaynaklar ve mekana alternatif kiralanabilecek iç ve dış mekanların araştırılması, projenin hacmi, kullanım alanları bağlantılı hacimleri planlama organizasyonu ve bununla beraber amaç ve önceliklerin saptanması, kullanım süresince ihtiyaçlar ve faaliyet değişiklikleri için uygulanabilir hacim önerileri, iç mekan faaliyet değişiklikleri için esneklik oranı, yıpranma paylarının hesaplanması, sürdürülebilirlik, malzeme ve teknik donanım yenilenmesi,
- 5- Spor salonu türü, standartları, sosyal ve ticari özellikleri, spor salonu fiziksel unsurları, hizmet ve faaliyetlerinin belirlenmesi, kullanıcı ihtiyaçlarının belirlenmesi, kullanıcı- yaş- cinsiyet ve engelli özelliklerine göre spor salonu hizmetlerinin güvenlik ve dolaşım gereksinimlerinin belirlenmesi,
- 6- Mekan organizasyonu tasar ve planlama çalışması, Temel- Yan –Servis birimlerinin ve sirkülasyon koridorlarının spor alanlarının hacmine ve fonksiyonuna göre belirlenmesi,
- 7- Alt yapı tesisat çalışmalarının yapılması, alışveriş merkezi içinde bulunduğu konuma göre spor salonunun zemin özellikleri kontrollerinin yapılması,
- 8- Dinlenme alanları ile sosyal alanlar spor alanlarından bağımsız ve bağlantılı olması, geçiş alanları tamamlayıcı farklı fonksiyonlarla değerlendirilebilmesi,
- 9- Spor salonlarında kapasiteye göre acil çıkış yollarının yeterli ve algılanabilir olması, standartlarının belirlenmesi, kapılarda panik kollarının kullanılması, spor salonu içinde yönlendiren sesli ve görsel bildirişimlerin olması, erken müdahale gereçlerinin kolay ulaşılabilir olması,
- 10- Spor alanlarının kullanım oranlarına göre havalandırma yoğunluğunu sağlayabilecek sistemlerin oluşturulması, alanların fonksiyonuna göre akustik ve ses sistemlerinin kurulması, bununla beraber akustiği destekleyen yüzey çalışmaları ve amaca uygun kullanılan kaliteli malzeme ile ses kontrolünün sağlanabilmesi,
- 11- Spor salonunda yatay ve düşey sirkülasyonda ışık ve renk kullanılarak genel sirkülasyonun dengelenmesi, önceliklerin ve fonksiyonların vurgulanması, birbiriyle bağlantılı veya bağımsız özel alanların bütünlüğünün sağlanması,

İnsanlara alışveriş merkezlerine geldiklerinde alışverişin dışında sosyal ortamlarını oluşturulabilecek imkanlar sunulmuştur .Spor alanları ile bağlantılı etkinlik ve Show alanları kafeler, lokantalar, kişisel bakım sunan işyerleri, sinema hatta galeriler kişilerin sosyal ihtiyaçlarını da zincirleme bir şekilde karşılamaya başlamıştır.

Bu bakımdan alışveriş merkezinden insanların faydalanabilmesi ortamı algılayıp cazip bulabilmesi bir zaman gerektirir ki spor alanları bunu öncelikli olarak büyük ölçüde sağlar. Spor alanlarına gelen kişi, geliş sebebi spor olsa bile alışveriş yapabilir veya diğer alternatiflerden faydalanmayı düşünebilir. Bu paralellelikle alışveriş merkezlerinde spor alanları büyük ölçüde desteklenir ve ilgiyi arttıracak faaliyetler ve etkinlikler ,gelenlerin devamlılığını sağlamaktadır. Bunun yanı sıra alışveriş merkezi bünyesindeki spor alanlarına çekmektedir. Böylelikle spor alanları kendi bünyelerinde bir hizmet ve kazanç birimidir bununla beraber aynı zamanda alışveriş merkezi bütününe destekleyen dinamik bir birimidir.

Alışveriş merkezlerinde spor alanları kurulmasının asıl sebebi ticari teşebbüstür. Bu avm yönetimi için ve spor salonu yatırımcısı için ön koşuldur. Spor salonunu kullanan kişi için ise sağlık, spor yapma arzusu, sosyal paylaşım, kişisel ego tatminidir. Spor salonuna gelen kişi için mekanın fonksiyonu, görsel ve estetik değerleri önem taşır. ‘Gör, hisset, düşün ve yap’ söylemi spor salonuna gelen kişilerin beklentisini kısaca özetleyebilir. Spor salonuna gelen müşteri memnuniyeti öncelikle ilk giriş alanından başlayarak kişinin kendini mutlu, güvenli, temiz ve uzman eğitimler eşliğinde yaptığı aktivitelerle sağlanmalı ve bunun yanında mekanın işlev ve görsel etkisiyle bunu tamamlamaya çalışılmalıdır.

KAYNAK LİSTESİ

Birinci Bölüm	Sayfa No
•1 Meydan Larousse ,11.cilt	1
•2 Parakar Ç, Prodüktivite ve Prodüktivite Ölçümü, Endüstri Mühendisliği Dergisi, sayı 21, s.3	1
•3 Ortner, R., (1953) “Sportbauten”, Verlag Georg D. W. Callwey, 9, Munchen.....	1
•4 Voigt, D., (1988), “Spor Sosyolojisi”, (Çev., Yrd. Doç. Dr. A. Atalay), Alkım Yayınları, İstanbul.....	1
•5 Mustafa Taner Arıkan, YTÜ , İstanbul 2009, sayfa 16	1
•6 Mesut Evren, İTÜ Mimarlık Fakültesi, II.Bina Bilgisi Kürsüsü, 1954, İstanbul.....	2
•7 Erdem S, ‘Dünyada ve Ülkemizde Spor’, Olimpiyat Dergisi, Sayı 49, 1984	2
•8 Yusuf Ersan Eski , YTÜ., Yüksek Lisans Tez, 1998	2
•9 Boniface, P.(2007), “Futbol ve Küreselleşme”, (Çev. İsmail Yerguz), Ntv Yayınları, İstanbul.....	3
•10 Mustafa Taner Arıkan, YTÜ, Y.L. Tez 2009, İstanbul	3
•11 Amman, M.T., İkizler, H.C., Karagözoğlu C., Sporda Sosyal Bilimler, Alfa Basın Yayım Dağıtım Ltd, İstanbul.....	3
•12 T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Spor İstatistikleri 2002, sf.12-13.....	4
•13 Mustafa Taner Arıkan, YTÜ, Y.L. Tez sf.14, 2009, İstanbul	4
•14 Nevin İşlertaş, Niğde Ün. Sosyal Bilimler, Yüksek Lisans Tez 2006, Niğde	4
•15 AKSU, A. (1997) Spor Tesisi Tasarımına Yönelik Planlama ve Programlama Önerileri-Ankara örneği, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen .Bilimleri Enstitüsü, Ankara	4
•16 Türkiye spor tesislerinde güncel planlama sorunları ,20 ekim 1989	5
•17 AYDIN, S. (2001) Spor Tesisi Tas. Ergonomik Kurallar, Yüksek Lisans Tezi, M.Ü. Sağlık Bil. Enst., İstanbul.....	5
•18 ERAN N.: Ergonomi, M.P.M. Yayını, Ankara, 1989.....	5
•19 Neufert, Yapı Tasarımı 35. Baskı	6
•20 Neufert, Yapı Tasarımı 35. Baskı	7
•21 WBDG, National Institute of Building Sciences.....	7
•22 Fitness & Exercise spaces, Sport England 2008, sf. 25.....	8
•23 Eric G. Mion, www.uscost.com, WBDG.....	8
•24 Sport England, Fitness & exercise Spaces, Design Guidance Note, 2008	8
•25 Pieter Jacques de Villiers, Standard indoor sport center	9
•26 Crane Dixon, Indoor Sports Spaces, Architects Data Sheets	10
•27 Meral Erdoğan , İTÜ. Mimarlık Fak. Doktora Tezi, 1986	11

Sayfa No

•28	Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı.....	11
•30	Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı.....	12
•31	İndoor Sports Spaces, Crane Dixon ,sf 4.04	12
•32	Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı.....	13
•34	Crane Dixon, İndoor Sports Spaces, Architects Data Sheets.....	15
•35	İndoor Sports Spaces, Crane Dixon.....	16
•36	CYBEX Interior Desing, www.cybexintl.com.....	16
•37	Crane Dixon, İndoor Sports Spaces, Architects Data Sheets.....	17
•38	Crane Dixon, İndoor Sports Spaces, Support Facilities Changing rooms.....	17
•41	Patton R.W., Grantham W.F., Gerson R.F., Gettman L.R., 1989, Developin and Managing Health/Fitness Facilities, Human Kinetics Books, Illinois.....	19
•42	Prof.Arch Cesare Mercandino, National Documentation Center Venues and Sports Equipment, İtaly.....	19
•45	Huddleston, E., November 2001, The Sweet Smell of Success, s.61-70, Athletic Business.....	20
•44 – 46	Prof.Arch Cesare Mercandino, National Documentation Center Venues and Sports Equipment, İtaly.....	20
•47	Municipal Sports Centre/Example, İtaly.....	21
•48	Meral Erdoğan ,İTÜ. Mimarlık Fak. Doktora Tezi, 1986.....	21
•49	İndoors Sports Spaces.....	22
•50	Naufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı.....	22
•51	Neufert Yapı Tasarımı.....	23
•52	İndoors Sports Spaces.....	23
•53	İndoors Sports Spaces.....	23
•54	Yusuf Ersan Eski, YTÜ, yüksek lisans tezi, 1998.....	23
•55	Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı.....	24
•56	Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı.....	25
•57	Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı.....	25
•59	Yusuf Ersan Eski, YTÜ, yüksek lisans tezi, 1998.....	26
•61	Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı.....	27
•62	Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı.....	27
•63	Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı.....	28
•64	Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı.....	28
•65	İndoors Sports Spaces,	29
•66	David Adler, Metric Handbook , Planning and Design Data,.....	30
•67	Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı	31
•68	Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı.....	32
•69	Pieter Jacques de Villiers, Standard indoor sport center.....	32
•70	Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı.....	32

•71 Steinbach P., July 2002, Great Planes, <i>Athletic Business</i> , s.79-86	33
•72 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı	33
•73 Crane Dixon, İndoor Sports Spaces, Architect's Data Sheets, sf 5.20	34
•74 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı	34
•75 Crane Dixon, İndoor Sports Spaces, Architect's Data Sheets, sf 5.19	35
•76 Crane Dixon, İndoor Sports Spaces, Architect's Data Sheets, sf 5.19	35
•77 Crane Dixon, İndoor Sports Spaces, Architect's Data Sheets	36
•78 Crane Dixon, İndoor Sports Spaces, Architect's Data Sheets	36
•79 Neufert, Yapı Tasarımı 35.Baskı	36
•80 Oya Pakdil ,Fatih A. Pakdil , 1989 Mimarlık Sempozyumu	37
•87 Yasemin Başak	42
•88 Yasemin Başak,	42
•89 Yasemin Başak ,	43
•90 Yasemin Başak	44
•93 MAC G-Mall Maçka Spor Salonu Kardio Alanı, Ata Mühendislik	46
•95 MAC G-Mall Maçka, Ata Mühendislik...	47
•96 GEOMİM.com,Mimar Gökhan Avcıoğlu	47
•97 MAC G-Mall Maçka Spor Salonu, Spinning Alanı	47
•98 Astoria AVM , Jatomi Fitness	48
•100 MAC G-Mall Maçka Spor Salonu ,Ata Mühendislik	48
•101 Sport England, Fitness and Exercise Spaces, 2008	49
•103 MAC G-Mall Maçka Spor Salonu ,Ata Mühendislik	49
•104 MAC G-Mall Maçka Spor Salonu ,Ata Mühendislik	49
•105 G Mall Mars Athletic club Spor Salonu	50
•106 Mac Kanyon Mars Athletic club	50
•107 Mac Kanyon Mars Athletic club	50
•109 Sport England, Fitness and Exercise Spaces, 2008	50
•110 Mac Kanyon Mars Athletic club	51
•113 Mac G-Mall Maçka ,ATA Mühendislik	51
•115 Galeria Krakowska AVM, Polonya, Ozone Fitness	52
•116 Marmara Park AVM , Jatomi Spor Salonu	52
•117 Kanyon AVM, MAC Athletic Club	52
•118 Jatomi Fitness ,Forum İstanbul AVM.	53
•120 MAC G- Mall Maçka Spor Salonu , Ata Mühendislik	54
•121 Patton R.W., Grantham W.F., Gerson R.F., Gettman L.R., 1989, Developing and Managing Health/Fitness Facilities, Human Kinetic Books, Illinois	55

Sayfa No

- 122 Lowe J., Noyes B., September 1999, Locker Room Talk, Athletic Business,s.69-74.....55
- 123 Patton R.W., Grantham W.F., Gerson R.F., Gettman L.R., 1989, Developing and Managing Health/Fitness Facilities, Human Kinetics55
Books, Illinois
- 124 MAC G- Mall Maça Spor Salonu , Ata Mühendislik.....56
- 125 MAC G- Mall Maça Spor Salonu , Ata Mühendislik.....56
- 126 G- Mall AVM , Maça57
- 127 G- Mall AVM , Maça57
- 136 Ata Mühendislik, MAC Spor Salonu.....61
- 137 Nişantaşı City AVM, Jatomi Fitness61
- 144 Mac G- Mall Maça Spor Salonu, Ata Mühendislik.64
- 145 Den Haag Grote Marktstraat Mall Healty City Fitness64
- 148 Mac G- Mall AVM Maça Spor Salonu, Ata Mühendislik.....65
- 149 Mac G- Mall AVM Maça Spor Salonu, Ata Mühendislik.....65
- 156 MAC G-Mall Maça Spor Salonu, ATA Mühendislik.....67
- 157 RICHARD J. DIEDRICH, Recreational Facilities, Building Type Basic For , USA67
- 158 G MALL AVM , MAÇA68
- 159 G MALL AVM , MAÇA.....68
- 166 G MALL AVM , MAÇA71
- 167 G MALL AVM , MAÇA72
- 168 G MALL AVM , MAÇA.....73
- 169 G MALL AVM , MAÇA73
- 170 Yasemin Başak.....74
- 176 Marmara Forum AVM,Jatomi Spor Salonu İstanbul.....76
- 177 Mac G –Mall Maça Spor Salonu, ATA Mühendislik.....77
- 178 GMALL AVM ,Maça.....78
- 179 GMALL AVM ,Maça.....78
- 180 GMALL AVM ,Maça79
- 181 Volkan Ezcan, İ.T.Ü.İnşaat Proje Yöneticileri İçin Öntasarım Aşamasında Spor Tesisi Yatırımlarını Değerlendirmeye Yönelik Model Önerisi79
- 182 MAC Kanyon Spor Salonu ,Kanyon AVM.....80
- 183 MAC Kanyon Spor Salonu ,Kanyon AVM.....80
- 187 Pieter Jacques De Villiers, Standard Indoor Sport Center.....82
- 189 Hillside City Club, İstinyepark AVM82
- 191 Yusuf Ersan Eski ,YTÜ, Türkiye’deki Kapalı Spor Tesislerinde KullanımEvresinde Ortaya Çıkan Tasarım ve Yapım Sorunlarının Çözümüne İlişkin Bir Araştırma.....83
- 193 MAC G Mall , Maça ,ATA Mühendislik83

Sayfa No

- 196 Mimar Mustafa Taner ARIKAN, Y.T.Ü. Spor Salonlarının Çok Amaçlı Kullanımının İgsm'ye Bağlı Salonlar Örneğinde İncelenmesi.....85
- 197 ATA Mühendislik, MAC GMALL Maçka Spor Salonu.....85
- 200 Pr.Dr. Zafer Ertürk, İTÜ, “Kullanıcı Konforu Açısından Boyutsal Gereksinmelerin Saptanması İçin Bir Yöntem” 1977.....87
- 201 Doc Dr. Erdem Aksoy , KTÜ, “Mimarlıkta Tasarım İletim Ve Denetim”,1975.....87
- 203 Nevin İşlertaş,Niğde Ün.,Sosyal Bilimler Ent. “Spor Tesislerinden Yararlanan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İstek ve Beklentileri, 2006.....88
- 204 Yusuf Ersan Eski,İTÜ, “Türkiye’deki Kapalı Spor Tesislerinde Kullanım Evresinde Ortaya Çıkan Tasarım ve Yapım Sorunları” İstanbul,1998.....88
- 205 Bıyıklı T., (2007)., Vücut _mgesinin ve Özel Spor Salonlarının Egzersize Baslama ve Devam Etme Motivasyonu Üzerine Etkisi., Yüksek Lisans Tezi.,Gazi Üniversitesi, Ankara., <http://www.sporbilim.com.tr>89
- 206 Zorba E., (1999) Herkez için Spor ve Fiziksel Uygunluk., Mugla.....89
- 207 KILICIGİL, Dr., E. (1997) Sosyal-Çevre Spor İlişkileri, Ufuk Kitapevi San.Tic. Ltd .Şti. Ankara. ss. 6-71.....89
- 209 Mustafa Taner Arıkan, YTÜ,Y.L.Tez sf.34, 2009,İstanbul.....90
- 210 Şahin, H., (1997), “Sporcuların Performans Sporunu bıraktıktan Sonraki Yaşamlarında Boş Zaman Değerlendirme İlgilerinin Araştırılması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.....90
- 211 Doç.Dr. Oya Pakdil, Doç.Dr.Fatih A.Pakdil,”Türkiye’de Spor Tesislerinde Güncel Planlama Sorunları” Yıldız Ün., Mimarlık Fakültesi Sempozyum Bildirileri ,sf.136, Ekim 1989.....90
- 212 Serkan Çınarlı , Gözde Ersöz,”2. Engellilere Yönelik Spor Hizmetleri”, Süleyman Demirel Üni.Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 2010/2, Sayı:12.....91
- 215 “Sports Hall Design & Layouts “ , Sport England 2012, sf 17.....93
- 216 Sport England, Sports Halls Design & Layouts,Updated&Combined Guidance 2012, sf 18.....94
- 217 Sport England, Accessible Sports Facilities Updated 2010 Guidance, sf 22.....94
- 218 Sport England, Accessible Sports Facilities Updated 2010 Guidance, sf 23.....95
- 219 Sport England, Accessible Sports Facilities Updated 2010 Guidance, sf 24.....95
- 220 “Sports Hall Design & Layouts “ , Sport England 2012, sf 1496
- 221 Sport England, Accessible Sports Facilities Updated 2010 Guidance, sf 25.....97
- 223 Sport England, Accessible Sports Facilities Updated 2010 Guidance, sf 9.....99
- 225 Sport England 2010,Accessible Sports Facilities Updated Guidance, sf 37.....100
- 226 Sport England 2010 ,Accessible Sports Facilities Updated Guidance, sf 41.....101
- 227 Sport England 2010 ,Accessible Sports Facilities Updated Guidance, sf 45.....102

- 2.1 Tokyay, V., 2005. Yeni Tasarım Kültürü Işığında Alışveriş Mimarlığı ve Gösteri Kültürü (1), Yapı Dergisi, 286, 58-64.....103
- 2.2 SHIELDS, R. Lifesyle Shopping: The Subject of Consumption, Londra: Routledge, 1992.....103
- 2.3 Beddington, N., 1991. Shopping Centers, Great Britain at the University Press, Cambridge.....103
- 2.4 AVİ ALKAŞ, Retail Türkiye Dergisi'nin Haziran 2009 - 5. Sayı103
- 2.5 Avi Alkaş, Retail Türkiye Dergisi'nin Haziran 2009 - 5. Sayı104
- 2.6 Ahmet Verdil,İTÜ,Mekan-Davranış İlişkisinin Dönüşümü:Alışveriş Merkezlerinin Mekânsal Dizim Yöntemiyle İncelenmesi104
- 2.8 Rubenstein,1992.....104
- 2.17 Rybczynski, W. City Life: Urban Expectations in a New World, Scribner, NewYork, 1995.....107
- 2.19 Gözen Güner Aktaş,H.Ü., Rekreasyon Amaçlı Ortak Mekanların Alışveriş Merkezleri örneğinde İç Mekan Oluşumlarının Analizi, 2006107
- 2.20 Mustafa Cezar, Osmanlı Şehirciliğinde Çarşı Ve Klasik Dönem İmar Sistemi 1985.....108
- 2.21 Mimar Merve Eken, İTÜ , Kültürel Ve Sosyal Mekanlara Dönüşen Alışveriş Merkezleri: Günümüz Kentlisinin Yeni Yerleri, 2008108
- 223 Alışveriş merkezleri ile Spor salonlarının bilgileri M2 Alan Oranı ,AVM Yönetimlerinden alınmıştır.....109
- 2.25 Karaküçük, S. ,1995, "Rekreasyon", Seren Matbaacılık, Ankara.....110
- 2.26 Şahin, H., (1997), "Sporcuların Performans Sporunu bıraktıktan Sonraki Yaşamlarında Boş Zaman Değerlendirme İlgilerinin Araştırılması", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.....110
- 2.27 Karaküçük, Suat, Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme,1999.....110
- 2.28 N. Koçan, "Geleneksel Sporlarımızdan Ciritin Rekreasyon Amacı ile Günümüze Uyarlanması" Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi Issn: 1306-4371 Cilt:2 Sayı:1,2007111
- 2.29 E.Kaya, H. Şentürk, O.Danış, S. Şimşek ,Modern Kent Yönetimi1. Baskı, Milsan Basın A.Ş. 2007111
- 2.30 Serdar CEYHUN ,Mart 2008 Cilt:16 No:1Kastamonu Eğitim Der. 325-332.....111
- 2.31 Erdem, Ümit, "Ülkemiz Açık Spor Yerleri ve Kitleye Yönelecek Spor (Tesis) Politikasındaki Yeri ve Önemi" Türkiye Amatör Spor Dergisi, Sayı:15, Ankara, 1986, s. 25-27.....111
- 2.32 Erdoğan, Meral, "Türkiye'de Spor Salonlarının ve Faaliyetlerinin Durumu ve Yaygınlaştırılması",T.M.O.K Dergisi, No:70, 1987, s.26-27.....111
- 2.33 Ceyhun, Serdar; Kamuya Ait Spor Salonlarının İşletmeciliğindeki Verimlilik, YayınlanmamışY.L.Tezi, Sakarya, 1998.....112

Sayfa No

•2.34	Daly, Jim, Recreation and Sport Planning and Design, Second Edition, Human Kinetics, U.S.A, 2000.....	112
•2.35	Richard A. Feinberg and Jennifer Meoli (1991) ,"A Brief History of the Mall",Indiana University of Pennsylvania.....	113
•2.36	Mimar Merve Eken, İTÜ , Kültürel Ve Sosyal Mekanlara Dönüşen Alışveriş Merkezleri: Günümüz Kentlisinin Yeni Yerleri, 2008	114
•2.43	Trump Towers Yönetimi, Kiralama Birimi.....	118
•2.44	Trump Towers Yönetimi ,Kiralama Birimi.....	118
•2.48	Marmara park AVM, Jatomi Fitness Tanıtım Standı.....	120
•2.49	Genel Müdür Ozan Canpolat, ECE Türkiye Proje Yönetim AŞ ,Marmara Park Shopping Center.....	121

Üçüncü Bölüm

Sayfa No

•3.1	Yasemin Başak.....	136
•3.2	Crane Dixon,İndoor Sports Spaces.....	136
•3.3	Crane Dixon,İndoor Sports Spaces.....	137
•3.4	Crane Dixon,İndoor Sports Spaces.....	137
•3.5	Crane Dixon,İndoor Sports Spaces.....	138
•3.6	Crane Dixon,İndoor Sports Spaces.....	138
•3.7	MAC Club Kanyon AVM.....	140
•3.8	Mac Spor salonu ,Kanyon AVM.....	141
•3.9	MAC G-Mall, G Mall Maçka.....	141
•3.10	Mac Spor salonu ,Kanyon AVM.....	141
•3.11	Mac Spor salonu ,Kanyon AVM.....	142
•3.12	İstinye Park AVM , Hillside City Club.....	143
•3.13	İstinye Park AVM , Hillside City Club.....	143
•3.14	Mac Spor salonu ,Kanyon AVM.....	144
•3.15	İstinye Park AVM , Hillside City Club.....	144
•3.16	Jatomi Fitness Spor salonu ,Marmara Forum AVM.....	145
•3.17	Mac Spor Salonu , Kanyon AVM.....	145
•3.18	Mac Spor Salonu , Kanyon AVM.....	146
•3.19	İstinye Park AVM , Hillside City Club.....	146
•3.20	İstinye Park AVM , Hillside City Club.....	146
•3.21	Mac Spor Salonu , Kanyon AVM.....	147
•3.22	Manchester Aquatic Center ana havuzu, Mimar: Gordon Mungall, 2000, İngiltere.....	148

İNTERNET KAYNAKLARI

Birinci Bölüm	Sayfa No
• 29 www.sportengland.org Fitness & Exercise spaces, Sport England 2008, sf. 25.....	11
• 33 www.sportengland.org Fitness & Exercise spaces, Sport England 2008, sf.....	14
• 39 http://www.idealkabin.com.tr/	18
• 40 http://www.idealkabin.com.tr/ , Z Dolap Giyinme Dolabı.....	18
• 43 http://www.idealkabin.com.tr	19
• 58 http://www.idealkabin.com.tr	25
• 60 http://www.idealkabin.com.tr	26
• 81 www.erisilebiliristanbul.com Mimar Müberra Kavak Kara, İ.B.B. Belediye, Herkes için erişilebilir ve kullanılabilir fiziksel çevre ve yapılar için Ek Teknik Şartname,	37
• 82 www.erisilebiliristanbul.com Mimar Müberra Kavak Kara, İ.B.B. Belediye,	38
• 83 http://www.dwgindir.com/	38
• 84 www.erisilebiliristanbul.com Mimar Müberra Kavak Kara, İ.B.B. Belediye,.....	39
• 85 www.erisilebiliristanbul.com Mimar Müberra Kavak Kara, İ.B.B. Belediye,.....	39
• 86 www.erisilebiliristanbul.com Mimar Müberra Kavak Kara, İ.B.B. Belediye,.....	39
• 91 http://www.technogym.com , Home Gym Equipment & Fitness Products	45
• 92 http://www.technogym.com , Home Gym Equipment & Fitness Products	45
• 94 www.technogym.com , Corporate Wellness, Healthy Workforce, Healthy Budget	46
• 99 www.chelseapiers.com	48
• 102 www.jatomifitness.com.tr , Nişantaşı AVM	49
• 108 http://www.formsante.com.tr /.....	50
• 111 www.tropicacitymall.com , Jatomi Fitness, Tropicana City Mall 66	51
• 112 www.technogym.com	51
• 114 http://www.groupon.my/ , Fitness First Club Frankfurt.....	52
• 119 www.dezeen.com/2007 , Illoha Omotesando Sport Center , TOKYO	53
• 128 www.jatomifitness.com , Tropicana City Mall , Malezya	58
• 129 www.novusyapitasarim.com , İstinyepark AVM.....	58
• 130 www.novusyapitasarim.com , İstinyepark AVM.....	58
• 131 www.jatomifitness.com , Nişantaşı AVM, Jatomi Fitness	58
• 132 www.infolink.com , İfolink Architecture, Australia	59
• 133 www.albuferaplaza.com , HEALTY CITY Fitness Madrid	59
• 134 www.entrancecontrol.com , Centaman Entrance Control, Rfid Lockers Locks	60
• 135 www.jatomifitness.com , Jatomi Fitness , Marmara Forum AVM	60
• 138 www.macfit.com.tr , MAC Fit A Plus AVM.....	62
• 139 www.albuferaplaza.com , HEALTY CITY Fitness , Albufera Plaza AVM Madrid..	62

- 140 www.albuferaplaza.com , HEALTY CİTY Fitness , Albufera Plaza AVM , Madrid.....62
- 141 www.jatomifitness.com , Nişantaşı City AVM..... 62
- 142 www.macfit.com.tr ,MAC Fit G Mall AVM.....62
- 143 www.macfit.com.tr ,MAC Fit G Mall AVM.....63
- 146 <http://www.galeriakrakowska.pl/>, Polonya.....65
- 147 <http://www.galeriakrakowska.pl/>, ozonefitness.com.pl, Polonya.....65
- 150 www.idealkabin.com.tr , İdeal Kabin.....66
- 151 www.jatomifitness.com.tr , Astoria AVM, İstanbul.....66
- 152 www.eiassociate.com , Corporate Fitness Center66
- 153 www.meridian.de, SKY Line Plaza, Frankfurt.....67
- 154 www.jatomifitness.com , Marmara Forum AVM , İstanbul.....67
- 155 www.meridianspa.de, SKY Line Plaza Mall, Frankfurt.....67
- 160 www.sportengland.org , Fitness & Exercise Spaces.....69
- 161 www.tropicacitymall.com , Tropicana Mall , MALAYSİA69
- 162 www.galeriakrakowska.pl , Galeria Krakowska,POLONYA.....69
- 163 www.jatomifitness.com , Marmara Forum AVM69
- 164 www.tropicacitymall.com , Tropicana Mall , MALAYSİA.....70
- 165 www.jatomifitness.com , ASTORİA Avm, İstanbul.....70
- 171 www.myzeil.de shops/lifestyle/fitness-first/ Frankfurt.....74
- 172 <http://www.hillsidecityclub.com/>, Hillside City Club, İstinyepark AVM.....75
- 173 <http://www.hillsidecityclub.com/>, İstinyepark AVM75
- 174 <http://www.hillsidecityclub.com/>, Hillside City Club, İstinyepark AVM.....76
- 175 <http://www.hillsidecityclub.com/>, İstinyepark AVM76
- 184 <http://www.hillsidecityclub.com/>, Hillside City Club, İstinyepark AVM..... 81
- 185 www.jatomifitness.com, Marmara Forum AVM, İstanbul.....81
- 186 www.tropicacitymall.com , Tropicana City Mall ,Malezya.....81
- 188 www.sportengland.org , Sport England 2008 , Fitness and Exercise Spaces.....82
- 190 www.tvgfbf.com.tr,Türkiye Vücut Geliştirme ve Fitness Federasyonu Özel Spor Salonları Talimatı.....82
- 192 www.jatomifitness.com , Jatomi Fitness , Tropicama City Mall.....83
- 194 www.jatomifitness.com , Jatomi Fitness , Tropicama City Mall84
- 195 <http://www.eec.com.tr> , EEC Entegre Bina Kontrol Sistemleri84
- 198 www.marsathletic.com MAC GMALL Maçka86
- 199 www.novusyapi.com.tr , İstinyepark AVM86
- 208 <http://www.hekimce.com.tr>Karatosun H., (2006)., Egzersizin Yararları., Isınma ve Soğuma,.....89
- 213 <http://www.erisilebiliristanbul.org/> Mimar Muberra Kavak Kara ,”İBB Belediye Engelliler “Herkes İçin Erişilebilir ve Kullanılabilir Fiziksel Çevre ve Yapılar için Ek Teknik Şartname”.İstanbul 201091
- 214 <http://www.erisilebiliristanbul.org/> Mimar Muberra Kavak Kara ,”İBB Belediye Engelliler “Herkes İçin Erişilebilir ve Kullanılabilir Fiziksel Çevre ve Yapılar için Ek Teknik Şartname”. İstanbul92

- 222 www.ncpad.org/fitnessCenter/index.html.....98
- 224 www.technogym.com, Community Wellness, Technogym For Local Authorities And Trusts..... 99

İkinci Bölüm

- 2.7 www.turkish-media.com/forum/topic/182706-antik-yunan-kentleri.....104
- 2.9 www.turkish-media.com/forum/topic/antik-yunan-kentleri.....104
- 2.10 www.turkish-media.com/forum/topic/182706-antik-yunan-kentleri.....105
- 2.11 www.masterhack.com/hansa-birligi-t123934.html.hansa-birligi.....105
t123934.html
- 2.12 www.reachinformation.com/define/portico.aspx.....105
- 2.13 commons.wikimedia.org/wiki/File:gostiny_dvor.jpg.....106
- 2.14 [www.mimarizm.com/Vedat Tokyyay, Mimarlık ve Tasarım Yayın 106 Platformu, 09/03/2007](http://www.mimarizm.com/Vedat_Tokyyay,Mimarlık_ve_Tasarım_Yayın_106_Platformu,09/03/2007).....106
- 2.15 en.wikipedia.org/wiki/File:Rich-Covent-Garden.jpg.....106
- 2.16 tr.locr.com/photo-İtalya.....106
- 2.18 www.northlandshopping.com.au.....107
- 2.22 www.ece.com Marmara Park AVM , Genel Müdür Ozan Canpolat ,.....109
- 224 <http://tdkterim.gov.tr/bts/?katagori=veritbn&kelimesec>110
- 2.37 www.ece.com ,ECE Proje Yönetimi GmbH &Co KG.....115
- 2.38 www.meridianspa.de116
- 2.39 www.skylineplaza.de.....116
- 2.40 www.darakirmizitoprak.com , Dara Kırmızıtoprak117
- 2.41 www.darakirmizitoprak.com , Dara Kırmızıtoprak117
- 2.42 1.vcmd.com.tr , Vitra Çağdaş Mimarlık Dizisi.....118
- 2.45 kurumsal.intersport.com.tr , Ataşehir Novada AVM.....119
- 2.46 www.optimumoutlet.com/adana , www.decathlon.com.tr.....119
- 2.47 www.decathlon.com.trMarmara Forum Decathlon Spor Mağazası ,.....119
- 2.50 [http://www.grandgateway66.com/Grand Gateway 66 Mall](http://www.grandgateway66.com/GrandGateway66Mall) , Shanghai, Çin.....123
- 2.51 [http://www.grandgateway66.com/Grand Gateway 66 Mall](http://www.grandgateway66.com/GrandGateway66Mall) , Shanghai, Çin.....123
- 2.52 <http://www.grandgateway66.com/>.....124
- 2.53 <http://www.grandgateway66.com/>124
- 2.54 <http://www.grandgateway66.com/>.....124
- 2.55 <http://www.tabanlioglu.com/> ,Murat Tabanoğlu.....125
- 2.56 <http://www.tabanlioglu.com/>,Murat Tabanoğlu.....125
- 2.57 www.thedubaimall.com DUBAİ.....126
- 2.58 www.thedubaimall.com DUBAİ.....126
- 2.59 www.malloftheemirates.com DUBAİ127
- 2.60 www.malloftheemirates.com DUBAİ127
- 2.61 www.malloftheemirates.com DUBAİ127
- 2.62 www.galeriakrakowska.pl , Polonya.....128.
- 2.63 www.galeriakrakowska.pl , Polonya.....128
- 2.64 www.galeriakrakowska.pl , Polonya.....128

3.1	Yasemin Başak.....	136
3.2	Crane Dixon,İndoor Sports Spaces.....	136
3.3	Crane Dixon,İndoor Sports Spaces.....	137
3.4	Crane Dixon,İndoor Sports Spaces.....	137
3.5	Crane Dixon,İndoor Sports Spaces.....	138
3.6	Crane Dixon,İndoor Sports Spaces.....	138
3.7	MAC Club Kanyon AVM.....	140
3.8	Mac Spor salonu ,Kanyon AVM	141
3.9	MAC G-Mall, G Mall Maçka.....	141
3.10	Mac Spor salonu ,Kanyon AVM	141
3.11	Mac Spor salonu ,Kanyon AVM	142
3.12	İstinye Park AVM , Hillside City Club.....	143
3.13	İstinye Park AVM , Hillside City Club.....	143
3.14	Mac Spor salonu ,Kany.....	144
3.15	İstinye Park AVM , Hillside City Club.....	144
3.16	Jatomi Fitness Spor salonu ,Marmara Forum AVM	145
3.17	Mac Spor Salonu , Kanyon AVM	145
3.18	Mac Spor Salonu , Kanyon AVM.....	146
3.19	İstinye Park AVM , Hillside City Club.....	146
3.20	İstinye Park AVM , Hillside City Club	146
3.21	Mac Spor Salonu , Kanyon AVM.....	147
3.22	Manchester Aquatic Center ana havuzu, Mimar: Gordon Mungall, 2000, İngiltere ...	148

6 - EKLER

EK LİSTESİ

EK 1

- 1- MAC G Mall Spor Salonu Tefriş Planı
- 2- MAC G Mall Spor Salonu Üst Görünüş
- 3- MAC G Mall Spor Salonu Kesit Görünüşleri
- 4- MAC G Mall Spor Salonu Detay Görünüşleri

EK 2

- 1- MAC G Mall Spor Salonu Üst Görünüş
- 2- MAC G Mall Spor Salonu Kesit Görünüşleri
- 3- MAC G Mall Spor Salonu Detay Görünüşleri
- 4- MAC G Mall Spor Salonu Pılates Alanı Üst Görünüşü
- 5- MAC G Mall Spor Salonu Pılates Alanı Kesit Görünüşü

EK 3

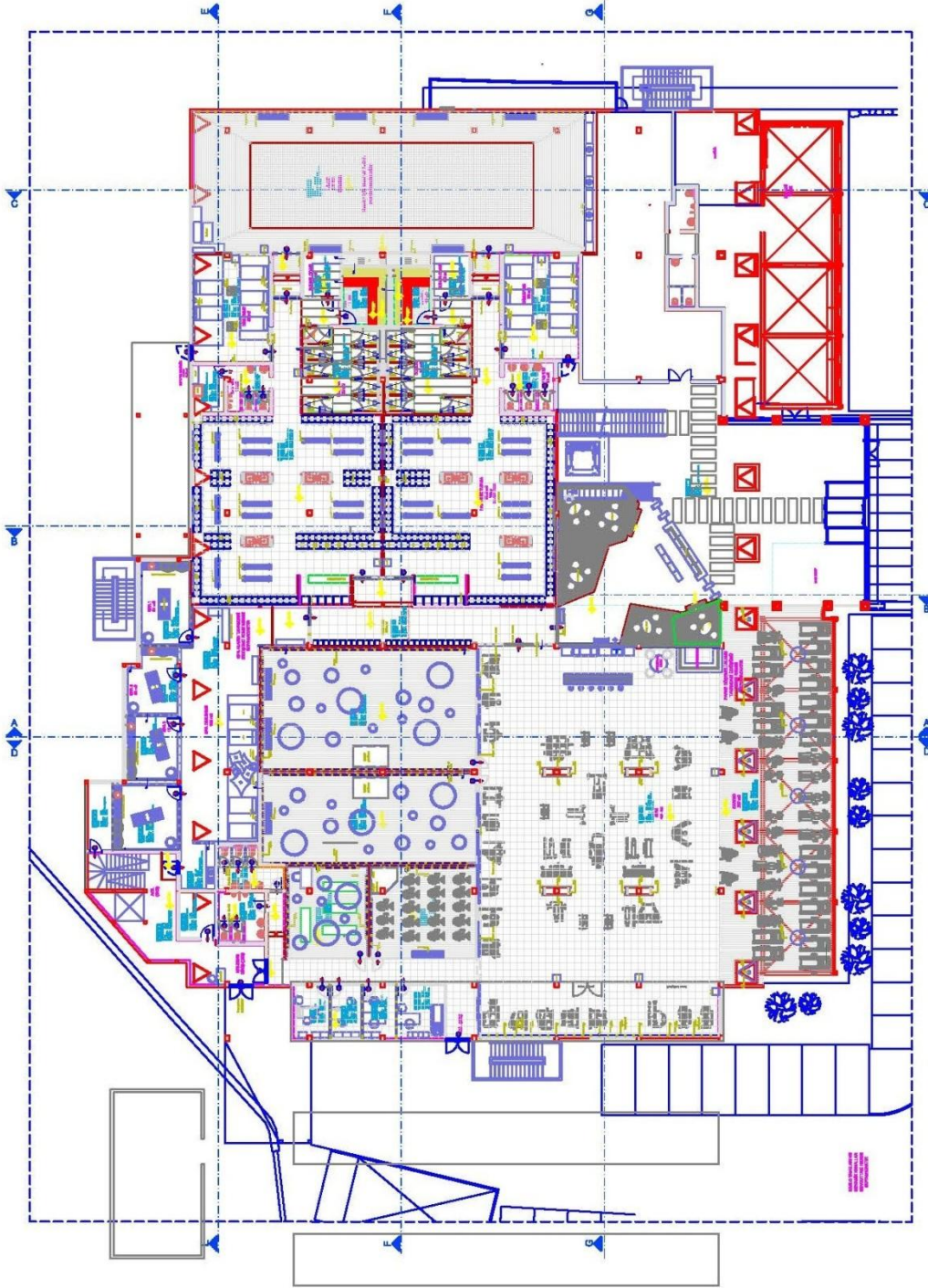
- 1- MAC G Mall Spor Salonu SPA Dinlenme Alanı Plan Üst Görünüş
- 2- MAC G Mall Spor Salonu SPA Dinlenme Alanı Yan Görünüşler
- 3- MAC G Mall Spor Salonu SPA Oda Üst ve Yan Görünüşler
- 4- MAC G Mall Spor Salonu SPA Dinlenme Alanı Detay Görünüşleri

EK 4

- 1- MAC G Mall Spor Salonu Havuz Alanı Üst Görünüşü
- 2- MAC G Mall Spor Salonu Havuz Alanı Kesit Görünüşleri
- 3- MAC G Mall Spor Salonu Havuz Alanı Kesit ve Detay Görünüşleri

EK 1

- 1- MAC G Mall Spor Salonu Tefriş Planı
- 2- MAC G Mall Spor Salonu Üst Görünüş
- 3- MAC G Mall Spor Salonu Kesit Görünüşleri
- 4- MAC G Mall Spor Salonu Detay Görünüşleri

GEOMIM.COM

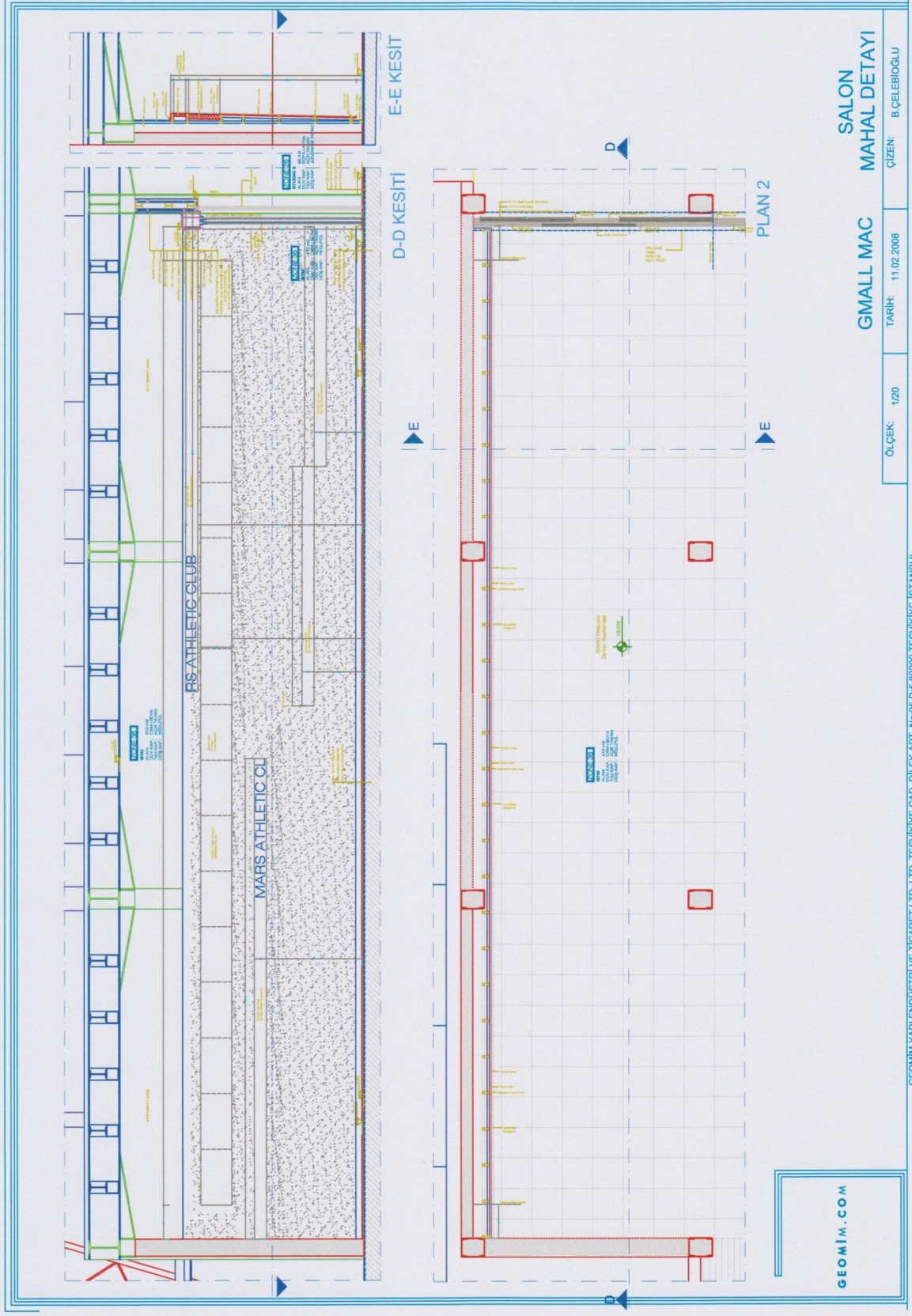
GMALL MAC ZEMİN KAT PLANI

ÇİZEN: B.ÇELEBİOĞLU

TARİH: 11.02.2008

ÖLÇEK: 1/100

GEOMİM YAPITİNDÜSTRİ VE TİCARİYET LTD. LTD. TEŞVİKİYE CAD. DİLEK APT. No:35 D.5 66200 TEŞVİKİYE-İSTANBUL

SALON
MAHAL DETAYI

GMALL MAC

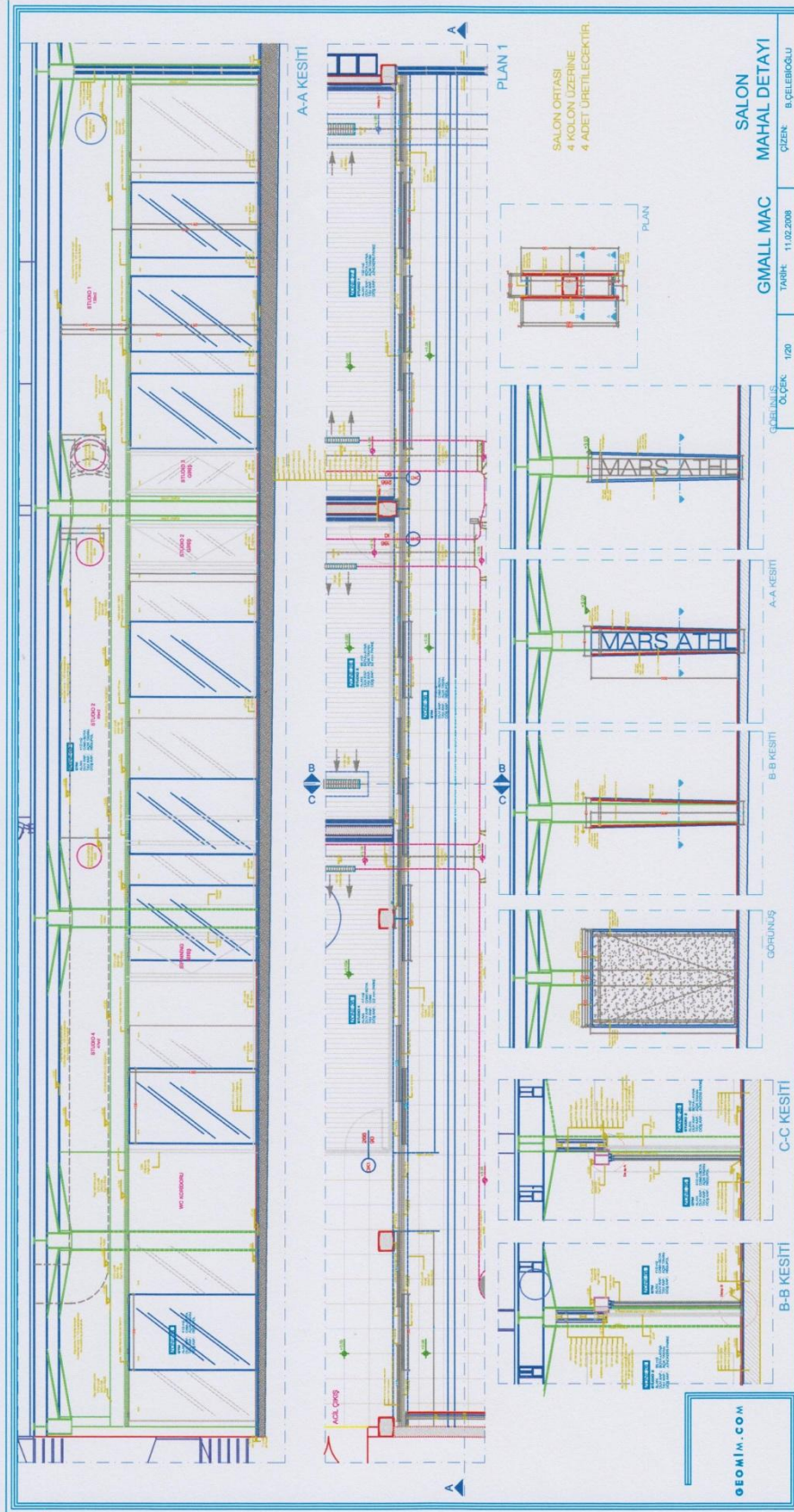
ÇİZEN: B.ÇELEBİOĞLU

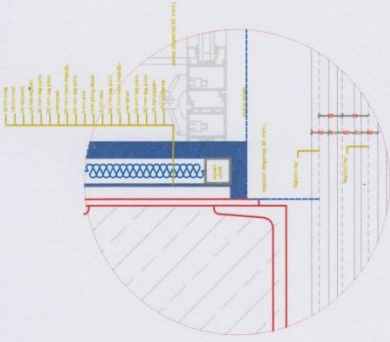
TARİH: 11.02.2008

ÖLÇEK: 1/20

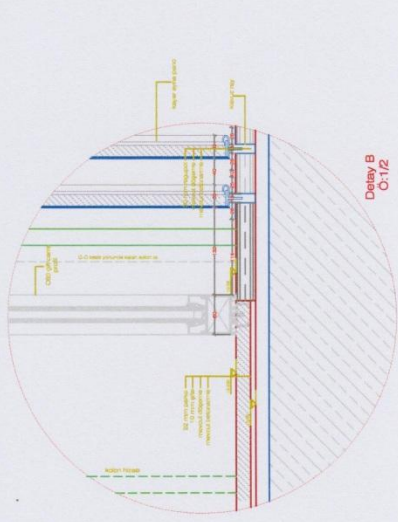
GEOMIM.COM

GEOMİM YAPI ENDÜSTRİ VE TİCARET LTD. LTD. TEŞVİKİYE CAD. DİLEK APT. No:95 D:5 80200 TEŞVİKİYE-İSTANBUL
TEL: (212) 236 57 04 PBX FAX: (212) 236 58 04 geomim@geomim.com

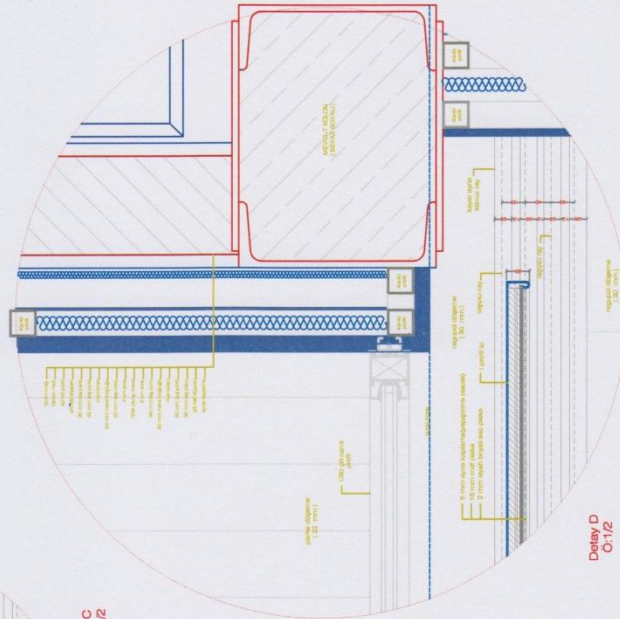

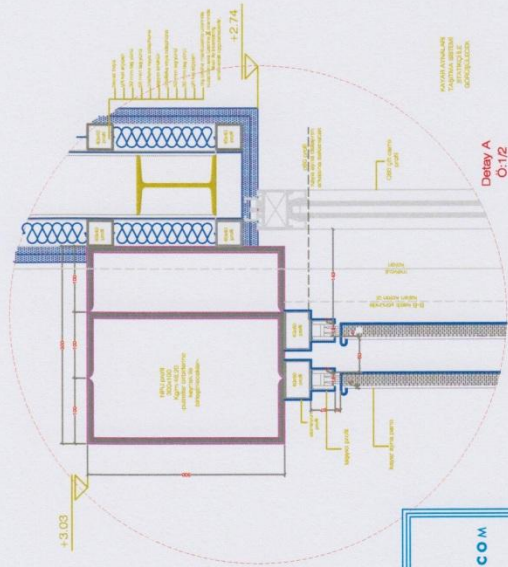
Detay C
O:1/2

Detay B
O:1/2

Detay D
O:1/2

Detay A
O:1/2

GEOMİM.COM

SALON NOKTA &
MAHAL DETAYI

GMALL MAC

ÇİZEN: B.ÇELEBİOĞLU

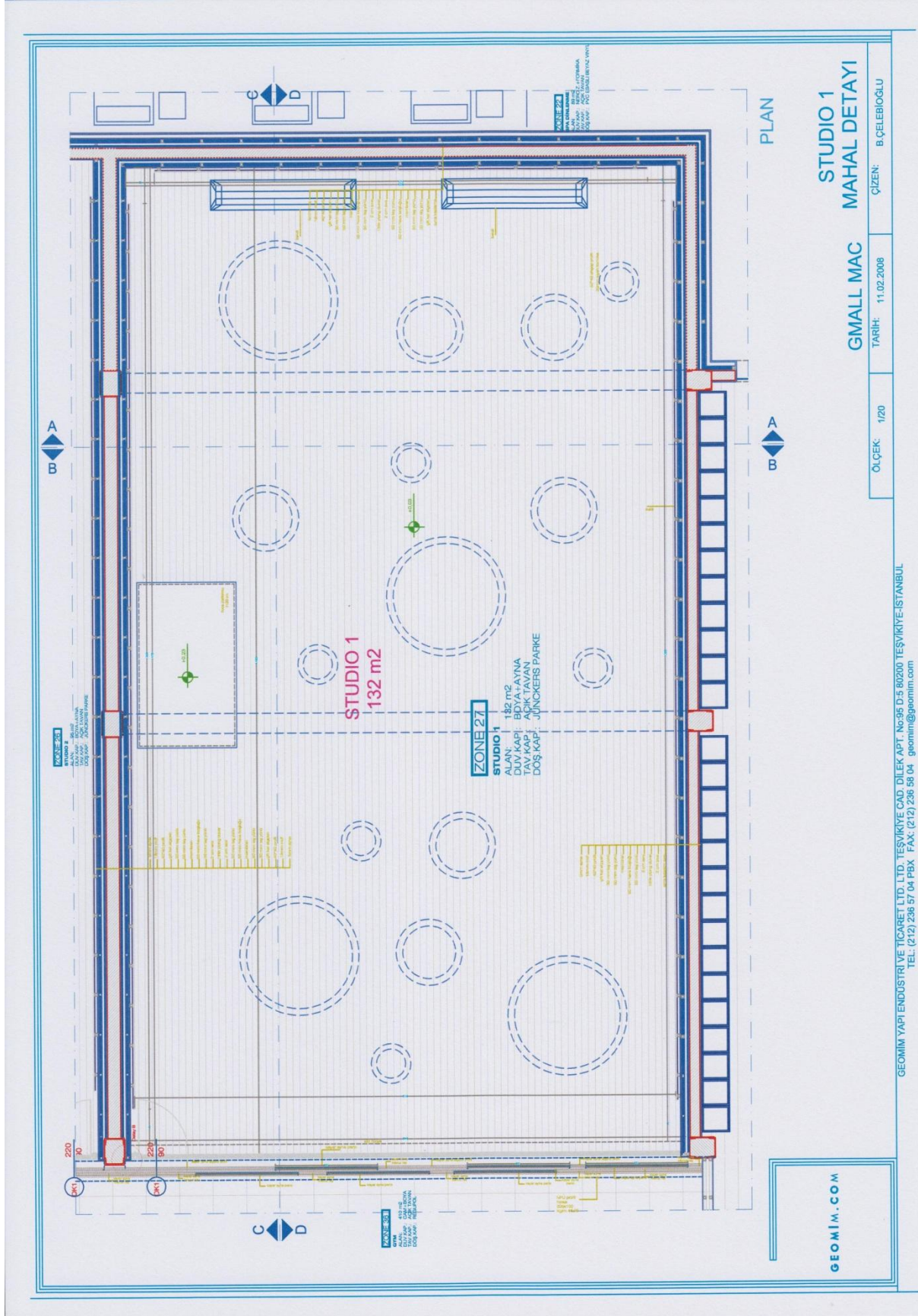
TARİHİ: 11.02.2008

ÖLÇEK: 1/20

GEOMİM YAPI ENDÜSTRİ VE TİCARET LTD. LTD. TEŞVİKİYE CAD. DİLEK APT. No:95 D:5 80200 TEŞVİKİYE-İSTANBUL
TEL: (212) 238 57 04 PBX. FAX: (212) 238 58 04. geomim@geomim.com

EK 2

1. MAC G Mall Spor Salonu Üst Görünüş
2. MAC G Mall Spor Salonu Kesit Görünüşleri
3. MAC G Mall Spor Salonu Detay Görünüşleri
4. MAC G Mall Spor Salonu Pılates Alanı Üst Görünüşü
5. MAC G Mall Spor Salonu Pılates Alanı Kesit Görünüşü

KÖRGE 304
 ALAN: 132 m²
 DUV KAP: BRYALAYNA
 AYAK KAP: ALKOR
 DÖŞ KAP: JUNCKERIS PARKE

STUDIO 1
 132 m²

ZONE 27
 studio 1
 ALAN: 132 m²
 DUV KAP: BRYALAYNA
 AYAK KAP: ALKOR
 DÖŞ KAP: JUNCKERIS PARKE

PLAN

STUDIO 1
MAHAL DETAYI

GMALL MAC

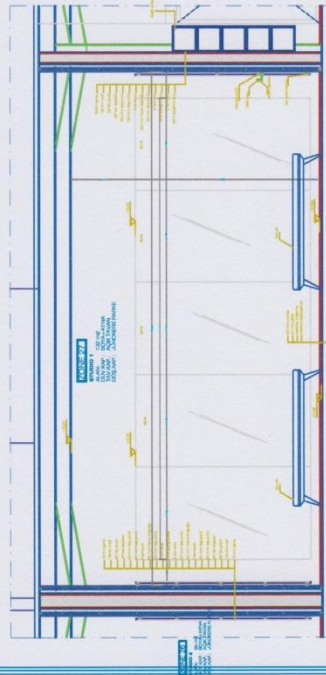
ÇİZEN: B.ÇELEBİOĞLU

TARİH: 11.02.2008

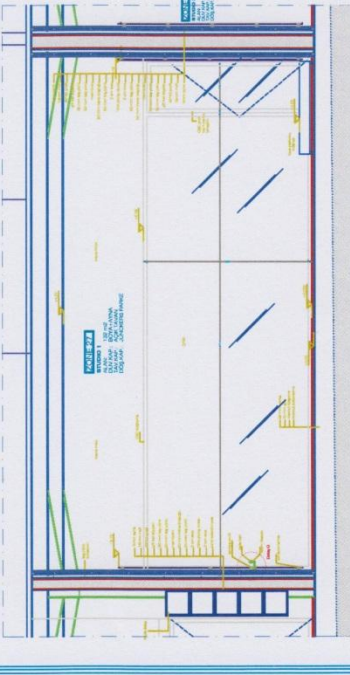
ÖLÇEK: 1/20

GEOMIM.COM

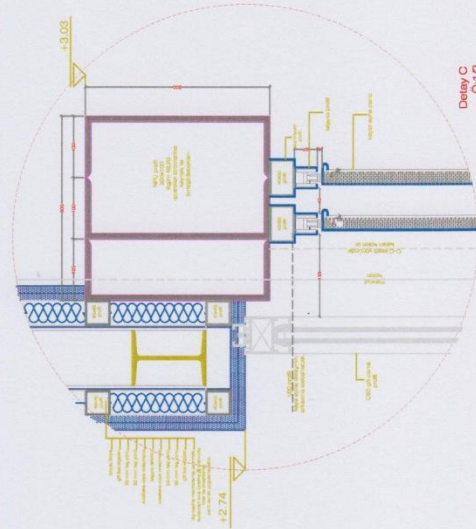
GEOMIM YAPINDUSTRİ VE TİCARİET LTD. T.Ş. TEŞVİKİYE CAD. DİLEK APT. No:6 D:5 80200 TEŞVİKİYE-İSTANBUL
 TEL: (212) 236 57 04 PBX FAX: (212) 236 88 04 geomim@geomim.com

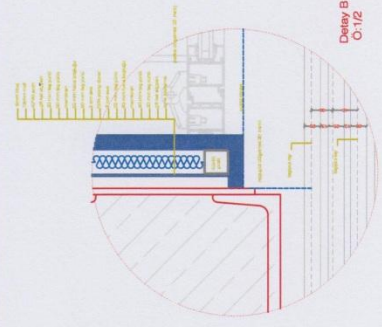
A-A KESİTİ

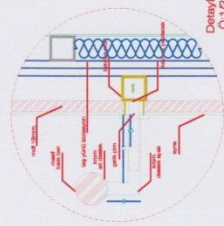
B-B KESİTİ

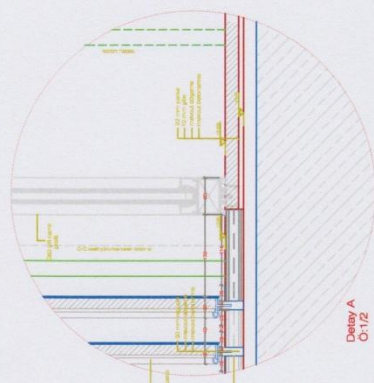
Detay C
0-1/2

Detay B
0-1/2

Detay D
0-1/2

Detay A
0-1/2

STUDIO 1 MAHAL &
NOKTA DETAYI

GMALL MAC

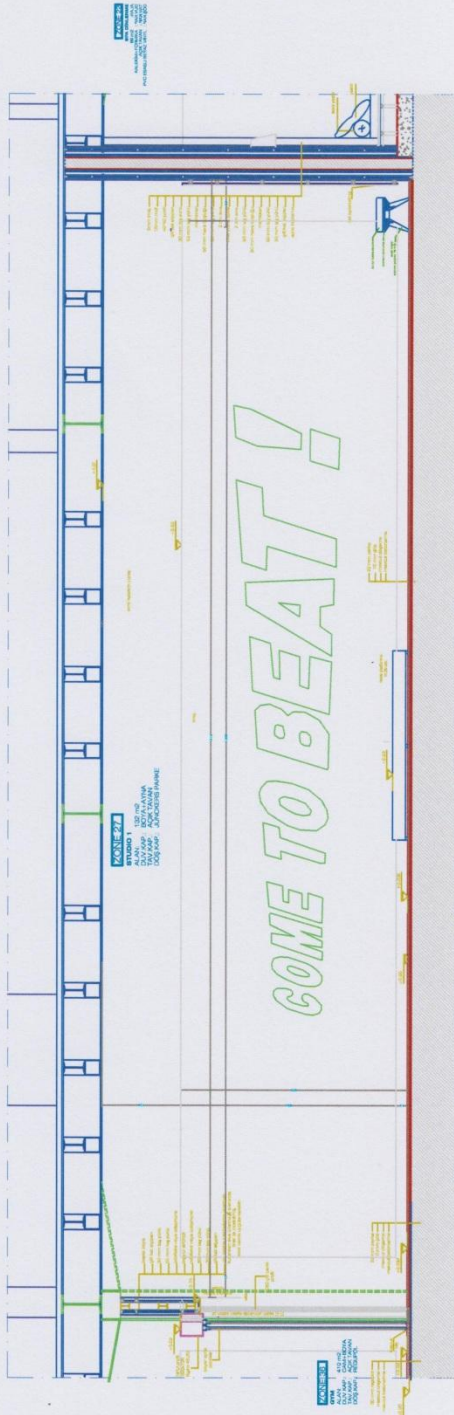
ÖLÇEK: 1/20

TARİH: 11.02.2008

ÇİZEN: B. ÇELEBİOĞLU

GEOMİM.COM

GEOMİM YAPI ENDÜSTRİ VE TİCARET LTD. LTD. TEŞVİKİYE CAD. ÇİLEK APT. NO:35 D:5 80200 TEŞVİKİYE-İSTANBUL
TEL: (212) 238 57 04 PBX FAX: (212) 238 58 04 geomim@geomim.com

C-C KESİTİ

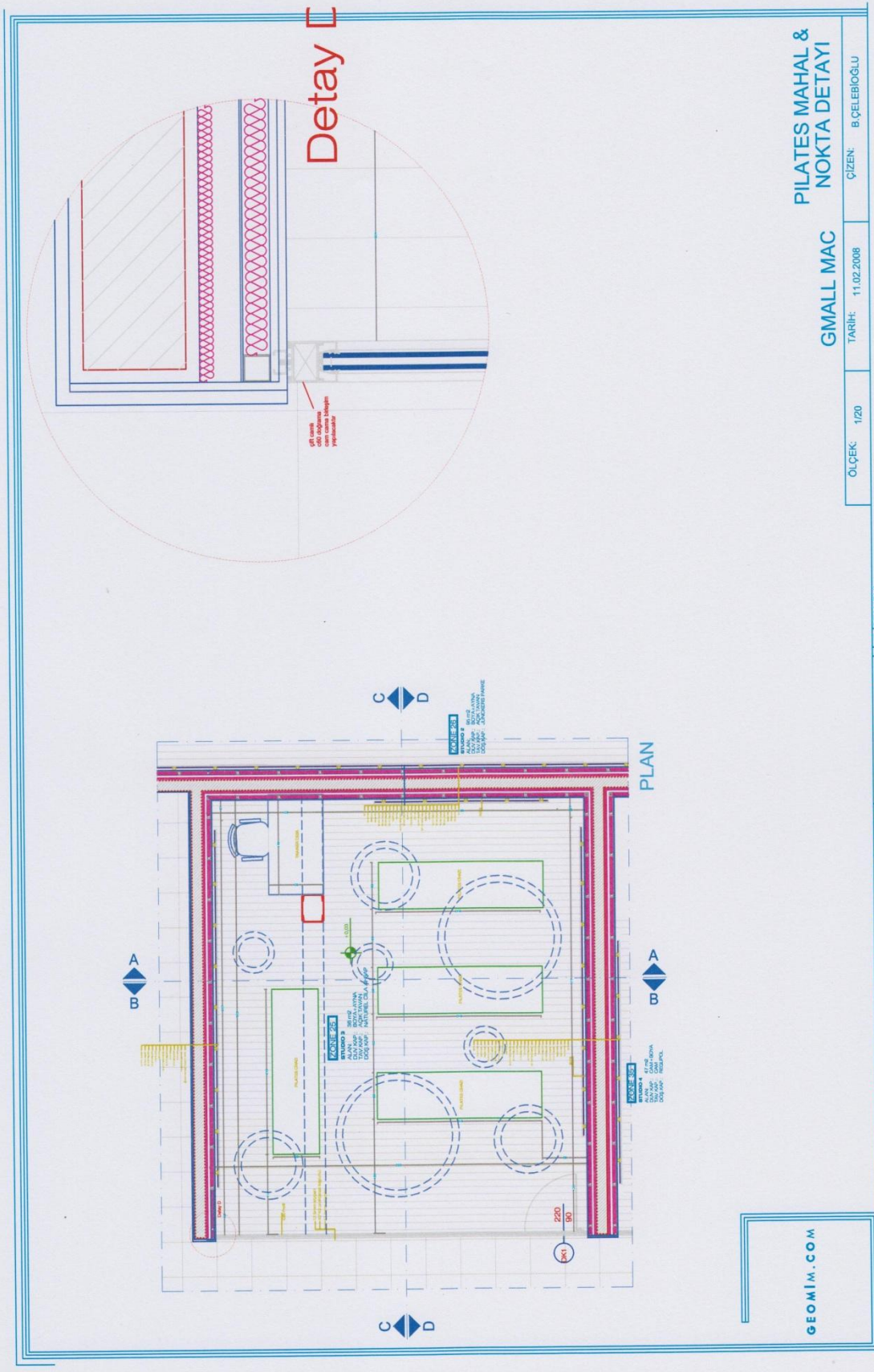

D-D KESİTİ
GMALL MAC MAHAL DETAYI

GEOMİM.COM

ÖLÇEK 1/20 TARİH: 11.02.2008 ÇİZEN: B.ÇELEBİOĞLU

GEOMİM YAPI ENDÜSTRİ VE TİCARET LTD. LTD. TESVİKİYE CAD. DİLEK APT. No:95 D:5 80200 TESVİKİYE-İSTANBUL
 TEL: (212) 236 57 04 PBX FAX: (212) 236 58 04 geomim@geomim.com

PILATES MAHAL & NOKTA DETAYI

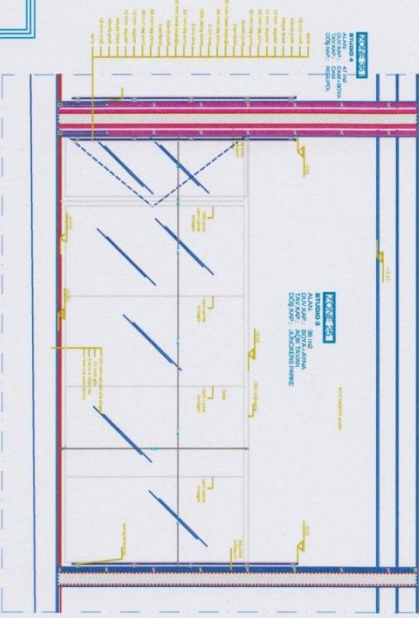
G.MALL MAC

ÖLÇEK: 1/20	TARİH: 11.02.2008	ÇİZEN: B.ÇELEBİOĞLU
-------------	-------------------	---------------------

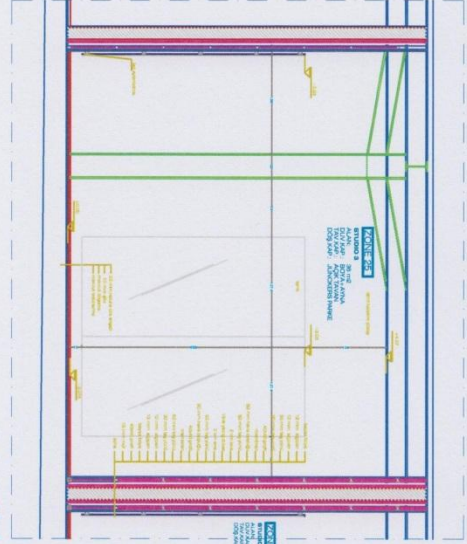
GEOMIM.COM

GEOMİM YAPI ENDÜSTRİ VE TİCARET LTD. LTD. TEŞVİKİYE CAD. DİLEK APT. No:95 D:5, 80200 TEŞVİKİYE-İSTANBUL
 TEL: (212) 238 57 04 PBX FAX: (212) 238 59 04 geomim@geomim.com

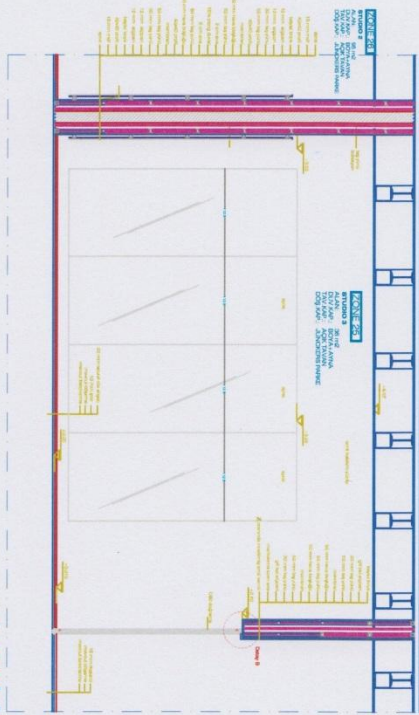
B-B KESİTİ

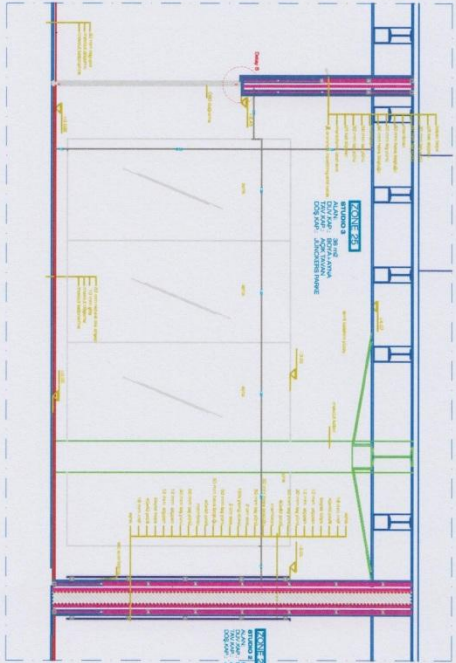
A-A KESİTİ

D-D KESİTİ

C-C KESİTİ

ÖLÇEK: 1/20

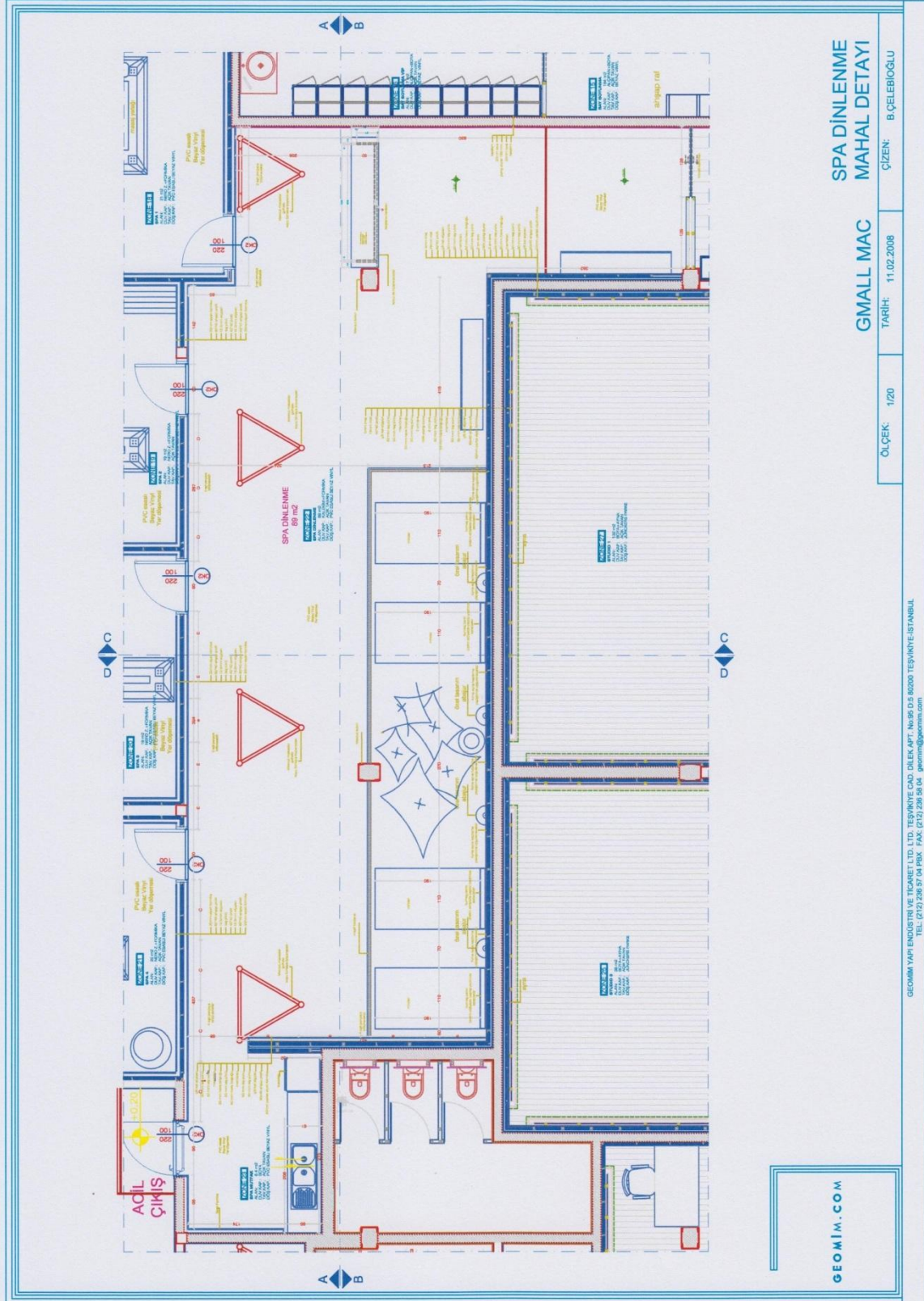
TARİH: 11.02.2008

ÇİZEN: B.ÇELİBİĞLÜ

PİLATES
MAHAL DETAYI

EK 3

1. MAC G Mall Spor Salonu SPA Dinlenme Alanı Plan Üst Görünüş
2. MAC G Mall Spor Salonu SPA Dinlenme Alanı Yan Görünüşler
3. MAC G Mall Spor Salonu SPA Oda Üst ve Yan Görünüşler
4. MAC G Mall Spor Salonu SPA Dinlenme Alanı Detay Görünüşleri

GEOMİM.COM

SPA DİNLENME
MAHAL DETAYI

Gmall Mac

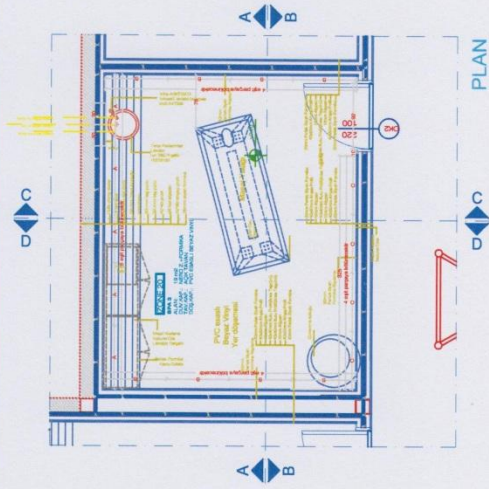
ÇİZEN: B.ÇELEBİOĞLU

TARİH: 11.02.2008

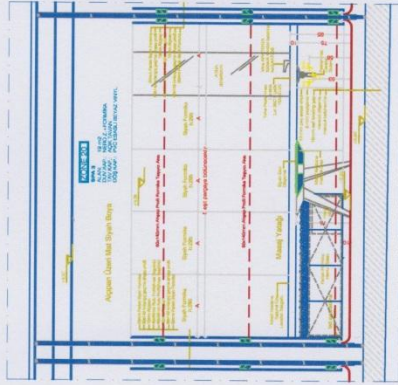
ÖLÇEK: 1/20

GEOMİM YAPILAR ENDÜSTRİ VE TİCARET LTD. TİCARET CAD. DİLEK APT. No:86 D:5 80200 TEŞVİKYE/İSTANBUL
TEL: (212) 238 57 04 Pbx. FAX: (212) 238 58 04 geomim@geomim.com

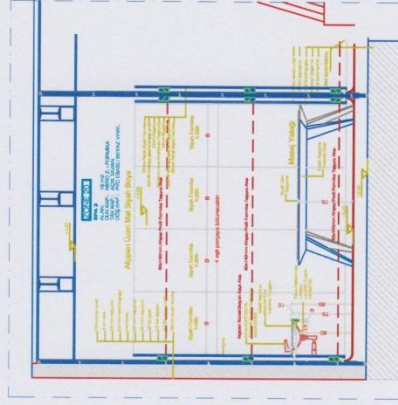
B-B KESİTİ

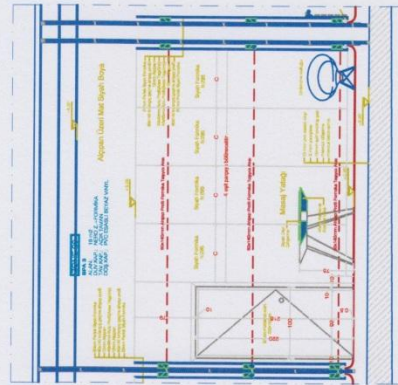
PLAN

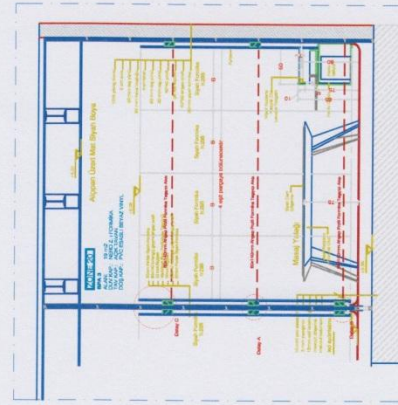
A-A KESİTİ

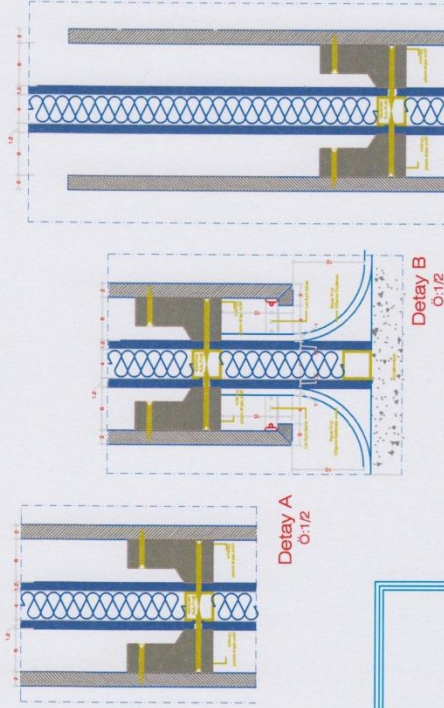
C-C KESİTİ

B-B KESİTİ

D-D KESİTİ

Detay A
0:1/2

Detay B
0:1/2

Detay C
0:1/2

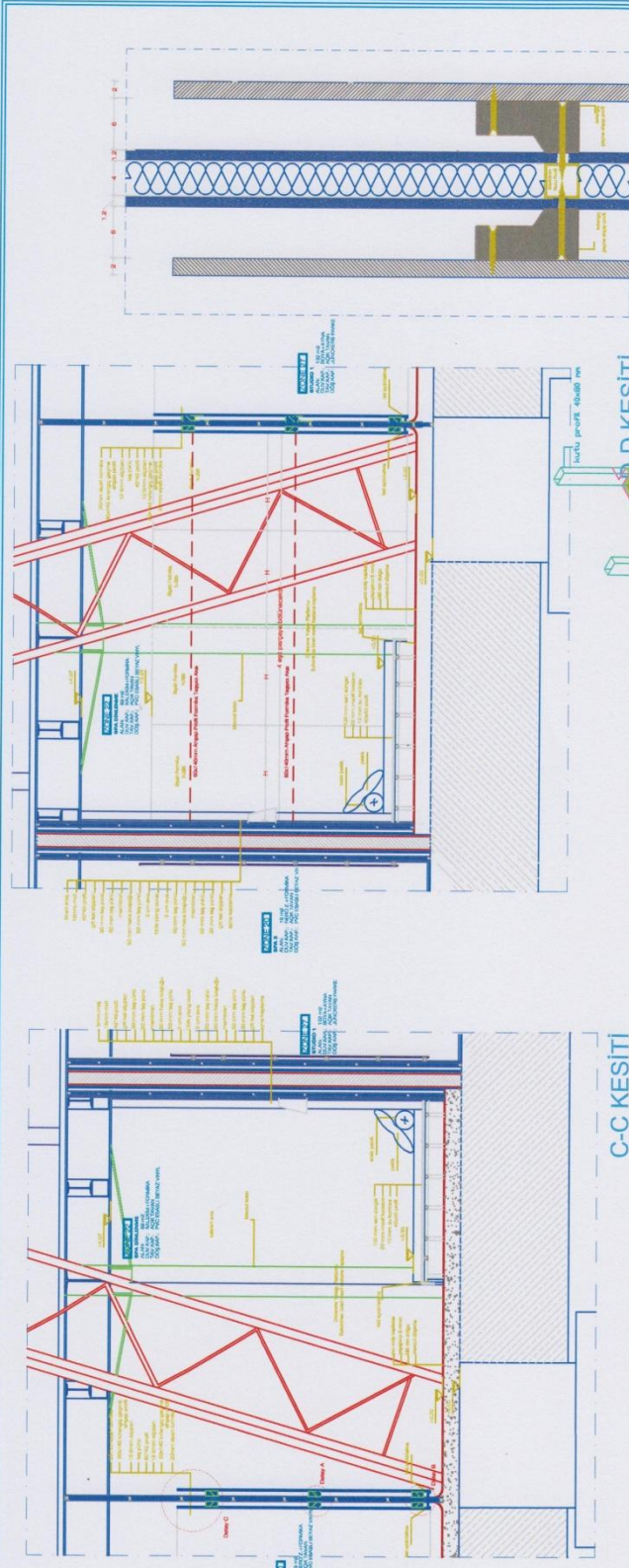
GEOMİM.COM

SPA TİP NOKTA &
MAHAL DETAYI

GMALL MAC

ÖLÇEK: 1/20
TARİH: 11.02.2008
ÇİZEN: B.ÇELEBİOĞLU

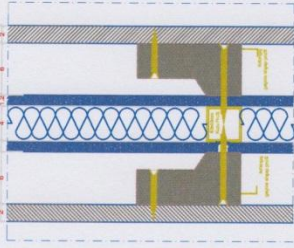
GEOMİM YAPI ENDÜSTRİ VE TİCARET LTD. LTD. TEŞVİKİYE CAD. DİLEK APT. NO:95 D:5 80200 TEŞVİKİYE-İSTANBUL
TEL: (212) 236 57 04 PBX FAX: (212) 236 58 04 geomim@geomim.com

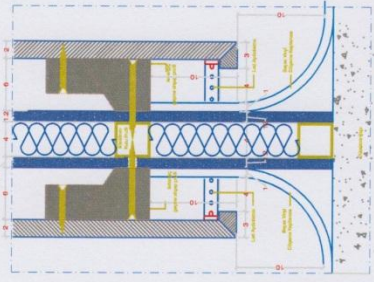
C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

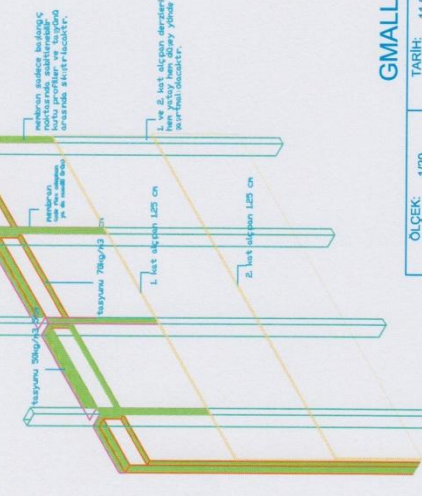
Detay C
Ö:1/2

Detay A
Ö:1/2

Detay B
Ö:1/2

SPA DİNLENME
NOKTA &
MAHAL DETAYI

GMALL MAC

ÇİZEN: B.ÇELEBİOĞLU

TARİH: 11.02.2008

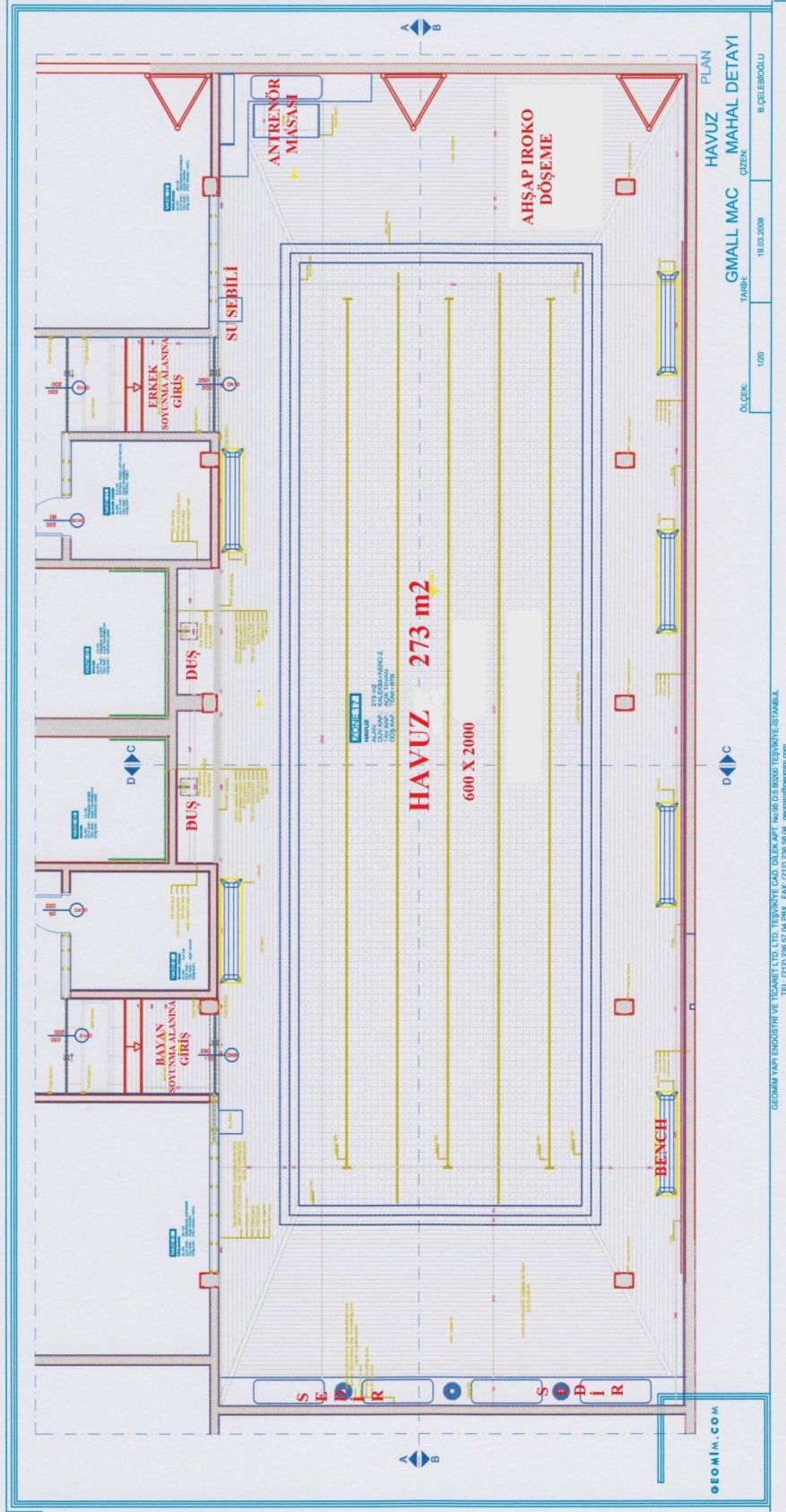
ÖLÇEK: 1/20

GEOMİM YAPI ENDÜSTRİ VE TİCARET LTD. LTD., TESVİKİYE CAD. DİLEK APT. No:96 D:5. 80200 TESVİKİYE-İSTANBUL
TEL: (212) 238 57 04 PBX FAX: (212) 238 58 04 geomim@geomim.com

EK 4

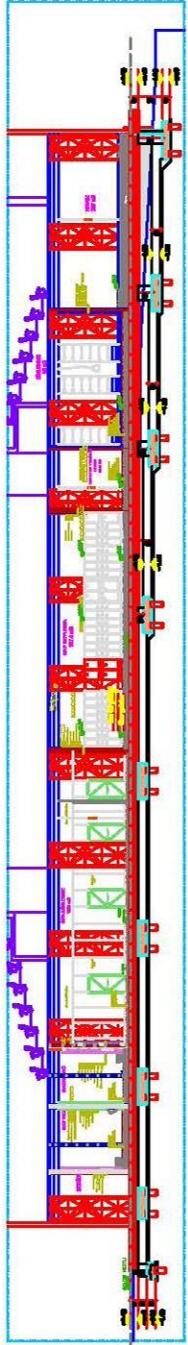
1. MAC G Mall Spor Salonu Havuz Alanı Üst Görünüşü
2. MAC G Mall Spor Salonu Havuz Alanı Kesit Görünüşleri
3. MAC G Mall Spor Salonu Havuz Alanı Kesit ve Detay Görünüşleri

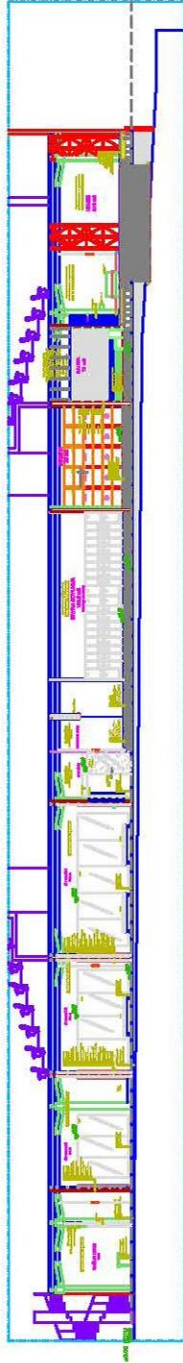
GEO M İ M . C O M
 GEOMİM YAPİ ENDÜSTRİ VE TİCARİET LTD. LTD. TESVİM VE CAD. DİLEK APT. NO:36 D:5 BEKÖZ İSTANBUL
 TEL: (212) 298 57 44 FAKS: (212) 298 58 14 GEMIM@geomim.com

EK 5

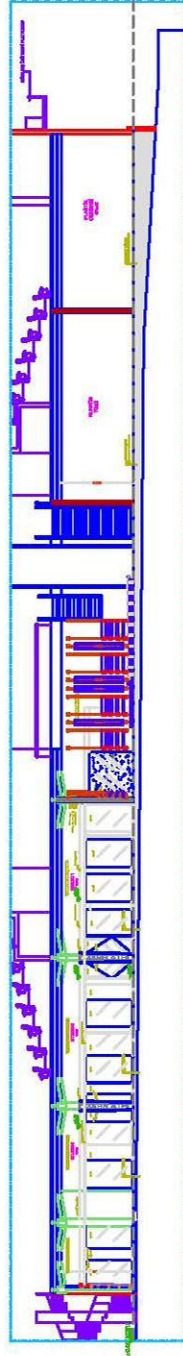
- 1- MAC G Mall Spor Salonu A-A /B-B/C-C/D-D KESİTİ
- 2- MAC G Mall Spor Salonu E-E / F-F / G-G KESİTİ

E-E KESİTİ

F-F KESİTİ

G-G KESİTİ

GEOMIJA.COM

GMALL MAC

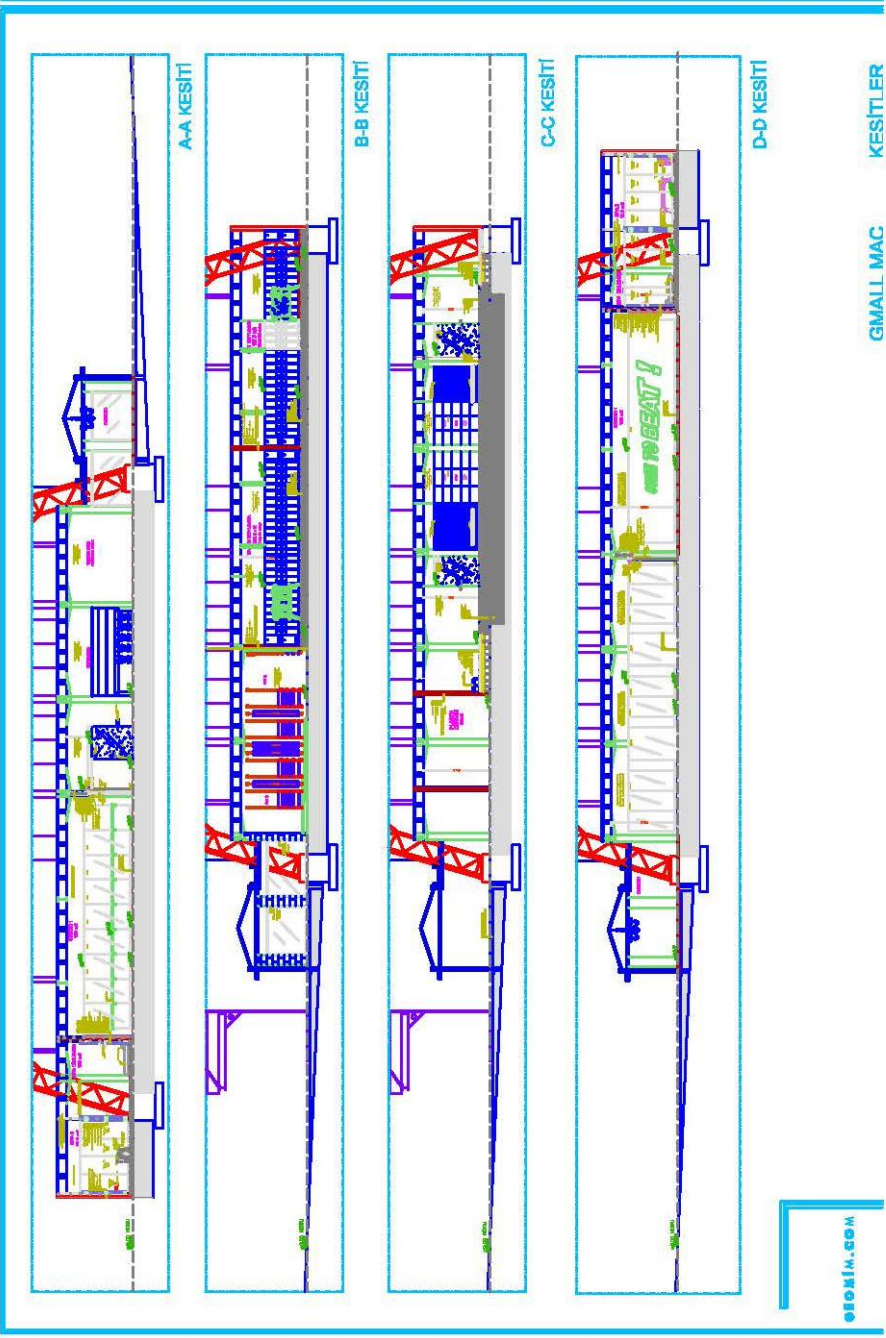
KESİTLER

TARİHİ: 18.03.2028

ÇİZEN: B.ÇELİKBOĞAZ

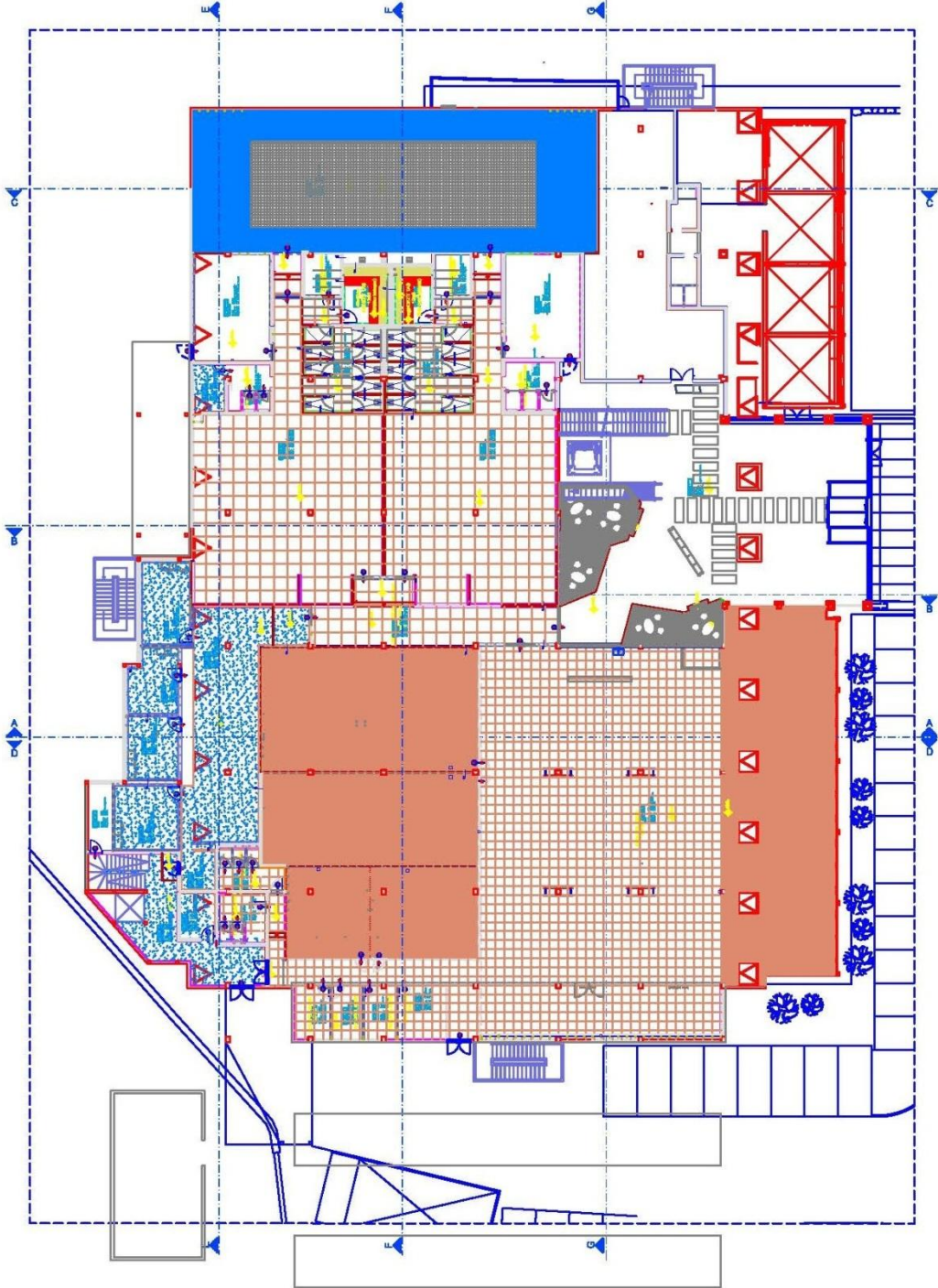
ÖLÇEK: 1/100

GEOMİJA YAPITIM VE TİCARİET LTD. TİC. TİESVİRYE CAD. DİLEK ZİPTI. NİĞİSDE 63030 TİESVİRYE/İSTANBUL

EK 6

1- MAC G Mall Spor Salonu Zemin Döşeme Tefriş Planı

ZEMİN KAT PLANI

ÇİZEN: B. ÇELEBİOĞLU

Gmall MAC

TARİH: 11.02.2008

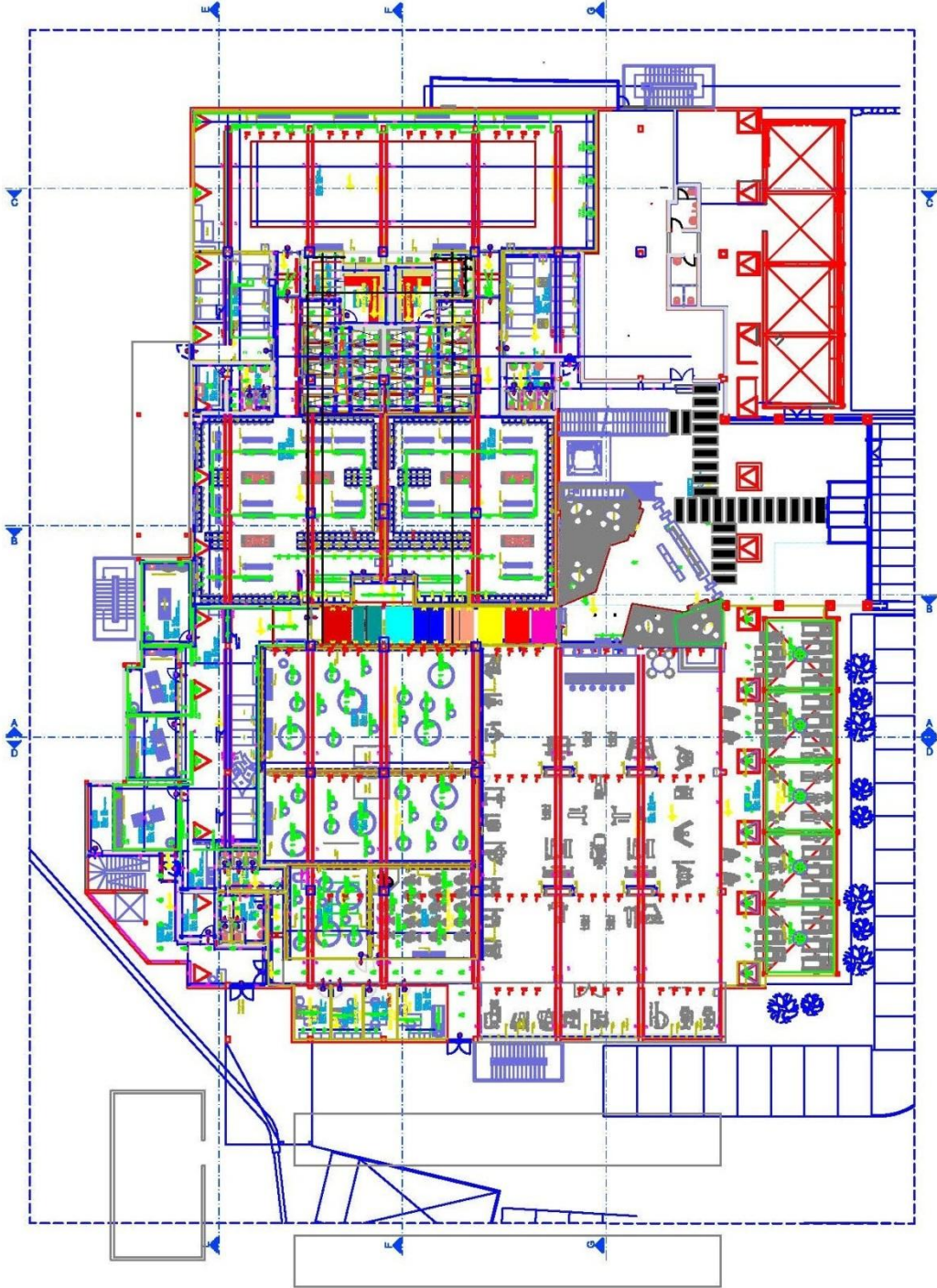
ÖLÇEK: 1/100

GEOMİM YARI ENDÜSTRİYE TİCARET LTD. LTD. TEŞVİKİYE CAD. DİLEK APT. No:85 D:5 60200 TEŞVİKİYE-İSTANBUL

GEOMİM.COM

EK 7

1- MAC G Mall Spor Salonu Aydınlatma Tefriş Planı

GEOMİM.COM

GMALL MAC ZEMİN KAT PLANI

ÇİZEN: B. ÇELİBİYOĞLU

TARİH: 11.02.2008

ÖLÇEK: 1/100

GEOMİM YAPİ ENDÜSTRİ VE TİCARET LTD. LTD. TEŞVİKİYE CAD. DİLEK AP. No:35 D:5 80200 TEŞVİKİYE-İSTANBUL

6. ÖZGEÇMİŞ

İstanbul'da doğan Yasemin Başak ,liseyi Bahçelievler Lisesinde okumuştur.2006 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinden mezun olmuştur.2007 yılında Haliç Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Yüksek Lisansına başlamıştır. Yüksek lisansı devam etmektedir.